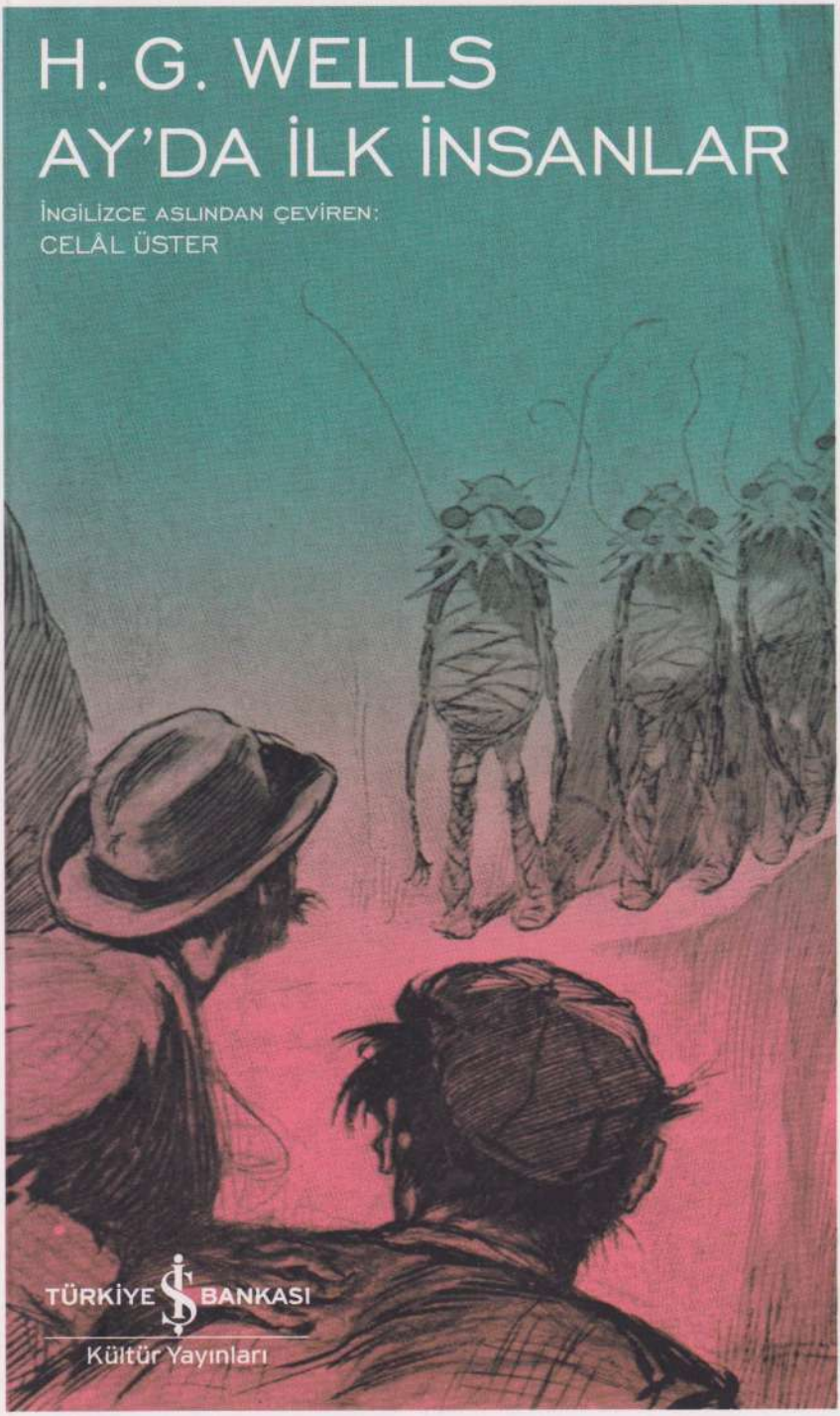
MODERN KLASİKLER DİZİSİ - 185

H. G. WELLS
AY'DA İLK İNSANLAR

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
CELÂL ÜSTER

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

H. G. WELLS
AY'DA İLK İNSANLAR

ÖZGÜN ADI
THE FIRST MEN IN THE MOON

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2021
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
AHMET BATMAZ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM KASIM 2021, İSTANBUL

ISBN 978-625-405-729-8

BASKI: UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
Keresteciler Sitesi Fatih Caddesi Yüksek Sokak No: 11/1 Merter Güngören/İstanbul
Tel. (0212) 637 04 11 Sertifika No: 45162

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: CELÂL ÜSTER

İngiliz Erkek Lisesi, Robert Academy ve İÜ Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gördü. 1983'te George Thomson'ın *Tarihöncesi Ege* adlı kitabının çevirisiyle Azra Erhat Çeviri Ödülü'ne değer görüldü. 1970'lerin başından bu yana aralarında Robert Louis Stevenson, Yaroslav Haşek, George Orwell, Juan Rulfo, Iris Murdoch, Maria Antonietta Macciocchi, Mario Vargas Llosa, Roald Dahl, Jorge Luis Borges, Paulo Coelho ve John Berger'ın yapıtlarının da bulunduğu 80'e yakın kitabı dilimize çevirdi. Uzun yıllar *Cumhuriyet* gazetesinin Kültür editörlüğünü üstlendi.

Modern
Klasikler
Dizisi - 185

H. G. Wells

Ay'da İlk İnsanlar

İngilizce aslından
çeviren: Celâl Üster

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

Çevirmenin Notu vii

1 Bay Bedford'ın Lympne'de Bay Cavor'la Tanışması 1
2 Cavorite'ın İlk Üretimi 19
3 Kürenin Yapılışı 27
4 Kürenin İçinde 37
5 Ay'a Yolculuk 43
6 Ay'a İniş 49
7 Ay'da Gün Doğumu 55
8 Bir Ay Sabahı 61
9 Araştırma Başlıyor 67
10 Ay'da Yiten İnsanlar 77
11 Aybuzağılarının Otlakları 83
12 Selenelinin Yüzü 95
13 Bay Cavor Bazı Önerilerden Bulunuyor 101
14 İlişki Kurma Denemeleri 109
15 Baş Döndürücü Köprü 115
16 Bakış Açıları 127
17 Ay Kasaplarının Mağarasında Çatışma 137
18 Gün Işığında 149
19 Bay Bedford Bir Başına 159
20 Bay Bedford Sonsuz Uzayda 171
21 Bay Bedford Littlestone'da 179
22 Bay Julius Wendigee'nin Kurduğu Akla Zarar İletişim 195
23 Bay Cavor'dan Alınan İlk Altı Mesajın Özeti 199
24 Selenelilerin Doğa Tarihi 207
25 Ulu Aylı 225
26 Cavor'ın Dünya'ya Gönderdiği Son Mesaj 241

Çevirmenin Notları 243

Çevirmenin Notu

H. G. Wells'in 1898 sonları ya da 1899 başlarında yazmaya başladığı *Ay'da İlk İnsanlar*, ilk kez 1900 yazında İngiltere'de *Strand Magazine*'de tefrika edilmeye başladı. Wells ilk kez 1901'de Londra'da Newnes, Indianapolis'te Bowen-Merrill tarafından kitap olarak yayımlanan yapıtta sonradan birçok değişiklik yaptı. Elinizdeki çeviri, yapıta nihai biçiminin verildiği Penguin Classics'in 2005 basımı temel alınarak yapılmıştır.

"Dünya'dan Ay'a üç bin *stadia**... Sana Dünya ötesine ve göklere ilişkin konulardan söz ediyor gibi görünürsem sakın şaşırma dostum. Uzun sözün kısası, geçenlerde çıktığım bir yolculuğun izini sürüyorum."

Lukianos, *İkaromenippos***

* Eski Yunan'da köklü ve yaygın bir geleneğe dayanan spor şenliklerinin en ünlüsü, İÖ 776'dan başlayarak Olympia'da Tanrı Zeus onuruna dört yılda bir düzenlenen Olimpiyat Oyunları'ydı. Başlangıçta yalnızca bir gün süren oyunlar tek bir koşu yarışını kapsıyordu. Bu yarış *stadium* ya da *stadion* (çoğulu *stadia*).denen 192 metre uzunluğunda bir pistte yapılıyordu. *Stadion* aynı zamanda 192 metrelik bir uzunluk ölçüsüydü. (ç.n.)

** Eski Yunan hatip ve yergi yazarı Lukianos'un (İS yaklaşık 120-180'den sonra) *İkaromenippos* adlı yapıtında, kinik filozof Menippos mitologyadaki İkaros'a öykünerek kendine iki kanat yapar ve göğe uçar. Orada Zeus'un kılavuzluğunda bir gezintiye çıkar. İkisi arasındaki diyalog, Zeus'un, ağız dalaşından başka bir şey yapmadıklarını söylediği tüm filozofları yok etmeye karar verdiğini açıklamasıyla sona ererse de Zeus sonradan onlara verdiği cezayı ertelemeye razı olur. (ç.n.)

1

Bay Bedford'ın Lympne'de Bay Cavor'la Tanışması

Burada, Güney İtalya'nın mavi göğünün altındaki asma yapraklarının gölgeleri arasında oturmuş yazarken, Bay Cavor'ın o akıllara durgunluk veren serüvenlerine aslında sözcüğün tam anlamıyla bir rastlantı sonucu karıştığımı biraz da şaşkınlıkla anlar gibi oluyorum. Başka biri de olabilirdi. Tam da huzurumu kaçıracak en küçük bir şey yaşamayacağımı sandığım bir zamanda kendimi o serüvenlerin içinde buldum. Lympne'ye dünyanın en sakin yeri olduğunu düşündüğüm için gitmiştim. "Burada hiç olmazsa hem huzur hem de çalışma olanağı bulurum," diyordum.

Bu kitap işte böyle ortaya çıktı. Kader insanların küçük planlarını altüst eder.

Burada belki de kısa bir süre önce bazı ticari girişimlerde feleğin sillesini yediğimi söylemeliyim. Şu anda, paraya para demezken, başıma gelenleri kabullenmek kolay. Dahası, uğradığım yıkımların bir yere kadar kendi suçum olabileceğini bile kabullenebilirim. Bazı konularda becerikli olduğum söylenebilirse de bunlar arasında tüccarlığın olduğunu söylemek zor. Ama o zamanlar gençtim, gençliğin kibrinden geçilmiyordu. Gerçi hâlâ pek yaşlı sayılmam, ama başımdan

geçenler aklımın gençliğinden bir şeyler götürdü. Peki, bana bir bilgelik kazandırdılar mı, orası su götürür.

Nasıl oldu da kendimi Kent'teki Lympne'de buldum, bunun ayrıntılarına girmesem de olur. Bugünlerde serüvenin payı iş hayatında bile az değil. Pek çok riske girdim. Bu işlerde her zaman kazanmak da vardır, kaybetmek de; ama sonunda istemesem de kaybeden ben oldum. Neyim var neyim yoksa okuttuktan sonra bile inatçı bir alacaklının yapmadığı kötülük kalmadı. İnsanın onurunun incinmesinin ne kadar feci bir şey olduğunu belki yaşamışsınızdır, belki yalnızca içinizde hissetmişsinizdir. Adam başıma bela oldu. Sonunda, geçimimi kâtiplik gibi sıkıcı bir iş yaparak sağlamak istemiyorsam bir oyun yazmaktan başka çarem kalmadığını düşünür oldum. Düş gücüm hiç fena sayılmaz, bu konuda epeyce yetenekliyimdir de; kader ağlarını örmeden yoğun bir uğraş vermekte kararlıydım. O günlerde işadamlığındaki becerilerime her zaman güvendiğim gibi çok iyi bir oyun yazabileceğimi de düşünüyordum. Bana kalırsa çok da garip bir kanı değildi bu. Bir insanın bol olanak sağlayan yasal ticaretten başka hiçbir şeyle uğraşamayacağını biliyordum, bu da büyük olasılıkla aklımı çeliyordu. Gerçekten de, daha yazılmamış olan bu oyunu küçük bir kara gün akçesi olarak görmekten kendimi alamıyordum. O kara gün gelmişti, ben de oturup yazmaya başladım.

İlk başlarda on günde bitiririm diyordum, ama çok geçmeden oyun yazmanın sandığımdan daha fazla vakit aldığını keşfettim; yazarken Lympne'de kalacak bir yerim olmalıydı. Neyse ki tek katlı bir kır evi buldum ve üç yıllığına tuttum. İçine birkaç eşya attım ve oyunu yazdığım sürece kendi yemeğimi kendim yaptım. Yaptığım yemekler Bayan Beeton'ı[1] dehşete düşürebilirdi, ama yine de yemeklerimin tadı tuzu yerinde sayılırdı. Bir kahve demliği, yumurta ve patates kaynatmak için saplı küçük tencereler, sosis ve domuz pastırması için de bir tava almıştım. İşimi görecek basit alet-

ler. İnsan her zaman debdebeli bir hayat süremez, ama sade bir hayatı seçmek her zaman mümkündür. Bir de veresiye on sekiz galonluk bir bira fıçısı getirtmiştim, güvenilir bir fırıncı da her gün uğruyordu. Belki Sybaris'teki[2] kadar muhteşem bir hayat değildi, ama daha kötü günlerim olmuştu. Efendiden bir adam olan fırıncı için doğrusu biraz üzülüyordum, ama onun için bile umutsuz değildim.

Yalnız kalmak isteyenler için Lympne biçilmiş kaftandır. Kent'in balçık kesimindedir; benim kır evi de eski bir falezin yanı başındaydı ve Romney Marsh'ın[3] düzlükleri üstünden denize bakıyordu. Burası çok yağmurlu havalarda nerdeyse ulaşılmaz oluyordu; postacının böyle havalarda yolunun üstündeki daha çamurlu yerleri ayaklarının altına tahta bağlayarak geçtiğini duymuştum. Gerçi onu ayaklarının altında tahtalarla yürürken görmüş değilim, ama gözümün önüne getirebiliyorum. Köyü meydana getiren birkaç kulübeyle evin kapılarının dışında duran kocaman çalı süpürgeleriyle en balçık yerler silinip temizlenir; bu da yörenin yüzey dokusu hakkında bir fikir verir. Tümden yok olup gitmiş pek çok şeyin soluk anıları olmasa, burasının varlığından bile kuşku duyabilirdim. Roma çağı İngiltere'sinin büyük limanıydı burası, Portus Lemanis; oysa şimdi deniz altı yedi kilometre uzakta kalmıştı. Dik tepeden aşağılara kadar aşınmış iri kaya parçaları ve Roma tarzı tuğla yığınları göz çarpıyor ve hâlâ yer yer taş döşeli eski Watling Yolu buradan bir ok gibi kuzeye uzanıyor. Tepede durup, bütün o kalyonları ve lejyonları, tutsakları ve komutanları, kadınları ve tacirleri, benim gibi girişimcileri, limanı çınlatan bütün o kalabalığı ve kargaşayı hayal ederdim. Oysa şimdi çimenlik bir bayırda birkaç taş yığını, bir iki koyun ve bendeniz! Limanın bulunduğu yerde de uzaklardaki Dungeness'i[4] de geniş bir eğriyle çevreleyen bataklık düzlükler var; orada burada ağaç kümeleri ve artık Lemanis gibi yok olmaya yüz tutan eski ortaçağ kasabalarının kilise kuleleri göze çarpıyor.

Bu bataklık görünümü doğrusu hayatımda gördüğüm en güzel manzaralardan biriydi. Dungeness sanırım yirmi beş kilometre uzaktaydı; denizin üstünde bir sal gibi uzanıyor, daha batıda ise Hastings dolaylarında günbatımının altında tepeler yer alıyordu. Bazen birbirine sokulmuş, açık seçik, bazen de belli belirsiz ve basık görünüyorlar, rüzgârın esişiyle de sık sık gözden kayboluyorlardı. Bataklığın daha yakın yerleri ise birbirine bağlanan suyolları ve kanallarla gözler önüne seriliyordu.

Önünde çalıştığım pencere bu dağ sırtının karartısına bakıyordu; Cavor'ı da ilk kez bu pencereden bakarken gördüm. Tam da yazmakta olduğum oyunla cebelleştiğim, bu zorlu uğraşa dalıp gittiğim sırada ister istemez dikkatimi çekti.

Güneş batmış, gökyüzü yeşille sarının göz alıcı dinginliğine bürünmüş, bu görünümün önünde de Cavor'ın o alelacayip ufacık karaltısı görünüvermişti.

Kısa boylu, toparlacık, ince bacaklı, ufak tefek, sarsak sursak bir adamdı; akıllara ziyan aklını bir kriket kasketiyle örtmeyi uygun bulmuş, sırtına bir palto geçirmiş, bisikletçi pantolonu ve konçlu çoraplar giymişti. Hiç bisiklete binmemesine ve kriket oynamamasına karşın neden böyle giyindiğini anlamamıştım. Birbirine hiç uymayan giysiler her nasılsa bir araya gelmişti. Ellerini kollarını oynatıp, başını iki yana çevirip duruyor ve *cızır cızır sesler çıkarıyordu*. Elektrikli bir şey gibi cızırdıyordu. Böyle bir cızırdama duyulmamıştır. Arada sırada da büyük bir gürültü çıkararak gırtlağını temizliyordu.

Yağmur yağmıştı, patika çok kaygan olduğu için Cavor daha da sarsak sursak yürüyordu. Güneş tam üstüne vurduğunda durdu, cebinden bir saat çıkararak duraksadı. Sonra elini kolunu çırpıştırarak geri döndü, büyük bir telaş içinde gerisingeri yürümeye başladı; artık elini kolunu oynatmıyor, ayaklarının bedenine göre ne kadar büyük olduğunu göste-

ren geniş adımlarla yürüyordu; ayaklarının yapışan balçıkla gülünç bir biçimde büyümüş olduğunu hatırlıyorum, tabii o da bundan sonuna kadar yararlanıyordu.

Oradaki kısa süreli ikametimin ilk günüydü, harıl harıl oyunumu yazıyordum, bu olayın dikkatimi dağıtması canımı sıkmıştı, beş dakika kaybetmiştim. Yeniden oyunuma döndüm. Ama bu görüntü ertesi akşam, bir sonraki akşam, dahası yağmur yağmayan her akşam şaşırtıcı bir şaşmazlıkla yinelenince kendimi oyunuma vermem gittikçe zorlaştı. "Kahrolası herif," dedim kendi kendime, "gören de kukla taklidi yapıyor sanır!"; kim bilir kaç akşam ağız dolusu küfrettim.

Bir süre sonra kızgınlığımın yerini hayret ve merak aldı. Bir insan hangi akla hizmeten böyle bir şey yapardı ki? On dördüncü akşam artık daha fazla dayanamadım, Cavor ortaya çıkar çıkmaz fransızpenceresini[5] açtığım gibi verandayı geçtim, hep durduğu yere doğru yürüdüm.

Ona yaklaştığım sırada saatini çıkardı. Kırmızı yanaklı ablak bir yüzü, kırmızıya çalan kahverengi gözleri vardı – daha önce onu yalnızca ışıkta görmüştüm. Bana dönerken, "Bir dakika, beyefendi," dedim.

Şöyle bir baktı. "Bir dakika ha, tabii ki," dedi. "Belki benimle daha uzun konuşmak istersiniz, çok şey istemiş gibi olmayayım –o bir dakika doldu bu arada– ama benimle birlikte yürümenizin bir sakıncası var mı?"

Yanına giderek, "Ne sakıncası olacak," dedim.

"Benim alışkanlıklarım değişmez. Görüşmeye ayıracağım vakit sınırlı."

"Sanırım gezinti saatiniz."

"Öyle. Buraya günbatımının keyfini çıkarmaya gelirim."

"Öyle değil."

"Nasıl?"

"Günbatımına baktığınız yok ki."

"Baktığım yok mu?"

"Yok. On üç akşamdır izliyorum sizi, günbatımına bir kere bile bakmadınız. Bir kere bile."

Bir sorunla karşılaşmış gibi kaşlarını çattı.

"Doğrusu, gün ışığının keyfini çıkarıyorum, çevrenin de. Şu yoldan gidiyorum, şu kapıdan geçiyorum," –başını geriye çevirdi– "dolanıyorum işte..."

"Öyle bir şey yapmıyorsunuz. Hiç yapmadınız. Saçmalığın dik âlâsı. Orada bir yol yok ki. Mesela bu gece..."

"Ha! Bu gece! Bir düşüneyim. Ha! Saatime bir bakayım dedim, dışarıya çıktığımdan beri yarım saati tam üç dakika geçtiğini gördüm, dolaşmaya vaktim kalmadığına karar verip geri döndüm..."

"Hep böyle yapıyorsunuz."

Yüzüme bakıp biraz düşündü. "Belki öyle yapıyorumdur, şimdi düşününce... Tamam da, siz benimle ne konuşmak istiyordunuz?"

"Ne mi, *bunu işte!*"

"Bunu mu?"

"Evet. Neden böyle yapıyorsunuz? Her akşam buraya gelip bir ses çıkartıyorsunuz..."

"Ses mi çıkartıyorum?"

"İşte böyle." Onun gibi cızırdadım. Şöyle bir baktı, belli ki cızırdama hiç hoşuna gitmemişti. "Sahiden *böyle mi* yapıyorum?" diye sordu.

"Her akşam."

"Farkında bile değilim."

Durdu. Bana sert sert baktı. "Bilmem, belki de böyle bir alışkanlık edinmişimdir."

"Eh, öyle görünüyor, değil mi?"

Altdudağını iki parmağıyla tutup aşağıya çekti. Ayaklarına bulaşmış çamurlara baktı.

"Bu ara kafam çok meşgul," dedi. "Siz de bunun nedenini öğrenmek istiyorsunuz! Efendim, doğrusunu isterseniz, emin olun neden böyle şeyler yaptığımı bilmediğim gibi böy-

le şeyler yaptığımın farkında bile değilim. Madem bu konuyu açtınız, söyleyeyim, tam da sizin dediğiniz gibi şu çayırın ötesine *adımımı atmadım*... Böyle şeyler sizi sinirlendiriyor mu?"

Nedense ona karşı yumuşamaya başlıyordum. "Sinirlendirmek değil," dedim. "Ama... diyelim bir oyun yazıyorsunuz!"

"Mümkün değil."

"Canım, dikkatinizi toplamanızı gerektiren bir şey yapıyorsunuz diyelim."

"Ha, tabii," deyip düşüncelere daldı. Yüzü o kadar kederli bir ifadeye büründü ki yüreğim biraz daha yumuşadı. Ne de olsa, hiç tanımadığınız birine yolun ortasında neden cızırdayıp durduğunu sormakta bir parça saldırganlık vardır.

"Demek," dedi güçsüz bir sesle, "bunu alışkanlık haline getirmişim."

"Ya, bunu fark ettim."

"Bundan vazgeçmeliyim."

"Canım, vazgeçemiyorsanız vazgeçmeyin. Zaten benim de bir iş yetiştirdiğim falan yok, öylesine çalışıyorum işte."

"Katiyen, efendim, rica ederim," dedi. "Size medyunu şükranım. Böyle şeylerden sakınmalıyım. Yakında vazgeçeceğim. Zahmet olmazsa o sesi bir kere daha çıkartabilir misiniz?"

"Şöyle bir şey," dedim. "Cızz, Cızz... Ama doğrusunu isterseniz..."

"Size ne kadar minnettarım, bilemezsiniz. Aslında zaman zaman durup dururken dalıp gittiğimin farkındayım. Çok haklısınız, efendim... yerden göğe kadar hakkınız var. Size hakikaten medyunu şükranım. Bir daha yapmayacağım. Evet, sizi fazlasıyla rahatsız ettim, efendim."

"Umarım, küstahlığımı..."

"Aman, efendim, ne demek."

Bir an bakıştık. Şapkamı çıkararak iyi akşamlar diledim. İki büklüm karşılık verdi ve orada ayrıldık.

Çit merdivenine geldiğimde dönüp uzaklaşan karaltısına baktım. Yürüyüşü şaşılacak kadar değişmişti; ezile büzüle, süklüm püklüm yürür gibiydi. Daha önce ikide bir elini kolunu oynatan, cızırdayıp duran o adam gitmiş, sanki bambaşka biri gelmişti, onun bu hali nedense içime işledi. Gözden kayboluncaya kadar izledim. Sonra, içimden keşke kendi işime baksaydım diye geçirerek kır evime döndüm, oyunumun başına oturdum.

Onu ertesi akşam da, sonraki akşam da görmedim. Ama hep aklımdaydı, hatta aklımdan duygusal komik bir karakter olarak oyunumun olay örgüsüne katkıda bulunabileceği bile geçti. Üçüncü gün bana uğradı.

Neden geldiğini bir süre anlayamadım – çok mesafeli bir dille ilgisiz konulardan söz açtı – sonra birden sadede geldi. Kaldığım kır evini tutmak istiyordu.

"Bakın," dedi, "sizi zerre kadar suçlamıyorum, ama bir alışkanlığımı mahvettiniz, bu da günümü altüst etti. Yıllardır geçerim buradan – yıllardır. Hem de cızırdayarak... Şimdi hepsini olanaksız kıldınız!"

Ben de ona başka bir yöne doğru yürümeyi denemesini önerdim.

"Hayır. Başka yön yok. Tek yön bu. Sordum soruşturdum. Şimdi her gün öğleden sonra saat dörtte kör bir duvara çarpıyorum."

"Ama canım efendim, madem bu sizin için bu kadar önemli—"

"Benim için hayat memat meselesi! Bakın, ben... ben bir araştırmacıyım, bilimsel bir araştırma yapıyorum." Durdu, düşünür gibiydi. Birden, "Tam şurada," diye gösterirken parmağını nerdeyse gözüme sokacaktı. "Ağaçların tepesinden gördüğünüz beyaz bacaları olan ev. Olağandışı bir durum yaşıyorum, olağandışı. İnanın, çok önemli bir uygulamayı tamamlamak üzereyim, bugüne kadar yapılmış en

önemli uygulamalardan birini. Sürekli kafa yormayı gerektiriyor, zihninizi sürekli açık tutmak, kafa patlatmak zorundasınız. Kafam en iyi öğleden sonraları çalışıyordu, yeni yeni düşüncelerle, yeni yeni görüşlerle dolup taşıyordu!"

"Şimdi neden öyle olmasın ki?"

"Artık durum bambaşka. Kendimin farkında olacağım. Oyununuzu yazarken beni görüp tedirgin olduğunuzu düşüneceğim. Kafamı çalışmama veremeyeceğim. Yok! Kır evini almak zorundayım."

Beni bir düşüncedir aldı. Kesin bir yanıt vermeden önce tabii ki etraflıca düşünmek istiyordum. O sıralar iş yapmaya fazlasıyla hazırdım, kaldı ki satış bana her zaman çekici gelmiştir, ama her şeyden önce kır evi benim değildi, hem iyi bir fiyata satsam bile bu satış sahibinin kulağına giderse evin tesliminde zor durumda kalabilirdim; ikincisi, doğrusu borcumu da hâlâ tam olarak ödemiş değildim. Açıkçası nazik bir durum söz konusuydu. Dahası, Cavor'ın önemli bir buluşun peşinde olması olasılığı da ilgimi çekiyordu. Bu araştırma hakkında daha çok şey öğrensem iyi olacaktı; kötü bir niyetim yoktu, ama araştırmanın neyle ilgili olduğunu bilirsem oyun yazarken biraz olsun nefes alacağımı düşünüyordum. O yüzden Cavor'ın ağzını yokladım.

Bilgi vermeye çok istekliydi. Gerçekten de açıklamada bulunmaya başladıktan sonra konuşmamız bir monologa dönüştü. Kendini uzun zaman bastırdıktan sonra açılıp rahatlamış biri gibi konuşuyordu. Bir saate yakın konuştu; onu dinlerken epeyce zorlandığımı söylemeliyim. Ama o bir saat boyunca, alttan alta, yapmakta olduğum işi savsaklamanın verdiği bir hoşnutluk duydum. O ilk konuşmamızda yaptığı işle ilgili pek az bilgi edinebildim. Söylediklerinin yarısı hiç anlamadığım teknik ayrıntılardan öteye geçmiyordu; üstelik birkaç noktayı da bir zarfın üstünde silinmez kalemle temel matematik demekten zevk aldığı birtakım hesaplar yaparak açıklayınca anlamam daha da güçleşti. "Evet," de-

dim. "Evet. Devam edin!" Her şeye karşın, bu kadarı bile kafayı icatlara takmış çatlağın teki olmadığına inanmama yetmişti. Saplantılı biri gibi görünmekle birlikte hiç de öyle biri olmadığını duyumsatan bir yanı vardı. Bana anlattıkları her ne idiyse, mekanik olasılıklarla ilgili bir şeydi. Bir işliği, marangozluktan gelen ama kendisinin eğittiği üç de asistanı varmış. Artık patenti almasına pek az kalmış. Çalışmasını göstermek için beni işliğine davet etti. Davetini hemen kabul ettiğim gibi ne kadar memnun olacağımı belirtmekten de geri kalmadım. Böylece kır evini benden devralma önerisi de neyse ki unutulup gitti.

En sonunda, fazla kaldığı için özür dileyerek kalktı. Çalışmalarını konuşmaktan pek ender zevk aldığını söyledi. Benim kadar akıllı bir dinleyiciye çok sık rastlamıyordu. Meslekten bilim insanlarıyla pek az bir araya geliyordu.

"O kadar küçük işlerle uğraşıyorlar ki," dedi, "öyle dolaplar dönüyor ki! Hele bir fikriniz –yeni, doğurgan bir fikriniz– varsa... Kırıcı olmak istemem, ama—"

Ben içgüdüleriyle hareket eden biriyimdir. Paldır küldür bir öneride bulundum. Ama on dört gündür Lympne'de bir başıma oyun yazdığımı ve adamın gündelik gezintilerini altüst ettiğim için vicdanımın hâlâ sızladığını da unutmayın. "Neden bunu yeni bir alışkanlık haline getirmeyelim?" dedim. "Benim mahvettiğim alışkanlığınızın yerine. En azından kır evi meselesini halledene kadar. Sizin istediğiniz çalışmanızı kafanızın içinde evirip çevirmek. Bunu şimdiye kadar öğleden sonra yürüyüşlerinizde yapıyordunuz. Ne yazık ki o iş artık bitti – zamanı geri alamazsınız. Ama neden bana gelip çalışmalarınızdan söz etmeyesiniz, beni düşüncelerinizi atıp tuttuğunuz bir duvar olarak kullanmayasınız ki? Fikirlerinizi çalacak kadar bilgili olmadığım gibi bir tek bilim insanı bile tanımadığım açık..."

Durdum. Kafasında tartıyordu. Önerimi besbelli çekici bulmuştu. "Sizi sıkmam umarım," dedi.

"Sizce çok mu sersemim?"

"Yok efendim, ama teknik ayrıntılar—"

"Ne olursa olsun bu öğleden sonra merakımı uyandırdınız."

"Bana *büyük yararı olacağından* hiç kuşkum yok. Hiçbir şey insanın düşüncelerini açıklamak kadar onları açıklığa kavuşturamaz. Hem şimdiye kadar—"

"Aman efendim, oldu bilin o zaman."

"Bana sahiden vakit ayırabilecek misiniz?"

"Yeni bir meşgale insanı dinlendirir," dedim güvenli bir sesle.

Böylece sorun kalmadı. Verandamın merdivenlerinde geriye döndü. "Daha şimdiden minnettarım size," dedi.

Karşı çıkacak oldum.

"Beni o gülünç cızırdama alışkanlığından tamamen kurtardınız," dedi.

Sanırım, bir yardımım dokunduysa ne mutlu bana gibisinden bir şey söyledim; dönüp gitti.

Konuştuklarımız hemen etkisini göstermiş olmalı. Yine elini kolunu sallamaya başladı. "*Cızırdama*" hafif rüzgârda usulca yankılanarak bana kadar geldi...

Eh – ne de olsa benim sorunum değildi.

Ertesi gün ve daha sonraki gün yine uğradı ve ikimizi de hoşnut kılan iki fizik dersi verdi. Son derece anlaşılır bir dille "eter"den, "kuvvet hatları"ndan ve "yerçekimi potansiyeli"nden söz ederken, ben de katlanır iskemlelerimden birinde oturmuş, sözünü kesmesin diye, "Evet", "Devam edin", "Dinliyorum" deyip duruyordum. Anlattıkları müthiş zor konulardı, ama sanırım anlamakta güçlük çektiğimin farkında bile değildi. Doğru mu yapıyorum diye kuşkuya düştüğüm de oluyordu, ama hiç değilse o kahrolası oyundan biraz olsun nefes alıyordum. Söyledikleri arada sırada kafamda bir süreliğine apaçık aydınlanıyor, ama tam kavradığımı sandığım anda kaybolup gidiyordu. Bazen dikkatim

tümden dağılıyor, ipin ucunu bırakıp oturduğum yerden ona bakakalıyordum; aklımdan bütün bu işleri bir yana bırakıp Cavor'ın başkarakteri olacağı sıkı bir güldürü yazmanın daha iyi olabileceği geçiyordu. Ama çok geçmeden anlattıklarının bir bölümünü anlar gibi oluyordum.

İlk fırsatta gidip evini gördüm. Büyük bir evdi, gelişigüzel döşenmişti; hiç uşak yoktu, yalnızca üç asistanı vardı; Cavor'ın beslenme tarzı da, özel yaşamı da yalın bir felsefeye dayanıyordu. Sudan başka bir şey içmiyor, et yemiyordu; mantıklı, disiplinli bir yaşam sürüyordu. Ama araç gereçlerinin görünüşü insanda pek çok kuşku uyandırıyordu. Evin içi bodrum katından çatı katına kadar bir işlikten farksızdı – sapa bir köy için akla ziyan küçük bir mekân. Giriş katındaki odalarda tezgâhlar ve aletler yer alıyordu, ekmek fırını ve bulaşıkların yıkandığı sıcak su kazanı büyük fırınlara dönüştürülmüş, dinamolar bodrum katına yerleştirilmişti, bahçede ise bir gazometre duruyordu. Evi bana nicedir yalnız yaşayan bir adamın güvenli hazzıyla gezdirdi. Münzeviliği artık aşırı bir güvenle dolup taşıyordu, bu güvene layık olmak da bana kısmet olmuştu.

Üç asistan içinden çıktıkları "elinden her iş gelenler" sınıfının övgüye değer örnekleriydi. Dürüst olmakla birlikte kafası fazla çalışmayan, güçlü kuvvetli, terbiyeli ve candan insanlardı. Yemekleri pişiren ve tüm metal işçiliğini üstlenen Spargus eski bir denizciydi; ikinci asistan Gibbs doğramacıydı; üçüncüsü ise eskiden bahçıvanlık yapmıştı ve şimdi genel asistan olarak görev yapıyordu. Üçü de yalnızca sıradan işlerle uğraşıyordu; akıl gerektiren bütün işler Cavor tarafından yapılıyordu. Belki benim kafam karışıktı, ama onlar tümden kara cahildiler.

Şimdi de bu araştırmaların niteliğine gelecek olursak. Burada ne yazık ki ortaya büyük bir güçlük çıkıyor. Ben bilim alanında uzman olmadığım için Bay Cavor'ın deneylerinin neyi amaçladığını onun kullandığı ağdalı bilim diliyle ortaya

koymaya kalkarsam, korkarım yalnızca okurların kafasını değil kendi kafamı da karıştırırım ve mutlaka öyle çamlar deviririm ki bugün ülkemizde matematiksel fizik okuyan bütün öğrencilerin eğlencesi olurum. O yüzden, sanırım en iyisi, hiçbir şey bilmediğim bir konuda bilgiçlik taslamaya kalkmadan izlenimlerimi kendi yetersiz dilimle aktarmak olacak.

Bay Cavor bu araştırmasında "ışıyan enerjinin bütün biçimleri" karşısında "opak" –aslında şimdi aklıma gelmeyen başka bir sözcük kullanıyordu, ama "opak" da o düşünceyi karşılıyor– kalacak bir maddenin peşindeydi. Bana anlattığına bakılırsa, "ışıyan enerji" ışık ya da ısı, bir yıl kadar önce üstünde çok konuşulan o röntgen ışınları[6], Marconi'nin elektrik dalgaları[7] ya da yerçekimi gibi bir şeydi. Bütün bunlar, diyordu, merkezlerden ışınır ve gövdelere uzaktan etki eder, "ışıyan enerji" terimi de buradan gelir. Şimdi, hemen tüm maddeler ışıyan enerjinin şu ya da bu biçimine karşı opaktır. Örneğin, cam ışığa karşı saydam olmakla birlikte ısıya karşı çok daha az saydamdır, o yüzden de ocak siperi olarak kullanılabilir; alüminyum ise ışık karşısında saydam olmasına karşın ısıyı tümüyle engeller. Buna karşılık, karbon bisülfürdeki iyot çözeltisi ışığı tümüyle engeller, ama ısı karşısında oldukça saydamdır. Sizi ateşten korur, ama bütün sıcaklığının size erişmesine olanak tanır. Metaller ise yalnızca ışık ve ısıya karşı opak değil, aynı zamanda hem iyot çözeltisinin hem de camın içinden nerdeyse arada yokmuşlar gibi geçen elektrik enerjisine karşı da opaktır. Vesaire.

Şimdi, bilinen bütün maddeler yerçekimi karşısında "geçirgen"dir. Işığı ya da ısıyı ya da Güneş'in elektriksel etkilerini ya da Dünya'nın sıcaklıklarını kesmek için çeşitli türden panolardan yararlanabilirsiniz; birçok şeyi Marconi'nin ışınlarından metal levhalarla koruyabilirsiniz, ama Güneş'in kütle çekimine ya da Dünya'nın yerçekimi gücüne hiçbir şey engel olamaz. Yine de neden böyle olduğunu söylemek zor.

Böyle bir maddenin neden var olmadığını Cavor'ın aklı almıyordu, bunu ona benim anlatabilmem ise tabii ki olanaksızdı. Böyle bir olasılığı daha önce aklımın ucundan bile geçirmemiştim. Cavor, hiç kuşkusuz Lord Kelvin'in, Profesör Lodge'un, Profesör Karl Pearson'ın[8] ya da o büyük bilginlerden herhangi birinin hemen anlayabileceği, ama benim kafamı karıştırmaktan başka bir işe yaramayan birtakım hesaplamalarla, bazı koşullar yerine gelecek olursa böyle bir maddenin mümkün olduğunu bana anlattı. İnanılmaz bir mantık yürütmeyle anlatmıştı. Gerçi o sırada beni hayran bıraktı ve müthiş bir beyin jimnastiği yapmamı sağladı, ama şimdi burada onun anlattığı gibi anlatmam mümkün değil. O anlatadursun, ben, "Evet," diyordum, "evet. Devam edin!" Yalnız şu kadarını söyleyeyim ki, yerçekimi gücüne dayanıklı bu olası maddeyi karmaşık bir metal alaşımından ve kendisine Londra'dan hava geçirmez taş kutular içinde gönderilmiş olan, galiba *helyum*[9] denen yeni bir şeyden –sanırım yeni bir element– yaratabileceğine inanıyordu. Bu ayrıntı biraz kuşkulu, ama Cavor'a hava geçirmez taş kutular içinde gönderilenin helyum olduğundan nerdeyse eminim. Gaza çok benzeyen, çok hafif bir şey olduğu kesindi.

Keşke not alsaydım...

Ama o sırada not almanın ne kadar gerekli olduğunu nereden bilebilirdim ki?

Azıcık düş gücü olan biri böyle bir maddenin ne kadar büyük olanaklar taşıdığını anlar ve Cavor'ın derdini anlatırken kullandığı deyimlerin bulanıklığı arasından bir şeyler anladığımda duyduğum coşkuyu biraz olsun paylaşır. Doğrusu, ciddi bir oyunun içindeki rahatlatıcı gülünçlük gibi bir şey! Onu doğru yorumladığım kanısına varmam için biraz zaman geçti ve yanlış anlaşıldığını düşünerek o günkü açıklamasını yarım bıraktıracak sorular sormamaya çok dikkat ettim. Gelgelelim, bu akıllara durgunluk verici maddenin

kesinlikle yapılabileceğine olan inancımı benim bu yavan anlatımımdan algılamak mümkün olmayacağı için, burada söylediklerimi okuyan hiç kimse beni tam olarak anlayamayacaktır.

Cavor'ın evine uğradıktan sonra kendimi oyunuma bir saat bile veremez olmuştum. Kafam hep başka şeylerle doluydu. Bu tasarının getireceği olanaklar sınırsız gibiydi; neresinden baksam karşıma mucizeler ve çok büyük değişimler çıkıyordu. Örneğin, ağır bir şeyi kaldırmak istiyorsanız, ne kadar ağır olursa olsun, altına bu maddeden bir levha koyarak kolaylıkla kaldırabilecektiniz. İster istemez bu ilkenin toplara ve zırhlı araçlara, tekmil savaş araç gereçleri ve yöntemlerine, sonra taşımacılığa, bir yerden bir yere gitmeye, inşaata, akla gelebilecek her türlü insan uğraşına uygulandığını geçirdim aklımdan. Bu yeni dönemin –az buz değil, yeni bir çığır açılacaktı– doğumuna tanıklık etmek insanın eline kırk yılda bir geçerdi. Kafamda evirip çevirdikçe iş büyüyordu. Bir işadamı olarak kurtuluşum olabilirdi. Bir ana şirket ve kardeş şirketler, pek çok alandaki uygulamalar, durmadan büyüyen karteller ve tröstler, ayrıcalıklar ve dokunulmazlıklar, giderek dünyayı yöneten, dünyaya hükmeden koskocaman bir Cavorite Şirketi gözümde canlandı.

Üstelik ben de bu şirketin içindeydim.

Hiç düşünmeden kararımı verdim. Her şeyi riske attığımın farkındaydım, ama o saat kestirip attım.

"Kesinlikle bugüne kadarki en büyük icadı gerçekleştirme yolundayız biz," dedim "biz"in üstüne basarak. "Beni ancak silah zoruyla bu işin dışında tutabilirsiniz. Yarın buraya dördüncü çalışanınız olarak geliyorum."

Bu kadar istekli olmam karşısında şaşırmış gibiydi, ama güvensiz ya da düşmanca bir tutum takınmadı. Tam tersine, alçakgönüllülük gösterdi.

Bana kuşkuyla bakıp, "Ama şimdi sizin—" dedi. "Sizin oyununuz! O oyunu ne yapacaksınız?"

"Kayıplara karıştı!" diye bağırdım. "Aman efendim, elinizdekinin değerini görmüyor musunuz? Ne yapmakta olduğunuzu görmüyor musunuz?"

Cevabı yapıştırmıştım, ama besbelli ne yaptığının farkında değildi. İlk başta aklım almadı. En küçük bir fikri yoktu! Bu akıllara zarar küçük adam başından beri salt kuramsal temelde çalışmıştı! Dünyanın bugüne kadar gördüğü "en önemli" araştırma derken, aslında pek çok kuramı karşısına aldığını, pek çok kuşkulu kuramı çözdüğünü söylemek istiyordu; ortaya çıkaracağı o maddenin uygulanması konusunda silah üreten bir aygıta yaraması dışında en küçük bir kaygı duymamıştı. Bu maddenin yapılması mümkündü ve o da yapacaktı! Fransızların dediği gibi, *V'là tout*.[10]

Gelgelelim, çocuksu bir yanı vardı! Bu icadı gerçekleştirirse bu madde Cavorite ya da Cavorine adıyla gelecek kuşaklara erişecek, kendisi de Kraliyet Derneği'ne[11] kabul edilecek, *Nature*[12] dergisi saygın bir bilim insanı olarak kendisine yer verecekti, vesaire. Bütün derdi buydu! Eğer ben ortaya çıkmış olmasaydım, yeni bir sivrisinek türü keşfetmiş gibi bu bombayı dünyaya bırakıverecekti. Böylece bu buluş da bu bilim insanlarının parlatıp ortaya attıkları ufak tefek şeyler gibi bir kenarda kalıp boşa gidecekti.

Bunu fark edince, bu sefer konuşmayı yapan ben oldum, Cavor da "Devam edin!" deyip duruyordu. Yerimden fırladım. Yirmi yaşında bir delikanlı gibi elimi kolumu sallayarak odayı adımlıyordum. Ona bu konudaki görevlerini ve sorumluluklarını –bu konudaki *bizim* görevlerimizi ve sorumluluklarımızı– kavratmaya çalışıyordum. Onu düşlediğimiz her türlü toplumsal devrimi gerçekleştirebilecek kadar servet yapabileceğimize, tüm dünyayı ele geçirip yönetebileceğimize inandırmaya uğraşıyordum. Şirketlerden, patentlerden, işlemlerin gizli yürütülmesinden söz ettim. Bütün bunlardan onun matematiğinin beni etkilediği kadar etkilenmiş görünüyordu. Küçük kırmızı yüzünde şaşkın bir

bakış belirdi. Servetin kendisini hiç ilgilendirmediğiyle ilgili bir şeyler gevelediyse de aldırmadım. Zengin olması gerekiyordu ve lafı ağzında gevelemenin bir anlamı yoktu. Ona nasıl biri olduğumu, hiç de azımsanmayacak bir iş deneyimim olduğunu anlattım. Tabii o sırada borçları ödenmemiş bir müflis olduğumdan hiç söz etmedim, çünkü bu durum nasıl olsa değişecekti, ama sanırım apaçık yoksulluğumu mali beklentilerimle örtüyordum. Böyle projelerin belli belirsizliği içinde bir Cavorite tekeli konusunda aramızda bir anlaşma oluştu. O maddeyi yapacaktı, ben de dünyaya tanıtımını üstlenecektim.

"Biz" sözcüğüne sülük gibi yapışmıştım – "sen" ve "ben"i bir yana bırakmıştım.

Cavor sözünü ettiğim kazancın araştırmaya ayrılabileceği kanısındaydı, ama bu kuşkusuz daha sonra halledilebilecek bir sorundu. "Tamam," diye bağırdım. "Tamam." Daha önce de vurguladığım gibi asıl mesele o şeyin yapılmasıydı.

"Hiçbir evin, hiçbir fabrikanın, hiçbir müstahkem mevkiin, hiçbir geminin onsuz edemeyeceği bir madde söz konusu," diye bağırdım. "Bütün dünyada bir müstahzardan bile daha yaygın kabul görecek bir madde! Tek bir özelliği bile, bin bir olası kullanımından biri bile, Cavor, bizi Karun kadar zengin edecek!"

"Hayır," dedi. "Şimdi anlar gibi oluyorum. İnsanın konuşa konuşa yeni bakış açıları edinmesi ne kadar müthiş bir şey!"

"Şansınız varmış ki doğru adamla konuştunuz!"

"Sanırım," dedi, "servet sahibi olmayı hiç kimse *reddedemez*. Tabii bir şey var ki—"

Durdu. Öylece bekledim.

"Biliyorsunuz, sonuçta bu işi başaramayabiliriz de. Kuramda olanaklı ama pratikte olanaksız şeylerden biri olabilir. Ya da yapmayı başardığımızda karşımıza küçük bir terslik çıkabilir!.."

"Karşımıza çıktığında o tersliğin icabına bakarız," dedim.

2

Cavorite'ın İlk Üretimi

İş maddenin yapılışına gelince Cavor'ın kaygıları yersiz çıktı. Bu inanılmaz madde 1899 Ekim'inin on dördünde yaratıldı.

Ne tuhaftır ki, en sonunda madde Bay Cavor'ın hiç beklemediği bir anda bir rastlantı sonucu ortaya çıktı. Birkaç metali başka şeylerle eriterek birleştirmişti –keşke ayrıntılar şimdi aklıma gelseydi– karışımı bir hafta beklettikten sonra yavaş yavaş soğumaya bırakmayı düşünüyordu. Yanlış hesap yapmasaydı, bileşimin son evresi sıcaklığı altmış derece Fahrenhayt'a düştüğünde gerçekleşecekti. Ama ne tesadüf ki, Cavor'ın haberi olmadan, ocakla kimin ilgileneceği konusunda adamlar arasında bir anlaşmazlık doğmuştu. Daha önce ocakla ilgilenen Gibbs, kömürün topraktan çıktığı, kazılarak çıkarıldığı, dolayısıyla da asla bir marangozun işi olamayacağı gerekçesiyle birden bu işi eskiden bahçıvanlık yapmış olan adama yıkmaya kalkmıştı; o da kömürün madeni bir madde ya da maden cevheri gibi bir şey olduğunu ileri sürmüş, zaten kendisinin aslında bir aşçı olduğunu söylemişti. Gel gör ki, Spargus da ocağa kömür atma işini Gibbs'in üstlenmesi konusunda diretiyordu, çünkü Gibbs bir marangozdu ve kömürün fosilleşmiş ağaç olduğunu bil-

meyen yoktu. Sonuçta Gibbs ocağı beslemeyi bırakmış, bu işi başka üstlenen de olmamıştı; Cavor da Cavorite uçan aygıtıyla ilgili bazı ilginç sorunlara (hava direncinin gözden kaçırılması ve daha başka birkaç nokta) kendini o kadar kaptırmıştı ki işlerin yolunda gitmediğini fark edememişti. Böylece, öğleden sonra tam da kır evime çay sohbetine geldiği sırada icadının erken doğumu gerçekleşmişti.

Olup biteni olduğu gibi hatırlıyorum. Su kaynıyordu, her şey hazırdı ki Cavor'ın "cızırdama"sını duyarak verandaya çıkmıştım. Ufak tefek kıpırdak bedeni güz günbatımında bir karaltı gibiydi; sağda evinin bacaları alacalı bulacalı ağaç kümesinin hemen üstünde yükseliyordu. Biraz daha uzakta hayal meyal, mavi Wealden Tepeleri yükseliyor, solda ise dingin, puslu bataklık çepeçevre uzanıp gidiyordu. Tam o sırada birden!..

Bacalar göğe fırladı, tuğlalar paramparça olup ortalığa saçıldı, onları evin çatısı ve bir sürü eşya izledi. Arkalarından da kocaman, beyaz bir alev geldi. Yapının çevresindeki ağaçlar sarsılıp fırıl fırıl döndüler, un ufak olup aleve doğru savruldular. Kulaklarım beni ömrüm boyunca yarı sağır bırakacak bir patlamayla uğuldadı, çevremdeki bütün camlar paramparça oldu.

Verandadan Cavor'ın evine doğru birkaç adım atacak oldum, tam o sırada rüzgâr patladı.

Birden ceketimin uçları başıma geçti, bir de baktım istemeden büyük bir hızla Cavor'a doğru sürükleniyorum. Tam o sırada mucit rüzgâra kapıldı, burgaç gibi döndü, uğultunun ortasında ileriye fırladı. Evimin baca külahlarından birinin altı metre kadar ilerimde yere çarptığını, beş altı metre kadar havaya sıçradıktan sonra hızla kargaşanın tam ortasına doğru fırladığını gördüm. Cavor tepinip çırpınarak yeniden yere indi, bir süre yerde yuvarlandı, ayağa kalkayım derken rüzgâr onu kaptığı gibi müthiş bir hızla ileriye sürükledi, adamcağız en sonunda evinin çevresinde rüzgârın kırbacıyla sarsılıp savrulan ağaçların arasında görünmez oldu.

Bir duman ve kül yığınıyla dört köşeli, mavimsi, ışıltılı bir madde hızla göğe yükseldi. Çitten kopan büyük bir parça havada süzülerek önümden geçip yanlamasına düşerek yere çarpıp yamyassı olduktan sonra ortalık biraz duruldu. Havada kopan kızılca kıyamet hızla dinip ardında yalnızca sert bir rüzgâr bıraktığında, soluk alabildiğimin, yere basabildiğimin yeniden ayırdına vardım. Arkamı rüzgâra vererek durmayı başardım ve kendime gelip kafamı topladım.

O sırada sanki dünya allak bulak olmuştu. Dingin günbatımı yitip gitmiş, gökyüzü hızla oradan oraya dolanan bulutlarla zindan kesilmiş, her şey iskambil kâğıdı gibi devrilmiş, sert rüzgârla uçuşuyordu. Benim kır evi bari yerinde duruyor mu diye dönüp baktıktan sonra Cavor'ın gözden kaybolduğu, yükseklerdeki çıplak dalları arasından yanan evin alevlerinin şavkıdığı ağaçlara doğru sendeleyerek yürüdüm.

Bir ağaçtan öbürüne atılıp tutunarak koruya daldım, bir süre boş yere Cavor'ı arandım. Sonra kırılmış bir dal yığını ve Cavor'ın bahçe duvarının bir kenarına yığılmış çitin ortasında bir yerde bir şeyin kımıldadığını fark ettim. Oraya doğru seğirttimse de daha varmadan kahverengi bir şey göründü, çamurlu bacaklarının ve pırtlamış, kanayan ellerinin üstünde doğruldu. Lime lime olmuş giysisinin uçları orta yerinden uçuşuyor, rüzgârda savruluyordu.

O balçık yığınının ne olduğunu bir an kavrayamadımsa da, çok geçmeden Cavor olduğunu anladım; içinde yuvarlandığı çamura bulanmıştı. Rüzgârdan korunmak için öne eğildi, gözlerindeki ve ağzındaki kirleri ovaladı.

Balçık yığınına dönmüş elini uzattı, bana doğru sendeleyerek bir adım attı. Yüzü heyecan içinde kasıldı; yüzünden hâlâ çamur topakları dökülüyordu. Hiç bu kadar yıkılmış, bu kadar acınacak halde birini görmemiştim; o yüzden, ağzından çıkan sözler karşısında afalladım. "Tebrik edin beni," dedi zorlukla soluyarak; "tebrik edin beni!"

"Tebrik ederim," dedim. "Üstüme iyilik sağlık! Hayrola?"

"Yaptım, oldu."

"*Yaptınız*. Peki, bu patlama nasıl oldu?"

Aniden şiddetlenen rüzgâr söylediklerini aldı götürdü. Anlayabildiğim kadarıyla, bunun kesinlikle bir patlama olmadığını söylemişti. Rüzgârın savurmasıyla çarpıştık, birbirimize yapışıp kaldık.

Kulağının dibinde, "Benim kır evine dönmeye çalışalım," diye haykırdım. Beni duymadı; "üç şehit – bilim" gibi bir şeyler bağırdı, "pek iyi olmadı" gibisinden bir şey söyledi. O sıra üç yardımcısının o burgacın içinde yok olup gittiği izlenimine kapılmıştı. Neyse ki yanılıyordu. Cavor benim kır evine doğru yola çıkar çıkmaz onlar da hafif bir içki içip ocak sorununu tartışmak üzere kapağı meyhaneye atmışlardı.

Benim kır evine dönme önerimi yineledim, bu kez ne dediğimi anladı. Kol kola yola koyulduk ve sonunda patlamadan az çok sağlam çıkan eve sığındık. Bir süre soluk soluğa koltuklara oturup kaldık. Bütün pencereler kırılmış, hafif eşyalar darmadağın olmuştu, ama giderilmeyecek bir hasar yoktu. Bereket mutfak kapısı patlamanın basıncına dayanmış, çanak çömleğe, tencerelere ve tavalara bir şey olmamıştı. Gazocağının altı hâlâ açıktı, çay için yeniden su ısıttım. Çay da hazır olunca Cavor'ın açıklamasına kulak verdim.

"Her şey tamam," diye diretiyordu; "her şey tamam. Yaptım işte, her şey yolunda."

"Ama..." diye karşı çıktım. "Her şey nasıl yolunda olur? Nerdeyse otuz kilometrelik bir alanda tek bir saman yığını, tek bir çit, tek bir saz dam sağlam kalmadı..."

"Her şey yolunda – *emin olun*. Haklısınız, bu küçük karışıklığı tahmin edemedim. Kafam başka bir meseleyle meşguldü, uygulamada böyle ikincil sorunları hep gözden kaçırırım işte. Ama her şey yolunda—"

"Ama azizim," diye bağırdım, "binlerce sterlinlik zarar verdiğinizin farkında değil misiniz?"

"Bu konuda ağzınızı sıkı tutmanıza güveniyorum. Pratik bir adam olmadığım ortada, ama sizce bunun bir kasırga olduğunu sanmazlar mı?.."

"İyi de, patlamaya ne demeli?"

"O bir patlama değildi. Aslında son derece basit. Sadece, dediğim gibi, böyle küçük şeyleri hep küçümsüyorum. Hani cızırdayarak dolanıyorum ya, o zaman böyle şeyleri gözden kaçırıyorum. Bu benim Cavorite maddemi de kazara ince, geniş bir tabakadan yapmışım..."

Durdu. "Bu maddenin yerçekimini geçirmediğini, nesnelerin birbirinin çekim alanına girmesini önlediğini tamamen anladınız, değil mi?"

"Evet," dedim. "Yani?"

"Şimdi, sıcaklık altmış derece fahrenhayta erişir erişmez ve bu maddenin yapım süreci tamamlanır tamamlanmaz, üzerindeki havanın, üzerindeki çatının, tavanın ve zeminin ağırlığı ortadan kalktı. Sanırım, havanın ağırlığı olduğunu, yer yüzeyindeki her şeye basınç yaptığını, tüm yönlerden inçkare başına on dört buçuk pound* baskı yaptığını siz de biliyorsunuzdur, bugünlerde bilmeyen kalmadı."

"Onu biliyorum," dedim. "Devam edin."

"Ben de biliyorum," dedi. "Bu yalnızca bilginin uygulanmadıkça ne kadar yararsız olduğunu gösteriyor. Diyeceğim, bu baskı bizim Cavorite'ın üstünden kalktı, oradaki hava herhangi bir baskı yapmaz oldu, Cavorite'ın üstündeki değil de çevresindeki hava birden ağırlıksız kalan bu havaya inçkare başına on dört buçuk poundluk bir basınç yaptı. İşte bak! Anlar gibisiniz! Cavorite'ı çepeçevre kuşatan hava üstündeki havayı karşı konulamaz bir güçle içeriye doğru bastırdı. Cavorite'ın üstündeki hava yukarıya doğru büyük bir güçle baskılandı, onun yerini almak için hızla içeriye dolan hava çabucak ağırlığını kaybetti, basınç yapmaz oldu, bu olay devam edince de tavanı delip çatıyı havaya uçurdu..."

"Anlıyor musunuz," dedi, "bir çeşit atmosferik fıskiye, atmosferde bir tür krater oluşturdu. Eğer Cavorite'ın kendisi gevşek olmasaydı ve kraterin içine çekilmeseydi ne olurdu, düşünebiliyor musunuz?"

Bir ağırlık ölçü birimi. İngiliz tartı sisteminde 0,4536 kilograma, 16 onsa veya 7000 grain'e eşittir. (e.n.)

Düşündüm. "Herhalde," dedim, "hava şimdi korkunç bir hızla yukarıya fırlamış, göğün en yüksek katına yükseliyor olurdu."

"Tam da öyle," dedi. "Dev bir fıskiye!"

"Uzaya fışkırıyor ha! Vay be! Üstüme iyilik sağlık, yeryüzünün tüm atmosferini fışkırtacakmış! Dünya'yı havadan yoksun bırakacakmış! İnsanlığın sonu olurdu valla! O ufacık şey!"

"Pek uzaya fışkırdığı söylenemez," dedi Cavor, "ama onun kadar kötü denebilir. Havayı muz soyar gibi Dünya'dan çekip alabilir, sonra da binlerce kilometre fırlatabilir. Hiç kuşkusuz yeniden geri düşebilir, ama havasızlıktan boğulmuş bir Dünya'ya! Bizim açımızdan hiç dönmemesinden azıcık daha iyi!"

O ana kadar beklentilerimin tümünün nasıl boşa çıktığını görmek beni şaşkınlık içinde bırakmıştı. "Peki, şimdi ne yapmayı düşünüyorsunuz?" diye sordum.

"Her şeyden önce, bana ödünç bir el küreği verirseniz içine hapsolduğum bu topraklardan kurtulmaya bakacağım, sonra da evinizin olanaklarından yararlanmama izin verirseniz bir banyo yapmak istiyorum. Ondan sonra oturur, rahat rahat sohbet ederiz." Çamurlu eliyle kolumu tuttu. "Bu olaydan kimseye söz etmememiz sanırım akıllıca olacaktır. Büyük zarara yol açtığımın farkındayım – kırsal yöredeki bazı evler yıkılmış bile olabilir. Gelin görün ki, verdiğim zararın bedelini ödemem olanaksız; bunun gerçek nedeninin açıklanması herkesin bana kinlenmesinden ve yaptığım işin engellenmesinden başka bir sonuç vermez. Siz de bilirsiniz ki insan her şeyi kestiremiyor; uygulamada ortaya çıkan etkenlerin hesabının kurduğum kuramlara kesilmesine asla razı olamam. Daha sonra, siz pratik zekânızla katkıda bulunup da Cavorite gökyüzüne süzüldüğünde –gökyüzüne süzüldüğünde demek doğru olsa gerek– ve sizin tüm beklentilerinizi karşıladığında o insanlarla sorunları halledebiliriz. Ama şu

anda değil, şu anda değil. Eğer başka bir açıklama getirilmezse, meteorolojinin yetersiz olduğu günümüzde insanlar bütün bu olup biteni kasırgaya yoracaktır; bu da kamuoyunda kabul görebilir, benim evim de yıkılıp yandığına göre bu durumda ödenecek tazminattan araştırmalarımızın gerçekleştirilmesine son derece yararlı olacak hatırı sayılır bir pay alabiliriz. Ama bu olaya *benim* neden olduğum ortaya çıkarsa kamuoyundan kabul göremeyeceğim gibi herkesi de kızdırmış olurum. Açıkçası bir daha rahat çalışma olanağı bulamam. Üç yardımcımın can verip vermediğini bilmiyoruz. Bu bir ayrıntı. Can verdilerse büyük bir kayıp sayılmaz; ehil olmaktan çok hevesliydiler; bu zamansız olay büyük ölçüde onların ocağı hep birlikte savsaklamalarından meydana gelmiş olsa gerek. Eğer hayattaysalar zekâlarının bu olayı açıklamaya yeteceğinden kuşkuluyum. Kafaları kasırga hikâyesine yatacaktır. Ha bir de, evim oturulmaya geçici olarak müsait değilken sizin bu kır evinizin kimseye verilmemiş odalarından birinde kalabilirsem..."

Durup bana baktı.

Ne yapacağı belli olmayan böyle bir insanı ağırlamak hiç de kolay olmasa gerek diye geçirdim aklımdan.

Yerimden kalkıp, "Galiba önce bir kürek bulsak daha iyi olacak," diyerek Cavor'ın önüne düştüm, seranın darmadağın kalıntılarına doğru ilerledim.

Cavor banyosunu yaparken ben de oturdum, sorunu kafamda tarttım. Bay Cavor'ın dostluğunun önceden göremediğim bazı sakıncalarının olduğu açıktı. Az kalsın dünya nüfusunun azalmasına neden olacak dalgınlığı her an bir başka vahim belaya daha yol açabilirdi. Öte yandan, hem gençtim, hem de işlerim sarpa sarmıştı, sonunda iyi bir fırsat yakalarım umuduyla gözü pek bir serüvene atılmaya hazırdım. Üstelik bu işe bir yerinden de olsa girmeyi kafama koymuştum. Bereket, kır evini daha önce de açıkladığım gibi üç yıllığına tutmuştum, onarımından ben sorumlu değildim,

alelacele aldığım ancak bana yetecek kadar mobilya hem garantiliydi, hem de parası henüz ödenmemişti. Sonunda Cavor'ı bırakmamaya ve bu işe tüm zorluklarına karşın sonuna kadar destek olmaya karar verdim.

İşin seyri kuşkusuz bambaşka bir hal almıştı. Artık o maddenin sağlayacağı olağanüstü olanaklardan en küçük bir kuşkum kalmamıştı, ama top arabası ve patent hakları konusunda kuşku duymaya başlamıştım.

Hiç vakit kaybetmeden laboratuvarı yeni baştan kurmaya ve deneylerimizi ilerletmeye koyulduk. İş maddeyi bundan sonra nasıl yapacağımıza geldiğinde Cavor eskisinden çok daha fazla benim anlayacağım düzeyde anlatmaya başlamıştı.

Ondan hiç ummadığım bir şevkle, "Hiç kuşkusuz onu yeniden yapmamız gerekiyor," dedi, "hiç kuşkusuz onu yeniden yapmamız gerekiyor. Belalı bir işe soyunduk belki, ama işin kuramsal yanı tümden arkamızda kaldı. Bu küçük gezegenimi yerle bir etmekten kaçınmayı becerebilirsek bu işin üstesinden geleceğiz. Ama bazı riskler olacak! İster istemez. Deneysel çalışmalarda her zaman risk vardır! Burada da iş bilir bir adam olarak *siz* devreye girmelisiniz. Ben kendi payıma, bu maddeyi belki yatık bir biçimde ve çok ince yapmalıyız diye düşünüyorum. Yine de bilemiyorum – belli belirsiz de olsa kafamdan bir yöntem geçiyor. Henüz pek açıklayamıyorum. Ama ne tuhaftır ki bu yöntem aklıma rüzgârda çamurun içinde yuvarlanırken ve bütün bu serüvenin nasıl son bulacağını hiç bilemezken geldi."

Ben ne kadar yardım etsem de ufak tefek bazı güçlüklerle karşılaştık, ama bu arada laboratuvarı yeniden kurma çalışmalarını sürdürdük. İkinci girişimimizin nasıl ve hangi yöntemle yürütüleceğine karar vermemiz kesinlikle gerekliydi, ama bundan önce yapılacak çok iş vardı. Karşılaştığımız tek terslik benim ustabaşılığıma karşı çıkan o üç çalışanın işi bırakmaya kalkması oldu. Ama iki günlük bir gecikmeden sonra bu konuda da uzlaştık.

3

Kürenin Yapılışı

Cavor'ın küre fikrini bana açtığı anı çok iyi hatırlıyorum. Aslında daha önce de değinip geçtiği olmuştu, ama o sırada bu fikir aklına birden gelmiş sanırdınız. Çay içmek için kır evine dönüyorduk, yolda yine cızırdamaya başlamıştı. Birden bağırdı: "İşte bu kadar! Bu iş tamam! Bir çeşit stor perde."

"Tamam olan ne?"

"Uzay – uzayda herhangi bir yer! Ay!"

"O da ne demek?"

"Ne demek mi? Demem şu ki, bir küre olması gerekiyor! Dediğim bu işte!"

Hiçbir şey anlamamıştım, bir süre bıraktım kendi bildiği gibi anlatsın. Nereye varacağı konusunda en küçük bir fikrim yoktu. Ama çayını aldıktan sonra konuya açıklık getirdi.

"Bakın, şöyle," dedi. "Geçen defa o şeyi onu baskılayan bir kapağı olan yassı bir haznenin içine koymuştum. Soğuyup da maddenin oluşumu tamamlanınca o gümbürtü koptu; üstünde hiçbir ağırlık kalmadı, hava yukarıya fışkırdı, ev havaya uçtu, eğer madde de yukarıya sıçramasaydı kim bilir neler olurdu! Ama maddenin hafif olduğunu ve serbestçe yükseldiğini düşünün bir de!"

"Birden yukarıya fırlayacak!"

"Ha şunu bileydiniz. Büyük bir topun ateşlenmesinden daha fazla gürültü çıkarmadan."

"Peki, bu ne işe yarayacak?"

"Onunla yukarıya gideceğim!"

Elimdeki çay fincanını bırakıp ona baktım.

"Bir küre düşünün," diye açıkladı, "iki kişiyi ve bavullarını alacak kadar büyük bir küre. Çelikten yapılacak, kalın camla kaplanacak, içinde katılaştırılmış havanın, konsantre yiyeceklerin, su damıtma aygıtının falan bulunacağı, adeta dıştaki çelik gibi sırlanmış uygun bir deposu olacak."

"Cavorite mı bu?"

"Evet."

"Peki, içine nasıl gireceksiniz?"

"Atıklarla ilgili de benzer bir sorun çıkabilir."

"Evet, farkındayım. Ama nasıl olacak bu iş?"

"Son derece kolay. Tek gereken hava geçirmez bir kapak. Burası biraz karmaşık tabii; bir kapakçık olmalı ki, gerektikçe birtakım şeyler hava kaybı olmadan dışarıya atılabilsin."

"Jules Verne'in *Aya Seyahat*'indeki aygıt gibi mi?"

Cavor'ın bir roman okuru olmadığını düşünememiştim.

"Anlar gibiyim," dedim usulca. "Cavorite sıcakken içeriye girip tıkışacaksınız, soğuyup yerçekiminden etkilenmez olur olmaz da göğe uçacaksınız—"

"Aşağı yukarı."

"Düz bir hatta gideceksiniz—" Birden durdum. "Bu şeyin uzayda sonsuza dek düz bir hatta yol almasını ne önleyebilir?" diye sordum. "Herhangi bir yere varacağınızdan emin olmayacaksınız, emin olsanız bile oradan nasıl geri döneceksiniz?"

"Bunu ben de düşündüm," dedi Cavor. "Bu iş tamam derken bunu söylemek istiyordum. İç taraftaki cam küre hava geçirmez ve kapak dışında kesintisiz olabilir; çelik küre ise kısım kısım yapılabilir, her kısım bir stor perde gibi yu-

varlanarak açılıp kapanabilir. Bunlar yaylarla kolayca çalıştırılabilir ve camın içinden geçirilen platin tellerle iletilen elektrikle açılıp kapatılabilir. Bütün bunlar ayrıntıdan ibaret. İşte gördüğünüz gibi, stor perdelerin kalınlığı dışında, kürenin Cavorite dış bölümü pencerelerden ya da panjurlardan oluşacak, ne derseniz deyin. Eh, bütün bu pencereler ya da panjurlar kapatıldığında kürenin içine ışık da, ısı da, yerçekimi de, hiçbir radyan enerji de girmeyecek; dediğiniz gibi, küre uzayda düz bir hatta uçacak. Ama bir pencere açmayagörün – pencerelerden birinin açıldığını düşünün! İşte o zaman o yönde bulunabilecek herhangi bir ağır cisim bizi birden kendine çekecektir—"

Oturduğum yerden söylediklerini anlamaya çalışıyordum.

"Anladınız mı?" dedi.

"Eh, *anladım*."

"Aslında uzayda dilediğimiz gibi voltalayabileceğiz. Oraya buraya takılacağız."

"Ha, evet. O kadarını anladım. Yalnız—"

"Yalnız ne?"

"Bunu niye yapacağımızı pek anlamıyorum! Doğrusu Dünya'dan atlayıp geri dönmek gibi bir şey."

"Elbette! Ne bileyim! Ay'a gidebiliriz."

"Tamam, diyelim gittik! Ne bulacaksınız orada?"

"Bakalım ne bulacağız! Ah! Edineceğimiz yeni bilgileri bir düşünsene!"

"Hava var mı orada?"

"Olabilir."

Başımı salladım. "İyi fikir," dedim, "ama yine de çok büyük bir hedef gibi geliyor bana. Koskoca Ay! Ben olsam önce daha küçük hedeflere yönelirdim."

"Oralar söz konusu olamaz – hava sorunu yüzünden."

"Şu yaylı storlar düşüncenizi –sağlam çelik kasalarda Cavorite storlar– neden ağırlıkları kaldırmaya uygulamıyorsunuz?"

"Hiçbir işe yaramaz," diye karşı çıktı. "Aslında tabii eğer mümkünse uzay boşluğuna yolculuk etmek kutuplarda keşif gezisine çıkmaktan kötü bir şey değil. İnsanlar kutuplarda keşif gezilerine çıkıyorlar."

"İşadamları çıkmıyor. Kaldı ki, kutuplarda keşif gezilerine çıkmaları için onlara para ödeniyor. Üstelik işler yolunda gitmezse kurtarma ekipleri var. Ama bu – kendimizi boşu boşuna Dünya'nın dışına fırlatmaktan başka bir şey değil."

"Araştırma diyelim."

"Siz öyle demek zorundasınız elbette... Belki biri de kalkar kitabını yazar."

"Orada mineraller bulunduğundan eminim," dedi Cavor.

"Ne gibi?"

"Ha! Kükürt, bazı cevherler, belki altın; muhtemelen bazı yeni elementler."

"Bunların taşınmasının bir maliyeti olacak," dedim; "biliyorsunuz, siz işbilir bir adam değilsiniz. Ay kırk milyon kilometre uzakta."

"Bana öyle geliyor ki, Cavorite kasalara koyarsak hiçbir yükün taşınması pahalıya patlamaz."

Bunu düşünmemiştim. "Demek alıcıya bedava aktarılacak, öyle mi?"

"Bir tek Ay'la sınırlı kalman da gerekmiyor."

"Nasıl yani?.."

"Mesela Mars var – yumuşak bir atmosfer, yeni ortamlar, canlandırıcı bir hafiflik duygusu. Oraya gitmek de güzel olabilir."

"Mars'ta hava var mı?"

"Var, evet!"

"Öyle görünüyor ki, Mars'ı bir sanatoryum gibi işletebileceksiniz. Sahi, Mars ne kadar uzaklıkta?"

"Şimdilik iki yüz milyon mil," dedi Cavor kaygısızca; "üstelik Güneş'in yakınından geçiyorsun."

Düş gücüm yeniden çalışmaya başlıyordu. "Yine de," dedim, "bu işte bir iş var. Şu yolculuk—"

O anda aklıma olağanüstü bir olasılık düştü. Birden gözümün önüne uçsuz bucaksız Güneş sisteminde gidip gelen lüks Cavorite yolcu gemileri ve küreler geldi. "Önalım hakları" geçti kafamın içinden – gezegenlerle ilgili önalım hakları. Amerika kıtasındaki altınlar üzerindeki eski İspanyol tekelini hatırladım. Tek bir gezegenle ilgili bir şey değildi bu, tümünü kapsıyordu. Cavor'ın kırmızı suratına baktım; düş gücüm birden şahlandı. Yerimden kalkıp odanın içinde gidip gelmeye başladım; dilim açılmıştı.

"Anlamaya başlıyorum," dedim. "Anlamaya başlıyorum." Kuşkularımı bir yana bırakmış, bir anda şevke gelmiştim. "Ama bu müthiş bir şey!" diye bağırdım; "şahane bir şey! Kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi."

Benim karşı çıkışımın yarattığı soğukluk ortadan kalkar kalkmaz, Cavor'ın bastırılmış coşkusu kendini gösterdi. O da yerinden kalkıp odayı adımlamaya başladı. Benim gibi elini kolunu sallayarak bağırıyordu. Esriyip kendimizden geçmiş, *cezbeye tutulmuştuk*.

Aklıma takılan önemsiz bir sorunu yanıtlarken, "Hepsini çözeceğiz!" dedi. "Çok yakında hepsini çözeceğiz. Kalıpların çizimlerine bu gece hemen başlarız."

"Şimdi başlayalım," diye karşılık verdim; kendimizi hemen laboratuvara atıp işe koyulduk.

Bütün gece Harikalar Diyarı'nda bir çocuktan farksızdım. Gün ağardığında hâlâ çalışıyorduk; gündüz olduğuna bakmadan ışıkları açık tuttuk. O çizimleri şimdi bile açık seçik hatırlıyorum –Cavor çiziyor, ben gölgelendirip hafifçe renk veriyordum– bütün çizgiler çırpıştırılmış, alelacele çiziktirilmişti, ama hepsi de tastamam doğruydu. O geceki çalışmada gereksinim duyduğumuz çelik storlar ve çerçeveler için siparişleri saptadık; cam kürenin tasarımı da bir haftada tamamlandı. Öğleden sonra sohbetlerimize ve eski gündelik

alışkanlıklarımıza tümden son verdik. Durmadan çalışıyor, açlıktan ve bitkinlikten çalışamaz olduğumuzda da uyuyor ve yemek yiyorduk. Coşkumuz kürenin ne işe yarayacağı konusunda en küçük bir fikri olmayan üç yardımcımıza bile bulaşmıştı. O günlerde Gibbs dedikleri yardımcımızı artık yürürken görmek mümkün değildi; her yere, odanın içinde bile koştura koştura gidiyordu.

Küre giderek büyüyordu. Aralık, ocak –bir günüm kar küreyerek kır evinden laboratuvara giden yolu açmakla geçti–, şubat, mart ayları birbirini izledi. Mart sonlarında küre tamamlanmış gibiydi. Ocak ayında atların çektiği bir araba kocaman bir sandık getirmişti; artık kalın cam küremiz hazırdı ve yerine oturmuştu, vinçle kaldırıp çelik kabuğun içine yerleştirmiştik. Çelik kabuğun –aslında küresel bir kabuk değil, her yüzünde bir stor bulunan çokyüzlü bir gövdeydi– bütün çubukları ve panjurları şubat ayında gelmiş, alt yarısı sürgülenip takılmıştı. Cavorite'ın yarısı mart ayında tamamlanmış bulunuyordu, metalik macun yapımının iki aşamasından geçirilmişti ve nerdeyse yarısını çelik çubuklar ve panjurlara sıvamıştık. Tasarımı geliştirirken Cavor'ın ilk baştaki parlak fikirlerinin ana hatlarına büyük ölçüde bağlı kalmamız çok şaşırtıcıydı. Kürenin sürgülenip takılması tamamlanınca Cavor çalışmanın yapıldığı laboratuvarın kaba çatısının kaldırılıp çevresine bir ocak yapılmasını önerdi. Böylelikle Cavorite yapımının macunun bir helyum akışı içinde donuk bir kızıllığa bürünene kadar ısıtıldığı son aşaması kürenin içinde tamamlanmış olacaktı.

Ondan sonra da yanımıza alacağımız erzak ve gereçleri tartışıp kararlaştırmamız gerekti; örneğin preslenmiş gıdalar, konsantre özler, yedek oksijen içeren çelik tüpler, havayı karbonik asitten[13] ve atıklardan arındıracak ve sodyum peroksit yardımıyla oksijenin geri yüklenmesini sağlayacak bir aygıt, su kondansörleri, vs. Bir kenarda küçük bir yığın oluşturan tenekeler, rulolar ve kutuların bu uğraşı apaçık gözler önüne serdiğini hatırlıyorum.

Düşünmeye pek az fırsat bulabildiğimiz zorlu bir dönemdi. Ama bir gün, işin sonuna yaklaştığımız bir sırada tuhaf bir duyguya kapıldım. Bütün sabah fırını tuğlayla örmüştüm, yorgun düşerek o küçük yığının yanı başına oturmuştum. Her şey gözüme iç karartıcı ve akıl almaz göründü.

"Bakar mısın, Cavor," dedim. "Bu kadar şeyden sonra! Bütün bunlar neye yarayacak?"

Gülümsedi. "Artık yola koyulmanın vakti geldi."

"İyi de, Ay'dan ne bekliyorsun?" diye yanıtladım. "Ben Ay'da hayat olmadığını sanıyordum."

Omuz silkti.

"Ne bekliyorsun?"

"Bakalım, göreceğiz."

"Demek göreceğiz?" deyip öylece baktım.

"Yorulmuşsun," dedi. "Öğleden sonra bir yürüyüşe çıksan iyi olur."

"Yok," diye direttim; "şu tuğla işini bitireceğim."

Bitirdim de; böylece bütün bir gece gözüme uyku girmedi.

Ömrümde böyle bir gece geçirdiğimi sanmıyorum. Gerçi iflas bayrağını çekmeden önce de kötü günlerim olmuştu, ama ağrılar içinde bir türlü uyuyamadığım o geceyle kıyaslarsak en kötü günlerimde bile mışıl mışıl uyuduğumu söyleyebilirim. Birden yüreğime yapacağımız işin büyük korkusu düşmüştü.

Göze aldığımız risklerin o geceden önce bu kadar kafamı kurcaladığını hiç hatırlamıyorum. Oysa şimdi bir zamanlar Prag'ın tepesine çöken hayaletler[14] gibi üstüme geliyorlardı. Kalkışmak üzere olduğumuz işin yabansılığı ve esrarengiz ürkünçlüğü yakamı bırakmıyordu. Sanki harikulade rüyalardan uyandığında kendini çok korkunç bir ortamda bulmuş biri gibiydim. Gözlerim fal taşı gibi açık yatıyordum, küre sanki gittikçe daha güçsüz ve çürük, Cavor gittikçe daha gerçekdışı ve düşlemsel, kalkıştığımız iş de her an biraz daha çılgınca görünüyordu.

Yataktan kalkıp ortalıkta dolaştım. Pencerenin önüne oturup uzayın uçsuz bucaksızlığını seyrettim. Yıldızların araları ıssız, sırrına erişilmez bir karanlıkla kaplıydı!.. Gelişigüzel okuduğum kitaplardan edindiğim bölük pörçük gökbilim bilgilerimi hatırlamaya çalıştım, ama hepsi de karşımıza çıkabilecek şeyler hakkında bir fikir veremeyecek kadar belirsizdi. Sonunda yeniden yatağa girdim, uykuya dalar gibi oldumsa da, kendimi durmadan göğün sonsuz derinliğine düştüğüm karabasanların içinde buldum.

Kahvaltıda Cavor'ı şaşırttım. "O küreye binip seninle gelmiyorum," diye kestirip attım.

Ne kadar karşı çıksa da somurtup inat ettim. "Bu iş çok çılgınca," dedim, "ben gelmiyorum. Bu iş çok çılgınca."

Onunla laboratuvara gitmek yerine evin içinde bir süre içim içimi yiyerek dolandıktan sonra şapkamla bastonumu aldığım gibi nereye gittiğimi bilmeden yola düştüm. Bereket harikulade bir sabahtı; ılık bir rüzgâr ve masmavi bir gökyüzü, dört bir yanda baharın ilk yeşilliği ve şakıyıp duran bir kuş tufanı. Elham yakınlarındaki küçük bir meyhanede öğle yemeği yiyeyim dedim, bifteğimi yiyip biramı içerken söz havadan açıldığında, "Böyle bir günde dünyayı bırakıp giden bir adam sersemin tekidir!" deyince meyhaneci şaşkın şaşkın yüzüme baktı.

"Senin dediğin olsun bakalım!" dedi meyhaneci; o sıra anladım ki bu dünya en azından benim gibi bir zavallı için yeterince büyük ve acımasızdı. Hemen lafı değiştirerek başka bir konu açtım.

Öğleden sonra güneşin altında güzel bir uyku çekip kendime geldikten sonra yola devam ettim.

Canterbury yakınlarında sakin ve rahat görünen bir hana vardım. Sarmaşıklar içinde hoş bir yerdi, hanın sahibesi de temiz pak yaşlı bir kadıncağızdı, hemen ilgi gösterdi. Baktım, bir oda tutmaya yetecek kadar param var, geceyi orada geçirmeye karar verdim. O kadar çenesi düşük bir kadındı

ki, kendinden söz ederken anlattığı onca şey arasında Londra'ya hiç gitmemiş olduğunu anladım. "Canterbury'den öteye gitmişliğim yok," dedi. "Orada burada sürtenlerden değilim."

"Ay'a yolculuğa ne dersiniz?" diye bağırdım.

"Öyle zırvalıkları hiç hoş karşılamamışımdır," dedi; belli ki, bunu o yaygın günübirlik gezilerden biri sanıyordu. "Kesinlikle gitmem oralara – asla."

Bu sözleri bana gülünç geldi. Akşam yemeğimi yedikten sonra hanın kapısının yanındaki bir sıraya oturdum, oradaki iki işçiyle tuğla yapımı, otomobiller ve geçen yılın kriket maçları üstüne lafladım. Gökyüzünde uzak bir dağ kadar mavi ve belli belirsiz, soluk bir yeniay güneşin batısına doğru alçalıp kayboldu.

Ertesi gün yeniden Cavor'a gittim. "Geliyorum," dedim. "Biraz aklım karışmıştı da – o kadar."

Girişimimizden bir tek o zaman ciddi bir kuşkuya düşmüştüm. Bir sinir buhranından başka bir şey değildi! O günden sonra kendime biraz daha dikkat ederek çalıştım ve her gün bir saat sıkı bir yürüyüşe çıktım. En sonunda ocağın ısıtılması dışında çalışmamız tamamlandı.

4

Kürenin İçinde

Ben iniş deliğinin kenarına oturmuş, kürenin içini kaplayan karanlığa bakıyordum ki, Cavor, "Gir bakalım," dedi. İkimizden başka kimse yoktu. Akşam olmuş, güneş batmış, her yere alacakaranlığın dinginliği çökmüştü.

Öbür bacağımı da içeriye atıp pürüzsüz camdan kürenin dibine kadar kaydım; sonra uzanıp Cavor'dan teneke kutulardaki yiyecekleri ve öteki yükleri aldım. Kürenin içi sıcaktı, termometre sekseni gösteriyordu, ışınım yüzünden bu sıcaklık pek az düşeceği ya da hiç düşmeyeceği için terlik ve ince fanila giymiştik. Ama yine de işlerin ters gitmesi olasılığına karşı yanımıza kalın yün giysiler, birkaç da kalın battaniye almıştık. Cavor'ın denetiminde paketleri, oksijen tüplerini falan ayaklarımın dibine yerleştirdim; çok geçmeden her şeyi içeriye almıştık. Cavor bir süre bir şey unuttuk mu diye çatısız barakanın içine bakındıktan sonra ardım sıra o da sürünerek içeriye girdi. Tam o sırada elinde bir şey olduğunu gördüm.

"Elindeki ne?" diye sordum.

"Sen okuyacak bir şeyler almadın mı?"

"Hadi canım! Almadım tabii!"

"Sana söylemeyi unuttum. Birtakım belirsizlikler var – Bu yolculuk haftalar sürebilir belki de!"

"Fakat—"

"Bu kürenin içinde kesinlikle hiçbir şey yapmadan gidebiliriz."

"Keşke bilseydim—"

Giriş deliğinden başını çıkarıp dışarıya baktı. "Bak!" dedi. "Şurada bir şey var!"

"Vakit var mı?"

"Bir saat."

Dışarıya baktım. *Tit-Bits*'in eski bir sayısıydı, bizim adamlardan biri getirmiş olmalıydı. İleride, köşede bir yerde de yırtık pırtık bir *Lloyds' News* gördüm. Onları alıp çabucak küreye döndüm. "Sendeki nedir?" dedim.[15]

Kitabı elinden alıp baktım; *William Shakespeare'in Yapıtları* yazıyordu.

Yanakları al al oldu. "Ben yalnızca bilim okudum," dedi utanarak.

"Hiç mi Shakespeare okumadın?"

"Hiç okumadım."

"Aslına bakarsan Shakespeare de mektep görmemişti, alaylı sayılırdı."

"Bana da tam öyle söylemişlerdi zaten," dedi Cavor.

Giriş deliğindeki cam kapağı vidayla sıkıştırmasına yardım ettim, sonra bir düğmeye basarak dış gövdeye karşılık gelen panjuru kapattı. Alacakaranlığın içeriye vuran ince uzun ışığı kayboldu. Artık karanlıktaydık.

Bir süre konuşmadık. Gerçi kürenin dış gövdesi ses geçirmez değildi, ama çıt yoktu. Yola çıkışımızın ilk sarsıntısında tutunabileceğimiz hiçbir şey olmadığını fark ettim, bir iskemle olsa rahat ederdim diye geçirdim aklımdan.

"Niye hiç iskemlemiz yok?" diye soracak oldum.

"O işi hallettim," dedi Cavor. "İskemleye ihtiyacımız olmayacak."

"Neden?"

Lafı uzatmak istemiyormuşçasına, "Görürsün," demekle yetindi.

Bir şey demedim. Birden o kürenin içinde bulunmanın enayilikten başka bir şey olmadığı kafama dank etti. O anda bile vazgeçmek için çok mu geç kaldığımı kendime sormadan edemedim. Kürenin dışındaki dünyanın benim için fazlasıyla soğuk ve yaşanması zor olacağını biliyordum –haftalardır Cavor'ın yardımlarıyla yaşıyordum– şu yaşadığım dünya ucu bucağı olmayan o boşluk kadar soğuk, bomboş uzay kadar yaşanılmaz olabilir miydi? Korkaklık gibi görüneceğini bilmesem, Cavor'dan beni dışarıya çıkarmasını isteyebilirdim. Ama o kaygıyla duraksadım; duraksadım ve huzursuz olup sinirlendim ve geç kaldım.

Hafif bir sarsıntı oldu, yan odada şampanya patlatılmış gibi bir ses, ardından belli belirsiz bir ıslık sesi geldi. O saat muazzam bir gerilim hissettim, bir an ayaklarımın yere binlerce tonluk bir güçle bastırdığı hissine kapıldım. Göz açıp kapayıncaya kadar oldu bitti.

Ama artık sabrım taşmıştı. "Cavor!" dedim karanlıkta, "Benim sinirlerim altüst oldu... Sanmıyorum ki—"

Bir an durdum. Cavor'dan yanıt gelmedi.

"Yedi ceddine lanet!" diye bağırdım. "Sersemin tekiyim ben! Ne arıyorum burada! Ben gelmiyorum, Cavor. Bu iş çok tehlikeli. Ben çıkıyorum buradan."

"Çıkamazsın," dedi.

"Çıkamazmışım! Görürüz şimdi!"

Önce hiçbir yanıt vermedi. Sonra, "Tartışmak için artık çok geç, Bedford," dedi. "O küçük sarsıntı kalkıştı. Şu anda uzay boşluğunda mermi gibi ilerliyoruz."

"Ben—" dedimse de, diyeceklerimin olup bitenle artık bir ilgisi kalmamış gibi geldi bana. Sanki bir süre donup kaldım. Hiçbir şey diyemedim. Sanki bu Dünya'dan ayrılma düşüncesini daha önce hiç duymamıştım. Çok geçmeden bedensel duyularımda anlatılamaz bir değişiklik algıladım. Bir hafiflik, bir gerçekdışılık duyumsadım. Bunun yanı sıra sanki beyin kanaması geçiriyormuşum gibi başımda bir tuhaf-

lık hissettim; kulaklarım zonkluyordu. Bu duygular zamanla azalmadı, ama sonunda o kadar alıştım ki hiçbir rahatsızlık duymamaya başladım.

Bir çıt sesi duydum, küçük bir neon lambası yandı.

Ben yüzümün bembeyaz kesildiğini hissediyordum, ama Cavor'ın yüzünün de bembeyaz olduğunu gözlerimle gördüm. Hiç konuşmadan birbirimize baktık. Arkasındaki camın saydam karanlığında boşlukta yüzüyormuş gibi görünüyordu.

"Eh, artık geri dönüş yok," dedim en sonunda.

"Evet," dedi, "geri dönüş yok."

Eliyle uyararak, "Kımıldama," diye bağırdı. "Kasların gevşek kalsın – yatakta yatıyormuşsun gibi. Kendimize ait küçük bir evrendeyiz. Şunlara bakar mısın?"

Kürenin dibindeki battaniyelerin üzerinde boşlukta salınan kutuları ve paketleri gösterdi. Kürenin duvarının bir adım kadar uzağında havada dolandıklarını görünce çok şaşırdım. Çok geçmeden Cavor'ın gölgesini görünce artık cama yaslanmadığını fark ettim. Elimi arkama uzatınca benim de camın uzağında boşlukta salındığımın ayırdına vardım.

Bağırmadım, elimi kolumu da kaldırmadım, ama çok korkmuştum. Sanki ne olduğunu bilmediğiniz bir şey tarafından tutulup havaya kaldırılmak gibi bir şeydi. Elimi cama dokundurmamla uzaklaşmam bir oldu. Olup biteni anlıyordum, ama bu korkumu ortadan kaldırmıyordu. Dışarıdaki tüm yerçekiminden kopmuştuk – yalnızca küremizin içindeki nesnelerin çekimi söz konusuydu. Dolayısıyla, cama tutturulmamış ne varsa küçük Dünyamızın kürenin ortalarında bir yerde gibi görünen ağırlık merkezine doğru –kütlelerimizin hafifliği yüzünden ağır ağır– düşüyor, ama ben daha ağır olduğum için Cavor'dan çok bana yakın geliyordu.

"Birbirimize arkamızı dönmeliyiz," dedi Cavor, "nesneleri aramıza alıp sırt sırta vermeliyiz."

Boşlukta rahatça süzülmek insana hayal bile edemeyeceği tuhaf bir duygu veriyordu; ilk başta ürkütücü bir tuhaflıktı bu, ama o korkuyu atlattıktan sonra hiç de dayanılmaz değildi, hatta son derece huzur vericiydi! Bunun Dünya'da yaşadığımız en yakın karşılığının çok kalın ve yumuşak bir kuştüyü yatakta yatmak olduğunu söyleyebilirdim. Ama tam bir yalıtılmışlık ve bağımsızlık duygusu! Doğrusu böyle bir şeyi hiç beklemiyordum. İlk başta güçlü bir sarsıntı, baş döndürücü bir hız duygusu beklemiştim. Oysa ruhum bedenimden ayrılıyormuş gibi bir duyguya kapıldım. Bir yolculuğun başlangıcına değil, bir rüyanın başlangıcına benziyordu.

5

Ay'a Yolculuk

Derken Cavor ışığı kapattı. Çok fazla enerji depolayamadığımızı, o yüzden de olanı kitap okuyabilmek için tutumlu kullanmamız gerektiğini söyledi. Kısa mı uzun mu olduğunu bilemediğim bir süre kör karanlıkta kaldık.

Boşlukta aklıma geldi, "Ne yöne gidiyoruz?" diye soracak oldum. "Yönümüz neresi?"

"Dünya'dan müthiş bir hızla uzaklaşıyoruz; Ay yarımay evresine yaklaştığı için de ona doğru bir yerlere gidiyoruz. Bir panjur açayım—"

Bir şey çıt etti, sonra da dış gövdedeki bir pencere ardına kadar açıldı. Dışarıda gökyüzü kürenin içi kadar karanlıktı, ama açık pencereden görünen boşluk sayısız yıldızla kaplıydı.

Gökteki yıldızları yalnızca yeryüzünden görmüş olanlar havamızın belli belirsiz, yarı aydınlık örtüsü ortadan kalktıktan sonra beliren görünümü hayal bile edemezler. Yeryüzündeyken yalnızca puslu atmosferimize girmiş, dağınık yıldızları görürüz. Oysa göğün ermişleri dedikleri şeyin anlamını şimdi kavrıyordum! Çok geçmeden daha pek çok tuhaf şey görecektik, ama o baştan başa yıldızlarla kaplı, soluk kesici gökyüzü yok mu! Sanırım bütün gördüklerim içinde bir tek onu hiç unutmayacağım.

Küçük pencere tık etti gözden silindi, yanındaki bir başka pencere şak diye açılıp bir anda çat diye kapandı, sonra da bir üçüncüsü açıldı, küçülen Ay'ın göz kamaştırıcı görkemi karşısında gözlerimi kapatmak zorunda kaldım.

Bakışlarımı o soluk ışıltıya çevirmeden, gözlerimi ışığa yeniden alıştırmak için bir süre Cavor'a ve çevremdeki ak ışıklı şeylere bakmam gerekti.

Ay'ın çekim gücü küremizin içindeki tüm cisimlere etki edebilsin diye dört pencereyi de açmıştık. Artık boşlukta rahatça gezinmediğimi, ayaklarımın Ay'a bakan cama dayandığını fark ettim. Battaniyeler ve erzak kutuları da ağır ağır cama doğru süzülüyordu, çok geçmeden görünümün bir bölümünü kapatarak durdular. Tabii, Ay'a baktığımda "aşağıya" bakıyormuşum gibi geliyordu bana. Dünya'da "aşağıya" yere doğru demektir, nesnelerin düştüğü yöndür, "yukarıya" ise bunun ters yönüdür. Oysa şimdi çekim gücü Ay'a doğruydu ve bildiklerimin tam tersine Dünyamız yukarıdaydı. Ve tabii, Cavorite panjurların hepsi kapatıldığında, "aşağı" küremizin merkezine doğru bir yer, "yukarı" da küremizin dış duvarına doğru bir yer oluyordu.

Öte yandan, ne tuhaftır ki, Dünya'dakinin tersine ışık yukarıya doğru geliyordu. Dünya'da ışık yukarıdan aşağıya vurur ya da yandan eğik gelir, ama burada ayaklarımızın altından geliyordu, gölgelerimizi görmek için de yukarıya bakmak zorundaydık.

Başlangıçta yalnızca kalın camın üstünde durarak yüz binlerce mil bomboş uzanıp giden uzayın içinde Ay'a yukarıdan bakmak başımı döndürür gibi oldu. Ama bunu çok çabuk atlattım. Sonrası – görkemli bir görünüm!

Okuyucu sıcak bir yaz gecesi yere uzanıp havaya kaldırdığı bacaklarının arasından Ay'a bakarsa bu görünümü hayalinde canlandırabilir; ama her nasılsa, muhtemelen hava olmaması onu çok daha parlak kıldığı için Ay şimdiden Dünya'dan göründüğünden çok daha büyük görünüyordu.

Yüzeyinin en küçük ayrıntıları açık seçik görülebiliyordu. Onu havanın içinden görmediğimiz için de ana hatları parlak ve sertti; çevresinde hiçbir parıltı ya da ışık halkası yoktu; göğü kaplayan yıldız tufanı da Ay'ın tam kenarına kadar geliyor ve ışıksız bölümünün sınırını çiziyordu. Ben orada durmuş, ayaklarımın arasındaki Ay'a bakarken, en baştan beri zaman zaman kapıldığım olanaksızlık duygusu on kat daha inandırıcı bir biçimde bir kez daha geri geldi.

"Cavor," dedim, "bu işte bir gariplik var. Hani, yöneteceğimiz o şirketler, o sözünü ettiğimiz mineraller—"

"Evet?"

"Ara ki bulasın."

"Merak etme," dedi Cavor, "hepsi hallolur."

"Bildiğim kadarıyla benim ayağım uğurludur. Oysa şimdi – Nerdeyse Dünya'nın hiç var olmadığını düşüneceğim."

"Şu *Lloyds' News* işine yarayabilir."

Bir süre gazeteye göz attıktan sonra yüzümün yukarısına doğru tuttum ve çok kolay okuyabildiğimi fark ettim. Gözüme çarpıcı kısa ilanların olduğu bir sütun çarptı. Birinde, "Hali vakti yerinde bir beyefendi borç vermeye hazır," diyordu. O beyefendiyi tanıyordum. Tuhaf biri de "çok yeni ve 15 sterlin değerindeki" bisikletini beş sterline satmak, muhtaç bir hanımefendi ise "düğün hediyesi" balık çatal bıçaklarını çok ucuza elden çıkarmak istiyordu. Şu anda eminim, kadıncağızın biri o çatal bıçakları pürdikkat inceliyor, biri o bisiklete atlamış arkasına bakmadan pedala basıyor, bir başkası da o hali vakti yerinde cömert beyefendiyle en küçük bir güvensizlik duymadan pazarlık ediyordu. Güldüm ve gazeteyi ellerimin arasından bıraktım.

"Acaba Dünya'dan bizi görüyorlar mı?" diye sordum.

"Niye?"

"Gökbilimle yakından ilgilenen birini tanımıştım. Dostum kazara bir teleskoptan bakacak olsa ve bizi görse ne kadar tuhaf olurdu diye geçti aklımdan."

"Dünya'nın en güçlü teleskopuyla bile baksa bizi ancak ufacık bir nokta gibi görür."

Bir süre sesimi çıkarmadan Ay'a baktım.

"Burası öyle bir âlem ki," dedim, "insan yeryüzündekinden çok daha sonsuzca duyumsuyor. Belki insanlar da—"

"İnsanlar mı!" diye bağırdı. "O da nereden çıktı? Düşünme bile! Uzayın ıssız yerlerini keşfe çıkmış gözü kara bir kutup kâşifi gibi gör kendini. Şuraya bir bak!"

Eliyle aşağıdaki parlak beyazlığı gösterdi. "Hayat yok! Kocaman sönmüş volkanlar, ıssız lav yatakları, üst üste yığılmış karlar, donmuş karbonit asit ya da donmuş hava ve dört bir yanda göçükler, çatlaklar, yarıklar, uçurumlar. Hiçbir şey olmuyor. İnsanlar bu gezegeni iki yüz yıldan fazla bir zamandır teleskoplarla düzenli bir biçimde izlediler. Ne kadar değişiklik gördüklerini sanıyorsun?"

"Hiç."

"Kuşku götürmez iki göçük, ne idüğü belirsiz bir yarık, bir de zaman zaman görülen hafif bir renk değişimi izlediler. Hepsi o kadar."

"Bu kadarını bile izlediklerinden haberim yoktu."

"Ya, evet. Ama insana gelirsek!.."

"Bu arada, en büyük teleskop Ay'da ne kadar küçük bir şeyi gösterebilir?" diye sordum.

"Orta boy bir kilise görebilirsin. Kasabaları, yapıları ya da insan elinden çıkma herhangi bir şeyi kesin görebilirsin. Ne bileyim, böcekler olabilir, örneğin karıncaya benzer bir şey, Ay karanlığa büründüğünde derin oyuklara gizlenebilen bir şey. Ya da Dünya'da benzeri olmayan yeni yeni bazı yaratıklar. Ay'da olsa olsa böyle bir hayat bulabiliriz. Koşulların ne kadar farklı olduğunu bir düşün! Hayat kendini Dünya'daki on dört güne denk gelen bir güne uydurmak zorunda, bulutsuz, alev alev yanan on dört güne; sonra da bu soğuk, keskin yıldızların altında gittikçe buz kesen aynı uzunlukta bir geceye. O gece soğuk olsa gerek, alabildiğine

soğuk, mutlak sıfır, 273 Santigrat, Dünya'daki donma noktasının altında. Nasıl bir hayat varsa, her gün kış uykusuna yatmalı, sonra yeniden uyanıp kalkmalı."

Biraz düşündü. "Solucana benzer bir şey düşünebilirsin," dedi, "toprak yiyen solucanlar gibi havayı katı olarak alan bir şey ya da derisi kalın canavarlar—"

"Aklıma gelmişken," dedim, "neden yanımıza bir silah almadık?"

Bu soruyu yanıtlamadı. "Yok," diye kesip attı, "biz gitmemize bakalım. Oraya varınca anlarız ne olacağını."

Aklıma bir şey geldi. "Tabii, nasıl olsa benim minerallerim var bir de," dedim, "koşullar ne olursa olsun."

Derken, Dünya'nın bizi bir an kendine çekmesine izin vererek rotamızı biraz değiştirmek istediğini söyledi. Dünya'ya bakan panjurlardan birini otuz saniyeliğine açacaktı. Başımın dönebileceği konusunda beni uyardı ve düşüşümü hafifletmek için ellerimi cama uzatmamı salık verdi. Dediklerini yaptım ve üstüme düşmesinler diye ayaklarımı yiyecek kutuları ve hava silindirlerinin bulunduğu yığına uzattım. Çok geçmeden pencere tık diye açıldı. Ellerimin ve yüzümün üstüne düşmeme engel olamadım; açık parmaklarımın karanlık aralarından bir an toprak anamızı gördüm — baş aşağı gökyüzünde bir gezegen.

Hâlâ çok yakındık –Cavor uzaklığın bin üç yüz kilometre kadar olduğunu söylüyordu– ve koskocaman yeryuvar bütün bir göğü kaplıyordu. Ama buradan bile Dünya'nın bir küre olduğu açıkça görülebiliyordu. Altımızdaki kara alacakaranlıkta ve belli belirsizdi, ama batıya doğru Atlantik'in engin grilikleri geride kalmakta olan günün bağrında sıvı gümüş gibi parlıyordu. Galiba Fransa ve İspanya'nın bulutlarla kaplı sahil boylarını ve İngiltere'nin güneyini seçebildim; derken panjur tık diye yeniden kapandı ve pürüzsüz camın üstünde ağır ağır kayarken ne yapacağımı şaşırdım.

Sonunda kafam yeniden yerine geldiğinde, Ay'ın ayaklarımın "altında", en baştan beri benim ve hemcinslerimin ayaklarının "altında" olan Dünya'nın da ufuk çizgisinin oralarda bir yerlerde olduğu su götürmez gibiydi.

Harcamamız gereken güç o kadar azalmıştı, ağırlığımızın ortadan kalkması yapmamız gereken her şeyi o kadar kolaylaştırmıştı ki, yola çıkışımızın üstünden (Cavor'ın kronometresine göre) altı saat geçmiş olmasına karşın bir şeyler yemek ya da içmek aklımıza bile gelmemişti. Zamanın bu kadar çabuk geçmesi karşısında hayretler içinde kalmıştım. O kadar zaman sonra bile pek az bir şeyle yetindim. Cavor, karbonik asit ve su soğurma aygıtını gözden geçirdikten sonra, oksijen tüketimimiz çok azaldığı için gayet iyi çalıştığını söyledi; giderek daha fazla konuşacak da, yapacak da bir şey kalmayınca üstümüze çöken miskinliğe yenik düştük, battaniyelerimizi ay ışığının büyük bölümünü kesecek biçimde kürenin dibine sererek birbirimize iyi geceler dedik, çok geçmeden de uykuya daldık.

Böylelikle kimi zaman uyuyarak, ara sıra konuşarak ve biraz okuyarak, bazen de hiç iştahımız olmadığı halde* yemek yiyerek, ama çoğu vakit uykuyla uyuklama arasında bir uyuşukluk içinde, gecesi gündüzü olmayan bir zaman boşluğundan geçerek sessizce ve hızla süzülerek Ay'a doğru inişe geçtik.

* Kürenin içindeyken yemek yemek için en küçük bir istek duymamamız da, yemek yemekten kaçındığımızda yokluğunu hissetmememiz de tuhaftı. İlk başlarda yemek yemek için kendimizi zorluyorduk, ama sonradan hiç yemez olduk. Sonuçta, yanımıza almış olduğumuz sıkıştırılmış yiyeceklerin yirmide birini bile tüketmedik. Soluduğumuz karbonik asitin miktarının düşük olması da hiç doğal değildi, ama neden böyle olduğunu açıklayamıyorum.

6

Ay'a İniş

Cavor'ın bir gün panjurlarımızın altısını birden açtığını, ışıktan etrafı göremez olunca ona bağırdığımı hatırlıyorum. Ortalığı çepeçevre Ay kaplamıştı, kenarlarını karanlığın çentiklediği beyaza çalan bir alacakaranlığın vurduğu görkemli bir orak, karanlığın çekilip azaldığı o hilal biçimli kıyı ve oradan güneşin parlak ışığına tırmanan zirveler ve sivri tepeler. Sanırım okuyucu pek çok Ay resmi ya da fotoğrafı görmüştür, o yüzden o görünümü daha kapsamlı bir biçimde betimlemeye, Dünya'nın bütün dağlarından daha büyük o çepeçevre sıradağları, gün boyunca ışıldayan doruklarını, keskin ve derin gölgelerini; alev alev yanan bir aydınlıktan esrarengiz bir karanlığın içine uzanan o bozarmış çatlak düzlükleri, kabartıları, tepeleri ve küçük kraterleri uzun uzun tarif etmeye gerek görmüyorum. Bu dünyanın tepelerinin ve doruklarının yüz altmış kilometre kadar üstünden geçerek bir uçtan öbür uca uçuyorduk. Artık daha önce hiçbir insan gözünün görmediklerini, kalın bir pus tabakasının altında gittikçe bozaran ve belirsizleşen düzlükler ve krater tabanının kavurucu gün ışığındaki kayaları ve koyaklarının keskin hatlarını, öbeklere ve beneklere ayrılıp giderek ortadan kaybolan ışıklı yüzeylerinin beyazlığını ve kahverengiyle zeytin yeşilinin birbirine karışıp yayıldığını görebiliyorduk.

Ama o sırada oturup seyredecek halimiz yoktu. Çünkü artık yolculuğumuzun asıl tehlikeli aşamasındaydık. En sonunda Ay'ın yüzeyine inmeyi göze alıncaya kadar, çevresinde fırdolayı dönerek ona yaklaşmamız, hızımızı düşürmemiz, fırsat kollamamız gerekti.

Cavor yoğun bir çaba harcarken ben kaygılı bir bekleyiş içindeydim. Sanki habire onun yolunu kapatmamaya çalışır gibiydim. Kürenin içinde yeryüzünde mümkün olmayan bir çeviklikle oradan oraya sıçrıyordu. O heyecanlı son saatlerde Cavorite pencereleri ikide bir açıp kapatıyor, neon lambasının ışığında kronometresine bakarak birtakım hesaplar yapıyordu. Uzun bir süre bütün pencereleri kapalı tuttuk, boşlukta yuvarlanarak karanlıkta sessizce asılı kaldık.

Derken Cavor panjurların somunlarına uzandı, dört pencere birden açılıverdi. Ayaklarımın altındaki güneşin olağanüstü parlaklığı karşısında afallayarak ellerimle gözlerimi kapattım, terden sırılsıklam olup sıcaktan kavruldum, gözlerim görmez oldu. Biraz sonra panjurlar yeniden kapanınca karanlıkta başım fırıl fırıl dönmeye başladı, gözlerime bir ağırlık çöktü. Sonra da yeniden uçsuz bucaksız, kapkara bir sessizliğin içine süzüldüm.

Bunun üzerine Cavor elektrik ışığını yaktı ve inişte meydana gelecek şiddetli sarsıntıya karşı bütün yüklerimizi battaniyelere sarmayı düşündüğünü söyledi. Bunu yaparken pencereleri kapalı tuttuk, çünkü böylece eşyalarımız kendiliğinden kürenin merkezinde bir araya gelmiş oldu. Gerçi bu da az tuhaf bir durum sayılmazdı; kürenin boşluğunda uçuşan iki adam eşyaları toplayıp ipleri bağlıyordu. Kolaysa gözünüzün önüne getirin! Ne yukarıya gidebiliyorsun, ne de aşağıya, her çaban ummadığın bir harekete yol açıyor. Bir bakıyordum, Cavor'ın var gücüyle ittirmesiyle cama yapışmışım; boşluğa tekme sallayıp duruyorum. Lambanın ışığı bir tepemden vuruyordu, bir ayaklarımın altından. Bir bakıyordum, Cavor'ın ayakları burnumun dibinde uçuşu-

yor, derken birbirimizin çaprazına geliyoruz. Neyse ki, en sonunda, başımıza geçirip sarındığımız iki battaniye dışında bütün eşyalarımızı kocaman yumuşak bir balya yapıp sımsıkı bağlamayı başardık.

Biraz sonra Cavor Ay tarafındaki pencerelerden birini birden açınca, pek çok küçük kraterin ortasındaki koskocaman bir kratere doğru düşmekte olduğumuzu gördük. Derken Cavor küçük küremizi yeniden yakıcı, kör edici güneşe açtı. Sanırım güneşin çekim gücünden fren olarak yararlanıyordu. Beni itip uzaklaşırken, "Üstüne bir battaniye al," diye bağırdıysa da, ilkin ne olduğunu anlayamadım.

Battaniyeyi ayaklarımın altından çekip aldığım gibi sarındım, başımı ve gözlerimi örttüm. Cavor birden panjurları kapattı, derken birini yeniden açıp kapattı; sonra hemen her birini sıkı sıkıya çelik makarasına oturtarak hepsini birden açtı. Bir zangırtı duyuldu, olduğumuz yerde yuvarlanıp duruyor, cama ve eşyalarımızı sardığımız büyük balyaya tosluyor, birbirimize tutunmaya çalışıyorduk; tam o sırada, karlı bir yamaçtan aşağıya yuvarlanıyormuşuzcasına dışarıdan beyaz bir madde sıçradı...

Yuvarlandık, tutunduk, çarpıştık, tutunduk, çarpıştık, yuvarlandık...

Küt diye bir düşme sesi geldi, kendimi eşya balyamızın altında yarı yarıya gömülmüş buldum, bir süre her şey durdu. Sonra Cavor'ın oflayıp puflayarak homurdandığını ve bir pencere kanadının açıldığını duydum. Battaniyeye sarılı yükümüzü bir hamlede itip altından sıyrıldım. Açık pencerelerimizden yıldızlardan geçilmeyen kopkoyu bir karanlık görünüyordu.

Hâlâ yaşıyorduk; içine düştüğümüz büyük krater duvarının gölgesinin karanlığında yerde yatıyorduk.

Oturup soluğumuzun yerine gelmesini bekledik, kollarımız ve bacaklarımızdaki yara bereleri yokladık. Sanırım ikimiz de bu kadar sert bir iniş beklememiştik. Acılar içinde

ayağa kalktım. "Eh, artık Ay'ın görünümüne bir göz atsak iyi olacak!" dedim. "Ama!.. Cavor, ortalık zifiri karanlık!"

Konuşurken bir yandan da battaniyemle buğulanan camı siliyordum. "Gün doğumuna daha yarım saat var," dedi Cavor. "Beklemek zorundayız."

Hiçbir şey seçilmiyordu. Çelik kürenin içinden ancak o kadar görebiliyorduk. Battaniyeyle silmem camı kirletmekten başka bir işe yaramadı, ne kadar hızlı silersem sileyim yeniden yoğunluk kazanan nem ile gittikçe çoğalan battaniye tüyleri birbirine karışarak camı yeniden donuklaştırıyordu. Besbelli battaniyeyi kullanmamam gerekiyordu. Camı sileyim derken ıslak yüzeyde kayıp düştüm, bizim balyadan dışarı fırlamış oksijen silindirlerinden birine çarparak kavalkemiğimi incittim.

İnsanı deli eden, saçma sapan bir durumdu. Ay'a yeni varmıştık, kim bilir nelerle karşılaşacaktık, ama bizi oraya getiren kürenin ıslak, gri duvarından başka bir şey göremiyorduk.

"Lanet olsun!" dedim. "Böyle gidecekse evde kalsaydık daha iyiydi belki de!" Balyanın üstüne çöküp oturunca bir titreme geldi, battaniyeme daha sıkı sarındım.

Nem çabucak buzlanıp çiy taneciklerine dönüştü. "Şu elektrikli ısıtıcıya uzanabilir misin?" dedi Cavor. "Evet – o siyah düğme. Donarız yoksa."

Hemen dediğini yaptım. "Ee, şimdi," dedim, "şimdi ne yapacağız?"

"Bekleyeceğiz," dedi.

"Bekleyecek miyiz?"

"Elbette. İçerideki hava ısınıncaya kadar beklemek zorundayız, o zaman camın buğusu gidecek. O zamana kadar hiçbir şey yapamayız. Burada henüz gece – gündüz kavuşuncaya kadar beklememiz gerekiyor. Bu arada, acıkmadın mı sen?"

Bir süre yanıt vermedim, somurtup oturdum. Başımı buğudan görünmeyen camdan gönülsüzce çevirerek Cavor'ın

yüzüne baktım. "Evet," dedim, "acıktım. Nedense büyük bir düş kırıklığı içindeyim. Ben bekliyordum ki – gerçi ne beklediğimi ben de bilmiyorum, ama bunu beklemiyordum."

Kafamı topladıktan sonra sarındığım battaniyeyi düzeltip yeniden balyanın üstüne oturdum ve Ay'daki ilk yemeğimi yemeye başladım. Bitirdiğimi sanmıyorum – hatırlamıyorum. Çok geçmeden, camın buğusu önce yer yer, sonra hızla daha geniş alanlara yayılarak silindi, Ay âlemini gözlerimizden gizleyen puslu örtü kalktı.

Camdan Ay'ın görünümüne baktık.

7

Ay'da Gün Doğumu

İlk ağızda o güne kadar gördüğümüz en yabanıl, en ıssız görünüm gibi geldi. Dev kraterin tabanında, çembersi devasa bir düzlükte, muazzam bir amfiteatrdaydık. Sarp kayalık duvarlar dört bir yanımızı sarıyordu. Görünmeyen güneşin ışığı batıdan o kayalık duvarlara vurarak kayalığın eteklerinin dibine kadar erişiyor, donuk ve bozrak kayanın yer yer kar yığınları ve çatlaklarla kaplı, eğri büğrü eğimli yüzeyini açığa çıkarıyordu. Yirmi kilometreye yakın bir mesafedeydi, ama ilk başta araya giren bir atmosferin olmaması bütün bu gördüklerimizin görkemini en küçük ayrıntısına kadar gözler önüne seriyordu. Bizim Dünyalı gözlerimize uçsuz bucaksız gökyüzünden çok allı pullu bir kadife perde gibi görünen, yıldızlı bir karanlığın önünde olanca açık seçikliklerıyle göz kamaştırıyorlardı.

Doğudaki dik kayalık ilk başlarda yıldızlı gök kubbenin altında yıldızsız bir uzantıydı. Günün yaklaştığını belli eden ne bir kızarıklık vardı, ne de ağır ağır ilerleyen bir solgunluk. Bizi güneşin eli kulağında olduğu konusunda uyaran, yalnızca sabah yıldızının pırıltısını haberleyen, koskocaman konik, ışıklı bir pus, güneş tacı,[16] burçlar ışığı[17] idi.

Çevremizde gördüğümüz ışık batıdaki kayalıklardan yansıyordu. Doğuya doğru kayalıkların gölgesinin kuzguni

siyahlığında gittikçe koyulaşan kasvetli ve bozrak, kocaman engebeli bir ovayı gözler önüne seriyordu. Sayısız yuvarlak boz doruk, hortlaksı tepecikler, belirsizliğin kuytusunda tepelerce uzanıp giden karımsı kabartılar bize krater duvarının uzaklığına ilişkin ilk ipucunu veriyordu. Bu tepecikler kara benziyordu. O sırada onları kar sanmıştım. Ama değildiler – donmuş hava öbekleri ve kütleleriydiler!

İlk başta böyle görünüyordu; ama hemen ardından hızla o muhteşem Ay günü çıkageldi.

Gün ışığı kayalıktan aşağıya süzülmüş, kayalığın dibinde birikmiş yığınlara vurmuştu, uçarcasına, son hızla üstümüze yürüyordu. Uzaktaki dik kayalık sanki kayıp yer değiştiriyor, titreşiyordu; tanyeri ağarırken krater zemininden gri bir buhar dumanı döne döne savrularak, gri tayflar halinde süzülerek yükseldi, buhar koyulaşıp yoğunlaştı, artık batıdaki tekmil düzlük ateşe tutulmuş ıslak bir mendil gibi tütüyor, batıdaki kayalıklar ise uzaklarda kırılıp yansıyan bir ışıltı olarak görünüyordu.

"Hava bu," dedi Cavor. "Hava olsa gerek – yoksa sırf güneş ışınının etkisiyle böyle yükselmezdi. Bu hızla da yükselmezdi..."

Başını yukarıya kaldırıp, "Bak!" dedi.

"Nereye bakayım?" diye sordum.

"Göğe. Bak, şurada. Siyahlığın üstünde hafif bir mavilik. Gördün mü! Yıldızlar daha büyük sanki; küçük yıldızlar ve bomboş uzayda gördüğümüz bütün o bulutsular[18] – gizlenmişler!"

Gün adım adım, ama hızlıca erişiyordu. Gri doruklar birbiri ardı sıra ışıdı, dumanların tüttüğü beyaz bir yoğunluğa dönüştü. En sonunda batımızda dalga dalga gelen bir sisten, gürültüyle ilerleyen ve yükselen puslu bulutlardan başka bir şey kalmadı. Uzaktaki kayalık gittikçe geri çekilerek burgacın içinde belirsizleşmiş, sonunda o kargaşada gözden kaybolarak yitip gitmişti.

O buharlaşma gittikçe yaklaştı, bozyelin önüne kattığı bir bulutun gölgesi kadar hızlıydı. Çevremizde bir beklenti uyandıran ince bir pus yükseldi.

Cavor kolumu yakaladı. "Ne var?" dedim.

"Bak! Gün doğumu bu! Güneş!"

Beni arkama döndürüp, çevremizdeki pusun üzerinde belli belirsiz, göğün karanlığından biraz daha aydınlık görünen doğudaki kayalığın yamacını gösterdi. Ama artık çevresi kırmızımsı garip biçimler almıştı – kıvrılan, oynaşan kızıl yalımlar. Işığın vurduğu ve gökyüzündeki bu kızgın yalımları oluşturan buhar sarmalları olduğunu sandım, oysa benim gördüğüm aslında güneşin izdüşümleriydi, Dünya'dan bakıldığında bizim atmosfer örtümüz yüzünden asla görünmeyen güneşin çevresindeki ateş tacıydı.

Derken, birden güneş!

Parlak bir ışın kesintisiz, kaçınılmaz bir biçimde belirdi – ilkin çembersi bir biçim alan, sonra bir yaya dönüşen, ardından kızgın bir asa gibi görünen dayanılmaz bir parıltının ince kenarı belirdi ve zıpkın gibi bir ısı ışını savruldu.

Gözlerime hançer gibi saplandı! Bir çığlık attım, ışın beni nerdeyse kör etmişti, geriye dönerek el yordamıyla balyanın altındaki battaniyeme uzandım.

Bu ışımayla birlikte bir ses duyuldu, Dünya'dan ayrıldığımızdan beri dışarıdan bize erişen ilk sesti bu, sanki bir tıslama, bir hışırtı, erişmekte olan günün hava örtüsünün güçlü sesi. Bu ses ve ışıkla birlikte küre yalpa vurdu, ikimizin de gözleri kamaştı, önümüzü göremez olduk, sendeleyerek birbirimize çarptık. Küre bir kez daha yalpa vurdu, tıslama yükseldi. İster istemez gözlerimi kapamıştım; battaniyeyi beceriksizce başıma sarmaya çalışıyordum, bu ikinci yalpanın ayaklarımı yerden kesmesine engel olamadım. Balyanın üstüne düştüm, gözlerimi açar açmaz da bir an camın hemen dışındaki havayı gördüm. Kara akkorlaşmış bir çubuk sokulmuşçasına eriyor, fokurduyordu. Katı hava güneşin etki-

siyle birlikte macunlaşmış, çamur gibi olmuş, foşurdayarak köpüren vıcık vıcık bir sıvıya dönüşmüştü.

Küre daha da şiddetli bir biçimde sarsılınca birbirimize tutunmak zorunda kaldık. Derken bir kez daha savrulup fırıl fırıl dönmeye başladık. Dönüp dururken ellerimin ve dizlerimin üstüne düştüm. Ay sabahı bizi ele geçirmişti. Sanki Ay'ın biz insancıklara neler yapabileceğini göstermek istiyordu.

Dışarıda meydana gelenler bir an yeniden gözüme ilişti; buharlar çıkıyor, eriyen karlar oyuluyor, kayıyor, düşüyor, kayıyordu. Kendimizi karanlığın içinde bulduk. Yere düşerken Cavor'ın dizleri göğsüme çarptı. Çok geçmeden adeta uçarcasına benden uzaklaştı, ben de yerde soluğum kesilerek yukarıya bakakaldım. O eriyen şey yuvarlanarak üstümüze sıçrayıp bizi örtmüştü, şimdi seyrelip buharlaşarak bizden uzaklaşıyordu. Camın tepesinde kabarcıkların oynaştığını gördüm. Cavor'ın bir çığlık kopardığını duydum.

Çok geçmeden, çözülen havadaki bir göçüğe yakalandık, bu savrulmanın etkisiyle bir yamaçtan aşağıya yuvarlanmaya başladık, gittikçe daha hızlı yuvarlanıyor, derin yarıklarda zıp zıp zıplıyor, tümseklere çarpıp geri sıçrayıp duruyor, batıya doğru Ay gününün cehennem sıcağının içine yuvarlanıyorduk.

Birbirimize yapışarak fırıl fırıl döndük, paketlerimizin bulunduğu balya üstümüze gelip bize çarparken oraya buraya yalpaladık. Birbirimize çarpınca tutunalım derken tepetaklak olduk – kafa kafaya tokuştuk; koca evreni alev alev oklar ve yıldızlar kapladı! Yeryüzünde olsak birbirimizi çoktan parça parça etmiştik, ama neyse ki ağırlığımız Ay'da Dünya'dakinin yalnızca altıda biri olduğundan çok insaflı düşüyorduk. Çok kötü bir mide bulantısı hissettiğimi, beynim kafatasımın içinde tersyüz olmuş gibi bir duyguya kapıldığımı hatırlıyorum, sonra da—

Yüzümde bir şey dolaşıyordu; birtakım ince duyargalar kulaklarımı rahatsız ediyordu. Biraz sonra, gözlerimdeki

mavi koruma gözlüğünün çevredeki görünümün parlaklığını azalttığını fark ettim. Cavor bana doğru eğilince yüzünü baş aşağı gördüm; onun gözlerini de renkli bir gözlük koruyordu. Soluk soluğaydı, herhalde bir yere çarpmıştı ki dudağı kanıyordu. Dudağındaki kanı elinin tersiyle silerken, "Daha iyi misin?" diye sordu.

Bir süre her şey sallanıyormuş gibi geldi, oysa başım dönüyordu, o kadar. Cavor'ın beni güneşin dolaysız parlaklığından korumak için dış küredeki panjurlardan bazılarını kapatmış olduğunu gördüm. Çevremizdeki her şeyin çok parlak olduğunun ayırdındaydım.

Soluğum kesilerek, "Aman Tanrım!" dedim. "Ama bu—"

Görebilmek için boynumu uzattım. Dışarıda kör edici bir ışık olduğunu, ilk baştaki iç karartıcı karanlığın tümden değiştiğini fark ettim. "Uzun süre mi baygın kaldım?" diye sordum.

"Bilmem – kronometre kırılmış. Az sürmüş olsa gerek... Azizim! Korktum doğrusu..."

Bir süre yattığım yerden kalkmadan olup biteni kavramaya çalıştım. Cavor'ın heyecanı hâlâ yüzünden okunuyordu. Bir süre hiçbir şey söylemedim. Elimle yaralarımı yokladım, Cavor da benim gibi yara almış mı diye yüzüne baktım. En çok sağ elimin üstü acıyordu, derisi soyulmuştu, yara açıktı. Alnım yara bere içindeydi ve kanıyordu. Her olasılığa karşı bana yanında getirmiş olduğu güçlendirici bir ilaç –adını unuttum– verdi. Bir süre sonra kendimi biraz daha iyi hissettim. Kollarımla bacaklarımı dikkatlice gerebiliyordum. Çok geçmeden konuşabiliyordum da.

Aradan hiç zaman geçmemiş gibi, "Böyle olmamalıydı," dedim.

"Evet, *böyle olmamalıydı*!"

Ellerini dizlerine koymuş, düşünüyordu. Camdan dışarıya bir göz atıp bana baktı. "Aman Tanrım!" dedi. "Olamaz!"

Bir an duraksadıktan sonra, "N'oldu?" diye sordum. "Tropikal kuşağa mı atladık?"

"Beklediğim oldu. Hava buharlaştı. Havaysa tabii. Her neyse, buharlaştı işte; Ay'ın yüzeyi göründü. Topraksı bir kayanın kenarında duruyoruz. Orada burada çıplak toprak açığa çıktı, garip bir toprak."

Açıklamaya gerek görmedi. Beni yerden kaldırıp oturtunca gözlerimle gördüm.

8

Bir Ay Sabahı

Görünümün sert keskinliği, amansız siyah beyazlığı tümden ortadan kalkmıştı. Güneşin göz kamaştırıcı ışığı kehribarımsı bir renge çalıyordu; krater duvarının kayalığına vuran gölgeler ise koyu mora bürünmüştü. Doğuya doğru, gün doğumunu hâlâ koyu bir sis bulutu sarıp çevreliyordu; ama gökyüzü batıda mavi ve açıktı. Ne kadar baygın kaldığımı anlar gibiydim.

Artık boşlukta değildik. Çevremizde bir atmosfer yükselmişti. Nesnelerin ana hatları biçimlenmiş, belirginleşmiş ve çeşitlilik kazanmıştı; sağda solda o beyaz maddenin, artık hava olmaktan çıkıp kar olmuş o beyaz maddenin doğurduğu gölgeli boşluk dışında o kutup görünümü tümüyle ortadan kalkmıştı. Güneşin parlak ışığında çıplak ve öbek öbek toprak yığınlarının kızıla çalan kahverengi alanları alabildiğine yayılıyordu. Orada burada, kar yığıntılarının kıyısındaki gelgeç gölcükler ve burgaçlardan başka bu engin kıraçlığa canlılık katan bir şey yoktu. Gün ışığı küremizin üstteki üçte ikisini kuşatıyor, içerideki havayı yaz ortasına çeviriyordu, ama ayaklarımız hâlâ gölgede kalıyor, küremiz de bir kar yığıntısının üstünde duruyordu.

Yamacın orasına burasına dağılmış, gölgeli yerlerinde erimemiş küçük beyaz kar parçacıkları halinde, ince dallara, üstünde bulundukları kayayla aynı pas renginde kuru, kıvrık dallara benzeyen şekiller göze çarpıyordu. Bu da insanın kafasına takılıyordu. İnce dallar! Üstelik hayat olmayan bir dünyada! Derken, gözlerim bunların dokusuna daha bir alıştıkça, bu yüzeyin nerdeyse tümünün çam ağaçlarının gölgesinde rastladığımız kahverengi iğne yaprak örtüsü gibi ipliksi bir dokusu olduğunun ayırdına vardım.

"Cavor!" dedim.

"Evet?"

"Burada şu anda hayat olmayabilir – ama bir zamanlar—"

Bir şey dikkatimi çekti. O iğne yapraklar arasında küçük yuvarlak bir şeyler gözüme çarptı. Bunlardan biri kımıldamış gibi geldi bana.

"Cavor," diye fısıldadım.

"Ne var?"

Ama hemen yanıt vermedim. Şaşkınlık içinde bakakalmıştım. Bir an gözlerime inanamadım. Ne idüğü belirsiz bir çığlık attım. Cavor'ın kolunu yakaladım. Elimle gösterip, dile gelerek, "Şuraya bak!" diye bağırdım. "Şurada! Evet! Şurada da!"

Parmağımla gösterdiğim yere baktı. "Ee?" dedi.

Gördüğüm şeyi nasıl anlatsam? Anlatılamayacak kadar küçük bir şey olmasına karşın o kadar harikulade, o kadar heyecan verici görünüyordu ki. İnce dallara benzeyen o örtünün arasındaki o yuvarlak cisimlerden, çok küçük çakıl taşlarından ayırt edilemeyecek o küçük yumurtamsı cisimlerden söz etmiştim. Bu kez ilkin biri, sonra öbürü kımıldadı, yuvarlandı ve çatladı; sonra da her birinin çatlağından sarımsı yeşil çok ince bir çizgi yeni yeni yükselen güneşin sıcaklığına kavuşmak için dışarıya yürüdü. Bir an bir duraklama oldu, sonra bir üçüncüsü kımıldayıp çatladı!

"Bu bir tohum," dedi Cavor. Sonra da usulca, "*Hayat!*" diye mırıldandığını duydum.

"Hayat!" İşte o saat, bu koca yolculuğun boşa gitmediğini, çorak bir mineral çölüne değil, yaşayan ve devinen bir Dünya'ya gelmiş olduğumuzu kavrayıverdik! Pürdikkat dışarıyı izledik. En küçük bir buğu kalmasın diye giysimin koluyla durmadan önümdeki camı sildiğimi hatırlıyorum.

Dışarıdaki görünüm yalnızca alanın ortasında açık seçik ve canlı görünüyordu. Camın eğriliği tekmil çevredeki ölü lifleri ve tohumları büyütüp çarpıtarak gösteriyordu. Ama yine de göreceğimizi görüyorduk! Akıllara durgunluk veren bu küçük kahverengi cisimler gün ışığının vurduğu yamaçta baştan ayağa tohum kapsülleri gibi, meyve kabukları gibi çatlayıp ardına kadar açılıyorlar; arzulu ağızlarını açarak yeni doğan güneşin çağlayarak dökülen sıcağını ve ışığını soğuruyorlardı.

Gittikçe daha çok tohum zarfı yarılıyor, yarılırken de ilk şişip kabarmış olanlar çatlayan kabuklarından taşarak büyümenin ikinci aşamasına geçiyorlardı. Bu afallatıcı tohumlar sürekli bir özgüven ve temkinlilikle toprağa derin kökçükler, havaya bohçaya benzeyen tuhaf tomurcuklar salıyorlardı. Çok geçmeden, yamaç baştan aşağıya güneşin parlak ışığı altında boy atan küçük bitkilerle örtülmüştü.

Çok sürmedi. Bohçaya benzeyen tomurcuklar şişip gerildiler ve kırmızı sivri uçları olan küçük bir taç çıkararak, biz bakarken bile hızla uzayan, gözle görülür bir biçimde uzayan, minik, dikenli, kahverengimsi yaprakları halka halka yayarak ani bir silkinişle açılıverdiler. Bu hareket o güne kadar gördüğüm bütün hayvanlarınkinden daha yavaş olmakla birlikte bütün bitkilerinkinden daha hızlıydı. Bunu, bu büyümenin nasıl olduğunu size nasıl anlatsam? Yaprakların uçları gözlerimizin önünde ilerliyordu. Kahverengi tohum kapsülleri büzüşüp kırışıyor ve aynı hızla sönümleniyordu. Soğuk bir günde sıcak elinize bir termometre alıp cıvanın

ağır ağır yükselişini izlediniz mi? Bu Ay bitkileri de böyle büyüyordu.

Birkaç dakika içinde, bir de baktık, bu bitkilerin daha öndeki filizleri uzayarak saplara dönüştüler, dahası ikinci bir yaprak halkası verdiler, kısa bir süre öncesine kadar bir ölü örtüden farksız olan bütün bir yamaç artık büyürken iki yana salınıp duran dikenli, sivri uçlu, zeytin yeşili, bodur otlarla koyu bir renk aldı.

Arkaya döndüm, bir de ne göreyim! Doğuya bakan bir kayanın tepesinde, biraz daha geri konumdaki benzer bir saçak güneşin kızgın ışığında kopkoyu kalıyor, sağa sola salınıp bükülüyordu. Bu saçağın ötesinde de, bir kaktüs gibi hantalca dallanıp budaklanan ve hava verilen bir iç lastik gibi şişen, gözle görülür bir biçimde kabaran bir bitki kümesinin karaltısı görülüyordu.

Biraz sonra batıya doğru, bodur çalıların üstünde bir başka şişkin biçimin daha yükselmekte olduğunu gördüm. Ama orada ışık aydınlık yanlarına vuruyordu ve parlak turuncu bir renkte olduğunu görebiliyordum. İnsanın gözünün önünde yükseliyordu; bir an başınızı başka yana çevirip yeniden baksanız görünüşü değişmiş oluyordu; sonra dal budak saldı, çok geçmeden de birkaç metre yüksekliğinde bir mercan biçimini aldı. Dünya'da bir gecede bazen çapı otuz santimetreye ulaşan kurtmantarına nal toplatırdı. Ama kurtmantarının Ay'dakinin altı katı bir yerçekimi gücüne karşı büyüdüğünü de unutmayalım. Daha ötelerde, bizim gözlerimizden gizlenen, ama gittikçe hızlanan güneşten saklanamayan çukurlar ve düzlüklerin arasından, sığ kayalıkların ve bayırların üstünden dikenli ve etli bir bitki örtüsü saçağı görünmeye başlıyordu; çiçeklenip meyvelenip yeniden tohum vererek ölüp gideceği kısacık günden yararlanmanın telaşı içindeydi. Bu büyüme adeta bir mucizeydi. İnsanın aklına, Yaratılış sırasında göğeren ve yeni doğan dünyanın ıssızlığını kaplayan ağaçları ve bitkileri getiriyordu.

Düşünün bir! O şafağı bir düşünün! O donmuş havanın dirilişini, o toprağın kıpırdanıp hayat buluşunu, sonra da bitki örtüsünün bu sessiz başkaldırışını, olanca gizemiyle etlenip göğerişini. Bunların hepsinin Dünya'daki en güçlü gün ışığının bile yanında soluk ve güçsüz kalacağı bir ışıltıyla ışıdığını hayal edin. Ve bu kızılca kıyametin gölgede kalan yerlerinde hâlâ maviye çalan karların bulunduğunu da. Nasıl bir izlenim edindiğimizi hayalinizde canlandırabilmeniz için de bütün bunları, her şeyi bir mercek gibi çarpıtan kalın ve eğik bir camdan gördüğümüzü, yalnızca ortasının açık seçik ve çok parlak göründüğünü, kenarlarının büyütülüp gerçekten uzaklaştığını da unutmayın.

9

Araştırma Başlıyor

Etrafı seyretmeyi bıraktık. Kafalarımızda aynı düşünce, bakışlarımızda aynı soruyla birbirimize döndük. Çünkü bu bitkilerin orada yetişebilmesi için seyreltik de olsa bir hava, bizim de soluyabileceğimiz bir hava olmalıydı.

"İniş deliği mi?" dedim.

"Evet," dedi Cavor; "havaysa anlarız!"

"Bu bitkiler," dedim, "birazdan bizim boyumuza varacak. Peki, ya değilse? Kesin mi ki? O şeyin *hava olduğunu* nereden biliyorsun? Azot da olabilir, hatta karbonik asit bile olabilir!"

Cavor, "Şimdi anlarız," diyerek bir deneme yaptı. Balyadan kocaman bir buruşuk kâğıt parçası çıkarıp yaktı, iniş deliğinin kapağından hızla dışarıya fırlattı. Öne eğilerek, tanıklığına çok şeyin bağlı olduğu o küçük alevi görmek için dışarıya baktım!

Kâğıdın dışarıya düşerek usulca karların üstüne konduğunu gördüm. Yanarken çıkardığı pembe alev gözden kayboldu. Bir an için sönmüş gibi göründü... Derken kâğıt parçasının kenarında küçük mavi bir yalım belirdi, titreşerek yürüyüp yayıldı!

Bütün bir kâğıt, kara doğrudan değdiği yer dışında, ağır ağır yanıp simsiyah oldu, buruşarak titrek ince bir duman saldı. Artık en küçük bir kuşkum kalmamıştı; Ay'ın atmosferi ya saf oksijendi ya da havaydı, o yüzden de eğer aşırı seyreltik değilse biz yabancıların hayatına destek verebilirdi. Öyleyse dışarıya çıkabilir ve hayatta kalabilirdik!

Bacaklarımı iniş deliğinin iki yanına dayayıp oturdum, tam kapağını açacaktım ki Cavor engel oldu. "Önce küçük bir önlem almamız gerekiyor," dedi. Dediğine göre, dışarıda oksijenli bir atmosferin olduğu kesin olmakla birlikte bize ciddi zarar verebilecek kadar seyreltik olabilirdi. Bana dağ hastalığını ve hızla yükselen havacılarda sık sık meydana gelen burun kanamasını hatırlattıktan sonra kendi eliyle hazırladığı tadı berbat bir içeceği benim de içmem için diretti. Önce bir uyuşukluk hissettimse de başkaca bir etkisi olmadı. Bunun üzerine Cavor kapağı açmaya girişmeme izin verdi.

Az sonra, iniş deliğinin cam kapağı iyice aralanınca küremizin içindeki daha yoğun hava kaynamak üzere olan bir çaydanlık gibi ıslık sesi çıkararak vidanın yivinden dışarıya sızmaya başladı. Bunun üzerine Cavor beni durdurdu. Hemen anlaşıldı ki dışarıdaki basınç içerideki basınçtan çok daha azdı. Ama ne kadar az olduğunu kestirmemiz olanaksızdı.

Kapağı iki elimle kavramış, bütün umudumuza karşın Ay'daki atmosferin bizim için çok seyreltik çıkması karşısında kapatmaya hazır, bekliyordum; Cavor da, elinde gerekirse basıncımızı yeniden sağlayacak bir basınçlı oksijen tüpüyle oturuyordu. Hiç konuşmadan önce birbirimize, sonra da dışarıda sessizce iki yana salınarak gözlerimizin önünde büyüyen olağanüstü bitki örtüsüne baktık. O kulak tırmalayıcı, cırlak ses sürüp gidiyordu.

Kulaklarım zonklamaya başladı, Cavor'ın hareketleri de daha az duyulur oldu. Havanın seyrelmesi yüzünden her şeyin ne kadar dinginleştiğini fark ediyordum.

Küremizin içindeki hava vidanın gevşemesiyle dışarıya sızdıkça havadaki nem de küçük kabarcıklarda yoğuşuyordu.

Biraz sonra tuhaf bir biçimde nefesimin daraldığını hissettim, aslında bu nefes darlığını Ay'ın dış atmosferinin etkisinde kaldığımız sürece hissedecektik; kulaklarımda, tırnaklarımda ve genzimde hiç de hoş olmayan bir his sezer gibi oldum, ama bu da çok sürmedi.

Ardından gelen baş dönmesi ve mide bulantısı cesaretimi kırar gibi oldu. Menholün kapağını yarım döndürüp Cavor'a alelacele durumu açıkladım, ama bu kez kendinden daha emin görünüyordu. Sesi taşıyan havanın seyreltikliği yüzünden bana boğuk ve uzaktan gelen bir sesle yanıt verdi. Bir yudum brendi içmemi önerdi, onun içtiğini görünce ben de içtim ve çok geçmeden kendimi daha iyi hissettim. İniş deliğinin kapağını yeniden geri çevirdim. Kulaklarımdaki zonklama artmıştı; çıkışın oradan gelen o tiz ses kesilmiş gibi geldiyse de kesilip kesilmediğinden bir süre emin olamadım.

"Ee?" dedi Cavor duyulur duyulmaz bir sesle.

"Nasıl yani?" dedim.

"Devam edecek miyiz?"

Biraz düşündüm. "Hepsi bu mu yani?"

"Dayanabilirsen."

Yanıtım vidaları sökmeyi sürdürmek oldu. Yuvarlak kapağı yerinden çıkarıp usulca balyanın üstüne bıraktım. Dışarıdaki o seyreltik ve alışık olmadığımız havanın kürenin içine dolmasıyla birlikte içeriye savrulan kar taneleri hemen kayboldu. Diz çöktükten sonra iniş deliğinin kenarına tüneyip dışarıya göz attım. Aşağıda, yüzümün bir metre kadar ötesinde Ay'ın ayak basılmamış karları uzanıyordu.

Bir an durduktan sonra göz göze geldik.

Cavor, "Ciğerlerine pek sıkıntı vermiyordur umarım?" dedi.

"Hayır," dedim. "Bu kadarına dayanırım."

Battaniyesine uzandı, başını ortasındaki delikten geçirip sarındı. İniş deliğinin kenarına oturdu; ayaklarını Ay'da karlara sarkıttı, arada on beş santim kadar bir mesafe kaldı. Bir an duraksadıktan sonra kendini aşağıya bıraktı, Ay'ın ayak basılmamış toprağına ayak bastı.

Yürürken görüntüsü camın kenarında kırılarak tuhaf bir biçimde yansıdı. Bir an durup çevresine bakındı. Sonra gerilip sıçradı.

Cam her şeyi yassıltıyordu, ama öyleyken bile bana çok büyük bir sıçrayış gibi göründü. Bir sıçrayışta sanki yedi sekiz metre gitmişti. Bir kaya kütlesinin üstünde durmuş, bana el kol işaretleri yapıyordu. Belki bağırıyordu da – ama sesi bana erişmiyordu. İyi de, bunu nasıl başarmıştı? Kendimi yeni bir sihirbazlık numarası seyreden biri gibi hissediyordum.

Gerçi şaşkınlığımı hâlâ üstümden atamamıştım, ama ben de kendimi iniş deliğinin ağzından aşağıya bıraktım. Ayağa kalktım. Hemen önümdeki kar yığıntısı ortadan kalkmış, yerinde bir hendek açılmıştı. Bir adım atıp zıpladım.

Bir de baktım havada uçuyorum, Cavor'ın üstünde durduğu kayanın bana doğru geldiğini gördüm, sıkıca tutundum, büyük bir şaşkınlık içinde sımsıkı sarıldım. Güçlükle soluyarak zorbela bir kahkaha patlattım. İyice afallamıştım. Cavor öne eğilerek tiz bir sesle bağırdı; dikkatli olmamı söylüyordu. Dünya'nın kütlesinin yalnızca seksende biri, çapının da yalnızca dörtte biri kadar olan Ay'da ağırlığımın Dünya'dakinin en fazla altıda biri olduğu aklımdan çıkmıştı. Ama şimdi bu gerçek kendini hatırlatmakta diretiyordu.

"Artık yeryüzüne bağımlı olmaktan çıktık," dedi Cavor.

Temkinliliği elden bırakmadan kayanın tepesine tırmandım, romatizmalı biri gibi dikkatlice ilerleyip güneşin yakıcı ışığı altında Cavor'ın yanında durdum. Küre yavaş yavaş eriyen kar yığınının üstünde dokuz metre kadar arkamızda kalmıştı.

Krater tabanını oluşturan karmakarışık kayaların üstünden görebildiğimiz kadarıyla çevremizdeki o dikenli bodur çalılık canlanmaya başlıyor, sağda solda kaktüs biçimli kabarık göğertilerle çeşitleniyor, hızla büyüyen kızıl ve mor likenler kayaların üstünde sanki sürünerek ilerliyordu. Bütün bir krater bölgesi o sırada bana çevreyi kuşatan sarp yamacın eteğine kadar uzanan tek bir yaban alan olarak göründü.

Krater alanının yamacın eteği dışında bitki örtüsünden yoksun olduğu, o sırada dikkatimizi pek fazla çekmeyen payandalar, sekiler ve düzlüklerden oluştuğu anlaşılıyordu. Dört bir yönden kilometrelerce uzağımızdaydı; kraterin nerdeyse tam ortasında bir yerdeydik ve onu rüzgârla sürüklenen bir pusluluğun içinden görüyorduk. Çünkü o seyreltik havada bir rüzgâr bile vardı – fazlasıyla üşüten, ama pek az basınç uygulayan, zayıf da olsa hızlı esen bir rüzgâr. Anlaşıldığı kadarıyla, kraterin çevresinde, güneşe bakan setin altındaki sisli karanlığın oradan sıcak, aydınlık yana doğru esiyordu. Doğudaki bu sise bakmak güçtü; kımıltısız güneşin ışınımı çok güçlü olduğu için gözlerimizi kısarak ve ellerimizi siper ederek bakmak zorunda kalıyorduk.

"Issız görünüyor," dedi Cavor, "ıpıssız."

Çevreme yeniden göz gezdirdim. O sırada bile insansı bir varlığın izlerine, bir yapının çatısına, bir eve ya da aygıta rastlarım diye azıcık da olsa bir umut taşıyordum; ama doruklardan ve tepelerden aşağıya yuvarlanıp etrafa saçılmış olan kayalar, dikenli bodur çalılar ve durmadan şişip pörtleyen kaktüsler göründüğü kadarıyla en küçük bir umuda bile yer bırakmıyordu.

"Öyle görünüyor ki bu bitkilerden başka bir şey yok," dedim. "Başka bir yaratıktan iz yok."

"Ne bir böcek... Ne bir kuş... Hiçbir şey yok! Hayvanların varlığına ilişkin ne bir iz, ne bir işaret, ne bir belirti. Hayvanlar olsaydı geceleyin ne yaparlardı?.. Hayır, burada bu bitkilerden başka bir şey yok."

Elimi gözlerime siper ettim. "Sanki bir rüyadan bir görünüm. İnsanın denizin dibindeki kayalar arasında hayal ettiği bitkiler yeryüzündeki kara bitkilerine bunlardan daha çok benzer. Şuna bir bak! İnsan bitkiye dönüşmüş bir kertenkele sanabilir. Göz kamaştırıcı!"

"Üstelik daha yeni sabah oluyor," dedi Cavor.

Göğüs geçirip çevresine bakındı. "Burası insanlara göre bir âlem değil," dedi. "Ama yine de... göze hoş gelmiyor değil."

Bir an sustuktan sonra düşünürken hep yaptığı gibi cızırdamaya başladı. Yumuşak bir şeyin dokunuşuyla irkildim; bir de baktım, incecik mor bir liken ayakkabımın üstünde geziniyor. Ayağımla vurunca toz haline geldi ve parçacıkların her biri büyümeye başladı. Birden Cavor'ın bir çığlık attığını duydum, çalının sivri dikenlerinden biri batmıştı.

Bir an duraksadı, çevremizdeki kayalara göz gezdirdi. Aniden kayalığın pürtüklü kenarından yukarıya pembe bir parıltı yürüdü. Olağandışı bir pembe, mor pembe bir parıltı.

"Şuraya bak!" diyerek döndüm, ama Cavor kaybolmuştu.

Bir an donakaldım. Derken kayanın kıyısından aşağıya bakmak için ani bir adım attım. Ama Cavor'ın kaybolmuşunun şaşkınlığı içinde, Ay'da olduğumuzu yine unutmuştum. Dünya'da yürüyor olsam adımımı attığımda en fazla bir metre giderdim; oysa Ay'da altı metre kadar gitmiştim – en az beş metre gitmiş, kayanın kenarından aşağıya yuvarlanmıştım. O an, habire düştüğünüz o karabasanlardan birindeyim sandım. Çünkü Dünya'da düşüşün ilk saniyesinde beş metre kadar düşersiniz, Ay'da ise yarım metre kadar düşüyorsunuz, üstelik ağırlığınızın yalnızca altıda biriyle. Sanırım on metre kadar düştüm, daha doğrusu aşağıya atladım. Uzun sürmüş gibi geldi bana, galiba beş altı saniye. Havada süzülerek tüy gibi aşağıya düştüm, ak damarlı kayanın, gri mavi bir hendeğin dibindeki kar yığınına diz boyu gömüldüm.

Etrafa bakındım. "Cavor!" diye bağırdım, ama Cavor kayıplara karışmıştı.

"Cavor!" diye daha yüksek sesle bağırdımsa da sesim kayalarda yankılanmakla kaldı.

Bir hışım kayalara doğru yürüyüp tepeye tırmandım. "Cavor," diye bağırdım. Sesim kaybolmuş bir kuzunun sesi gibi çıktı.

Küre de sırra kadem basınca bir an içime korkunç bir yalnızlık çöktü.

Derken Cavor'ı gördüm. Dikkatimi çekmek için gülüyor, el kol işaretleri yapıyordu. Yirmi otuz metre kadar uzaktaki çıplak bir kayanın üstündeydi. Gerçi onu duyamıyordum, ama hareketlerinden "Atla!" dediği anlaşılıyordu. Bir an duraksadım, mesafe gözümde büyüyordu. Yine de Cavor'dan daha uzun bir mesafeyi atlayabilmem gerekir diye geçirdim aklımdan.

Bir adım gerileyip gücümü topladım ve var gücümle sıçradım. Havada sanki bir daha hiç aşağıya inmeyecekmişim gibi hızla yükseldim.

Böyle uçarcasına gitmek hem ürkütücü hem de pek hoştu, bir karabasan kadar da yabansıydı. Sıçrayışımın fazla güçlü olduğunu fark ettim. Cavor'ın başını sıyırarak geçtim ve aşağıda beni dikenli çalılarla kaplı bir hendeğin beklediğini gördüm. Korku içinde ciyakladım. Ellerimi öne uzatıp bacaklarımı topladım.

Kocaman, mantara benzer bir şeye çarptım; patlayıp dört bir yana turuncu tohumlar saçınca tepeden tırnağa turuncu tozlara bulandım. Sağa sola çarpa çarpa yuvarlandıktan sonra kahkahalara boğuldum, gülmekten katılıp kaldım.

Cavor'ın ufak yuvarlak yüzünü fark ettim; dikenli bir çitin üstünden bana bakıyordu. Bir şey soruyormuşçasına boğuk bir sesle bağırıyordu. "Ha?" Bağırmaya çalıştımsa da soluğum kesildiğinden bağıramadım. Çalıların arasından yavaşça geçerek bana yaklaştı. "Dikkatli olmak zorunda-

yız!" dedi. "Bu Ay'ın sağı solu belli değil. Bir tarafımız parçalanacak."

Uzanıp beni ayağa kaldırdı. Üstümdeki sarı tozları hafifçe vurarak silkelerken, "Kendini çok fazla zorladın," dedi.

Carvor dizlerimdeki ve dirseklerimdeki peltemsi şeyi silip başıma gelenler konusunda beni uyarırken soluk soluğa öylece durdum. "Yerçekimini pek ciddiye almıyoruz. Kaslarımız henüz yeterince alışmadı. Biraz alıştırma yapmalıyız. Hele bir soluklan."

Elimdeki birkaç küçük dikeni çıkardıktan sonra bir süre iri bir kayanın üstünde oturdum. Kaslarım titriyordu; Dünya'da bisiklete binmeyi öğrenirken ilk düşüşte yaşanan hayal kırıklığına benzer bir hüsrana uğramıştım.

Birden Cavor'ın aklına güneşin sıcağından sonra hendekteki soğuğun ateşimi yükseltebileceği geldi. O yüzden yeniden gün ışığının olduğu yere tırmandık. Düştüğüm zaman birkaç sıyrık dışında ciddi bir yara almadığım anlaşılınca, Cavor'ın önerisi üzerine hemen bir dahaki sıçrayışımda güvenle ve kolayca inebileceğim bir yer aramaya başladık. Aramızda zeytin yeşili dikenleri olan küçük bir çalılığın bulunduğu, on metre kadar uzağımızdaki yassı bir kayalıkta karar kıldık.

Bir eğitmen havasına bürünen Cavor, "Şurayı düşün!" diyerek, ayak parmaklarımın bir metre kadar ilerisindeki bir yeri gösterdi. Bu seferki sıçrayışım kolay oldu, ama Cavor'ın otuz santim kadar kısa düşüp çalının dikenlerine hedef olmasından memnunluk duyduğumu da itiraf etmeliyim. Üstündeki dikenleri ayıklarken, "Gördün mü, dikkatli olmak zorundayız," dedi ve böylece Ay'da nasıl hareket edileceği konusunda öğretmenim olmaktan çıktı, benim gibi bir öğrenci oldu.

Daha kolay bir sıçramada karar kılıp en küçük bir zorlukla karşılaşmadan sıçradık, sonra kaslarımızı bu yeni ortama alıştırmak amacıyla geri sıçrayıp birkaç kez bir ileri bir

geri atladık. Yaşamamış olsam bu alışmanın bu kadar hızlı gerçekleşebileceğine asla inanmazdım. Gerçekten de çok kısa bir sürede, daha otuz sıçrayış bile yapmadan, belirli bir mesafe için ne kadar güce gerek duyduğumuzu neredeyse Dünya'daki kadar şaşmaz bir biçimde kestirebiliyorduk.

Bütün bunlar olup biterken Ay bitkileri çevremizde büyüyüp duruyordu; gittikçe uzuyor, sıklaşıyor, birbirlerine dolanıyorlardı; dikenli bitkiler, yeşil kaktüsler, mantarlar, etli yosunlar, tuhaf ışınlar saçan, eğri büğrü yeşertiler her an biraz daha dolgunlaşıp uzuyorlardı. Ama kendimizi sıçramalarımıza o denli kaptırmıştık ki, durmadan büyümelerine bir süre aldırmadık bile.

Olağanüstü bir coşkuya kapılarak kendimizden geçmiştik. Bu, sanırım bir bakıma kürenin içine kapatılmışlıktan kurtulmanın verdiği bir duyguydu. Ama daha çok da, Dünya'daki atmosferimizden çok daha yüksek oranda oksijen içerdiğinden emin olduğum havanın yumuşaklığından kaynaklanıyordu. İçinde bulunduğumuz ortamın bütün tuhaflığına karşın kendini hayatında ilk kez dağlarda bulmuş bir Cockney[19] kadar gözü pek ve yeni serüvenler yaşamaya açık hissediyordum; büyük bir Bilinmeyen'le karşı karşıya olmamıza karşın sanırım ikimiz de pek fazla korkmuyorduk.

İkimize de bir girişkenlik gelmişti. On beş metre kadar ilerideki likenli küçük tepeyi gözümüze kestirdik ve art arda doruğuna yakın bir yere indik. "Harika!" diye bağırdık birbirimize, "harika"; Cavor en az yirmi metre uzaktaki karlı bir yamacı uygun buldu ve üç adımda oraya attı kendini. Ay'ın gizemli enginliğinde havada süzülen bedeni, kirli kriket kasketi ve dikilmiş saçları, ufak toparlak gövdesi, kolları, bacaklarını sımsıkı saran golf pantolonuyla Cavor'ın garipliği karşısında şaşkınlık içinde kaldım. Bir kahkaha patlattıktan sonra arkasından ben de atladım. Pat diye yanı başına indim!

Birkaç dev adım attıktan sonra üç dört kez daha sıçradık, sonunda likenli bir çukura oturduk. Ciğerlerimiz acıyordu.

İki yanımıza tutunmuş soluklanmaya çalışıyor, birbirimize takdirle bakarak oturuyorduk. Cavor, soluk soluğa, "olağanüstü duygulanımlar" gibisinden bir şeyler söyledi. Derken aklıma bir düşünce geldi. O sırada henüz dehşet verici bir düşünce değildi, yalnızca durumumuzdan doğan olağan bir soruydu.

"Aklıma gelmişken," dedim, "küre tam olarak nerede acaba?"

Cavor dönüp bana baktı. "Ha?"

Konuştuğumuz şeyin gerçekliği yüreğime işledi.

Koluna yapışıp, "Cavor!" diye bağırdım. "Küre nerede?"

10

Ay'da Yiten İnsanlar

Nasıl bir dehşete kapıldığımı Cavor'ın bakışında görebiliyordum. Ayağa kalkıp çevresine, bizi kuşatıp çevremizde yükselen, büyüme arzusuyla yukarılara tırmanan çalılara baktı. Elini kuşkuyla dudaklarına götürdü. Birden, kendine hiç güvenmiyormuşçasına, "Galiba," dedi yavaşça, "şuraya bir yere... bırakmıştık."

Duraksayarak parmağını havada gezdirdi.

"Emin değilim." Bakışındaki şaşkınlık daha da büyüdü. "Neyse," dedi gözlerini benden ayırmadan, "uzakta olmasa gerek."

İkimiz de ayaktaydık. Anlamsız sesler çıkararak, birbirine girmiş, sık cangıla bakakaldık.

Çepeçevre, güneşin vurduğu yamaçlarda bitiveren çalılar, büyüyeduran kaktüsler, sürüngen likenler saçılıp salınıyordu, gölgede kalan yerlerde ise kar yığınları hâlâ kalkmamıştı. Bilinmedik biçimlerin hiç değişmeyen tekdüzeliği dört bir yöne uzanıp gidiyordu. Küremiz, yuvamız, biricik donatımımız, içine düştüğümüz geçeğen göğertilerin yabansı ıssızlığından biricik kurtuluş umudumuz da bu sarmaşık dolaşık karmaşanın içinde kayıplara karışmıştı.

Birden, "Bana sorarsan," dedi eliyle göstererek, "şurada olabilir."

"Hayır," dedim. "Biz bir eğri çizdik. Bak! Ökçelerimin izlerini görüyor musun? Küre daha doğuda, çok daha doğuda olsa gerek. Yok! Şuralarda olmalı."

"*Sanırım*," dedi Cavor, "güneş hep sağıma düşüyordu."

"Bana öyle geliyor ki," dedim, "her sıçrayışta gölgem benden önde gidiyordu."

Göz göze geldik. Krater alanı hayal edemeyeceğimiz kadar genişlemiş, yükselen çalılar daha şimdiden içinden geçilemeyecek kadar sıklaşmıştı.

"Vay canına! Meğer ne kadar aptalmışız!"

"Onu bulmak zorunda olduğumuz açık," dedi Cavor, "hem de bir an önce. Güneş yaktıkça yakıyor. Hava bu kadar kuru olmasaydı çoktan bayılmıştık. Üstelik... acıktım."

Cavor'a baktım. İşin bu yanı hiç aklıma gelmemişti. Ama birden fark ettim – içim eziliyordu. "Evet," dedim hemen, "ben de acıktım."

Cavor kararlı bir biçimde yerinden kalktı. "O küreyi mutlaka bulmamız gerekiyor."

Soğukkanlılığımızı elden geldiğince koruyarak krater tabanını oluşturan sonu gelmez kayalıkları ve çalılıkları araştırırken, ikimiz de sıcağa ve açlığa yenik düşmeden küreyi bulabilecek miyiz diye düşünüp duruyorduk.

Cavor, "Elli metreden uzakta olamaz," derken kendinden pek de emin görünmüyordu. "Yapabileceğimiz tek şey buluncaya kadar aranıp durmak."

"Elimizden başka bir şey gelmez," dedim, ama ben de bu aramadan pek umutlu sayılmazdım. "Şu lanet dikenli çalı keşke bu kadar hızlı büyümeseydi!"

"Haklısın," dedi Cavor. "Ama küremiz bir kar birikintisinin üstündeydi."

Belki kürenin yanında bulunan bir tepecik ya da bodur ağaç görürüm diye umutsuzca çevreme bakındım. Ama her yerde insanın aklını karıştıran bir aynılık hüküm sürüyor, her yerde boylanan çalılar, etlenen mantarlar, giderek eriyen kar yığınları göze çarpıyor, her şey sürekli olarak ve karşı

konulmaz bir biçimde değişiyordu. Güneş yakıp kavuruyordu; tarifsiz bir açlığın baygınlığı ile sonu gelmeyen şaşkınlığımız birbirine karışıyordu. Orada, benzeri görülmemiş bir sürü şeyin ortasında kafamız karışmış ve şaşkına dönmüş bir halde dururken, Ay'da göğeren bitkilerin hışırtısından, rüzgârın hafif esişinden ya da kendi çıkardığımız seslerden farklı bir sesin ilk kez ayırdına vardık.

Gümm... Gümm... Gümm...

Ayaklarımızın altından, yerin içinden geliyordu. Sanki kulaklarımız kadar ayaklarımızla da duyuyorduk. Uzaklık yankılanışını boğuklaştırıyordu, aradaki maddenin niteliği sesi kalınlaştırıyordu. Aklıma gelebilecek hiçbir ses bizi bu kadar şaşırtamayacağı gibi çevremizdeki şeylerin niteliğini tümden değiştiremezdi. Çünkü bu tok, ağır ve bir karar ses bize toprağa gömülü dev bir saatin vuruşu gibi gelmişti.

Gümm... Gümm... Gümm...

Dingin manastırları, kalabalık kentlerdeki uykusuz geceleri, gece nöbetlerini, o beklenen saatleri, hayatta düzenli ve ayarlı olan her şeyi akla düşüren bu ses, bu tuhaf çölde gizemli bir beklenti uyandırarak gümbürdüyordu! Görünürde değişen bir şey yoktu; rüzgârda sessizce salınan çalıların ve kaktüslerin ıssızlığı uzak kayalıklara kadar aralıksız uzanıyordu; dahası, yukarımızdaki dingin, koyu gökyüzü bomboştu, tepede asılı duran güneş ise kavuruyordu. Bütün bunların arasında da ne olduğunu bilemediğimiz bu ses bir uyarı, bir tehdit gibi durmadan zonkluyordu.

Gümm... Gümm... Gümm...

Boğuk, alçak bir sesle birbirimize soruyorduk. "Sakın bir saat olmasın?"

"Saate benziyor!"

"Ama acaba ne?"

"Ne olabilir ki?"

Biraz bekledikten sonra Cavor tam, "Sayalım bakalım," demişti ki vuruşlar kesildi.

Sessizlik, sessizliğin taşıdığı düş kırıklığı bizde yeni bir sarsıntı yarattı. İnsan bir an bir ses duyduğundan bile kuşkuya düşebilirdi. Yoksa bir daha duyulmayacak mıydı? Gerçekten bir ses duymuş muydum?

Cavor'ın kolumu tuttuğunu fark ettim. Uyuyan birini uyandırmaktan çekiniyormuş gibi alçak sesle konuşuyordu. "Birbirimizden ayrılmayalım," diye fısıldadı, "küreyi aramayı da sürdürelim. Küreye geri dönmek zorundayız. Bunun ne olduğunu anlamamız mümkün değil."

"Ne tarafa gideceğiz?"

Cavor bir an duraksadı. Çevremizdeki, yakınımızdaki birtakım görünmeyen şeylerin, varlıkların mevcudiyetine aklımız iyiden iyiye yatar gibiydi. Peki, bunlar ne olabilirlerdi? Nerede olabilirlerdi? Bir buz kesen, bir yakıp kavuran bu kupkuru ıssızlık yoksa yerin altındaki bir âlemin dış yüzü ve maskesinden başka bir şey değil miydi? Öyleyse nasıl bir âlemdi bu? Birazdan karşımızda nasıl birileri belirecekti?

Çok geçmeden beklenmedik bir gök gürültüsü kadar güçlü ve apansız bir ses, sanki kocaman madeni kapılar birden ardına kadar açılıvermiş gibi bir şakırtı o tedirgin edici sessizliği deliverdi.

Olduğumuz yere mıhlanıp kaldık. Umarsızca bakakaldık. Derken Cavor usulca yanıma sokuldu.

Burnumun dibine kadar gelip, "Hiç anlamıyorum!" diye fısıldadı. Ne diyeceğini bilemiyormuşçasına elini belli belirsiz havada gezdirdi.

"Gizlenecek bir yer bulmalıyız! Bir şey olursa—"

Çevremize göz gezdirdim. Başımı sallayarak Cavor'ı doğruladım.

Ses çıkarmamak için ayaklarımızın ucuna basarak yola koyulduk. Sık bir çalılığa doğru ilerledik. Çekiçlerle bir kazana vuruluyormuşçasına bir tangırtı duyunca adımlarımızı açtık. "Sürünerek ilerlemeliyiz," diye fısıldadı Cavor.

Dikenli bitkilerin üstlerdeki taze yaprakların çoktan gölgede bıraktığı alt yaprakları solup buruşmaya yüz tuttuğu için, etlenen saplar arasında ciddi bir yara almadan ilerleyebiliyor, yüzümüze ya da kollarımıza batan dikenlere pek aldırmıyorduk. Çalılığın ortasına geldiğimizde durdum, soluk soluğa Cavor'ın yüzüne baktım.

"Yerin altında," diye fısıldadı. "Aşağıda."

"Dışarıya çıkabilirler."

"Küreyi bulmalıyız!"

"Tamam da," dedim, "nasıl bulacağız?"

"Küreyi bulana kadar sürünmeye devam et."

"Ya bulamazsak?"

"Sakın görünme. Bakalım neye benziyorlar."

"Birbirimizden ayrılmayalım," dedim.

Biraz düşündü. "Ne yöne gidelim?"

"Şansımızı denemek zorundayız."

Oraya buraya bakındık. Sonra elden geldiğince etraftan dolanarak, ne zaman bir mantar kıpırdasa, ne zaman bir ses duysak duraklayarak, içinden çıkmakla aptallık ettiğimiz küreyi bulmaktan başka bir şey düşünmeden cangılın alçaklarında çok temkinli bir biçimde sürünmeye başladık. Arada sırada altımızdaki topraktan birtakım sarsıntılar, darbeler, anlaşılmaz, mekanik sesler geliyordu; birkaç kez havanın içinden gelen hafif bir takırtı ve patırtılar duyduğumuzu sandık. Korkumuzdan krateri gözetlemek için uygun bir yere konuşlanmayı göze alamadık. Uzun bir süre sesler çıkarıp duran o varlıklara ilişkin hiçbir şey görmedik. Ama açlıktan baygınlık geçirdiğimiz ve susuzluktan boğazımız kuruduğu için olsa gerek sürünerek ilerleyişimizin uyanıkken görülen bir rüyadan farkı kalmamıştı. Her şey bütünüyle gerçekdışıydı. Gerçeklikle bağıntısı olan tek şey o seslerdi.

Gözlerinizin önüne getirin. Çepeçevre, tepemizde sessizce büyüyen sivri yapraklarıyla, ellerimizin ve dizlerimizin aşağısında altına rüzgâr dalmış bir halı gibi büyüdükçe kı-

pırdayan sessiz, capcanlı, gün ışığıyla yıkanan likenleriyle düş kaçkını bir cangıl. Güneşin altında büyüyüp yayılan tombul bir mantar ikide bir karşımıza dikiliyor. İkide bir yeni bir parlak şekil beliriveriyor. Bitkileri oluşturan gözeler başparmağım kadar iri, renkli camdan boncuklar gibi. Üstelik bütün bunlar güneşin hiç eksilmeyen ışıltısını içine çekip emmiş; gün ışığına karşın varlığını koruyan birkaç yıldızla bezeli lacivert göğün altında uzanıp gidiyor. Garip! Taşların biçimi ve dokusu bile bir garip. Her şey bir tuhaf; insanın kendi bedenini duyumsayışı bile benzersiz, her hareketin bir şaşırtıyla sonlanıyor. İçine çektiğin hava gırtlağından güçlükle geçiyor, kan basıncı kulaklarını zonk zonk zonklatıyor…

Ara sıra da bir curcuna kopuyor, çekiç sesleri, makinelerin tangırtıları, zangırtıları geliyordu — sonra birden dev hayvanların böğürtüleri duyuldu!

11

Aybuzağılarının[20] Otlakları

Deli gibi büyüyen bu Ay cangılında yolunu yitirmiş biz iki Dünyalı kazazede, üstümüze çullanan sesler arasında korku içinde sürünerek ilerliyorduk işte. Sürünürken de uzun bir süre ne bir Seleneli[21] gördük ne de bir aybuzağısı; ama aybuzağılarının gittikçe yaklaşan böğürtülerini ve homurtularını duyduk. Taşlık koyaklarda, karlı yamaçlarda, torbacıklar gibi yarılarak üstümüze saldığı sıvıyla bizi ıslatan mantarların arasından sürünerek ilerliyorduk; kurtmantarlarına benzeyen bir şeylerle kaplı dümdüz bir yüzeyin üstünden, bitmek bilmeyen çalılıkların altından geçiyorduk. Gözlerimiz terk ettiğimiz küremizi ararken gittikçe umutsuzluğa kapılıyorduk. Aybuzağılarının çıkardığı gürültü bazen basbayağı boğuk, buzağımsı bir sese dönüşüyor, bazen şaşkın, öfkeli bir böğürtü olup çıkıyor, sonra da bu görünmez yaratıklar sanki bir yandan yiyip bir yandan böğürüyorlarmış gibi hırıltılı, yabanıl bir ses çıkarıyorlardı.

Onları ilkin bir anlığına, göz ucuyla gördük, ama doğru dürüst göremediğimiz için yine de tedirgindik. O sırada Cavor benim önümde sürünerek ilerliyordu, dolayısıyla yakınımızda olduklarını ilk o fark etti. O saat durdu ve elini kaldırıp beni de durdurdu.

Çalılardaki çatırtılara, hışırtılara bakılırsa doğruca üstümüze geliyorlardı; hemen birbirimize sokulup çömeldik, sesin ne kadar yakından ve ne taraftan geldiğini kestirmeye çalışıyorduk ki arkamızdan ürkünç bir böğürtü duyuldu; ses o kadar yakından ve şiddetli geldi ki dikenli bitkilerin başları eğildi, yaratığın sıcak ve ıslak soluğunu hisseder gibi olduk. Arkamıza dönünce iki yana savrulan sapların arasından, belli belirsiz de olsa, aybuzağısının parıldayan sağrılarını ve göğün altında bir karaltı gibi uzanan sırtını gördük.

O sırada ne kadar görebildiğimi söylemek şimdi kuşkusuz benim için kolay değil, çünkü daha sonraki gözlemim ilk baştaki izlenimimi değiştirdi. Her şeyden önce azman gibi olduğunu hatırlıyorum; gövdesinin çevresi yirmi beş metre kadardı, uzunluğu ise altmış metreyi buluyordu. Boğulur gibi sıkıntıyla nefes alırken sağrıları kalkıp iniyordu. Koskocaman, sarkık gövdesinin yerde uzanıp gittiğini, dalgalı beyaz derisinin omurgasında siyah siyah beneklendiğini fark ettim. Ama ayaklarını hiç göremiyorduk. Sanırım tam o sırada nerdeyse beyinsiz kafasını hiç değilse yandan gördüm: Kat kat, yağlı bir boyun, salyalar akıtan, ne bulursa yutabilecek bir ağız, küçük burun delikleri ve sımsıkı kapalı gözler. (Çünkü aybuzağısı güneş olduğu zaman hep gözlerini kapatır.) Yeniden hırıldayıp böğürmek için ağzını açtığında bir an kocaman kırmızı bir çukurla karşılaştık, çukurdan gelen nefes yüzümüzü yaladı, derken canavar bir gemi gibi yan yattı, kösele gibi derisini kırıştırarak yere sürtünüp yuvarlandı, çalıları ezerek devrile yuvarlana yanımızdan geçti, biraz ilerideki sık sarmaşıkların orada hızla gözden kayboldu. Çok geçmeden biraz ileride bir aybuzağısı daha belirdi, sonra biri daha; derken bir anlığına bir Seleneli göründü, sanki bu etli canlı, semiz tosunları otlaklarına doğru sürüyordu. Onu görür görmez Cavor'ın ayağına sımsıkı yapıştım; hiç kıpırdamadan öyle durduk, göz erimimizden çıktıktan sonra da uzun süre bakakaldık.

Seleneli, aybuzağılarının yanında ufacık bir karınca gibi kalan, boyu ancak bir buçuk metreyi bulan bir yaratıktı. Sırtında gövdesinin her yerini örten köselemsi, ama ne olduğunu hiç bilmediğimiz giysiler vardı. Diyeceğim, kamçı gibi dokunaçları, gövdesini saran parlak silindirik kılıfından dışarıya uzanan tangır tungur koluyla gelişkin bir böceğe benzeyen, kıllı, tıkız bir yaratık gibi görünüyordu. Kafasının biçimi üstünde bir sürü çivi olan kocaman başlık yüzünden anlaşılmıyordu –sonradan bunu dikbaşlı aybuzağılarını dürtmek için kullandığını anlayacaktık– epeyce yana takılı koyu camlı gözlük ise yüzünü örten o metal aygıta kuşa benzer bir görüntü vermişti. Kolları gövdesini saran kılıfın içinde kalıyordu; sıcak tutan örtülere sarılı olmakla birlikte bizim Dünyalı gözlerimize çöp gibi gelen kısa bacakları üstünde yürüyordu. Uylukları çok kısa, baldırları çok uzun, ayakları ufacıktı.

Ağır görünen giysilerine karşın biz Dünyalılara büyük görünen adımlar atarak ilerliyordu, takırtılar çıkaran kolu ise sürekli oynuyordu. Yakınımızdan geçerken telaşlı, biraz da öfkeli görünüyordu; onu gözden kaybettikten hemen sonra da bir aybuzağısının böğürtüsünün kısa bir ciyaklamaya dönüştüğünü ve ayaklarını sürüdüğünü fark ettik. Sonra o böğürme de gittikçe azalarak kesildi; aranan otlaklara ulaşılmış gibiydi.

Etrafa kulak verdik. Ay'da ortalık bir süre sakinleşti. Ama biraz sonra kayıplara karışan küreyi sürünerek aramaya koyulduk.

Aybuzağılarını yeniden gördüğümüzde biraz uzağımızda, yuvarlanmış kayaların bulunduğu bir yerdeydiler. Kayaların eğik yüzeylerinde bu yaratıkların otlandıkları, sık yosunların bürüdüğü benekli bir yeşil bitki bitmişti. Onları görünce arasında sürünerek ilerlediğimiz sazlığın kenarında durduk, sazların arasından onlara bakarken bir yandan da gözümüze yeni bir Seleneli çarpar mı diye etrafa bakındık. Hantal,

yağlı gövdeleriyle dev sümüklüböcekler gibi yiyeceklerinin başına çökmüşler, hapır hupur, hart hurt yiyorlardı. Smithfield[22] sığırı bu yağ tulumlarının, heyula gibi canavarların yanında kıvrak kalırdı. Gözlerini yummuşlar, kendilerinden geçmişçesine habire katır kutur çiğniyorlar, karnı karnına geçmiş bizleri biraz daha iştahlandırıp acıktırıyorlardı.

Cavor, beklenmedik bir hırsla, "Domuzlar!" dedi. "Pis domuzlar!" Öfkeli ve kıskanç bir bakış fırlattıktan sonra sağımızdaki çalıların arasından sürünerek ilerledi. Ben o benekli bitkinin insanların beslenmesine kesinlikle uygun olmadığını anlamama yetecek kadar oyalandım, sonra da küçük bir parçasını dişlerimin arasında geveleyerek Cavor'ın peşine takıldım.

Çok geçmeden yakınımızda bir Seleneli olduğunu fark ederek bir kez daha durakladık; bu sefer onu daha açık seçik görebiliyorduk. Artık Selenelinin gövdesini saran şeyin aslında bir tür kabuk değil, bir giysi olduğu anlaşılıyordu. Biraz önce geçip giden Selenelinin sırtındakine benzer bir giysisi vardı, ancak bunun boynundan vatka gibi bir şeyin uçları çıkıyordu; bir kaya çıkıntısının üstünde durmuş, krateri inceliyormuş gibi başını bir oraya bir buraya çeviriyordu. Kımıldarsak bizi fark edeceğinden korkarak kıpırdamadan durduk; biraz sonra dönüp kayboldu.

Bir koyağın yukarılarında böğürüp duran bir başka aybuzağısı sürüsüyle karşılaştık; derken, sanki yüzeyin yakınlarında dev bir fabrika varmış gibi birtakım makine seslerinin geldiği bir yerden geçtik. Bu sesler daha kesilmemişti ki, belki iki yüz metre çapında, dümdüz, büyük bir açıklığın kıyısına vardık. Burası kenarlardan yürüyen birkaç liken dışında çıplaktı, soluk sarı, toz gibi bir yüzeyi vardı. Gerçi buradan geçmekten de korkmuyor değildik, ama sürünerek ilerlemeye daha elverişli olduğu için oraya yöneldik ve çok temkinli bir biçimde yandan dolanmaya başladık.

Aşağıdan gelen sesler kısa bir süreliğine kesildi, durmadan büyüyen bitkilerin kıpırtısı dışında her şey suskunluğa

büründü. Sonra birden kızılca kıyamet koptu, o ana kadar duyduklarımızdan daha şiddetli, daha büyük ve daha yakından bir gürültü geldi. Besbelli aşağılardan bir yerden geliyordu. İster istemez hemen yanımızdaki çalılığa dalmaya hazır, sinip bekledik. Her vuruş, her darbe sanki bedenlerimizde titreşiyordu. Darbeler ve vuruşlar gittikçe şiddetlendi ve bu düzensiz titreşim o kadar arttı ki sonunda Ay'ın dört bir yanı adeta sarsılıp titremeye başladı.

Cavor, "Gizlen," diye fısıldayınca kendimi çalılığa attım.

O anda top atılmış gibi bir gümbürtü koptu, ardından öyle bir şey oldu ki bugün hâlâ rüyalarıma girip durur. Cavor'ı görebileyim diye başımı çevirip elimi uzattımsa da elim boşta kaldı! Birden dipsiz bir çukura yuvarlandım!

Göğsüm sert bir şeye çarptı; kendimi birden altımda açılan dipsiz uçurumun kenarında buldum; çenem kenara dayalıydı, elim ise boşluğa uzanıp kalmıştı. Bu yassı, yuvarlak alan dev bir kapaktan başka bir şey değildi; kapak şimdi örttüğü yuvanın üstünden yana kayarak çukuru açıyordu.

Cavor yetişmese sanırım orada öylece kalabilirdim, kenara asılıp aşağıdaki kocaman boşluğa bakakalmışken kapağın açılmakta olan yuvası beni sürükleyerek çukurun dibine gönderebilirdi. Ama Cavor beni perişan eden şoku yaşamamıştı. Kapak ilk açıldığında kenarın biraz uzağında duruyordu, beni çaresiz bırakan tehlikeyi fark eder etmez de bacaklarımı yakaladığı gibi beni yukarıya çekti. Önce bir oturdum, emekleyerek kenardan biraz uzaklaştıktan sonra güçlükle ayağa kalktım, gümbürdeyip titreşen metal kapağı geçerek Cavor'ın ardından koştum. Kapak sanki gittikçe hızlanarak döne döne açılıyor, ben koşarken önümdeki çalılar yana yatıyordu.

Ucuz kurtulmuştum. Cavor'ın sırtı dikenli çalılıkta gözden yitti, ben de tam arkasından fırlamıştım ki dev kapak bir çangırtıyla yerine oturdu. Uzun bir süre soluk soluğa öyle kaldık, o çukura yanaşmaya cesaret edemedik.

Ama sonunda, büyük bir temkinlilikle, ucun ucun, sürünerek aşağıya bakabileceğimiz bir noktaya geldik. Çevremizdeki çalılar kuyudan aşağıya doğru esen hafif bir rüzgârla hışırdayıp salınıyordu. İlkin, zifiri karanlıkta kaybolan dümdüz, dikey duvarlardan başka bir şey göremedik. Derken, yavaş yavaş, bir oraya bir buraya gidip gelen birtakım çok soluk, küçük ışıkları fark ettik.

Bir süre bu dehşet verici, esrarengiz boşluğa kendimizi o kadar kaptırmıştık ki küremiz bile aklımızdan çıkmıştı. Zamanla gözümüz karanlığa alıştıkça, o minnacık ışıklar arasında kımıldayan belli belirsiz birtakım karaltılar seçer gibi olduk. Hayretle, gözlerimize inanamayarak dikkatlice baktıysak da pek bir şey anlayamadığımız için ne diyeceğimizi şaşırdık. O belli belirsiz şekillerin ne olduğuna ilişkin bir ipucu verecek hiçbir şey göremedik.

"Ne olabilir ki?" diye sordum. "Ne olabilir ki?"

"Teknisyenlik!.. Geceleri bu mağaralarda yaşıyor, gündüzleri de dışarıya çıkıyor olmalılar."

"Cavor!" dedim. "Bunlar, *hani şu gördüğümüz* insan olabilir mi? İnsan gibi bir şey..."

"*O gördüğümüz* insan falan değildi."

"En küçük bir riski göze alamayız!"

"Küreyi bulana kadar hiçbir şey yapmayı göze alamayız," diye homurdanarak beni doğruladı ve yerinden doğruldu. Şöyle bir çevresine bakınıp göğüs geçirdikten sonra bir yönü işaret etti. Cangıla daldık. Bir süre kararlılıkla emekledikse de giderek şevkimiz kırıldı. Çok geçmeden çevremizdeki erguvani şekiller arasından koşuşmalar ve bağırtıların birbirine karıştığı bir gürültü duyuldu. Birbirimize sokulduk; sesler uzun bir süre gitti geldi ve çok yaklaştı. Ama bu sefer hiçbir şey görmedik. Cavor'a artık açlığa daha fazla dayanamayacağımı fısıldamaya çalıştım, ama ağzım o kadar kurumuştu ki fısıldayamadım.

"Cavor," dedim, "bir şeyler yemem lazım."

Dehşet içinde bana baktı. "Şimdi hiç sırası değil," dedi.

"Ama bir şeyler yemek *zorundayım*," dedim; "hem dudaklarımı görmüyor musun!"

"Ben de susuzluktan öleceğim neredeyse."

"Şu karın birazı kalaydı bari!"

"Kar mar kalmadı! Her dakika bir derece arktik iklimden tropikal iklime geçiyoruz..."

Ne yapacağımı bilemiyordum.

"Küre!" dedi Cavor. "Küreyi bulmaktan başka çaremiz yok." Yeni bir sürünme çabasıyla bir kez daha harekete geçtik. Türlü türlü yemekler, yazın serinleten çeşit çeşit meşrubat aklımdan çıkmıyordu; canım en çok da bira çekiyordu. Lympne'deki kilerimde beni bekleyen fıçı kafama takılıp duruyordu. Kilerin yanındaki mutfak dolabı, hele o biftek ve böbrekli börek – yumuşacık biftek ve bol soslu, bol böbrekli börek. Açlık başıma vurduğu için ikide bir esniyordum. Etli kırmızı bir şeylerle, koskocaman mercanımsı bitkilerle kaplanmış düzlüklere vardık; bastırınca çat diye çatlıyorlardı. Çatlayan yüzeylerinin çekiciliği gözümden kaçmadı. Meret bayağı yenilebilir bir şeye benziyordu.

Bir parça koparıp kokladım.

Kısık bir sesle, "Cavor," dedim usulca.

Bana kötü kötü bakıp, "Sakın yeme," dedi. Elimdeki parçayı hemen bıraktım; bir süre bu iştah kabartıcı, etli bitkiler arasında sürünerek ilerledik.

"Cavor, neden yeme dedin?" diye sordum.

"Zehirli," dediğini duydum, ama dönüp bakmadı bile.

Biraz daha yol aldıktan sonra kararımı verdim.

"Ben bir deneyeceğim," dedim.

Bana engel olmak için elini kaldırdıysa da artık çok geçti. Ağzımı tıka basa doldurmuştum. Çömeldiği yerden şaşkın şaşkın yüzüme bakıyordu. "Lezzetli," dedim.

"Aman Tanrım!" diye bağırdı.

Hatur hutur yememi izlerken yüzünde istemekle doğru bulmama arasında gidip gelen bir ifade belirdi, sonra birden iştahına yenik düştü ve koca koca lokmalar koparmaya başladı. Bir süre aç kurt gibi yedik.

Dünyamızdaki mantarlardan pek farklı değildi, yalnızca çok daha yumuşak bir dokusu vardı, yutarken de insanın boğazında sıcaklık uyandırıyordu. Yiyince ilkin bir doygunluk hissettik. Daha sonra kalbimizin daha hızlı çarptığını fark ettik, dudaklarımız ve parmaklarımız karıncalandı, derken aklımıza yeni yeni ipe sapa gelmez fikirler düşmeye başladı.

"Lezzetli," dedim. "Feci lezzetli! Burası nüfus fazlamız[23] için bulunmaz bir yer! Zavallı nüfus fazlamız için!" Ve iri bir parça daha kopardım.

Ay'da bu kadar güzel bir yiyeceğin bulunması nedense beni büyük bir huzura kavuşturmuştu. Açlığımın getirdiği ruh çöküntüsü yerini akıl almaz bir coşkunluğa bırakmıştı. Kapıldığım yılgı ve tedirginlik tümüyle yok olmuştu. Artık Ay'ı kaçıp kurtulmak için yanıp tutuştuğum bir gezegen olarak değil, insanlığın yoksunluktan kaçıp kurtulabileceği olası bir sığınak olarak görüyordum. O mantarı yer yemez sanırım Selenelileri de, aybuzağılarını da, o kapağı ve sesleri de unutuvermiştim.

Ben "nüfus fazlası" lafını bir kez daha söyleyince Cavor aynı sözlerle onayladı beni. Başım dönüyor gibiydi, bir hoş olmuştum, ama bunu uzun süre aç kaldıktan sonra yediklerimin uyarıcı etkisine verdim. "Ya'u Cavor," dedim, "şu senin yaptıkın aciip kıyak bi keşif. Pattesten soona en kıyak keşif."

"Nassı yani?" diye sordu Cavor. "Ay'ın keşfi pattesin keşfinden sonra en büyük keşif mi oluyür yani?"

Sesinin birden kısıklaşması ve konuşmasının bozulması karşısında afallayarak yüzüne baktım. O saat mantar yüzünden sarhoşlamış olabileceği aklıma geldi. Ayrıca, Ay'ı kendisinin keşfettiğini sanmak gibi bir yanılgıya düştüğünü düşündüm – o Ay'ı keşfetmiş değildi, yalnızca Ay'a ulaşmıştı.

Elimi koluna koyup açıklamaya çalıştımsa da kafası almadı. Gerçi açıklamanın da o kadar kolay olmadığını fark ettim. Bir an beni anlamaya çalıştı –acaba mantar beni de onun kadar mahmurlaştırdı mı diye düşündüğümü hatırlıyorum– ama çok geçmeden gözlemlerini anlatmaya koyuldu.

"Biz," dedi hıçkırarak, "ne yersek, ne içersek oyuz kardişim."

Bunu bir kez daha söyleyince o sırada yine muzipliğim tuttuğu için tartışmaya karar verdim. Galiba konudan biraz uzaklaştım da. Ama Cavor beni doğru dürüst dinlemiyordu bile. Ayakta durmaya çalışırken dengesini kaybetmemek için elini saygısızca kafama dayayıp artık Ay'daki yaratıklardan korkmuyormuşçasına çevresine bakındı.

Bunun, benim de tam olarak bilemediğim bir nedenle tehlikeli olduğunu belirtmeye çalıştım; ama "tehlikeli" sözcüğü her nasılsa "uygunsuz" sözcüğüyle karıştı; karışmakla da kalmadı, sonunda ağzımdan "yaralayıcı" gibi bir sözcük çıktı; bu dil dolaşıklığını çözeyim derken, daha çok her iki yanımızdaki bilinmedik ama ilgili görünen mercansı bitkilere dönerek ilk baştaki görüşümü kaldığı yerden sürdürdüm. Ay ile patates arasındaki bu karışıklığı bir an önce açıklığa kavuşturmak bana gerekli görünmüştü – görüş açıklarken kesin tanımlar yapmanın ne kadar önemli olduğunu uzun uzadıya anlattım. Bedensel duyumlarımın artık kabul edilebilir gibi olmadığını görmezden gelmek için ne mümkünse yapıyordum.

Nasıl oldu hatırlamıyorum, ama kafam sömürgeleştirme projelerine gitti. "Bu Ay'ı ilhak etmeliiz," dedim. "Elini korkak tutmicaksın. Beyaz Adamın Yükü'nün[24] bi gereği bu, Cavor; biz –*hık*– Satap – pardon yani Satraplarız![25] Mimparator Sezar'ın[26] aklından hayalinden geçmemiştir. Düşünebiliyo musun, bütün gastelere banket olucaaz.[27] Cavoristan. Bedfordistan. Bedfordistan. Hık – Sınırlı. Pardon yani – sınırsız! İcabı halinde."

Besbelli kafayı bulmuştum. Bizim Ay'a varışımızın buraya sağlayacağı sonsuz yararları gösterecek bir görüş ortaya koymaya kalkıştım. Kolomb'un Amerika'ya varışının her şeye karşın oraya yararlı olduğuna dayanan zor bir kanıttan yola çıktım. Gelin görün ki, çok geçmeden ortaya koyacağım görüşleri birbirine nasıl bağlayacağımı bilemediğimi fark edince sözlerimi "dön dolaş Kolomb"a getirerek vakit doldurdum.

O noktadan sonra o iğrenç mantarın etkisiyle aklım iyice karıştı. Kahrolası böceklere ödünsüzce karşı durmaya karar verdiğimizi, bir uydudan başka bir şey olmayan bir yerde utanç verici bir biçimde gizlenmenin insanoğluna yakışmadığı kanısına vardığımızı, yanımıza bir kucak dolusu mantar aldığımızı –karşımıza çıkanlara fırlatmak için mi, bilmiyorum– ve çalıların dikenlerinin batmasını umursamadan gün ışığına doğru yola koyulduğumuzu belli belirsiz hatırlıyorum.

Hemen ardından Selenelilere rastlamış olmalıyız. Altısı bir aradaydı, çok tuhaf cırıltılar ve zırıltılar çıkararak kayalık bir yerde birerli kol halinde ilerliyorlardı. Bizi hemen fark etmiş olacaklar ki hepsi aynı anda bize döndü, hayvanların yaptığı gibi susup kımıltısız kaldılar.

Bir anda ayıldım.

"Böcekler," diye mırıldandı Cavor, "böcekler! – hep böyle karnımın üstünde sürüneceğimi sanıyorlar – omurgam var benim!"

"Nah sürünürüm karnımın üstünde," diye homurdandı.

Sonra birden, öfkeye kapılmışçasına, üç büyük adım atıp onlara doğru sıçradı. Kötü sıçramıştı; havada birkaç takla atıp tam tepelerinden uçarak geçti, pat diye kaktüslerin arasına düşüp gözden kayboldu. Başka bir gezegenden gelen bu şaşırtıcı, ama bana kalırsa şerefsiz baskın karşısında Selenelilerin ne düşündüklerini kestirmem olanaksız. Gerisingeri dönüp çil yavrusu gibi dağıldıklarını gördüğümü hatırlar

gibiyim – ama pek de emin değilim. Unutulmaya yüz tutmadan önce bütün bu son olaylar kafamda belirsiz ve bulanık. Cavor'ın arkasından gitmek için bir adım atmamla birlikte tökezlenip kayaların arasına yüzükoyun düştüğümü biliyorum. Birden çok kötü oldum, işte bundan eminim. Müthiş bir kapışma olduğunu ve bileklerime metal kelepçeler geçirildiğini hatırlar gibiyim…

Sonrasında, Ay yüzeyinden ne kadar derinde olduğunu bilmediğimiz bir yerde tutsak tutulduğumuzu daha açık seçik hatırlıyorum; tuhaf, tedirgin edici sesler arasında karanlıktaydık; bedenlerimiz yara bere içindeydi, başımız çatlayacak gibiydi.

12

Selenelinin Yüzü

Bir de baktım, gürültüden geçilmeyen bir karanlığın içinde büzülmüş oturuyorum. Uzun bir süre nerede olduğumu da, bu kargaşalığın içine nasıl düştüğümü de anlayamadım. Aklımdan ilkin çocukken bazen beni içine tıktıkları o dolap, sonra da bir hastalığım sırasında yattığım çok karanlık ve gürültülü oda geçti. Ama çevremdeki sesler o bildiğim gürültülerden farklıydı ve havada sanki rüzgârın bir ahırdan taşıdığı belli belirsiz bir koku vardı. Hâlâ küre üstünde çalışıyoruz da Cavor'ın evinin bodrumuna girmiş olmalıyım diye düşündüm. Kürenin yapımını tamamladığımızı hatırladım, hâlâ içinde olduğumu, uzayda yol aldığımı canlandırdım kafamda.

"Cavor," dedim, "biraz ışığımız olsa?"

Hiçbir yanıt gelmedi.

"Cavor?" diye direttim.

Bu kez bir inilti geldi. "Başım!" dediğini duydum. "Başım!"

Ellerimi ağrıyan alnıma bastırmaya kalktıysam da bağlı olduklarını fark ettim ve büyük bir telaşa kapıldım. Ellerimi ağzıma götürünce metalin pürüzsüz soğukluğunu duyumsadım. Ellerim birbirine zincirliydi. Bacaklarımı ayırmaya

çalıştığımda onların da aynı biçimde bağlı olduğunu, vücudumun ortasından da çok daha kalın bir zincirle yere bağlanmış olduğumu fark ettim.

Şimdiye kadar onca tuhaf şey yaşamıştık, ama hiçbirinde bu kadar korkmamıştım. Bir süre bağlarımı sessizce çekiştirdikten sonra hırçınlaşarak, "Cavor!" diye bağırdım. "Neden bağlıyım ben? Neden bağladın ellerimi ayaklarımı?"

"Ben bağlamadım," diye yanıtladı. "Seni bağlayan Seleneliler."

Seleneliler! Bir süre kafamı bu sözcük kurcaladı. Derken hatırlar gibi oldum; karla örtülü o ıssızlık, buzların çözülmesi, bitkilerin büyümesi, kayalarla krateri kaplayan bitki örtüsü arasında garip bir biçimde zıplayışlarımız, sürünüşümüz. Küreyi umarsızca arayışımızın verdiği bunaltı yeniden üstüme çullandı... Sonra da çukuru örten o koca kapağın açılışı!

Derken, daha sonra şu içine düştüğümüz duruma kadar yaptıklarımızın izini sürmeye çalışırken başıma dayanılmaz bir ağrı girdi. Aşılmaz bir engele çarptım, bitmek bilmeyen bir boşluğa düştüm.

"Cavor!"

"Evet."

"Neredeyiz biz?"

"Nereden bileyim!"

"Öldük mü dersin?"

"Saçmalama!"

"Öyleyse yakaladılar bizi!"

Yanıt olarak bir homurtu geldi. Zehrin geçmek bilmeyen etkisiyle barut gibiydi.

"Peki, ne yapmayı düşünüyorsun?"

"Ne bileyim yahu!"

"Peki, tamam," deyip sustum. Çok geçmeden sersemliği üstümden atmıştım. "Yeter yahu!" diye bağırdım, "şu cızırdamayı kessen artık."

Bir cadde ya da fabrikanın kafa şişiren boğuk seslerini çağrıştıran tekdüze gürültü kargaşasına kulak vererek yeniden suskunluğa büründük. Gürültünün nereden geldiğini çıkaramıyordum; bir o sese, bir bu sese kulak versem de anlamaya çalışmak boşunaydı. Ama uzunca bir süre sonra, öbür seslerle karışmayan, sanki geri plandaki belirsiz seslerin arasından öne çıkan yeni ve daha keskin bir sesin ayırdına vardım. Gevşek bir sarmaşık dalı pencereye sürünüyormuş ya da bir kuş bir kutunun üstünde pıtır pıtır yürüyormuş gibi belli belirsiz birtakım sesler. Etrafa kulak verip ortalığa bakındık, ama karanlık kadife bir tabut örtüsüne benziyordu. Ardından yeni yağlanmış bir kilit dilinin usulca dönüşü gibi bir ses geldi. Çok geçmeden de karşımda uçsuz bucaksız bir karanlıkta asılı gibi ince parlak bir çizgi belirdi.

Cavor, sesini alçaltarak, "Gördün mü!" diye fısıldadı.

"Neyi?"

"Bilmiyorum."

Baktık.

İnce parlak çizgi kalınlaşıp soluklaşarak bir şerit görünümüne büründü. Badanalı bir duvara vuran mavimsi bir ışık halini aldı. İki yanı düz olmaktan çıktı; bir yanında derin bir oyuntu belirdi. Bunu söylemek için Cavor'a döndüğümde kulağına parlak bir ışığın vurduğunu görünce şaşkınlığa kapıldım – vücudunun geri kalanı gölgede kalmıştı. Bağlarım el verdiğince başımı çevirdim. "Cavor," dedim, "arkada!"

Kulağı kayboldu – yerini bir göze bıraktı!

Işığın girdiği yarık birden genişleyince bunun kapı aralığı olduğu ortaya çıktı. Aralığın ardında safir mavisi bir görünüm göze çarpıyordu, kapı boşluğunda ise ışığın önünde çok garip bir karaltı duruyordu.

İkimiz de dönmek için debelenip beceremeyince oturduğumuz yerde başımızı çevirip baktık. İlk bakışta, bunun başını öne eğmiş çelimsiz bir dörtayaklı olduğu izlenimini edindim. Derken, bir Selenelinin sıska denebilecek ince yapı-

lı gövdesi ve kısacık, kürdan gibi, çarpık bacakları olduğunu algıladım. Başında miğferi de, gövdelerini kaplayan o kabuk da yoktu.

Gerçi onu yalnızca bir karaltı olarak görebiliyorduk, hayal gücümüz içgüdüsel olarak ona tümüyle insansı özellikler yakıştırmıştı. En azından ben o anda biraz kambur durduğu, alnının geniş, yüzünün uzun olduğu sanısını edindim.

Üç adım atıp bir süre durdu. Hiç ses çıkarmadan hareket ediyor gibiydi. Sonra biraz daha ilerledi. Ayaklarını birbirinin önüne atarak kuş gibi yürüyordu. Kapı aralığından sızan ışık demetinden dışarıya bir adım atmasıyla sanki gölgenin içinde kaybolması bir oldu.

Bir süre gözlerim onu yanlış yerde aradı; biraz sonra da aydınlıkta durmuş ikimize baktığını fark ettim. Ne ki, ona yakıştırdığım insansı özelliklerden eser yoktu!

Hiç kuşkusuz bunu beklemeliydim, ama yine de beklememiştim işte. Bir an şaşkına döndüm, donup kaldım. Yüzü sanki yüz değildi; sanki birazdan mutlaka çekip çıkarılacak ya da açıklığa kavuşturulacak bir maske, dehşetengiz bir şey, bir çarpıklıktı. Burunsuzdu, iki yanda pörtlek gözleri vardı – karaltıyı gördüğümde onları kulak sanmıştım… Sonradan bu kafalardan birini çizmeye çalıştımsa da beceremedim.

Gaddarca bakan bir insanın yüzünde görülen, aşağıya doğru kıvrık bir ağzı vardı.

Başını taşıyan boyun eklemliydi; bir yengeç bacağındaki kısa eklemlere benziyordu. Yaratığın sırtındaki tek giysiyi oluşturan dolak gibi sargılarla sarmalandığı için kolları ve bacaklarındaki eklemleri göremiyordum.

Evet, yaratık orada durmuş, bize bakıyordu!

O sırada bu akıllara durgunluk veren yaratık karşısında aklım başımdan gitmişti. Ama galiba o da afallamıştı – üstelik afallamak için bizden daha çok nedeni vardı belki de. Yalnız lanet yaratık renk vermiyordu. Biz bu iki bağdaşmaz yaratığı neyin buluşturduğunu hiç değilse biliyorduk. Ama

saygıdeğer Londralılar insan boyunda olmakla birlikte Dünya'daki hiçbir hayvana benzemeyen birtakım yaratıkların Hyde Park'taki koyunlar arasında dolaştıklarını görseler ne düşünürlerdi acaba?

O da öyle düşünmüş olsa gerekti.

Bizi gözünüzün önüne getirin! Ellerimiz ayaklarımız bağlı, bitkin ve pislik içinde, sakallar bir karış, yüzlerimiz yara bere ve kanlar içinde. Bir de golf pantolonuyla (dikenli çalılara takılıp birkaç yerden yırtılmıştı), Jager marka yün gömleği ve eski kriket kasketiyle, keçeleşmiş, darmadağınık, salkım saçak saçlarıyla Cavor'ı gözünüzün önüne getirin. Yüzü o mavi ışıkta kırmızı değil, kopkoyuydu; ellerinin üstündeki kurumuş kanlar ve dudakları siyah görünüyordu. İçine atladığım o sarı mantarlar yüzünden ondan daha kötü bir durumda olduğum söylenebilirdi. Ceketlerimizin düğmeleri çözülmüştü, ayakkabılarımız çıkarılmıştı, ayaklarımızın dibinde duruyorlardı. Sırtımız o garip, mavi ışığa dönük oturuyorduk, karşımızda olsa olsa Dürer'in[28] fırçasından çıkabilecek bir canavar duruyordu.

Cavor sessizliği bozup konuşmaya başladı, sesi kısıklaşınca gırtlağını temizledi. Dışarıdan, sanki bir aybuzağısının canı yanıyormuş gibi ürkünç bir böğürtü geldi. Derken böğürtü acı bir haykırışla kesildi, ortalık yeniden sessizliğe büründü.

Biraz sonra Seleneli öbür tarafa döndü, gölgenin içinde titreşti, kapıda bir an durup geriye baktı, sonra da kapıyı üstümüze kapattı; yeniden kendimize geldiğimiz o esrarengiz seslerle baş başa kaldık.

13

Bay Cavor Bazı Önerilerde Bulunuyor

Bir süre ikimiz de ağzımızı açmadık. Kendimizi içine düşürdüğümüz bütün bu olaylara odaklanmak düşünce gücümü aşıyordu.

En sonunda, "Bizi ele geçirdiler," dedim.

"O mantar yüzünden oldu."

"İyi de, yemeseydik açlıktan bayılacaktık, ölecektik."

"Ama küreyi bulabilirdik."

İnatçılığı beni çileden çıkardı, kendi kendime küfrü bastım. Bir süre birbirimizden nefret ederek hiç konuşmadık. Ellerimi dizlerimin arasından geçirip yerde parmaklarımı tımbırdattım ve zincirlerimi çekiştirip durdum. Biraz sonra dayanamayıp yine konuştum.

Kendimi tutarak, "Olup bitene aklın basıyor mu senin?" diye sordum.

"Bu yaratıkların kafası çalışıyor – bir şeyler yapabiliyorlar, bir şeyleri çalıştırabiliyorlar. O gördüğümüz ışıklar…"

Sustu. Hiçbir şey anlayamadığı belliydi.

Yeniden konuştuğunda ağzından bir itiraf döküldü. "Her şeye karşın haklı olarak umduğumuzdan daha insaniler. Bana kalırsa —"

Susunca tedirgin oldum.

"Ee?"

"Bana öyle geliyor ki, hangi gezegende bir akıllı hayvan varsa ister istemez kafatası yukarıdadır, elleri vardır ve dik yürür..."

Birden lafı değiştirdi.

"Epeyce aşağılardayız," dedi. "Yani, belki beş yüz, altı yüz metre, belki daha da derindeyiz."

"Neden?"

"Burası daha serin. Sesimiz daha yüksek çıkıyor. Sesimizdeki o kısıklık kalmadı. Sonra insanın kulaklarındaki ve boğazındaki o gariplik."

Bunu hiç fark etmemiştim, ama o söyleyince hissettim.

"Hava daha yoğun. Ay'ın epeyce derinlerinde olmalıyız – bir buçuk kilometre bile olabilir."

"Ay'da bir Dünya olabileceğini düşünemedik."

"Evet, düşünemedik."

"Nasıl düşünebilirdik ki?"

"Düşünebilirdik. Ama kafamız öyle çalışıyor işte."

Bir süre düşündü.

"Oysa şimdi gün gibi ortada," dedi. "Tabii! Ay içinde atmosfer olan mağaralardan geçilmeyen bir yer, mağaralarının ortasında da bir deniz var. Ay'ın Dünya'dakinden düşük bir özgül yerçekimi olduğu biliniyordu; dışında daha az hava ya da su olduğu biliniyordu; Ay'ın Dünya'nın kardeş gezegeni olduğu ve yapısının farklı olmasının mümkün olmadığı da biliniyordu. Oyuklar ve çukurlarla dolu bir yapısının olduğu çıkarsaması gün gibi açıktı. Ama yine de bunun bir olgu olduğu hiçbir zaman görülemedi. Kepler, elbette—" Sesinde artık bir düşüncenin izini sürebiliyor olmanın heyecanı vardı.

"Evet," dedi, "Kepler *subvolvani*'den[29] söz ederken sonuçta haklıydı."

"Keşke bir zahmet bunu biz buraya gelmeden önce düşünmüş olsaydın," dedim.

Yanıt vermedi; düşüncelere dalmış, kendi kendine hafifçe cızırdıyordu. Çileden çıkmak üzereydim. "Her neyse, küreye ne olmuştur dersin?" diye sordum.

Hiç ilgisini çekmeyen bir soruyu yanıtlarcasına, "Kaybolmuştur," dedi.

"O bitkiler arasında mı?"

"Bulmadılarsa."

"Ya bulduларsa?"

"Nereden bilebilirim ki?"

Aşka gelerek, "Cavor," diye atıldım, "benim şirketin geleceği parlak galiba."

Yanıt vermedi.

"Yazık günah!" diye bağırdım. "Bir düşünsene, başımızı bu belaya sokmak için ne sıkıntılara girdik! Niye geldik buraya? Neyin peşindeyiz? Ay bizim için ne ifade ediyordu ya da biz Ay için ne ifade ediyorduk? Çok fazla şey istedik, çok fazla çabaladık. Oysa işe önce küçük şeylerden başlamalıydık. Ay'ı öneren sen oldun! Cavorite'tan yaylı panjurlar! Hiç kuşkum yok, Dünya'da daha çok işimize yararlardı. Kuşkusuz! Benim ne önerdiğimi gerçekten anladın mı acaba? Çelik bir silindir—"

"Saçmalama!" dedi Cavor.

Konuşmayı kestik.

Cavor bir süre kopuk kopuk kendi söyledi, kendi dinledi.

"Küreyi bulurlarsa," diye söze başladı, "eğer bulurlarsa... ne yapacaklar? Evet, mesele bu! Belki de *asıl* mesele bu. Nasıl olsa ne olduğunu anlayamayacaklar. Böyle bir şeyden haberleri olsaydı çoktan Dünya'ya gelirlerdi. Gelir miydiler? Niye gelmesinler ki! En azından bir şeyler gönderirlerdi. Böyle bir olasılığa seyirci kalamazlardı. Yok, hayır! Ama küreyi inceleyeceklerdir. Akıllı ve sorgulayıcı oldukları besbelli. İnceleyeceklerdir –içine gireceklerdir– vidaları kurcalayacaklardır. Öff!.. Bu da hayatımızın geri kalanını Ay'da geçireceğiz demektir. Tuhaf yaratıklar, tuhaf bilgiler..."

"Tuhaf bilgiler mi, nasıl yani!.." diyecek olduysam da dilim dolaştı.

"Bana bak, Bedford," dedi Cavor. "Bu keşif gezisine kendi rızanla çıktın."

"Sen bana 'buna araştırma diyelim' demiştin."

"Araştırmanın her zaman riskleri vardır."

"Özellikle de silahsız ve bütün olasılıkları hesaba katmadan yaparsan."

"Küreden başımı kaşımaya vaktim yoktu. Küre bizi aceleye getirdi, her şeyi unutturdu bize."

"Yani *seni* aceleye getirdi."

"İki ayağımı bir pabuca soktu. Moleküler fizik üstüne çalışmaya koyulmuşken işin buraya varacağını nereden bilebilirdim ki?"

"Kör olası Bilim," diye bağırdım. "Bilim şeytanın ta kendisi. Meğer ortaçağın rahipleri ve işkencecileri haklıymışlar, meğer çağdaşlarımızın tekmili yanılmış. Bilimle bu kadar uğraşırsan sana birtakım ödüller sunar. Sen de hiç düşünmeden kendini onlara kaptırırsan hiç ummadığın bir anda iflahını keser. Eski köye yeni âdetler – adamı dinden imandan eder, toplumsal düşüncelerini darmaduman eder, bir başına kalır, perişan olursun!"

"Neyse efendim, artık benimle tartışmanın âlemi yok. Bu yaratıklar –bu Seleneliler– ya da onlara her ne diyeceksek, ellerimizi ayaklarımızı bağladılar. Ne tepki gösterirsen göster katlanmak zorundasın... Olanca serinkanlılığımızı korumamızı gerektirecek olaylar bekliyor bizi."

Kendisini onaylamamı beklercesine durakladı. Ama suratımı asmış oturuyordum. "Batsın senin bilimin!" dedim.

"Mesele iletişim. Sanırım jestlerimiz farklı olacaktır. İşaret etmek mesela. İnsanlar ve maymunlardan başka hiçbir yaratık işaret etmez."

Hiç de aynı fikirde değildim. "Hemen her hayvan," diye bağırdım, "gözleriyle ya da burnuyla işaret eder."

Cavor biraz düşündü. Sonunda, "Haklısın," dedi, "biz öyle yapmayız. Böyle farklılıklar var işte! Öyle farklılıklar ki! Hani... Nasıl desem? Konuşmaları mesela. Çıkardıkları sesler, bir çeşit flüt ya da boru sesi çıkarıyorlar. O sesi nasıl çıkarırız, bilemem. Bu onların konuşma biçimi mi? Belki farklı duyuları, farklı iletişim yolları vardır. Kuşkusuz onların da aklı var, bizim de – ortak bir şey olmalı. Önünde sonunda anlaşabiliriz gibi geliyor bana."

"Bunlar bizden çok farklılar," dedim. "Dünya'daki en tuhaf hayvanlardan bile daha farklılar bizden. Farklı bir hamurdan yoğrulmuşlar. Fakat bunu konuşmanın ne yararı var ki?"

Cavor biraz düşündükten sonra, "Ben aynı kanıda değilim," dedi. "Aklın olduğu yerde benzer bir şeyler de olmalı – farklı gezegenlerde evrimleşmiş olsalar da. Tabii bir içgüdü sorunuysa bu – biz de, onlar da hayvandan başka bir şey değilsek—"

"İyi de, bunlar hayvan mı? İnsandan çok arka ayakları üstünde yürüyen karıncılara benziyorlar; şimdiye kadar karıncalarla kim anlaşabilmiş ki?"

"Ama bu makineler ve giysiler nedir? Hayır, Bedford, seninle aynı fikirde değilim. Fark büyük—"

"Aşılmaz bir fark."

"Benzerlikler arayı kapatmalı. Bir zamanlar merhum Profesör Galton'ın gezegenler arasında iletişim olasılığı üstüne bir makalesini okuduğumu hatırlıyorum.[30] Ne yazık ki, bu makalenin o zaman bana somut bir yarar sağlayacağını düşünmemiştim, o yüzden de gereken önemi vermemiştim – böyle bir duruma düşeceğimizi nereden bilebilirdim ki. Yine de... Dur, bir bakayım!

Galton, akla gelebilecek her türlü akıllı varlığın temelinde yatıyor olması gereken o yaygın gerçeklerden yola çıkmak ve bu gerçeklere dayalı bir temel oluşturmak gerektiğini düşünüyordu. İşin başı geometrinin büyük ilkeleriydi.

Eukleides'in ünlü önermelerinden birinin alınmasını ve bunun doğruluğunun bizim tarafımızdan bilindiğinin çizimlerle gösterilmesini; örneğin, bir ikizkenar üçgenin taban açılarının eşit olduğunun ve eşkenarlar çizildiğinde tabanın her iki yanındaki açıların da eşit olduğunun; ya da dikaçılı bir üçgenin hipotenüsündeki karenin öteki iki kenardaki karelerin toplamına eşit olduğunun gösterilmesini öneriyordu. Bu konulardaki bilgimizi ortaya koyarak belirli bir zekâmız olduğunu göstermeliyiz... Şimdi, diyelim... O geometrik şekli parmağımı ıslatarak, hatta havada gezdirerek bile çizebilirim..."

Sustu. Söylediklerini oturduğum yerde aklımdan geçirdim. Bu esrarengiz yaratıklarla iletişim kurabileceğimiz, onları yorumlayıp anlayabileceğimiz yolundaki çılgınca umudu bir süre kafamı kurcaladı. Ama çok geçmeden bitkinliğimden ve bedence çöküşümden kaynaklanan o öfkeli umarsızlık geri geldi. Birden o güne kadar yaptığım her şeyin ne kadar budalaca olduğunun apaçık ayırdına vardım. "Salak!" dedim kendi kendime, "salaksın sen, hem de salağın dik âlâsısın... Yalnızca kafasızca işler yapmak için yaratılmışsın... Küreyi neden terk ettik ki?.. Ay'ın kraterlerinde patent ve imtiyaz peşinde hoplayıp zıplamak için mi?.. Küreyi bıraktığımız yeri işaretlemek için bir sopaya mendil bağlamayı bile akıl edemedik!"

Öfkemi bastırarak sustum.

"Akıllı oldukları belli," diye fikir yordu Cavor. "Bunun belirtileri sezilebiliyor. Bizi hemen öldürmemelerine bakılırsa merhamet duyguları olsa gerek. Merhamet! En azından kendilerini zapt edebiliyor olmalılar. Muhtemelen iletişim kurabiliyorlar. Bizimle görüşebilirler. Sonra bu bölme ve muhafızın kaçamak bakışları! Bu zincirler! Epeyce akıllı olmalılar..."

"Kabahat benim," diye bağırdım, "enine boyuna düşünmeliydim. Başımıza gelmeyen kalmadı. Rastlantılar birbirini

kovaladı. Sana güvendim, böyle oldu. Neden oturup oyunumu yazmadım ki sanki? Bana bu yakışırdı. Ben o dünyanın, o hayatın adamıydım. O oyunu pekâlâ bitirebilirdim. Hiç kuşkum yok... iyi bir oyundu. Taslağı neredeyse ortaya çıkmıştı. Sonra birden... Olacak iş değil! Kendimi Ay'da buldum! Resmen hayatımı çöpe attım! Canterbury yakınlarındaki handa rastladığım o yaşlı kadın bile benden akıllı çıktı."

Kafamı kaldırınca lafım yarım kaldı. Karanlık yerini yeniden o mavimsi ışığa bırakmıştı. Kapı açılıyor ve birkaç Seleneli sessizce odadan içeriye giriyordu. Tuhaf yüzlerine bakınca put kesildim.

Sonra birden o tedirgin edici garipliği üstümden attım, onlara daha bir ilgiyle baktım. En öndekiyle onun arkasındakinin birtakım taslar taşıdıklarını fark ettim. Demek hiç değilse temel ihtiyaçlarımızdan birinde ortaklık sağlayabiliyorduk. Zincirlerimiz gibi metalden yapılmış taslardı, o mavimsi ışıkta koyu görünüyorlardı; her birinde beyazımsı parçacıklar göze çarpıyordu. Başımdaki belli belirsiz ağrı, bedenimdeki bitkinlik bir anda yerini açlığa bıraktı. Taslara iştahla baktım. Taslardan birini bana doğru indiren kolların ucunda el değil de, fil hortumunun ucuna benzeyen, başparmak gibi sarkan bir şey olduğunu fark ettim.

Tastaki şey yumuşak ve açık kahverengiydi – bir bakıma soğuk sufleye benziyor ve az çok mantar gibi kokuyordu. Kısa bir süre önce gördüğümüz yer yer didiklenmiş aybuzağısı kadavrası aklıma gelince bunun aybuzağısı eti olabileceğini düşündüm.

Ellerim sımsıkı zincirlenmiş olduğu için tasa uzanmayı başaramadım, ama içlerinden ikisi çabaladığımı görür görmez bileğimdeki zincirin halkalarından birini el çabukluğuyla gevşetti. Tenime değen dokunaçlı elleri yumuşak ve soğuktu. Hemen ağzıma koca bir lokma attım. Ay'daki bütün organik yapılar gibi yumuşak bir dokusu vardı; tadı

gauffre[31] ya da beze gibiydi, adeta ağızda dağılıyordu. Ağzıma iki koca lokma daha attım. "Ben yiyorum, umurumda değil!" deyip kocaman bir parça daha kopardım...

Bir süre kendimizden geçmişçesine yedik. Bir aş ocağında aç kurt gibi yiyen, kırba gibi içen berduşlardan farkımız yoktu. Böyle bir şey yaşamamış olsam, Dünyamızdan yüz binlerce kilometre uzakta, aklım başımdan gitmişken, kâbuslardaki en korkunç yaratıklardan daha ürkünç ve insandışı varlıklar çevremi almış, bana bakıp dokunurlarken, bunların hiçbirine zerre kadar aldırmadan yemek yiyebileceğim kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi. Başımızda durmuşlar, bizi seyrediyorlar, arada sırada galiba birbirleriyle konuşuyorlarmış gibi cıvıldaşıyorlardı. Dokunuşları beni ürpertmiyordu bile. Açlığımı biraz olsun bastırdığımda, Cavor'ın da kıtlıktan çıkmış gibi yediğini fark ettim.

14

İlişki Kurma Denemeleri

Sonunda yemeğimizi bitirdiğimizde, Seleneliler ellerimizi yeniden sımsıkı bağladılar, biraz daha rahat hareket edebilelim diye ayaklarımızdaki zincirleri çözüp gevşettiler. Sonra da bellerimizdeki zincirleri çözdüler. Bütün bunları yapabilmeleri için bize rahatça dokunup değmeleri gerektiğinden o garip kafaları ikide bir yüzümün önüne geliyor ya da yumuşak bir dokunaç-el başıma ya da boynuma sürünüyordu. Bana bu kadar yakınlaşmalarından o sırada korkup korkmadığımı, tiksinip tiksinmediğimi hatırlamıyorum. İflah olmaz insana benzetme saplantımızdan olsa gerek, maskelerinin altında insan kafaları olduğunu sanıyorduk. Derileri ortalıktaki her şey gibi mavimsi görünüyordu, ama bu ışık yüzündendi, omurgalı hayvanlarda olduğu gibi yumuşak, yaş ya da tüylü değil, daha çok böcek kanadında olduğu gibi sert ve parlaktı. Başın üstünde arkadan öne uzanan beyazımsı omurlar küçük bir çıkıntı oluşturuyor, çok daha büyük bir çıkıntı ise kıvrılarak gözlerinin her iki yanına iniyordu. Seleneli elleriyle bağlarımı çözerken ağzından da yardım almıştı.

"Bizi bırakacaklar galiba," dedi Cavor. "Ay'da olduğumuzu unutma! Ani hareketler yapma!"

"Şu senin geometriyi bir denesene."

"Fırsat bulursam deneyeceğim. Ama önce onlardan bir hamle gelebilir tabii."

Hiç kımıldamadan bekledik; Seleneliler işlerini tamamladıktan sonra geri çekildiler, sanki durmuş bize bakıyorlardı. Sanki diyorum, çünkü gözleri önde değil yanda olduğu için insan tavuklarda ya da balıklarda olduğu gibi nereye baktıklarını anlamakta güçlük çekiyordu. Birbirleriyle bana taklit edilmesi ya da tarifi olanaksız gibi görünen tiz bir sesle konuşuyorlardı. Arkamızdaki kapı iyice açıldı; başımı çevirip bakınca belli belirsiz geniş bir boşluğun ardında küçük bir Seleneli ordusunun durduğunu gördüm. Karmakarışık tuhaf bir sürü gibiydiler.

"Bu sesleri taklit etmemizi mi istiyorlar?" diye sordu Cavor.

"Sanmıyorum," dedim.

"Galiba bize bir şey anlatmaya çalışıyorlar."

"El kol hareketlerinden bir şey anlamıyorum. Şuradakini fark ettin mi, gömleğinin yakası sıkan bir adam gibi boynunu oynatıp duruyor."

"Biz de ona başımızı sallayalım."

Başımızı sallayıp da bir etkisi olmadığını görünce Selenelinin hareketlerini taklit etmeye başladık. İlgilerini çekmişe benziyordu. Her neyse, hep birlikte aynı hareketi yapmaya koyuldular. Ama bunun bir yere varmayacağı anlaşılınca vazgeçtik, biraz sonra onlar da vazgeçtiler ve tiz sesler çıkararak aralarında tartışmaya başladılar. Çok geçmeden öbürlerinden daha kısa boylu, çok daha toplu, özellikle de geniş ağızlı bir Seleneli birden Cavor'ın yanı başına çömeldi, elleri ve ayakları Cavor'ınkiler gibi bağlıymışçasına bir hareket yaparak çabucak ayağa kalktı.

"Cavor," diye bağırdım, "ayağa kalkmamızı istiyorlar!"

Cavor apışıp kalmıştı. "İşte bu kadar!" dedi.

Ellerimiz bağlı olduğu için oflayıp puflayarak, homurtular çıkararak ayağa kalkmayı başardık. Homurtularımızı duyunca biraz geriye çekilen Seleneliler daha bir telaş içinde cıvıldaşır gibiydiler. Ayağa kalkmamızla birlikte o tıknaz Seleneli yanımıza gelip dokunaçlarıyla yüzlerimizi pışpışladı ve aralık kapıya doğru yürüdü. Ne demek istediği yeterince açıktı, ardından gittik. Kapı aralığında duran Selenelilerden dördünün öbürlerinden çok daha uzun boylu olduğunu gördük, kılıkları kraterin orada gördüklerimiz gibiydi; başlarında çivili, yuvarlak miğferler vardı, gövdeleri silindir biçiminde bir kılıfla kaplıydı, dördünde de sivri uçlu bir değnekle yemek taslarındaki gibi soluk bir metalden yapılmış siperlikler bulunuyordu. Biz odamızdan çıkıp ışığın geldiği o mağaraya girerken bu dördü yanımıza yanaşıp iki yanımıza geçti.

İlk ağızda mağaranın nasıl bir yer olduğunu anlayamadık. Dikkatimizi çevremizi almış olan Selenelilerin hareketleri ve davranışlarına vermiştik; kendi hareketlerimizi de kontrol altında tutmak zorundaydık, ayarsız bir adım atarak onları şaşırtıp ürkütmekten çekiniyorduk. Hemen hepsi anlaşılır gibi gelen el kol hareketleriyle bize ayağa kalkmamızı istediğini anlatan, kendisini izlememizi işaret eden o kısa boylu, tıknaz yaratık önümüzden gidiyordu. Hortumu andıran yüzünü sorgulayıcı bir çabuklukla bir bana, bir Cavor'a çeviriyordu. Diyebilirim ki, dikkatimizi bir süre yalnızca bu tür şeylere verdik.

İçinde ilerlediğimiz bu koskocaman yer en sonunda kendini ortaya koydu. Mantarın sersemliğini üstümüzden attığımızdan bu yana kulaklarımızı sağır eden o gümbürtünün en azından büyük ölçüde harıl harıl çalışan bir yığın makinenin çevremizde yürüyen Selenelilerin başlarının üstünden ve gövdelerinin arasından belli belirsiz görebildiğimiz fırıl fırıl dönen aksamından kaynaklandığı anlaşıldı. Üstelik yalnızca ortalığı kaplayan ses ağı değil, her yanı aydınlatan o tuhaf mavi ışık da bu düzenekten geliyordu. Bir yeraltı mağarası-

nın yapay bir biçimde aydınlatılmasını olağan bir şey olarak kabul etmiştik, ama gerçek apaçık gözlerimin önünde olmasına karşın çok geçmeden karanlık çökünceye kadar bunun önemini tam anlamıyla kavrayamamıştım. Bu dev aygıtın ne anlama geldiğini ve nasıl bir yapısı olduğunu açıklayamam, çünkü ne işe yaradığını ve nasıl çalıştığını ikimiz de öğrenemedik. Ortasından birbiri ardı sıra çıkan büyük metal şaftlar kalkıp iniyor, uçları bana parabol gibi görünen bir yol izliyordu; en tepeye doğru yükseldiklerinde şaftların her birinden bir tür kol sarkıyor, dikey bir silindire dalıp onu aşağıya doğru itiyordu. Çevresinde bizim başımızdakilerden az çok farklı görünen bakıcıların küçük karaltıları bir şeyler yapıyorlardı. Makineden sarkan üç kolun her biri hızla indikçe bir çangırtı, ardından da bir gümbürtü kopuyor ve o dikey silindirin tepesinden ortalığı aydınlatan bu ışıltılı madde dökülüyor, tencereden taşan süt gibi taşıyor ve aşağıdaki ışık teknesine ışıltılar saçarak damla damla akıyordu. Soğuk mavi bir ışıktı, bir tür fosforlu ışıltıydı, ama çok daha parlaktı ve düştüğü teknelerden mağaranın karşı tarafındaki borulara akıyordu.

Bu çapraşık aygıtın dönüp duran kolları pat, pat, pat, pat diye inip kalkıyor, o ışıltılı madde şıpır şıpır dökülüyordu. Aygıt ilk başta epeyce büyük ve yakınımızda gibi görünmüştü; ama çok geçmeden üstündeki Selenelilerin ne kadar küçük kaldıklarını görünce mağaranın ve makinenin gerçek boyutlarının ayırdına vardım. Bu müthiş olayı gördükten sonra Selenelilerin yüzlerine bambaşka bir gözle baktım. Durdum, Cavor da durdu ve bu gümbürtülü makineye bakakaldı.

"Ama bu olağanüstü bir şey!" dedim. "Acaba ne işe yarıyor?"

Cavor'ın mavi ışığın aydınlattığı yüzünde böyle bir zekâya karşı saygı dolu bir ifade belirmişti. "Aklım almıyor! Bu yaratıklar eminim – İnsanlar böyle bir şey yapamazlardı! Şu kollara baksana; bağlama çubuklarının üstünde mi duruyorlar?"

Tıknaz Selenelinin birkaç adım ilerlediğini fark etmemiştik. Geri dönüp bizimle o kocaman makinenin arasında durdu. Bize ilerlememizi işaret etmek niyetinde olduğunu sezdiğim için göz göze gelmemeye çalıştım. İlerlememizi istediği yönde yürüdü, sonra dönüp geri geldi ve bizi uyarmak için hafifçe yüzümüze dokundu.

Cavor'la birbimize baktık.

"Ona makineyi ilginç bulduğumuzu anlatamaz mıyız?" dedim.

"Haklısın," dedi Cavor. "Bir deneyelim bakalım." Kılavuzumuza dönüp gülümsedi, önce makineyi işaret etti, sonra bir daha işaret etti, sonra da başını gösterip yeniden makineyi gösterdi. Aklı sıra tarzanca İngilizce onun bu işaretlerini pekiştirecekti. "Ben var bu makineye bakmak," dedi; "ben var onu çok ilginç bulmak. Yaa."

Cavor'ın yaptıkları yürümemiz için direten Selenelileri bir an duraksatır gibi oldu. Birbirlerine baktılar, o tuhaf başlarını sağa sola çevirdiler, cıvıldaşmaları hızlanıp durulaştı. Sonra bir tanesi, öbürlerindeki dolakların yanı sıra pelerine benzer bir şey giymiş olan ince uzun bir yaratık fil hortumuna benzer elini Cavor'ın beline doladı, yeniden ilerlemeye başlayan kılavuzumuzu izlemesi için hafifçe çekti.

Cavor direndi. "Artık meramımızı anlatabilsek iyi olacak! Bizi yeni bir hayvan, belki de aybuzağılarının yeni bir türü zannedebilirler! Akıllı olduğumuzu bir an önce ortaya koymalıyız."

Başını hızla iki yana sallıyordu. "Yok, yok," dedi; "ben yok gitmek çabuk. Ben var makineye bakmak."

Seleneliler yeniden kafa kafaya verirlerken, "Senin şu geometri meselesini açmanın tam sırası değil mi?" diye atıldım.

"Herhalde parabolik bir—" diye başlayacak olduysa da bir çığlık atıp iki metre havaya fırladı!

Silahlı dört Ay'lıdan biri onu değneğiyle dürtüvermişti!

Arkamda duran değnekliye gözdağı verircesine hızla dönünce ürktü, geri çekildi. Hem benim bu hareketim, hem de Cavor'ın birden bağırıp sıçraması belli ki bütün Selenelileri afallatmıştı. Bakışlarını bizden ayırmadan telaşla geri çekildiler. İnsana hiç bitmeyecekmiş gibi gelen anlar vardır ya, işte öyle bir andı: Çevremizde düzensiz bir yarım daire olmuş bu acayip yaratıkların karşısında öfkeyle dikilmiş duruyorduk.

"Beni dürtükledi!" dedi Cavor isyan ederek.

"Gördüm," diye yanıtladım.

Selenelilere dönüp, "Geberesiceler!" dedim; "buna boyun eğeceğimizi mi sanıyorsunuz! Ne istiyorsunuz bizden yahu?"

Hemen sağıma soluma göz attım. Uzakta, mağaranın mavi ıssızlığında birtakım Selenelilerin bize doğru koştuğunu gördüm; bunlar daha besili ve boylu bosluydular, birinin kafası öbürlerinden daha iriydi. Mağara genişledikçe alçalıyor, dört bir yanı karanlığa gömülüyordu. Tavanının bizi kuşatan kalın kayaların ağırlığı altında bel verir gibi olduğunu hatırlıyorum. Oradan kaçış yoktu – çıkış yoktu. Yukarısı, aşağısı, dört bir yanımız tam bir bilinmezdi; değnekleriyle başımıza dikilmiş, birtakım hareketler yapan bu acayip yaratıklar karşısında elimiz kolumuz bağlı kalakalmıştık!

15

Baş Döndürücü Köprü

Kısa bir süre birbirimize düşmanca bakarak bekledik. Galiba biz de, Seleneliler de ne yapmak gerektiğini hızla düşünüp taşınıyorduk. Ben açıkça sırtımı dayayacak bir yer kalmadığını, çaresiz kuşatılıp öldürüleceğimizi düşünüyordum. Orada bulunmamızın dayanılmaz saçmalığı kâbus gibi üstüme çökmüştü, kendi kendimi suçlayıp duruyordum. Bu çılgınca, insana hiç uymayan keşif yolculuğuna nereden bulaşmıştım?

Cavor bana yanaşıp kolumu tuttu. Beti benzi atmış, dehşete kapılmıştı, yüzü mavi ışıkta ürkünç görünüyordu.

"Elimizden bir şey gelmez," dedi. "Yanlış yapıyoruz. Anlamıyorlar. Gitmek zorundayız – istediklerini yapıp gitmemiz gerekiyor."

Önce Cavor'a, sonra da dostlarına yardıma gelen yeni Selenelilere küçümseyerek baktım. "Ah, ellerim serbest olsaydı—"

"Yararı yok," dedi soluk soluğa.

"Yok."

"Çaresiz gideceğiz."

Sonra da öne düştü, bize gösterilen yöne yürüdü.

Elimden geldiğince boyun eğmiş görünmeye çalışarak, zincirleri bileklerimde duyumsayarak ardından gittim. Sinir-

den kuduruyordum. İçinde uzun uzun yürümemize karşın bu mağarayla ilgili başka bir şey dikkatimi çekmedi ya da dikkatimi çekmiş olsa da hemen unutmuş olmalıyım. Galiba zincirlerime ve Selenelilere, özellikle de değnekli ve miğferli olanlara odaklanmıştım. İlk başta yanımız sıra uygun bir mesafeyi koruyarak yürüyorlardı, ama çok geçmeden üç Seleneli daha onlara yetişince aramızda kol mesafesi kalacak kadar yaklaştılar. Yaklaştıklarını görünce mahmuzlanmış bir at gibi irkilip hızlandım. Daha kısa boylu ve tıknaz Seleneli önce sağımızda yürüyordu, ama biraz sonra yeniden önümüze geçti.

O toplu yürüyüşümüz belleğime öyle kazınmış ki: Önümde süngüsü düşük, başını önüne eğmiş yürüyen Cavor; ikide bir çevresine telaş içinde bakan kılavuzumuzun şaşkın yüzü; iki yanımızdaki değneklilerin dikkatli ama şaşkın bakışları – silme mavi bir resim. Bu kişisel gözlemler dışında, bir de, mağaranın zemininde ilerleyen, sonra da izlediğimiz taş yolun yanı sıra akıp giden dere gibi bir şeyi hatırlıyorum. Büyük makineden dışarıya akan o parlak mavi ışıklı maddeyle doluydu. Hemen yanı başında yürüyordum, o yüzden tek bir ısı zerreciği bile saçmadığına kalıbımı basarım. Pırıl pırıl parlıyordu, ama mağaranın içindeki herhangi bir şeyden ne daha sıcaktı, ne de daha soğuk.

Tak tuk, tak tuk, başka bir dev makinenin kalkıp inen kollarının altından geçtik ve sonunda sağımızda inceden inceye akan mavi dereyi saymazsak karanlık sayılabilecek geniş bir tünele vardık; çıplak ayaklarımızın patırtısı bile duyulabiliyordu. Tünelin yamuk yumuk duvarına ve tavanına bizim ve Selenelilerin kocaman gülünç gölgeleri vuruyordu. Duvarlardaki kristaller ara sıra mücevher gibi parıldıyor, geçit zaman zaman sarkıtlı bir mağaraya açılıyor ya da karanlıkta kaybolan kollara ayrılıyordu.

Tünelde uzun bir süre yürüdük sanırım. "Pıt, pıt" damlayan ışık yumuşacık akıyor, ayak seslerimiz ve yankıları

bozuk düzen şap, şap şapırdıyordu. Aklımı zincirlerime takmıştım. Zinciri bir gevşetebilsem, sonra şöyle *bir* döndürebilsem...

Acaba yavaşça yapmaya çalışsam, bileğimi gevşettiğim zincirden çıkardığımı görürler miydi? Görürlerse ne yaparlardı?

"Bedford," dedi Cavor, "bu tünel aşağıya gidiyor. Hep aşağıya gidiyor."

Cavor'ın sözleri üzerine beni yiyip bitiren bu düşüncelerden sıyrıldım. Cavor, biraz geride kalıp benimle aynı hizaya gelerek, "Bizi öldürmek isteseler," dedi, "şimdiye kadar çoktan öldürürlerdi."

"Haklısın," diye onayladım; "doğru söylüyorsun."

"Bizi anlamıyorlar," dedi; "bizim tuhaf hayvanlardan başka bir şey olmadığımızı, belki de aybuzağılarının vahşi bir türü olduğumuzu sanıyorlar. Ancak bizi daha yakından gözlemlerlerse aklımız olduğunu anlamaya başlarlar—"

"Sen geometri bilgini döktürdüğün zaman mı?" dedim.

"Olabilir."

Bir süre sert adımlarla ilerledik.

"Görüyor musun," dedi Cavor, "bunlar aşağı sınıftan Seleneliler olabilir."

İnsanı çileden çıkaran suratlarına bakarak, hain hain, "Geri zekâlılar," dedim.

"Eğer bize bu yaptıklarına dayanabilirsek—"

"Dayanmaktan başka çaremiz yok," dedim.

"Belki öbürleri bu kadar ahmak değildir. Burası dünyalarının yalnızca dış çeperi. Mağaralar, geçitler, tünellerden geçilerek ta aşağılara, yüzlerce kilometre aşağıdaki denize kadar iniliyor olsa gerek."

Cavor'ın sözleri bana kafalarımızın üzerinde iki kilometreye yakın bir kayalık ve tünel olabileceğini düşündürdü. Sanki omuzlarıma binen bir ağırlık varmış gibi geldi. "Güneşten de, havadan da uzakta," dedim. "Bir buçuk kilometre derinde bir maden bile boğucu olur."

"Nedense burası öyle sayılmaz. Herhalde havalandırma sayesinde! Hava Ay'ın karanlık yüzünden aydınlık yüzüne doğru üfürüyor ve tüm karbonik asit oradan püskürerek o bitkileri besliyor olsa gerek. Bu tünelin yukarısında örneğin, bayağı esiyor. Nasıl bir dünya burası! O şaftı ve makineleri bir düşünsene—"

"Ya o değnek," dedim. "Değneği es geçme!"

Bir süre benim biraz önümde yürüdü.

"O değnek bile—" dedi.

"Ee, n'olmuş?"

"O sırada çok sinirlenmiştim. Ama idare etmemiz gerekirdi belki de. Derileri farklı, sinirleri de farklı olsa gerek. Bizim neden karşı koyduğumuzu anlamamış olabilirler – tıpkı Mars'tan gelen bir yaratığın biz Dünyalıların ikide bir dürtükleme alışkanlığını anlayamayabileceği gibi."

"Beni dürtüklerken dikkatli davransalar iyi olur."

"Geometri diyorsun ya. Önünde sonunda onlarınki de bir anlaşma yolu olmalı. Düşünceyle değil de hayatın temel öğeleriyle başlıyorlar. Yemek, zor kullanma, acı. Temel şeylerin üstüne gidiyorlar."

"Ona ne şüphe," dedim.

Cavor içlerine götürüldüğümüz bu uçsuz bucaksız ve olağanüstü dünyadan söz etmeyi sürdürdü. Ses tonundan, o anda bile, bu mağaralarla kaplı, insansız gezegenin daha da derinlerine gitme olasılığı karşısında asla umarsızlığa düşmediğini anlar gibiydim. Beni rahat bırakmayan bin bir kötü olasılık onun umurunda değildi, onun derdi günü makineler ve buluşlardı. Ne ki, onlardan yararlanmak gibi bir niyeti de yoktu; tek isteği onlar hakkında bilgi edinmekti.

"Her şeye rağmen bulunmaz bir fırsat bu," dedi. "İki dünyanın buluşması. Kim bilir neler göreceğiz? Aşağımızda neler olduğunu düşünebiliyor musun?"

"Orası buradan aydınlık değilse pek bir şey göremeyeceğiz," diyecek oldum.

"Burası yalnızca dış kabuk. Ta aşağılarda... hele bu çapta... kim bilir neler var neler. Birbirlerinden ne kadar farklı oldukları dikkatini çekti mi? Düşünsene, bu hikâyeyi Dünya'ya geri götüreceğiz!"

"Hiçbir nadir hayvan," dedim, "hayvanat bahçesine götürülürken kendini böyle avutmuyordur... Bize her şeyi göstereceklerini hiç sanmıyorum."

"Bizim de mantıklı, kafası çalışan varlıklar olduğumuzu anlayınca Dünya hakkında bir şeyler öğrenmek isteyeceklerdir," dedi Cavor. "Pek o kadar gönüllü olmasalar da, bizden bir şeyler öğrenmek için bize bir şeyler öğreteceklerdir... Kim bilir neler biliyorlardır! Akla hayale gelmedik şeyler!"

O değnekten aldığı yaranın kanı daha kurumamışken bile, Dünya'da öğrenmeyi aklının ucundan bile geçiremeyeceği şeyler konusunda Selenelilerin kim bilir neler bildikleri üstüne tahminler yürütmekten vazgeçmiyordu! Dikkatim yürümekte olduğumuz tünelin gittikçe genişlemesine yöneldiğinden söylediklerinin çoğunu hatırlamıyorum. Hava akımına bakılırsa çok geniş bir açıklığa doğru ilerliyor gibiydik. Ama aydınlatılmış olmadığı için bu açıklığın büyüklüğü anlaşılmıyordu. Işık dereciğimiz gittikçe daralarak epeyce ileride gözden yitiyordu. Derken her iki yandaki kaya duvarlar da kayboldu. Artık önümüzdeki yoldan ve hızla süzülerek akan mavi fosfor dereciğinden başka bir şey görünmüyordu. Cavor ve kılavuz Selenelinin karaltıları önüm sıra gidiyordu; bacaklarının ve başlarının dereciğe bakan tarafları açık seçik görünüyordu ve parlak maviydi; karanlıkta kalan yanları ise, tünel duvarının yansıması onları artık aydınlatmadığı için ilerideki karanlığa karışıyor, görünmüyordu.

Derken bir eğime yaklaşmakta olduğumuzu fark ettim, çünkü küçük mavi akıntı birden aşağıya doğru meyledip gözden kayboldu.

Sahiden de az sonra kendimizi bir uçurumun kıyısında bulduk. Işıltılı akıntı kıvrılıp dolandıktan sonra hızla aşağı-

ya aktı. Düştüğü yerdeki sesini kesinlikle duyamayacağımız kadar derine dökülüyordu. Ta aşağılarda mavimsi bir parıltı, mavi bir pus vardı. Akıntının döküldüğü karanlık, uçurumun kıyısından karşıya uzanan, belirsizleşerek tümden gözden kaybolan kalasa benzer bir şey dışında simsiyah bir boşluğa dönüşüyordu. Uçurumdan yukarıya sıcak bir hava geliyordu.

Cavor ve ben cesaretimizi toplayıp uçurumun kenarında durduk, maviye çalan boşluğa baktık. Derken bir de baktım, kılavuzumuz beni kolumdan çekiyor.

Sonra yanımdan ayrılıp kalasın başına gitti, bir adım atıp geriye baktı. Bizim onu izlediğimizi anlayınca arkasını dönüp sağlam bir zeminde yürüyormuşçasına emin adımlarla ilerlemeye başladı. Onu bir süre izleyebildik, sonra mavilikte belirsizleşti ve karanlığa dalıp kayboldu. Karanlığın içinden beliren bir karaltıyı fark eder gibi oldum.

Bir anlık bir sessizlikten sonra, Cavor, "Al bakalım!.." dedi.

Öteki Selenelilerden biri kalasın üstünde birkaç adım attıktan sonra dönüp ilgisizce bize baktı. Öbürleri bizi izlemek için durmuş bekliyordu. Kılavuzumuz sabırsızlanıyormuş gibi yeniden belirdi. Neden ilerlemediğimizi anlamak için geri dönüyordu.

"Öbür tarafta ne var?" diye sordum.

"Göremiyorum ki."

"Nasıl olsa karşıya geçemeyiz," dedim.

Cavor, "Ellerim serbest de olsa bunun üstünde üç adım bile atamam," dedi.

Bitkin yüzlerimize dehşet içinde bakakaldık.

"Baş dönmesi nedir bilmiyorlardır," dedi Cavor.

"O kalasın üstünde yürümemiz mümkün değil."

"Bana kalırsa bizim halimizden anlamıyorlar. Bir süredir izliyorum onları. Bunu hayatta yapamayacağımız akıllarının ucundan bile geçmiyordur herhalde. Acaba bunu onlara nasıl anlatabiliriz?"

"Bir yolunu bulup anlatmalıyız."

Galiba bütün bunları söylerken içimizde Selenelilerin bizi belki anlayabilecekleri umudu da yok değildi. Tek gerekenin bir açıklama olduğundan en küçük bir kuşkum yoktu. Gelgelelim, yüzlerine bakar bakmaz bunu onlara açıklamanın olanaksız olduğunu anladım. Tam da bu noktada farklılıklarımız benzerliklerimizden çok daha fazla görünüyordu. Ne olursa olsun, o kalasın üstünde asla yürümeyecektim.[32] Bir bileğimi gevşek duran zincirin halkasından çabucak sıyırıp çıkardıktan sonra iki bileğimi ters yönlerde döndürmeye başladım. Köprünün en yakınında ben duruyordum; ne yaptığımı gören iki Seleneli kolumdan yakalayıp köprüye doğru hafifçe itti.

Öfkeyle başımı salladım. "Ben gitmek yok," dedim, "yok fayda. Siz anlamak yok."

Onların itelemesine bir Seleneli daha katılınca bir adım ilerlemek zorunda kaldım.

Cavor, "Benim bir fikrim var," dedi, ama onun fikirlerini bilmez değildim.

"Bana bakın!" diye bağırdım Selenelilere. "Yavaş olun bakalım! Sizin için iyi hoş da—"

Topuklarımın üstünde dönmemle küfürü basmam bir oldu; silahlı Selenelilerden biri değneğini sırtıma batırıvermişti.

Bileklerimi o küçük dokunaçlardan kurtarıp değnekliye döndüm. "Lanet olsun!" diye haykırdım. "Uyarmıştım seni. Beni patates çuvalı mı sandın, dürtükleyip duruyorsun! Bir daha dokunursan!.."

Seleneli karşılık olarak birden beni değneğiyle dürtükleyiverdi.

Cavor'ın telaş içinde, yalvarırcasına seslendiğini duydum. Bana kalırsa, öyle bir anda bile bu yaratıklarla uzlaşmak istiyordu. "Beni dinle, Bedford," diye bağırdı, "bu işi bana bırak!" Ama bu ikinci dürtüşün acısı yüreğime otur-

muş, sabrımı taşırmıştı. Bileğimdeki zincirin halkasını koparmamla birlikte bizi eline düştüğümüz bu Ay yaratıklarına karşı koymaktan alıkoyan bütün kaygılar da koptu gitti. Birden korkudan ve öfkeden çılgına döndüm. Zinciri elime doladım ve her şeyi göze alarak değnekli yaratığın suratına yumruğu indiriverdim...

İşte o anda Ay'a geldiğimizden beri başımızı alamadığımız şaşkınlıklardan birine daha uğradık.

Zinciri doladığım elim sanki Selenelinin içine girdi. Herif peynirtatlısı gibi darmadağın oldu. İçine göçtü. Yassılıp ortalığa saçıldı. Islak bir mantara vurmak gibi bir şeydi. Yaratığın çelimsiz gövdesi döne döne on metre kadar savruldu, pelte gibi yere yapıştı. Şaşkınlıktan küçük dilimi yutacaktım. Herhangi bir canlının bu kadar dirençsiz olabileceği aklımın ucundan geçmezdi. Bir an rüyada olduğumu sandım.

Sonra her şey yeniden gerçeğe döndü, kendimize geldik. Anladığım kadarıyla, benim arkama dönüşümden ölü Selenelinin yere yapışmasına kadar geçen süre içinde Cavor da, öteki Seleneliler de yerlerinden kıpırdamamışlardı. Herkes ikimizden uzaklaşmış, tetikte bekliyordu. Selenelinin yere yıkılışından sonraki bu bekleyiş bir saniye kadar sürdü sanki. Herkes olup biteni kavramaya çalışıyor olsa gerekti. Ben de kolumu geri çekip durduğumu, olup biteni kavramaya çalıştığımı hatırlıyorum. "Şimdi ne olacak?" diye haykırdım içimden; "şimdi ne olacak?" Sonra bir baktım, hepsi harekete geçmiş!

Belli ki zincirlerimizden kurtulmalıydık, ama bunu yapabilmek için önce bu Selenelileri geri püskürtmek zorundaydık. Değnek taşıyan üç Seleneliye döndüm. Tam o sırada içlerinden biri değneğini bana fırlatıverdi. Değnek ıslık çalarak başımın üstünden geçti, sanırım uçarak arkadaki uçurumdan aşağıya gitti.

Tam o sırada olanca gücümle Selenelinin üstüne atladım. Ben sıçrar sıçramaz dönüp kaçmaya çalıştıysa da onu yere

çalıp tepesine indim, parçalanmış gövdesine basarak kayıp düştüm. Ayaklarımın altında kıvranıyor sanırdınız.

Doğrulup oturdum; Selenelilerin mavi sırtlarının karanlığın içinde uzaklaştığını gördüm. Halkalardan birini var gücümle büküp ayak bileklerime köstek vuran zincirleri çözdüm, zincir elimde ayağa fırladım. O sırada bir başka değnek ıslık çalarak mızrak gibi yanımdan geçti; çıkıp geldiği karanlığa doğru atak yaptım. Sonra da, uçurumun kıyısındaki gölcüğün ışığında durmuş, bir yandan hâlâ bileklerindeki zincirlerle boğuşurken bir yandan da abuk sabuk fikirler yumurtlayan Cavor'a döndüm.

"Yürü!" diye bağırdım.

"Ellerim!" diye yanıtladı.

Sonra da, adımlarımı hesap edemeyip kendimi uçurumun kenarında bulmaktan korktuğum için geri dönüp yanına koşmayı göze alamadığımı fark etti ve ellerini öne uzatıp ayaklarını sürüyerek bana doğru geldi.

Çözmek için hemen zincirlerine yapıştım.

Soluk soluğa, "Nerede bunlar?" dedi.

"Kaçtılar, ama geri geleceklerdir. Bir şeyler frlatıyorlar. Ne yana gidelim?"

"Işığa doğru. Şu tünele. Tamam mı?"

"Tamam," dediğimde ellerini çözmüştüm artık.

Diz çöküp ayak bileklerindeki zincirleri çözmeye başladım. Aniden cup diye bir ses geldi, ne olduğunu anlayamadan griye çalan mavi derecikten sıçrayan damlalar çevremize saçıldı. Sağımızdan, çok uzaklardan cıvıldamalar ve vınlamalar gelmeye başladı.

Cavor'ın ayaklarındaki zincirleri çekip çıkardım, ona verdim. "Vur onlara bununla!" dedim ve yanıtını beklemeden geldiğimiz yolda uzun sıçramalarla ilerledim. İçimde kötü bir his vardı, bu yaratıklar karanlıktan fırlayıp sırtıma atlayabilirlerdi. Arkamdan gelen Cavor'ın sıçramalarını duyuyordum.

Kocaman adımlar atarak koşuyorduk. Ama bilmelisiniz ki bu koşu Dünya'daki koşulara hiç benzemiyordu. Dünya'da sıçradınız mı anında yere inersiniz; ama Ay'da yerçekimi zayıf olduğundan sıçradığınız zaman yere inene kadar birkaç saniye havada kalıyorsunuz. Telaş içinde koşmamıza karşın, yediye sekize kadar sayabilecek uzunlukta duraklamalar oluyormuş hissine kapılıyorduk. Bir adım atıp hızla yükseliyordunuz. Aklımdan bin türlü soru geçiyordu: "Seleneliler şimdi neredeler? Ne yapacaklar? O tünele varabilecek miyiz acaba? Cavor çok mu geride kaldı? Acaba önünü keserler mi?" Sonra küt, uzun bir sıçrama daha, sonra yeniden bir adım daha.

Bir Selenelinin önümde koştuğunu gördüm, tıpkı Dünya'daki biri gibi adımlar atarak koşuyordu; omzunun üstünden arkasına baktığını gördüm ve önümden yana kıvrılıp karanlıkta kaybolurken acı acı bağırdığını duydum. Sanırım kılavuzumuzdu, pek emin değilim. Bir büyük adım daha atınca tünelin kaya duvarları iki yanda belirdi, iki adım sonra tüneldeydim ve hızımı alçak tavana göre ayarlıyordum. Bir büküntüden geçtikten sonra dönüp arkama baktım; Cavor attığı her adımda mavi ışıklı derecikte şap şap diye sesler çıkararak ortaya çıktı, gittikçe büyüyerek geldi bana tosladı. Birbirimize sımsıkı tutunarak durduk. Bizi esir alanları kısa bir süre için de olsa atlatmış, yalnız kalmıştık.

Canımız burnumuzdaydı. Soluk soluğa, kesik kesik konuşuyorduk.

"Her şeyi mahvettin!" dedi Cavor güçlükle.

"Saçmalama," diye bağırdım. "Ölüm kalım meselesiydi."

"Şimdi ne yapacağız?"

"Gizlenelim."

"Nasıl gizlenebiliriz ki?"

"Yeterince karanlık burası."

"İyi de, nereye gizleneceğiz?"

"Şu ilerideki yan mağaralardan birine."

"Peki, sonra ne olacak?"

"Düşünürüz."

"Tamam – hadi bakalım."

Uzun adımlarla ilerledik ve çok geçmeden kendimizi parıldayan karanlık bir mağarada bulduk. Cavor öndeydi. Kısa bir duraksamadan sonra gizlenmeye çok yatkın kapkara bir girintide karar kıldı. Oraya doğru gidip geri döndü.

"Karanlık," dedi.

"Bacakların ve ayakların aydınlatır bizi. O ışıltılı şey üstüne sıvaşmış."

"Ama—"

Ana tünelden yaklaşan birtakım patırtılar, özellikle de gong sesine benzer bir ses duyuldu. Bağrışa çağrışa peşimize düştükleri aklımıza gelince dehşete kapıldık. Fırladığımız gibi o ışıksız mağaraya koştuk. Koşarken Cavor'ın bacaklarından saçılan ışıltılar önümüzü aydınlatıyordu. "Bereket çizmelerimizi çıkarmışlar, yoksa burayı inletirdik," dedim soluk soluğa. Mağaranın tavanına çarpmamak için çok küçük adımlarla koşuyorduk. Bir süre sonra gümbürtüyü iyiden iyiye geride bıraktık. O hengâme boğuklaştı, gittikçe azaldı, sonunda kesildi.

Durup arkama bakınca Cavor'ın şap şap diye uzaklaşan ayak seslerini duydum. Derken o da durdu. "Bedford," dedi fısıldayarak, "önümüzde ışığa benzer bir şey var."

Baktımsa da önce hiçbir şey göremedim. Sonra daha hafif bir karanlıkta Cavor'ın başını ve omuzlarını görür gibi oldum. Ayrıca bu yarı aydınlığın Ay'daki bütün öteki ışıklar gibi mavi değil, soluk gri, çok uçuk beyaz, gün ışığı renginde olduğunu fark ettim. Cavor da bu farklılaşmanın ayırdına benimle aynı anda, belki benden de önce varmış, sanırım o da benim gibi apansız bir umuda kapılmıştı.

"Bedford," diye fısıldarken sesi titriyordu, "şu ışık... ihtimal ki..."

İçinden geçeni söylemeyi göze alamadı. Bir sessizlik oldu. Sonra birden, ayak seslerinden o ölgün ışığa doğru ilerlediğini anladım. Cavor'ın ardından giderken kalbim duracak gibiydi.

16

Bakış Açıları

Biz ilerledikçe ışık güçleniyordu. Biraz sonra neredeyse Cavor'ın bacaklarındaki fosfor kadar güçlenmişti. İçinde bulunduğumuz tünel bir mağaraya açılıyordu, bu yeni ışık mağaranın öbür ucundaydı. Umutlarımı bin kat artıran bir şeyin farkına vardım.

"Cavor," dedim, "bu ışık yukarıdan geliyor! Hiç kuşkum yok, yukarıdan geliyor!"

Cavor yanıt vermeden adımlarını açtı.

Gri, gümüşsü bir ışık olduğu açıkça görülüyordu.

Çok geçmeden ışığın altına gelmiştik. Mağaranın duvarlarındaki bir yarıktan aşağıya süzülüyordu; başımı kaldırınca iri bir su damlası şıp diye yüzüme damladı. Huylanıp yana çekildim; ikinci bir damlanın kayalık zemine düştüğünü duydum.

"Cavor," dedim, "birimiz öbürünü kaldırırsa şu yarığa erişebiliriz!"

"Ben seni kaldırırım," demesiyle beni bir bebek gibi havaya kaldırması bir oldu.

Yarığa uzanıp parmak uçlarımla yoklayarak tutunulabilecek küçük bir çıkıntı buldum. O beyaz ışık artık çok daha parlaktı. Dünya'da yetmiş altı kilo olmama karşın iki par-

mağımla kendimi kolayca yukarıya çektim, kayanın daha da yüksek bir köşesine erişince ayaklarımı o dar çıkıntıya yerleştirdim. Ayakta durup parmaklarımla kayaları yokladım, yarık yukarıya doğru genişliyordu. "Buradan tırmanılabilir," dedim Cavor'a. "Elimi aşağıya uzatsam sıçrayıp tutunabilir misin?"

Yarığın iki kenarı arasına sığıştım, dizlerimi ve ayaklarımı çıkıntıya dayayıp elimi uzattım. Gerçi Cavor'ı göremiyordum, ama sıçramak için çömelirken çıplak ayaklarının çıkardığı şıpırtıları duyabiliyordum. Sonra hop, koluma tutunup asılıverdi — tüy gibiydi! Yukarıya çektim, çıkıntıya tutununca beni bıraktı.

"İşe bak! Ay'da dağcı olmak çocuk oyuncağı," dedim ve var gücümle tırmanmaya başladım. Bir süre ara vermeden tırmandıktan sonra yeniden yukarıya baktım. Yarık gittikçe genişliyordu, ışık burada daha parlaktı. Ne ki—

Bu gördüğüm, gün ışığı değildi!

Az sonra ne olduğunu görünce uğradığım düş kırıklığıyla başımı taştan taşa vurasım geldi. Çünkü gözlerimin önünde baştan başa bir şapkalı mantar tarlasıyla kaplı, eğimli bir açıklık uzanıyordu; bu küçük mantarların her biri o pembemsi, gümüşsü ışıkta pırıl pırıl parlıyordu. Bir an yumuşak ışınımlarına bakakaldım, sonra ne yapacağımı şaşırarak aralarına daldım, oraya buraya koştum. Beş altı tanesini kopardığım gibi kayalara fırlattım, oracığa oturup kaldım, Cavor'ın kıpkırmızı suratı göründüğünde acı acı gülüyordum.

"Yine fosfor işte," dedim. "Acelen ne. Otur, keyfine bak." Cavor uğradığımız hayal kırıklığı üstüne çene yoradursun ben mantarları koparıp koparıp yarığa fırlatmayı sürdürdüm.

"Ben gün ışığı sanmıştım," dedi.

"Gün ışığıymış!" diye bağırdım. "Gün doğumu, günbatımı, bulutlar, rüzgârlı havalar! Böyle şeyleri bir daha görecek miyiz acaba?"

Konuşurken, Dünyamızın küçük bir resmi gözümün önüne geldi, tıpkı eski bir İtalyan resmindeki manzara gibi parlak, zarif ve berrak. "O durmadan değişen gökyüzü, o durmadan değişen deniz, tepeler ve yemyeşil ağaçlar, güneşin altında ışıldayan kasabalar ve şehirler. Günbatımında ıslak bir çatı düşün, Cavor! Batıya bakan bir evin pencerelerini düşün!"

Yanıt vermedi.

"Altında ürkünç bir karanlığa gömülmüş kapkara bir deryanın yattığı, üstünde kavurucu gündüzlerin, ölüm sessizliğinde gecelerin hüküm sürdüğü, aslında dünya bile denemeyecek bu yabanıl âlemin mağaralarına kısılıp kalmışız. Ve bütün o kayış gibi canavarlar, kâbus gibi böceksi yaratıklar peşimize düşmüş! Üstelik hakları da yok değil! Ne işimiz var ki burada! Onları parça parça edip dünyalarını başlarına yıkmaya kalkıyoruz! Belli ki bütün gezegen ayağa kalkmış, üstümüze geliyor. Birazdan haykırışlarını ve gong seslerini duyabiliriz. Ne yapalım! Nereye gidelim! Jamrach'ın çuvalından kaçan yılanlar Surbiton'daki bir konakta ne kadar rahat ederse biz de burada o kadar rahatız!"[33]

"Bütün hata sende," dedi Cavor.

"Bende mi!" diye bağırdım. "Bak sen!"

"Ben bir fikir atmıştım ortaya."

"Fikrin batsın senin!"

"Yerimizden kıpırdamayacaktık—"

"O değneklere rağmen mi?"

"Evet. Bizi taşımak zorunda kalırlardı."

"O köprüden mi?"

"Evet. Bir yolunu bulurlardı herhalde."

"İstemem, kalsın. Üstüme iyilik sağlık!"

Yeniden mantarları koparıp fırlatmaya başladım. Sonra birden o karışıklıkta bir şey fark ettim.

"Cavor," dedim, "bu zincirler altından."

Yüzü ellerinin arasında, derinlere dalmıştı. Sözlerimi tekrarlayınca başını ağır ağır çevirdi, bir bana, bir de sağ

elindeki bükük zincire baktı. "Ya öyle," dedi, "ya öyle." Yüzündeki ilgi daha bakarken kayboldu. Bir an duraksadıktan sonra yeniden düşüncelere daldı. Bir süre, oturduğum yerde, bu durumu şimdiye kadar nasıl olup da fark etmediğimi çözmeye çalıştım; belli ki çevremizi kuşatan mavi ışık zincirin gerçek rengini değişikliğe uğratmıştı. Bunu fark eder etmez de beni alıp götüren düşüncelere daldım. Az önce Ay'da ne arıyoruz diye sorduğumu çoktan unutmuştum. Kafam altına takılmıştı...

İlk konuşan Cavor oldu. "Bana kalırsa önümüzde iki şık var."

"Nedir?"

"Ya gerekirse dövüşerek buradan dışarıya çıkıp küremizi arayacağız; ya buluruz ya da gecenin soğuğunda ölürüz. Ya da—"

Durdu. Ne diyeceğini kestirmeme karşın, "Ee," dedim.

"Ya da bir yolunu bulup bu Aylıların aklından geçenleri anlamaya çalışırız."

"Bana kalırsa, birincisi."

"Ben kuşkuluyum."

"Benim kuşkum yok."

"Şimdi bak," dedi Cavor, "Selenelileri bize yaptıklarıyla yargılayabileceğimizi sanmıyorum. Esas dünyaları, uygar dünyaları çok daha aşağılarda, denizlerinin çevresindeki derin mağaralarda olsa gerek. Şu anda bulunduğumuz kabuk bölgesi bir çevre yöre, kırsal bir bölge olmalı. En azından bana öyle geliyor. Bizim gördüğümüz Seleneliler yalnızca bizdeki sığır çobanları ya da makine ustalarına denk düşüyor olabilir. Büyük olasılıkla aybuzağılarını güttükleri o değnekler, kendi yapabildiklerini bizim de yapabileceğimizi sanacak hayal gücünden yoksun olmaları, tartışmasız zalimlikleri, hepsi de böyle bir şeyi akla getiriyor. Ama orada bir yürüyebilseydik—"

"Dipsiz bir çukurun tepesindeki on beş santim eninde bir kalasın üstünde ne sen uzun süre yürüyebilirdin, ne de ben."

"Yok, yürüyemezdik," dedi Cavor, "ama bir de—"

"*Hayır, ben yokum*," dedim.

Yeni birtakım olasılıklar sıraladı. "Evet, kendimizi bu artçılara ve emekçilere karşı savunabileceğimiz bir köşeye sığındık diyelim. Örneğin, bir hafta kadar dayanabilsek bile haberimiz daha akıllı yaratıkların bulunduğu daha kalabalık kesimlere sızacaktır—"

"Öyleleri varsa."

"Olmalı, yoksa bu koskocaman makineler olur muydu?"

"Mümkün, ama bu en kötü olasılık."

"Duvarlara yazı yazabiliriz—"

"Gözlerinin o yazıları görebileceğini nereden anlayacağız?"

"Eğer kazırsak—"

"Bu mümkün tabii."

Yeni bir soru attım ortaya. "Tamam da," dedim, "umarım bu Selenelilerin insanlardan çok daha akıllı olduklarını düşünmüyorsundur."

"Çok daha fazla şey biliyor olsalar gerek – en azından farklı şeyler."

"Evet, ama..." deyip durakladım. "Herhalde sen de kabul edersin ki Cavor, epeyce müstesna bir adamsın."

"Nasıl yani?"

"Eh, oldukça yalnız bir adam sayılırsın; yani hep yalnız olmuşsun. Hiç evlenmemişsin."

"Hiç evlenmek istemedim. Ne olacak ki?"

"Servet sahibi olmak da istememişsin, öyle değil mi?"

"Hiç istemedim."

"Yalnızca bilginin peşinde koşmuşsun."

"Eh, biraz meraklı olmak doğal—"

"Sen böyle düşünüyorsun. Sorun tam da bu zaten. Başka herkesin de bilginin peşinde olduğunu sanıyorsun. Hatırlı-

yorum, bir gün sana bütün bu araştırmaları niçin yaptığını sormuştum, sen de Kraliyet Derneği'ne üye kabul edilmek, Cavorite dediğin o maddeyi gerçekleştirmek istediğini falan söylemiştin. Aslında o araştırmaları bunun için yapmadığını sen çok iyi biliyordun; ama o sırada sorum seni biraz şaşırtmıştı, seni araştırmalara yönelten bir dürtü olması gerektiğini düşünmüştün. Oysa aslında o araştırmaları yapmadan edemediğin için yapıyordun. Kafayı takmıştın."

"Olabilir—"

"Böyle bir şeye kafayı takan milyonda bir çıkar. Evet, pek çok insan pek çok şey ister, ama pek az insan salt bilginin peşine düşer. Benim böyle bir insan olmadığımı çok iyi biliyorum. Şimdi bu Selenelilere gelirsek, çok canlı, çalışkan görünüyorlar, ama en akıllısının bile bizimle ya da Dünyamızla ilgileneceğini nereden bilebilirsin? Bence bizim bir Dünyamız olduğunu bile bilmiyorlardır. Geceleri hiç dışarıya çıkmıyorlar – çıksalar donarlar zaten. Muhtemelen kavurucu güneşten başka bir gökcismi görmemişlerdir. Başka bir dünya olduğunu nereden bilecekler? Bilseler bile ne çıkar? Eh, birkaç yıldızı, belki Dünya'yı da hilal biçimde şöyle bir görmüş olabilirler, ama ne önemi var ki bunun? Bir gezegenin içinde yaşayan bu yaratıklar böyle bir şeyi gözlemleme zahmetine girerler mi? İnsanlar böyle gözlemleri sırf mevsimleri gözlemlemek ve denizlere açılabilmek için yapmışken, Aylılar neden yapsın ki?..

Diyelim burada da senin gibi birkaç allame var. Varlığımızdan haberi bile olmamış Selenelilerdir bunlar. Diyelim, sen Lympne'deyken bir Seleneli Dünya'ya ayak bastı; Dünya'da bunu duyan son kişi sen olurdun. Hiç gazete okumuyorsun. Sen karşına çıkan fırsatlara bakarsın. Eh, zaten o fırsatlar yüzünden değil mi, değerli vaktimiz uçup giderken burada boş boş oturuyoruz. Demedi deme, çıkmaza girdik. Yanımıza silah almadan geldik, küremizi kaybettik, yiyeceğimiz yok, Seleneliler bizi gördü, üstelik bizi tuhaf, güçlü,

tehlikeli birer hayvan sanmalarına yol açtık, şimdi bu Seleneliler ahmak değillerse eğer, peşimize düşüp bizi bulurlar, bulunca da tutsak almaya kalkışırlar, tutsak alamazlarsa da öldürürler, işte o zaman bu iş biter. Bizi tutsak aldıktan sonra muhtemelen bir yanlış anlama yüzünden öldürürler. Kim bilir, belki bizi hallettikten sonra aralarında tartışırlar, ama o zaman da iş işten geçmiş olur."

"Devam et."

"Öte yandan, burası altın kaynıyor; bizdeki dökme demir kadar altın var burada. Birazını geri götürebilsek, onlar bulmadan şu küremizi bulup geri dönebilsek, o zaman—"

"O zaman?"

"O zaman işi daha sağlam bir kazığa bağlayabiliriz. Silahlanıp daha büyük bir küreyle buraya geri dönebiliriz."

Cavor, sanki ortaya korkunç bir fikir atmışım gibi, "Aman Tanrım!" diye haykırdı.

Yarıktan aşağıya o parlak mantarlardan bir tane daha attım.

"Bana bak, Cavor," dedim, "burada senin kadar benim de oy hakkım var, bu durumda işbilir olmak gerekiyor. Ben işbilir bir adamım, ama sen değilsin. Selenelilere ve geometrik çizimlere bir kere daha bel bağlamaya hiç niyetim yok... İşte bu kadar. Geri dönelim. Bu muammayı olabildiği kadar çözelim. Sonra yine gelelim."

Biraz düşündü. "Ay'a tek başıma gelmeliydim," dedi.

"Selenelilerle karşılaşmadan küreyi nasıl bulacağız, biz şimdi ona bakalım," dedim.

Bir süre hiç konuşmadan dizlerimizi ovuşturduk. Cavor ortaya koyduğum gerekçeleri kabullenmeye karar vermiş gibi görünüyordu.

"Bana kalırsa," dedi, "eldeki verilere bakabiliriz. Güneş Ay'ın bu tarafındayken havanın bu delik deşik gezegende karanlık taraftan buraya doğru eseceği açık. Her durumda hava bu tarafta Ay mağaralarından kraterlere doğru geniş-

leyerek dışarıya akacak... Tamam, demek burada bir hava akımı var."

"Vardır öyleyse."

"O zaman bir çıkmaza girmemişiz demektir; bu yarık arkamızda bir yerlerde yukarıya doğru devam ediyordur. Hava akımı yukarıya doğru olduğuna göre bizim de o yolu izlememiz gerekiyor. Eğer baca ya da dehliz gibi bir şey varsa yukarıya doğru gitmeye çalışarak yalnızca peşimize düştükleri bu geçitlerden kurtulmakla kalmayız—"

"Peki, o dehliz çok darsa."

"Yeniden aşağıya ineriz."

"Şşş!" dedim birden; "o ne öyle?"

Kulak kesildik. İlk başta belli belirsiz bir uğultu gibiydi, ardından kulağımıza bir gong sesi geldi. "Bizi aybuzağıları sandılar galiba, bununla korkutmaya çalışıyorlar."

"Şu geçitten geliyorlar," dedi Cavor. "Onlar olmalı."

"Yarığı fark etmezler. Geçip giderler."

Biraz daha kulak verdim. "Bu kez," diye fısıldadım, "silahlılar galiba."

Sonra birden ayağa fırladım. "Aman Tanrım, Cavor!" diye haykırdım. "*Fark edecekler*. Aşağıya atıp durduğum mantarları görecekler. Onlar ki—"

Cümlemi bitirmeden geriye döndüm ve mantarların tepesinden oyuğun üst ucuna sıçradım. Buradaki boşluğun yukarıya doğru kıvrım yaparak yeniden esintili bir yarığa dönüştüğünü, kopkoyu bir karanlığa doğru yükseldiğini gördüm. Tam oraya tırmanacaktım ki aklıma parlak bir fikir geldi, vazgeçtim.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu Cavor.

"Devam et," deyip geriye döndüm ve o ışıltılı mantarlardan ikisini aldım, birini tırmanırken önümüzü aydınlatsın diye flanel ceketimin göğüs cebine koydum, öbürünü de Cavor'a götürdüm. Selenelilerin gürültüsü artık o kadar yükselmişti ki daha şimdiden yarığın altına gelmiş olma-

lıydılar. Ama oraya tırmanmakta güçlük çekebilirler ya da direnebileceğimizden çekinerek duraklayabilirlerdi. Her ne hal ise, başka bir gezegende doğmuş olmamızın bir armağanı olan güçlü kasların bize sağladığı üstünlüğün ayırdına vararak rahatlamıştık artık. Az sonra Cavor'ın mavi ışıklar saçan topuklarının ardından olağanüstü bir dinçlikle yukarıya tırmanıyordum.

17

Ay Kasaplarının Mağarasında Çatışma

Mazgala varıncaya kadar ne kadar tırmandığımızın farkında değilim. Belki yalnızca altmış yetmiş metre çıkmıştık, ama o sırada bana bir iki kilometre sürüne emekleye yokuş tırmanmışız gibi gelmişti. Ne zaman hatırlasam aklıma altın zincirlerimizin her hareketimizde çıkardığı şakırtılar gelir. Çok geçmeden parmaklarımın eklem yerleri ve dizlerim sıyrılmış, yanağım berelenmişti. Bir süre sonra baştaki hızımız kesildi, artık daha temkinli ve canımız o kadar yanmadan ilerliyorduk.

İzimizi süren Selenelilerin gürültüsü tümden kesilmişti. Sanki aşağıya yığılmış, bizi ele verebilecek mantar parçalarına karşın yarığın yukarısına kadar peşimizden gelmemişlerdi. Yer yer güçbela sığabileceğimiz kadar daralan yarık, bazı yerlerde de genişleyerek iğne gibi batan kristallerden geçilmeyen ya da parlakça mantarsı kabarcıklarla kaplı kocaman oyuklara dönüşüyordu. Bazen sarmallanarak dolanıyor, bazen de yataya yakın bir biçimde aşağıya doğru eğim kazanıyordu. Hemen yanımızda bir yere ara sıra tıp tıp su damlıyordu. İkide bir önümüzden kaçışan küçük canlılar gözümüze çarpıyordu, ama ne olduklarını bir türlü anla-

yamadık. Görebildiğim kadarıyla zehirli yaratıklardı, ama bize bir zararları dokunmadı; zaten kendimizi tırmanışa o kadar kaptırmıştık ki bu tekinsiz sürüngenler umurumuzda bile değildi. Ve sonunda, çok yukarılarda bir yerde o bildik mavimsi ışık yeniden belirdi, derken önümüzü kesen bir mazgalın arasından sızdığını gördük.

Bunu birbirimize fısıldayarak anlattık ve gittikçe daha ihtiyatlı bir biçimde tırmanışımızı sürdürdük. Biraz sonra mazgalın hemen altındaydık; yüzümü parmaklıklara dayayınca ilerideki mağaranın küçük bir bölümünü görebildim. Besbelli geniş bir alandı ve elbette o makine çalışırken etrafa saçıldığını gördüğümüz aynı mavi ışık dereciğiyle aydınlanıyordu. Yüzümün önündeki parmaklıkların arasından ikide bir su damlıyordu.

İlkin doğal olarak mağaranın zemininde neler olduğunu görmek istedim, ama eğik duran mazgalın kenarları görmeyi engelliyordu. Bunun üzerine vazgeçerek dikkatimizi yeniden o duyduğumuz seslere verdik ve çok geçmeden başımızın üstündeki yarı karanlık tavanda oynaşan birtakım gölgeler gözüme çarptı.

Belli ki bu alanda pek çok, belki çok büyük sayıda Seleneli vardı, çünkü çıtır çıtır konuşmalarının ve ayak sesleri olduğu anlaşılan patırtıların gürültüsü kulağımıza kadar geliyordu. Bir de kırt, kırt, kırt diye bir başlayıp bir kesilen, ama düzenli olarak tekrarlanan sesler duyuluyordu; sanki bir bıçak ya da falçata yumuşak bir şeyleri kesip doğruyordu. Sonra sanki bir zincir şangırtısı geldi, bir düdük sesi duyuldu, onu sanki oyuklu bir yerden geçen bir kamyon homurtusu izledi, ardından yine o kırt kırtlar başladı. Gölgelere bakılırsa, birtakım karaltılar o düzenli sesle uyumlu bir biçimde hızla harekete geçiyor, ses kesilince de duraklıyordu.

Baş başa verip olup biteni fısıldaşarak tartışmaya başladık.

"Meşguller," dedim; "bir şeylerle uğraşıyorlar."

"Evet."

"Bizim peşimizde değiller, kafaları başka yerde."

"Belki bizden haberleri bile yoktur."

"Öbürleri aşağılarda bir yerde avlanıyorlar. Burada birden ortaya çıksak—"

Birbirimize baktık.

Cavor, "Görüşmek için bir şansımız olabilir," dedi.

"Hayır," dedim, "onlar bize benzemiyor."

Bir süre ikimiz de kendi düşüncelerimize daldık.

Kırt, kırt, kırt diye doğramayı sürdürüyorlar, gölgeler oynaşıp duruyordu.

Mazgala baktım. "Eften püften," dedim. "İki parmaklığı büküp sürünerek aralarından geçebiliriz."

Boş laflarla biraz vakit kaybettikten sonra parmaklıklardan birine iki elimle yapıştım, ayaklarımı başımla neredeyse aynı düzeye gelecek biçimde kayaya dayayıp parmaklığa asıldım. Öyle hızlı büküldü ki az kalsın kayıp düşüyordum. Sonra uzanıp bitişik parmaklığı öbür tarafa doğru büktüm, ışıltılı mantarı cebimden çıkarıp yarıktan aşağıya bıraktım.

Ben genişlettiğim aralıktan iki büklüm geçmeye çalışırken, Cavor, "Yavaş ol," dedi. Mazgaldan geçerken gözüme eğilip kalkan birtakım karaltılar ilişince, girintinin kenarının beni görmelerini engellemesi için hemen eğildim ve kendimi yere attım, aralıktan geçmek üzere olan Cavor'ı da elimle işaret ederek uyardım. Çok geçmeden Cavor'la girintide yan yana durmuş, kenardan mağaraya ve mağaradakilere bakıyorduk.

İlk gördüğümüzde sandığımızdan çok daha büyük bir mağaraydı ve eğimli zemininin en alçak bölümünden yukarıya doğru bakıyorduk. Bizden uzaklaştıkça genişliyordu, tavanı gittikçe alçalarak daha uzaktaki bölümü tümüyle gizliyordu. Selenelilerin üstünde bir şeyler yaptıkları dev karaltılar, kocaman soluk gövdeler mağara boyunca tek sıra halinde uzanıp gidiyor, o uçsuz bucaksız derinliğin uzaklarında kayboluyordu. İlk bakışta ne idüğü belirsiz büyük be-

yaz silindirlere benziyorlardı. Derken üstlerinde bize bakan kafalar olduğunu fark ettim, kasap dükkânındaki koyunlar gibi gözleri çıkarılmış, derileri yüzülmüştü; o zaman bunların bir balina avı gemisinin tayfalarının kesip parçalara ayırdıkları bir balina gibi kesilmekte olan aybuzağılarının karkasları olduğunu anladım. Etleri şerit şerit kesiyorlardı, daha ilerideki bazı gövdelerin beyaz kaburgaları ortaya çıkmıştı. O kırt kırtları kısa saplı baltalar çıkarıyordu. Az ileride yumuşak et parçalarını yükledikleri, kalın çelik halatlarla çekilen yük arabasına benzer bir şey mağaranın yamacından yukarıya doğru yol alıyordu. Önünde sonunda mideye indirilecek olan yan yana dizilmiş bu koca koca gövdeler daha ilk bakışta Ay dünyasının ne kadar kalabalık olduğunu apaçık ortaya koyuyordu.

İlkin Seleneliler payandalı kalasların* üstünde duruyor gibi göründü, ama sonra kalasların, payandaların ve baltaların aslında o beyaz ışık vurmadan önce zincirlerimin göründüğü gibi kurşun renginde olduğunu gördüm. Yerde çok kalın görünen birkaç kol demiri duruyordu, bunlar herhalde ölü aybuzağılarının yan yatırılmasında kullanılıyordu. Yaklaşık iki metre uzunluğundaydılar ve şekilli tutamakları vardı; doğrusu silah olarak da çok işe yarayabilirlerdi. Mağaranın her yanı o mavi sıvının birbiriyle kesişen üç akıntısıyla aydınlanmıştı.

Bütün bunları durduğumuz yerden uzun bir süre sessizce gözlemledik. "Evet?" dedi Cavor sonunda.

Biraz daha sinerek Cavor'a döndüm. Aklıma parlak bir fikir gelmişti. "Eğer bu hayvanları vinçle indirmedilerse," dedim, "yüzeye sandığımdan daha yakın bir yerde olmalıyız."

"Neden?"

"Aybuzağıları zıplayamaz, kanatları da yok."

---

* Ay'da ahşap herhangi bir şey gördüğümü hatırlamıyorum; kapılar, masalar, dünyamızda ahşaptan yapılan her şey metalden ve sanırım çoğu da işlenmesinin kolaylığı, sağlamlığı ve dayanıklılığı yüzünden doğal olarak tercih edilen bir metal olan altındandı.

Oyuğun kenarından bir daha baktı. "Bana öyle geliyor ki—" diyecek oldu, "aslında biz yüzeyden hiç uzaklaşmadık."

Koluna yapışarak onu susturdum. Altımızdaki yarıktan gelen bir ses duymuştum!

Olduğumuz yere mıhlanarak dikkat kesildik. Biraz sonra bir şeyin yarıktan yukarıya sessizce tırmandığından kuşkum kalmadı. Hiç ses çıkarmadan çok yavaşça zincirimi sımsıkı kavrayarak kendimi sağlama aldım; o şeyin belirmesini bekliyordum.

"Sen şu bizim baltalıları gözden kaçırma," dedim.

"Tamamdır," dedi Cavor.

Ben de hemen mazgaldaki aralığa odaklandım. Yukarıya tırmanan Selenelilerin alçak sesle cıvıldaşmalarını, ellerinin kayaya sürtünüşünü, tırmanırken tutundukları yerlerden tozların dökülüşünü artık açık seçik duyabiliyordum.

Az sonra mazgalın aşağısındaki karanlıkta belli belirsiz ışıldayan bir şey gördümse de ne olduğunu anlayamadım. Sanki bir an havada asılı kaldı, sonra küt! Tam ayağa fırlıyordum ki hızla üstüme gelen bir şey karşısında duraklayıverdim. Bir mızrağın sivri ucuydu. O gün bugündür, mızrağın bana saplanmamasını yarığın dar eğimine borçlu olduğumu düşünürüm. Mazgala çarpıp ok gibi fırladıysa da beni ıskaladı, geri dönerken yeniden ışıldadı. Bu kez tuttuğum gibi çekip aldım, ardından bir mızrak daha üstüme geldiyse de bir zarar vermedi.

Ben mızrağı elinden çekip almaya çalışırken Selenelinin bir an direndikten sonra bıraktığını fark edince bir zafer narası patlattım, sonra da karanlıktan ciyaklamalar yükseledursun parmaklıkların arasından dürtüklemeye başladım; Cavor da başka bir mızrağı kapmış, pek işe yaramasa da yanı başımda sıçrayarak sallıyordu. Mazgaldan yukarıya tangır tungur seslerin gelmesiyle bir balta havada hızla uçup ilerideki kayalara küt diye çarpınca mağaradaki karkasları dilim dilim kesen kasapları hatırlayıverdim.

Arkama dönünce bir de baktım, hep birden baltalarını sallayarak dosdoğru üstümüze geliyorlar. Bu bodur, tombul, ufak tefek, ama uzun kollu acınası yaratıklar daha önce gördüklerimizden gözle görülebilir biçimde farklıydılar. Belki daha önce bizden haberleri olmamıştı, ama görünen o ki durumu akıl almaz bir hızla kavramışlardı. Bir süre, elimde mızrak, onlara baktım. "Mazgalı koru, Cavor," diye bağırıp onları ürkütmek için bir nara atarak üstlerine yürüdüm. İkisi baltalarını fırlattıysa da ıskaladı, öbürleri de arkalarına bakmadan kaçtılar. İkisi yumrukları sıkmış, başlarını öne eğmiş, mağaranın yukarılarına doğru yel yeperek yelken kürek koşuyordu. Ömrümde onlar gibi koşan bir insan görmemiştim.

Elimdeki mızrağın işime yaramayacağının farkındaydım. İnce ve dayanıksızdı, ancak dürtmeye yarardı, çabucak geri çekilemeyecek kadar da uzundu. O yüzden Selenelileri ancak ilk karkasa kadar kovalayıp orada durdum, yerdeki kol demirlerinden birini kaptım. Ağırlığını elimde hissedince bir güven geldi, istediğim kadar Seleneliyi paramparça edebilirdim. Mızrağı fırlatıp attım, öbür elime de bir kol demiri aldım. Artık kendimi çok daha iyi hissediyordum. İki kol demirini mağaranın yukarılarında toplaşmış olan Selenelilere gözdağı verircesine salladım ve dönüp Cavor'a baktım.

O da mazgalın bir sağına bir soluna atılıp kırık mızrağıyla tehditkâr hamleler yapıyordu. İşe de yarıyor gibiydi. Selenelileri aşağıda tutardı — hiç değilse bir süreliğine. Yeniden mağaranın yukarılarına baktım. Peki, şimdi ne yapacaktık?

Şimdiden kapana kısılmıştık. Neyse ki mağaranın ilerisindeki bu kasaplar şaşkına dönmüşler, olasıdır ki korkmuşlardı da, hem ellerinde o küçük baltalardan başka doğru dürüst bir silah da yoktu. Üstelik kaçış yolumuz da o taraftaydı. Aybuzağısı çobanlarından çok daha kısa boylu ve tıknaz olan bu ufak tefek ama güçlü kuvvetli Seleneliler, besbelli kararsızlığa düşerek yamacın yukarısında sağa sola dağılmışlardı. Kendimi sokağa fırlamış azgın bir boğa gibi

güçlü hissediyordum. Ama her şeye karşın müthiş kalabalık görünüyorlardı. Büyük bir olasılıkla da öyleydi. Yarığın aşağısındaki Selenelilerin kuşkusuz upuzun mızrakları vardı. Kim bilir, belki bizi başka sürprizler de bekliyordu... Canları cehenneme! Mağaranın yukarısına doğru hamle yaparsak onları arkamıza takmış olacaktık; oraya hamle yapmazsak da mağaranın yukarılarındaki bu küçük canavarlar takviye almış olacaklardı. Ayaklarımızın altındaki bu bilinmedik dünyanın, yalnızca dış kabuğundan haberdar olduğumuz bu uçsuz bucaksız dünyanın çok geçmeden bizi yok etmek için yukarılara ne gibi savaş aygıtları –toplar mı, bombalar mı, Dünyamızdaki gibi torpidolar mı– gönderebileceğini bir tek Tanrı bilirdi. Yapılabilecek tek şeyin ileri atılmak olduğu artık çok açıktı! Yeni birtakım Selenelilerin mağaradan aşağıya, üstümüze doğru koşturduklarını görünce başka bir çaremizin kalmadığı apaçık belli oldu.

Cavor'ın, "Bedford!" diye haykırmasıyla dönüp bakınca benimle mazgalın tam ortasında kalakaldığını gördüm.

"Geri dön!" diye bağırdım. "Ne yapıyorsun?.."

"Bak, bir şey var – silaha benziyor!"

Ve mazgalda o savunma mızraklarının arasında, çapraşık bir aygıt taşıyan çok zayıf, çöp gibi bir Selenelinin kafası ve omuzları belirdi.

Yaklaşmakta olan bu çatışmada Cavor'ın hiçbir şey yapamayacağını fark etmiştim. Bir an duraksadım. Sonra kol demirlerimi savurarak, Seleneliye hedef şaşırtmak için bağırarak Cavor'ı hızla geçtim. Seleneli o şeyi karnına dayamış, çok tuhaf bir biçimde nişan almaktaydı. "*Vın!*" O şey bir silah değildi; daha çok bir tatar yayına benziyordu; tam sıçradığım sırada beni yere düşürdü.

Aslında yere düştüm demek doğru değil – vurulmasaydım yere ineceğimden biraz daha kısa sürede kendimi yerde buldum; omzumdaki sızıya bakılırsa o şey bana hafifçe değmiş ve sıyırıp geçmiş olmalıydı. Derken sol elim bir sapa

çarptı ve mızrak gibi bir şeyin omzumu deldiğini fark ettim. O anda sağ elimdeki kol demirini kaldırdığım gibi var gücümle o Seleneliye indirdim. Yassılıp buruşarak yere yıkıldı, kafası paramparça oldu.

Kol demirlerinden birini yere bıraktım, mızrağı omzumdan çekip çıkardım, mazgalın arasından aşağıdaki karanlığa süngü gibi batırmaya başladım. Her batırışımda bir çığlık ve ciyaklama yükseliyordu. En sonunda mızrağı olanca gücümle aşağıya üstlerine savurdum, sıçrayıp kol demirini yeniden kaptım, mağaranın yukarısındaki kalabalığın üstüne yürüdüm.

Ben hızla yanından geçerken, "Bedford!" diye bağırdı Cavor, "Bedford!"

Ardımdan gelen ayak seslerini hatırlar gibiyim.

Bir adım atıp sıçrıyor... pat diye yere iniyor, yeniden bir adım atıp yeniden sıçrıyordum... Her sıçrayış asırlar gibi geliyordu. Her sıçrayışta mağara biraz daha genişliyor, görebildiğim Selenelilerin sayısı artıyordu. İlk başta yuvalarına çomak sokulmuş karıncalar gibiydiler, birkaçı baltalarını sallayarak üstüme geliyor, birçoğu kaçıyor, bazıları da kendilerini karkasların dizildiği yola atıyorlardı; derken ellerinde mızraklarla başkaları göründü, ardından daha başkaları. O sırada bir yerlere sığınmak için kaçışanların yalnızca ellerini ve ayaklarını seçebiliyordum, hayatımda böyle bir şey görmemiştim. Mağara yukarılara doğru gittikçe karanlığa gömülüyordu. Başımın üstünden vız diye bir şey uçtu gitti. Vız! Adımımı atmama kalmadı, bir mızrağın solumdaki karkaslardan birine saplanıp titreştiğini gördüm. Sonra tam yere çökerken bir mızrak da önüme düşmüştü ki o şeylerin uzaktan vın vın diye ateşlendiğini duydum! Oklar vızır vızır geçiyor, yağmur gibi yağıyordu. Yaylım ateşi açmışlardı!

Olduğum yerde kalakaldım.

O sırada sağlıklı düşünebildiğimi sanmıyorum. Aklımdan beylik bir lafın geçtiğini hatırlar gibiyim: "Ateş bölgesi,

siper alın!" Hızla iki karkas arasındaki boşluğa atıldığımı ve orada durduğumu hatırlıyorum; soluk soluğaydım ve kendimi çok kötü hissediyordum.

Cavor'a bakındım, sanki yer yarılmış içine girmişti. Derken sıra sıra dizilmiş karkaslarla mağaranın kayalık duvarı arasındaki karanlığın içinden beliriverdi. Ufak yüzünü gördüm, kara maviydi, terden ve heyecandan pırıl pırıldı.

Bir şey söylemeye çalıştıysa da aldırmadım. Paçayı kurtarıncaya kadar mağara boyunca aybuzağısı karkaslarının arkasına gizlene gizlene ilerlemekten başka çaremiz kalmadığını anlamıştım. Ya paçayı kurtaracak ya da hapı yutacaktık. "Yürü!" diyerek öne düştüm.

"Bedford!" diye bağırdı boş yere.

Karkaslarla mağaranın duvarı arasındaki geçitte yukarıya doğru ilerlerken neler olabileceğini kafamın içinde evirip çeviriyordum. Kayalar sürekli kavis yaptığı için bizi ateş altına alamazlardı. Gerçi o daracık yerde sıçramamız olanaksızdı, ama Dünyalı gücümüzle Selenelilerden çok daha hızlı ilerleyebilirdik. Çok geçmeden ortalarına düşeceğimizi kestiriyordum. Karşı karşıya geldiğimizde hamamböcekleri kadar bile dişli çıkacaklarını sanmıyordum. Ancak ilk başta yaylım ateşi açacaklardı. Aklıma bir savaş hilesi geldi. Koşarken flanel ceketimi çıkarıverdim.

Cavor, arkamdan nefes nefese, "Bedford!" diye seslendi.

Dönüp baktım. "Ne var?" dedim.

Karkasların yukarısını gösteriyordu. "Beyaz ışık!" dedi. "Yine o beyaz ışık!"

Baktım, doğruydu: Mağaranın az ilerideki tavanında zayıf, belli belirsiz bir beyaz ışık görünüyordu. Bu da bana daha bir güç verdi.

"Yanımdan uzaklaşma," dedim. Uzun boylu, soluk bir Seleneli karanlığın içinden fırladı, ciyaklayıp kaçtı. Durdum, elimle Cavor'ı da durdurdum. Ceketimi kol demirinin ucuna taktım, bir sonraki karkasın arkasına sindim, ceketle kol demirini indirdim, kendimi gösterip hızla geri çekildim.

Vın diye bir ok geldi. Selenelilerin yakınındaydık; uzunu, kısası, tıknazı toplaşmışlar duruyorlardı; birkaç atış aygıtını mağaranın aşağısına doğrultmuşlardı. İlk gelen oku üç dört ok daha izledi ve atışlar kesildi.

Kafamı çıkarayım derken kıl payı kurtuldum. Bu sefer üstüme bir sürü ok yağdı; Selenelilerin okları fırlatırken coşkuyla bağırıp cıvıldadıklarını duydum. Ceketle kol demirini yeniden aldım.

"Hadi bakalım!" deyip ceketi dışarıya uzattım.

"Vınnn! Vız!" Ceketime bir anda bir sürü ok saplandı, hemen arkamızdaki karkasa isabet eden oklar da titreşip duruyordu. Kol demirini hemen çekip alarak ceketi yere attım –belki hâlâ Ay'da aynı yerde duruyordur– ve üstlerine saldırdım.

Bir süre toplu kıyımdan farksız bir şey meydana geldi. Gerçi farkı ayırt edemeyecek kadar gözüm dönmüştü, Seleneliler de herhalde dövüşmeyi göze alamayacak kadar ürkmüşlerdi. Her ne hal ise, benimle dövüşmek için en küçük bir çaba göstermiyorlardı. Hani gözünü kan bürümüş derler ya, işte tam o durumdaydım. Bu enti püften, köselemsi yaratıkların arasına dalıp güçlükle ilerlediğimi, kol demirini bir sağa bir sola savurarak onları ot biçer gibi biçtiğimi, paramparça ettiğimi hatırlıyorum! Havaya damlacıklar savruluyordu. Ezilen, hışırdayan, kayganlaşan bir şeylerin üstüne basıyordum. Kalabalık bir açılıp bir kapanıyor, dalgalanıyordu. Ortak bir planları yok gibiydi. Etrafımda mızraklar uçuşuyordu; bir tanesi kulağımı sıyırıp geçti. Biri koluma, biri de yanağıma geldi, ama bunu ancak kanlar kuruyup da elimle yokladıktan sonra fark edebildim.

Cavor ne yaptı bilmiyorum. Bir an bu çatışma sanki asırlardır sürüyormuş ve hiç bitmeyecekmiş gibi geldi. Sonra birden her şey son buldu; dört bir yana kaçışan Selenelilerin bir belirip bir kaybolan enselerinden başka bir şey göremedim... Ciddi bir yara almamış sayılırdım. Bağırarak birkaç

adım koştuktan sonra geri döndüm. Ne yapacağımı şaşırmıştım.

Adeta uçarcasına muazzam uzunlukta adımlar atarak haklarından gelmiştim. Hepsi ardımda kalmıştı, saklanmak için sağa sola kaçışıyorlardı.

Kalkıştığım bu büyük çatışmanın kolayca son bulmuş olması karşısında müthiş bir şaşkınlığa kapılmıştım, ama kendimle övünç duymuyor da değildim. Sanki Seleneliler beklenmedik ölçüde güçsüz çıkmamışlardı da, ben umulmadık ölçüde güçlü çıkmıştım. Alık alık güldüm. Ah, şu Ay muhteşem bir yerdi doğrusu!

Bundan sonra bir vahşet daha yaşanıp yaşanmayacağını kestirmeksizin mağaranın dört bir yanındaki ezilmiş, kıvranan gövdelere bir göz attıktan sonra koşup Cavor'a yetiştim.

18

Gün Işığında

Çok geçmeden önümüzde uzanıp giden mağaranın puslu bir boşluğa açıldığını gördük. Az sonra kendimizi geniş bir dairevi alana uzanan eğimli bir galeride bulduk; dev bir silindirik çukur buradan dimdik yukarıya ve aşağıya gidiyordu. Bu çukurun çevresinde o eğimli galeri bir parapet ya da parmaklıkla karşılaşılmaksızın döne döne ilerliyor, sonra yeniden yukarıdaki kayanın içine dalıyordu. Nedense o sırada bana Saint Gothard'ın[34] içinden geçen demiryolunun sarmal dönemeçlerinden birini hatırlatmıştı. Olağanüstü büyüklükte bir yerdi. Orasının dev boyutlarını, insanda ne kadar muazzam bir etki uyandırdığını size anlatabilmem hiç kolay değil. Bakışlarımız kuyu duvarının eğimini izleyerek yukarıya yöneldiğinde, tepemizde, ta yukarılarda soluk yıldızlarla bezeli yuvarlak bir açıklık gördük, çukurun ağzının yarısından güneşin nerdeyse kör edici beyaz ışığı vuruyordu. O anda ikimiz de çığlık attık.

"Yürü!" dedim öne düşerek.

"Ama orası?" dedi Cavor ve çok temkinli adımlarla galerinin kenarına yürüdü. Ben de onun gibi yaptım, başımı uzatıp aşağıya baktım, ama yukarıdan vuran ışığın parıltısı gözlerimi kamaştırdı; ancak kızıl ve mor beneklerin hayal

meyal oynaştığı dipsiz bir karanlıktan başka bir şey göremedim. Pek bir şey göremesem de bir şeyler duyuyordum. Karanlığın içinden, altı yedi kilometre altımızdaki o kocaman boşluktan bir ses geliyordu – hummalı bir arı kovanından yükselen uğultuya benzeyen bir ses.

Bir süre kulak verdikten sonra kol demirini sımsıkı kavradım ve öne düşerek galerinin yukarısına doğru yola koyuldum.

"Bu yukarıdan baktığımız o kuyu olmalı," dedi Cavor. "Hani şu kapağın altındaki kuyu."

"Aşağısında ışıkları görmüştük."

"Işıklar!" dedi Cavor. "Evet – artık bir daha hiç göremeyeceğimiz o dünyanın ışıkları."

"Yine geliriz," dedim; artık paçayı kurtardığımız için olsa gerek küreyi bulabileceğimiz konusunda birden iyimserliğe kapılmıştım.

Verdiği yanıtı işitemedim.

"Ne dedin?" diye sordum.

"Boş ver," demekle yetindi; sessizce adımlarımızı açtık.

Bu eğimli yan yol kavislerini de hesaba katarsak sanırım yedi sekiz kilometre kadardı; Dünya'da tırmanılması nerdeyse olanaksız bir diklikte yükselmekle birlikte orada kolayca tırmanılabiliyordu. Kaçışımızın bu evresi boyunca yalnızca iki Seleneli gördük, onlar da bizi fark eder etmez arkalarına bakmadan kaçtılar. Besbelli gücümüzden ve gösterdiğimiz şiddetten haberdar olmuşlardı. Dışarıya uzanan yolumuz beklemediğimiz kadar düzlüktü. Sarmal galeri dikçe yükselen bir geçide yöneliyordu, zemininde aybuzağılarının çok sayıda toynak izi göze çarpıyordu, burası geniş kemerine oranla o kadar düz ve genişti ki hiçbir yeri tümden karanlık değildi. Hemencecik aydınlanmaya başlıyordu, ta uzakta ve ta yukarıda, göz kamaştırıcı parlaklıktaki dışarıya açılışı beliriyordu; doruğu uzun ama artık kuruyup solmuş, güneşe karşı dikenli karaltısı görünen bir çalılıkla kaplı, Alp Dağları kadar dik bir yamaçtı burası.

Kısa bir süre öncesine kadar bu bitki örtüsünü son derece tekinsiz ve ürkünç bulan biz insanların şimdi ona ülkesine geri dönmekte olan bir sürgünün anayurdu görünür görünmez kapıldığı duygularla bakmaları doğrusu biraz tuhaftı. Havanın koşarken bizi soluk soluğa bırakan ve eskisi kadar rahat konuşamamamıza yol açan seyrelmesini bile hoşnutlukla karşılamıştık. Tepemizde gün ışığıyla aydınlanan çember gittikçe genişliyor, ardımızda kalan geçit gittikçe zifiri karanlığa bürünüyordu. Canı çekilmiş dikenli çalıların artık yeşilinin kalmadığı, kahverengiye çaldığı, kuruyup kalınlaştığı, göz eriminin dışında kalan yüksek dallarının gölgelerinin de birbirine dolanarak kaya yığınlarının üstüne düştüğü görülüyordu. Geçidin ağzında ise gelip geçen aybuzağılarının ayakları altında ezilmiş geniş bir alan göze çarpıyordu.

Bu alandan geçerek sonunda ışığın ve sıcağın tepemize çöktüğü bir yere vardık. Bu açık alanı güçbela ardımızda bırakıp çalıların arasından bir yamacı tırmandık; sonunda çarpık çurpuk bir lav yığınının gölgesi altında yüksekçe bir yere oturduğumuzda soluk soluğaydık. Kayanın sıcaklığı gölgede bile hissediliyordu.

Boğucu bir sıcak olmasına, ilerlemekte büyük güçlük çekmemize karşın hiç değilse artık kâbus yaşamıyorduk. Yıldızların altında artık yeniden kendi hükümranlığımızda sayılırdık. O yarı karanlık geçitler ve yarıklardan geçerek kaçarken yaşadığımız tüm korku ve baskıyı üstümüzden atmıştık. O son çatışma Selenelilere karşı bize çok büyük bir özgüven kazandırmıştı. Az önce çıktığımız kara deliğe adeta gözlerimize inanamayarak baktık. Orada, artık belleğimizden silinmeye yüz tutan o mavi ışığın içinde akla zarar insan müsveddeleriyle, miğfer kafalı yaratıklarla karşılaşmış, karşılarında korkudan tir tir titremiş, onlara boyun eğmiştik, ta ki sabrımız taşana kadar. Ve işe bakın ki, mum gibi eriyip saman gibi etrafa saçılmışlar, bir kâbustan fırlamış yaratıklar gibi kaçıp sırra kadem basmışlardı!

Yoksa yediğimiz mantar yüzünden uykuya dalıp bütün bunları rüyamızda mı gördük diye gözlerimi ovuşturuyordum ki, birden yüzümde kan olduğunu, derken omzuma ve koluma yapışmış gömleğimin canımı yaktığını fark ettim.

"Allah kahretsin!" diyerek yaralarımı elimle yoklarken birden uzaktaki tünelin ağzı bizi gözetleyen bir gözmüş gibi geldi.

"Cavor," dedim, "bundan sonra ne yapacak bunlar? Ya biz ne yapacağız?"

Gözlerini geçitten ayırmadan başını iki yana salladı. "Ne yapacaklarını kim bilebilir ki?"

"Hakkımızda ne düşündüklerine bakar; bunu da nasıl kestirebiliriz, doğrusu bilemiyorum. Yedeklerinde ne var, biraz da ona bakar. Dediğin gibi, Cavor: Biz bu dünyanın yalnızca en dışına iliştik. İçerilerde kim bilir neler vardır. Atış yaptıkları o aygıtlarla bile canımıza okuyabilirlerdi..."

"Yine de," dedim, "küreyi hemen bulamasak bile bir şansımız var. Karşı koyabiliriz. Bu gece bile. Yeniden aşağıya inip kapışabiliriz."

Etrafa dikkatlice göz gezdirdim. Çalıların muazzam büyümüş ve sonunda kurumuş olması görünümü tümden değiştirmişti. Oturduğumuz tepe yüksekti ve kraterin geniş bir kesimine bakıyordu; burası Ay'da güz sonu öğleden sonrasında tümüyle kupkuruydu. Otlayan aybuzağılarının toynakları altında çiğnene çiğnene koyuya çalmış bayırlar ve çayırlar birbiri ardı sıra uzanıp gidiyordu; uzakta, kızgın güneşin altında bir aybuzağısı sürüsü uyuşuk uyuşuk uyukluyor, her birinin gölgesi bir yamaca yayılmış koyunlar gibi oraya buraya düşüyordu. Ama görünürde tek bir Seleneli bile yoktu. Ya bizim iç geçitlerden çıktığımızı görür görmez kaçmışlardı ya da aybuzağılarını güttükten sonra dinlenmeye çekilme gibi bir alışkanlıkları vardı, bilemiyorum. O sırada ilkinin geçerli olduğunu sanıyordum.

"Burayı olduğu gibi ateşe versek," dedim, "küller arasında küreyi bulabiliriz."

Cavor beni dinlemiyor gibiydi. Elini gözüne siper etmiş, yoğun gün ışığına karşın gökyüzünde hâlâ fazlasıyla görülebilen yıldızlara bakıyordu. "Sence ne kadardır buradayız?" diye sordu sonunda.

"Nerede?"

"Ay'da."

"Belki iki Dünya günü."

"On güne yakın. Güneşin başucu noktasını geçtiğinin, batıda batmakta olduğunun farkında mısın? Aşağı yukarı dört güne kadar gece olacak."

"Ama – sadece bir kere yemek yedik!"

"Biliyorum. Biliyorum da – şu yıldızlara bir baksana!"

"İyi de, daha küçük bir gezegende olduğumuz için zaman neden bize farklı gelsin?"

"Bilmiyorum. Ama durum ortada!"

"İnsan zamanı nereden anlar?"

"Açlık – yorgunluk – bunların hepsi farklı. Her şey farklı. Her şey. Bana kalırsa, küreden çıktığımızdan beri yalnızca birkaç saat geçti – uzun saatler. Olsa olsa birkaç saat."

"On gün," dedim, "geriye kalır—" Başımı kaldırıp güneşe bakınca başucu noktasından batıya yolu yarılamış olduğunu gördüm. "Dört gün!.. Cavor, burada oturup hayal peşinde koşmamalıyız. Sence aramaya nereden başlamalıyız?"

Yerimden kalktım. "Hemen görebileceğimiz sabit bir nokta belirlemeliyiz. Bir bayrak çekebilir ya da mendil gibi bir şey asabiliriz – sonra orayı dörde ayırıp çevresinde ararız."

Cavor da kalkıp yanıma geldi.

"Evet," dedi, "kürenin peşine düşmekten başka çaremiz yok. Başka çare yok. Onu bulabiliriz – tabii ki bulabiliriz. Bulamazsak da—"

"Aramayı sürdürmeliyiz."

Etrafa bakındı, başını kaldırıp göğe, sonra bir de aşağıdaki geçide baktı ve birden artık sabrının tükendiğini gösteren bir el hareketiyle beni şaşırttı. "Ah! Ne kadar salağız! Geldik tıkıldık buraya! Oysa her şey bambaşka olabilirdi, neler yapabilirdik!"

"Hâlâ bir şeyler yapabiliriz."

"İş işten geçti. Aşağıda, ayaklarımızın altında koskoca bir âlem yatıyor. Nasıl bir âlem olabileceğini bir düşün! Gördüğümüz makineyi, o kapağı, o şaftı bir düşün! Bunlar o âlem hakkında az çok bir fikir veriyordu; karşımıza çıkan, dövüştüğümüz o yaratıkların ise cahil köylülerden, varoşlarda yaşayanlardan bir farkı yoktu, vahşilerden bir farkı olmayan kaba saba işçilerdi onlar. Ta aşağılarda! Mağara üstüne mağara, tüneller, yapılar, yollar... Aşağılara inildikçe yayılıyor, büyüyüp genişliyor, gittikçe kalabalıklaşıyor olsa gerek. Mutlaka. En sonunda Ay'ın merkezini kuşatan o orta denize varıncaya kadar. O denizin soluk ışıklar altındaki kapkaranlık sularını düşün. Gözlerinin ışığa ihtiyacı varsa tabii. Kanallarından çağlayarak akarak onu besleyen akarsuları düşün. Yüzeyindeki gelgitleri, yükselip alçalırken meydana gelen akıntıları ve burgaçları düşün. Belki üstünde gidip gelen gemiler, belki aşağılarda görkemli kentler ve çapraşık yollar, insan zekâsını aşan bir bilgelik ve düzen vardır. Ve biz burada o âlemin efendilerini, bütün bunları yönetenleri hiç görmeden ölüp gidebiliriz! Burada donup ölebiliriz; hava tepemizde donacak ve üstümüzde çözülecek, işte o zaman!.. İşte o zaman Seleneliler gelecekler ve kaskatı kesilmiş, suskun cesetlerimizi bulacaklar, sonra da gidip bizim bir türlü bulamadığımız küreyi bulacaklar ve sonunda tüm düşüncelerimizin ve uğraşlarımızın burada heba olup gittiğini anlayacaklar, ama iş işten geçmiş olacak!" Bunları söylerken Cavor'ın sesi telefonda konuşan birinin sesi gibi zayıf ve uzaktan geliyordu.

"Ama karanlık," diyecek oldum.

"O halledilir."

"Nasıl?"

"Bilmiyorum. Nereden bileyim? Belki bir meşaleyle ya da bir lambayla – Öbürleri – anlayışla karşılayabilir."

Bir an ellerini indirip karşısında uzanıp giden ıssızlığa dertli dertli baktı. Sonra boş ver dercesine bana döndü, kürenin sistemli bir biçimde aranmasıyla ilgili öneriler sıraladı.

"Geri dönebiliriz," dedim.

Etrafa bakındı. "Her şeyden önce Dünya'ya geri dönmemiz gerekiyor."

"Yanımızda lambalarla, tırmanma demirleriyle, daha bir sürü gerekli şeyle geri gelebiliriz."

"Evet," dedi.

"Bu altınları başarımızın teminatı olarak alıp götürebiliriz."

Bir süre elimdeki kol demirlerine bakıp hiçbir şey söylemedi. Ellerini arkasında kavuşturup kratere uzun uzun baktı. Sonunda göğüs geçirip konuştu. "Buraya gelmenin yolunu buldum, ama bir yol bulmak hiçbir zaman o yolun ustası olmak değildir. Sırrımı Dünya'ya geri götürürsem ne olacak? Sırrımı bir yıl, hatta daha da kısa bir süre nasıl saklarım, bilmiyorum. Önünde sonunda başkaları tarafından da keşfedilerek ortaya çıkacaktır. O zaman... Hükümetler ve devletler buraya erişmek için kapışacaklar, birbirleriyle ve Aylılarla savaşacaklar. Bu da savaşların yayılmasından, savaşmak için yeni yeni fırsatlar doğmasından başka bir işe yaramayacak. Sırrımı açıklarsam bu gezegenin en derindeki geçitleri bile insan ölülerinden geçilmeyecek. Öbür dediklerim su götürür, ama burası kesin... İnsanın Ay'a bir yararı olmazmış gibi görünüyor. Ay'ın insanlara bir yararı olur mu? İnsanlar kendi gezegenlerini bile bir savaş meydanına ve sonsuz bir budalalıklar sahnesine çevirmekten başka ne yaptılar ki? İnsanoğlu, dünyası ne kadar küçük olsa da, ne kadar kısa yaşasa da, şu aşağıdaki küçücük hayatında

olabileceğinden çok daha fazlasına sahip hâlâ. Yeter! Bilim çok uzun zamandır aptallar kullansın diye silahlar geliştirip duruyor. Artık buna dur demeli. Bırakalım insanlık bu sırrı kendisi araştırıp bulsun – bin yıl sonra."

"Sırrı saklamanın pek çok yolu var," dedim.

Bana bakıp gülümsedi. "Hem neden kaygı edelim ki?" dedi. "Küreyi bulma şansımız pek az, üstelik aşağıdakiler canımıza okumaya hazırlanıyorlar. Umut fakirin ekmeği, hâlâ geri dönebileceğimizi düşünebiliyoruz. Oysa sorunlar daha yeni başlıyor. Bu Ay halkına şiddetin ne olduğunu gösterdik, ne mal olduğumuzu gösterdik onlara; artık şansımız kafesinden kaçıp Hyde Park'ta adam öldüren bir kaplandan daha fazla değil. Haberimiz aşağıda geçitten geçide yayılıyordur, çok sürmez iç kesimlere kadar ulaşır... Bu yaptıklarımızdan sonra hiçbir aklı başında yaratık o küreyi alıp Dünya'ya geri dönmemize hayatta izin vermez."

"Burada oturmak bir işimize yaramaz," dedim.

Ayağa kalkıp yan yana durduk.

"Ne olursa olsun ayrılmalıyız," dedi. "Şu yüksek çalılardan birine bir mendili sıkıca bağlamalı, sonra da bunu merkez alarak krateri karış karış aramalıyız. Sen günbatımına doğru yarımdaireler çizerek batıya gitmelisin. Önce mendilin yönüne dikaçı yapana kadar gölgeni sağına alarak ilerlemeli, daha sonra gölgeni soluna almalısın. Ben de doğuya doğru aynı şeyi yapacağım. Bakmadık oyuk bırakmayalım, her kayalığı köşe bucak arayalım, şu benim küreyi bulmak için ne mümkünse yapalım. Selenelileri görürsek elden geldiğince gizlenelim. Susarsak kar yeriz, acıkınca da becerebilirsek bir aybuzağısı öldürür, etini çiğ çiğ yeriz; yeter ki kimse bildiğinden şaşmasın."

"Birimiz küreye rastlarsa?"

"Beyaz mendilin olduğu yere geri döner, orada durup öbürüne işaret verir."

"İkimiz de bulamazsak?"

Cavor başını kaldırıp güneşe baktı. "O zaman gece ve soğuğa teslim olana kadar aramayı sürdürürüz."

"Peki, ya Seleneliler küreyi bulup gizlemişlerse?"

Omuzlarını silkti.

"Ya çok geçmeden peşimize düşerlerse?"

Yanıt vermedi.

"Yanına bir sopa alsan iyi edersin," dedim.

Başını iki yana sallayıp bakışlarını ıssızlığa çevirdi.

Ama yola koyulmadan bir an duraksadı, dönüp çekingence bana baktı. "*Au revoir*," dedi.

Birden yüreğime tuhaf bir hüzün çöktü. Birbirimizi ne kadar incittiğimiz, özellikle de benim onu ne kadar kırdığım aklıma geldi. "Tüh be!" diye geçirdim içimden. "Böyle olmamalıydı!" Ona el sıkışalım mı dememe kalmadı –tam o sırada içimden öyle gelmişti– ayaklarını bitiştirip kuzeye doğru sıçrayıverdi. Havada kuru bir yaprak gibi süzüldü, usulca yere inip yeniden sıçradı. Kısa bir süre arkasından baktıktan sonra gönülsüzce batıya döndüm, kendimi toparladım, buz gibi bir suya atlayacak bir adam gibi bir nokta belirledim ve Ay âleminin benim payıma düşen ıssız yarısını keşfetmek üzere ileriye doğru atılıverdim. Kayaların arasına hantalca indim, ayağa kalkıp çevreme bakındım, kayalık bir yere tırmanıp yeniden sıçradım... Derken Cavor'a bakındım, gözden kaybolmuştu; mendil ise bıraktığımız yerde, güneşin altında bembeyaz uçuşuyordu.

Başıma ne gelirse gelsin o mendili gözden kaybetmemeye karar verdim.

19

Bay Bedford Bir Başına

Çok geçmeden Ay'da başından beri bir başınaymışım gibi geldi bana. Küreyi bir süre belirli bir kararlılıkla aradım, ama hava hâlâ son derece sıcaktı ve havanın seyrekliği yüzünden insan kendini göğsüne bir yük binmiş gibi hissediyordu. Derken kenarları kahverengi, kurumuş, uzun yapraklarla çevrili boş bir çöküntüye vardım ve biraz olsun dinlenip serinlemek için yaprakların altına oturdum. Orada çok az kalmak niyetindeydim. Sopalarımı yanıma bırakmış, çenemi ellerime dayamış, oturuyordum. Etrafa şöyle bir göz attığımda, çatlamış, kurumuş likenlerin yer yer geri çekilerek ortaya çıkardığı çöküntü kayalarının hepsinin altın damarlı ve altın serpintili olduğunu, döküntülerin arasından yuvarlak ve kıvrık altın kabartıların çıktığını gördüm. Şimdi bu ne demekti? Kollarım ve bacaklarıma da, zihnime de bir uyuşukluk çökmüştü, bu kupkuru engin ıssızlıkta küreyi bulabileceğimize asla inanmıyordum. Beni çaba göstermeye yöneltecek bir neden bulamıyordum, tabii Seleneliler gelmediği sürece. Daha sonra, yalnızca kısa bir süre sonra daha acılı bir biçimde ölecek olsa da insanı her şeyden önce hayatını korumaya ve savunmaya yönelten o akıldışı zorunluluğa boyun eğerek kendimi zorlamam gerektiğini düşündüm.

Ay'a neden gelmiştik?

Benim için anlaşılır gibi değildi. İnsanoğlunu eskiden beri mutluluğu ve güvenliği bir yana bırakıp kendini tehlikenin kucağına atmaya, dahası neredeyse bile bile ölümü göze almaya dürten nasıl bir ruh halidir? Aslında hep biliyor olmam gereken bir şey, insanın yalnızca güvende ve rahat olmakla, iyi beslenmek ve eğlenmekle yetinmediği Ay'da kafama dank etti. İnsan çıkarına, mutluluğuna aykırı da düşse sürekli olarak mantıksız şeyler yapmaya sürüklenir. Karşı koyamadığı bir güç onu öyle yapmaya zorlar. Peki, neden? Neden? Orada, hiçbir işe yaramayan Ay altınlarının ortasında, bambaşka bir âlemin ortasında oturmuş, tüm bir yaşamımla hesaplaşıyordum. Ay'da mahsur kalarak ölüp gideceğimi varsaydığımda, hangi amaca hizmet etmiş olacağımı kesinlikle anlayamıyordum; bu konuda kafamda en küçük bir ışık yanmıyordu, ama kendime bir faydam olmadığını, aslında kendime yarayacak hiçbir şey yapmadığımı daha önce hiç bu kadar açık seçik kavramamıştım. Peki, hangi amaca hizmet ediyordum?.. Sonunda Ay'a neden geldiğimiz konusunda kafa yormayı bırakıp soruna daha geniş bir açıdan bakmaya başladım. Dünyaya neden gelmiştim ki? Neden bir hayatım olmuştu ki?.. En sonunda, sonu gelmeyen bu düşünceler arasında kaybolup gittim.

Düşüncelerim bulanıklaşmış, belirsizleşmişti, artık belirli bir doğrultuda düşünemiyordum. Bir ağırlık ya da yorgunluk hissetmiyordum –zaten Ay'da böyle bir şey olmuyor– ama sanırım ayakta duracak halim kalmamıştı. Ben de uzanıp biraz kestirdim.

Kestirmek beni epeyce dinlendirmişti, güneş batıyordu, ben uyuklarken sıcaklık da bir hayli azalmıştı. Uzaktan gelen bir patırtıyla uyandığımda kendimi yeniden canlanmış ve güçlü hissettim. Gözlerimi ovuşturup gerindim. Yerimden kalktım –bacaklarım uyuşmuştu biraz– ve hemen küreyi

aramaya hazırlandım. Altın sopalarımı omuzlarıma vurdum ve altın damarlı kayalarla kaplı koyaktan çıktım.

Güneş belli ki çok daha alçalmıştı, hava çok daha serindi; anlaşılan epeyce bir süre uyumuştum. Batıdaki kayalığın çevresinde sanki belli belirsiz, puslu bir mavilik vardı. Küçük bir kaya çıkıntısına sıçrayıp kratere bir göz attım. Aybuzağılarından da, Selenelilerden de en küçük bir iz yoktu, Cavor'ı da göremiyordum, bir tek çok uzakta, o dikenli çalının üstüne serili mendilimi görebiliyordum. Çevreme göz gezdirdim ve etrafı gözleyebileceğim bir sonraki elverişli noktaya sıçradım.

Yarımdaire çizerek ilerliyor, daha da geniş bir hilal çizerek geri dönüyordum. Çok yorucu ve umutsuz bir işti. Hava gerçekten çok daha serinlemişti; batıdaki kayalığın gölgesi sanki gittikçe büyüyordu. Zaman zaman durup etrafa göz atıyordum, ama ortalıkta ne Cavor'dan bir iz vardı, ne de Selenelilerden; aybuzağıları yeniden içeriye sokulmuş olmalı diye geçirdim aklımdan – bir teki bile ortada yoktu. Cavor'ı görmek için can atıyordum. Güneş artık hızla batıyordu, ufukta kaybolmak üzereydi. Selenelilerin birazdan kapakları kapatacaklarını ve üstümüze amansızca çökecek Ay gecesinde bizi dışarıda bırakacaklarını düşündükçe yüreğim sıkışıyordu. Sanırım Cavor'ın aramayı bırakmasının ve oturup durumu birlikte gözden geçirmemizin vakti gelmişti. Bana kalırsa nasıl bir yol izleyeceğimize bir an önce karar vermemiz gerekiyordu. Küreyi bulamamıştık, artık arayacak vakit de kalmamıştı. Bu kapaklar kapanıp da dışarıda kalırsak hapı yutardık. O dehşetengiz uzay gecesi, mutlak ölüm demek olan o kapkara boşluk tepemize çökecekti. Bunu düşündükçe tepeden tırnağa titriyordum. Gerçi Ay'ın içlerine girdiğimizde saldırıya uğramıştık, ama bunu yeniden yapmaktan başka çaremiz yoktu. Donarak öleceğimizi, büyük çukurun kapağına son gücümüzle vurduğumuzu düşündükçe aklımı yitirecek gibi oluyordum.

Artık küreyi kafamdan silmiştim. Cavor'ı yeniden bulmaktan başka bir şey düşünmüyordum. İş işten geçmeden onu bulmayı, olmazsa Ay'ın içlerine onsuz dönmeyi geçiriyordum aklımdan. Mendilin bulunduğu yere dönerken yolu yarılamıştım ki, birden—

Küreyi gördüm!

Ben mi onu bulmuştum, o mu beni bulmuştu, bilmiyorum. Benim gittiğimden çok daha batıda duruyordu, batan güneşin kürenin camından yansıyan yatık ışınları onu birden ışıl ışıl ortaya çıkarmıştı. Bir an aklımdan bunun Selenelilerin bize karşı kullanacakları yeni bir aygıt olabileceği geçtiyse de çok geçmeden durumun ayırdına vardım.

Kollarımı havaya kaldırıp garip bir sesle haykırdım ve uzun sıçramalarla küreye doğru atıldım. Sıçramaların birinde ayağım sürçünce derin bir çukura düşerek bileğimi burktum, artık hemen her sıçramada sendeliyordum. Kendimden geçmiştim, tir tir titriyordum, daha küreye varamadan soluk soluğa kalmıştım. En az üç kez ellerim belimde durmak zorunda kaldım, havada nem olmamasına karşın yüzüm tere batmıştı.

Oraya varana kadar kafamda küreden başka bir şey yoktu, Cavor'ı bulma sorunu bile aklımdan çıkmıştı. Son sıçramamla birlikte ellerim kürenin camına çarptı, soluk soluğa küreye yaslandım; boş yere, "Cavor! Küre burada!" diye bağırmaya çalışıyordum. Biraz toparlanınca kalın camdan içeriye bir göz attım; içeridekiler altüst olmuş gibiydi. Eğilerek daha yakından baktım. Sonra da içeriye girmeye çalıştım. Başımı giriş deliğinden içeriye sokmak için biraz yatırmam gerekti. Vida stoperi içerideydi, artık her şeyin yerli yerinde olduğunu görebiliyordum, hiçbir şey zarar görmemişti. Karların içine çıktığımızda bıraktığımız gibi duruyordu. Bir süre eşyaların tekrar tekrar sayımını yaptım. O sırada tir tir titrediğimi fark ettim. İçerinin o bildik karanlığını yeniden görmek iyi geldi! Ne kadar iyi geldi bilemezsiniz. Derken içeride emekleyerek ilerledim ve eşyaların arasına oturdum.

Camdan Ay âlemine bakınca ürperdim. Altın sopalarımı dengin üstüne bıraktıktan sonra canım istediği için değil, sırf orada bulduğum için ağzıma bir şeyler attım. Derken dışarıya çıkıp Cavor'a işaret vermem gerektiği aklıma geldi. Ama hemen dışarıya çıkıp Cavor'a işaret vermedim. Bir şey beni alıkoydu.

Aslında işler yoluna giriyordu. İnsanlara karşı üstünlük sağlayacak olan o tılsımlı altınları bol bol toplamak için hâlâ vaktimiz vardı. Altınlar bizi bekliyordu; küre yarısına kadar altınla doluyken de boşken olduğu kadar rahat yol alabilirdi. Artık kendi kendimizin ve Dünyamızın efendileri olarak geri dönebilirdik; sonra da—

En sonunda kalktım ve kendimi güçbela küreden dışarıya attım. Dışarıya çıkar çıkmaz içim titredi, akşam hava iyiden iyiye soğumuştu. Çukurda durup etrafa bakındım. Çevremdeki çalılara dikkatle göz gezdirdikten sonra kayalık yere hızla sıçrarken Ay'daki ilk sıçrayışımda olanlar aklımdan geçti. Ama bu kez hiç zorlanmadan sıçradım.

Bitki örtüsünün büyüyüp çürümesi hızla sürüp gitmiş, kayaların tüm görünümü değişmişti, ama tohumların filizlendiği yamaç ve krateri ilk gördüğümüz kaya kütlesi hâlâ seçilebiliyordu. Gel gör ki yamaçtaki dikenli çalılar artık kahverengiye çalarak kurumuş, dokuz on metreye erişmişti, uzun gölgeleri ileride gözden kayboluyordu; üst dallarında salkımlanan tohumcuklar kahverengileşmiş ve olgunlaşmıştı. Gece iner inmez işi bitmiş, dondurucu havada buruşup kırışmış, dökülmeye yüz tutmuştu. Gözlerimizin önünde şişen o dev kaktüsler de çoktan çatlamış, tohumlarını Ay'ın dört bir yanına saçmışlardı. Evrenin akıllara durgunluk veren bu köşeciği insanların iniş alanı olmuştu!

Bir gün, diye geçirdim aklımdan, bu çukurun tam orta yerinde bir yazıtım olacak. İçeride kaynaşan bu dünya bu anın ne kadar önemli olduğunu bilebilseydi diye düşündüm, o zaman kim bilir ne kadar müthiş bir vaveyla kopardı!

Ama bizim buraya gelişimizin önemini şimdilik bunların havsalası almış değildi. Çünkü öyle olsaydı çoktan peşimize düşmüş olurlar, bu krater gümbür gümbür gümbürderdi. Cavor'a işaret verebileceğim bir yer arandım ve bulunduğum yerden sıçradığı kaya parçasını gördüm, güneşin altında hâlâ çıplak ve kıraçtı. Küreden uzaklaşmakta bir an duraksadım. Sonra bu duraksamamdan utanç duyarak sıçradım.

Burası gözetlemeye uygundu, kratere yeniden göz gezdirdim. Çok uzağa düşen kocaman gölgemin yukarılarında küçük beyaz mendil çalıların üstünde uçuşuyordu. Küçücüktü ve çok uzaktaydı. Cavor ortalıkta yoktu. Artık o da beni arıyordur diye geçirdim aklımdan. Öyle anlaşmıştık. Ama hiçbir yerde görünmüyordu.

Durmuş bekliyor, ellerimi gözlerime siper etmiş, onu her an görmeyi umarak etrafı gözlüyordum. Orada uzun bir süre durmuş olmalıyım. Bağırayım dedimse de havanın ne kadar seyrek olduğu aklıma gelince vazgeçtim. Geriye dönüp küreye doğru kararsız bir adım atacak oldum. Ne ki, Selenelilerin içime işlemiş olan korkusu beni duraksattı, yerimi belli etmek için battaniyelerimizden birini yandaki çalılığa asmaktan kaçındım. Bir kez daha kratere bakındım.

Bende ürpertici bir boşluk duygusu uyandırdı. Selenelilerin aşağıdaki dünyadan gelen sesleri tümden kesilmişti. En küçük bir kıpırtı yoktu. Çevremdeki çalıların yükselmekte olan hafif rüzgârla belli belirsiz salınışı dışında en küçük bir ses yoktu. Rüzgâr da insanın içine işliyordu.

Yüzünü şeytan görsün, Cavor!

Derin bir soluk aldım. Ellerimi ağzımın iki yanına götürüp, "Cavor!" diye avazım çıktığı kadar bağırdımsa da sesimin çok cılız çıktığını fark ettim.

Mendile baktım, arkama dönüp batıdaki sarp kayalığın büyüyen gölgesine baktım, elimi siper edip güneşe baktım. Sanki neredeyse gözle görülürcesine süzüle süzüle alçalıyordu.

Cavor'ı kurtarmak istiyorsam bir an önce harekete geçmem gerektiğini düşündüm. Yeleğimi çıkardığım gibi arkamdaki çalıların kuru dikenlerine asarak işaret bıraktım, sonra da mendile doğru düz bir çizgide yola koyuldum. Belki birkaç kilometre uzaktaydı – birkaç yüz sıçrayış ve adımda ulaşırdım. Ay'daki sıçrayışlarda insanın havada nasıl asılı kaldığından söz etmiştim. Havada her asılı kalışta Cavor'a bakınıyor, neden gizlenmiş olduğunu aklım almıyordu. Her sıçrayışta ardımda batmakta olan güneşi duyumsuyordum. Yere her inişimde içimden geri dönmek geliyordu.

Son bir sıçrayışla mendilimizin hemen altındaki çukurluğa indim, bir adım attım, hemen oracıktaki eski görüş noktamızdaydım artık. Olduğum yerde dikilip çevreme, uzayan gölgelerin arasına bakındım. Çok uzakta, uzun bir bayırın eteğinde kaçtığımız geçidin ağzı görünüyor, gölgem gecenin uzanışı gibi oraya doğru uzuyordu.

Cavor kayıplara karışmıştı, o dinginliğin ortasında çalıların ve gittikçe çoğalan gölgelerin kıpırtısı ve salınışından başka bir ses duyulmuyordu. Birden tepeden tırnağa ürperdim. "Cav..." diye bağıracak oldum, ama o seyrek havada insan sesinin çıkmadığını bir kez daha fark ederek sustum.

Sessizlik. Ölüm sessizliği.

Biraz sonra gözüme bir şey çarptı – bayırın elli metre kadar aşağısında, eğri büğrü kırık dallar arasında duran küçük bir şey. Neydi acaba? Tanıdık gelen bir şeydi, ama nedense ne olduğunu çıkaramıyordum.

Biraz daha yaklaştım. Cavor'ın giydiği o küçük kriket kepiydi. Hiç dokunmadım. Durduğum yerden baktım.

Etrafına saçılmış dalların ezilmiş, ayaklar altında ezilmiş olduğunu gördüm. Bir an duraksadıktan sonra bir adım atıp yerden aldım.

Cavor'ın kepi elimde, durmuş, çevremdeki ezilmiş sazlara ve dikenli çalılara bakıyordum. Bazılarının üstünde dokunmayı göze alamadığım koyu bir şeyin küçük lekeleri

görülüyordu. Esen rüzgâr on, on iki metre kadar ileride beyaz olduğu açıkça görülebilen küçük bir şeyi ortalığa taşıdı.

Sanki sımsıkı bükülüp buruşturulmuş küçük bir kâğıt parçasıydı. Eğilip aldım, üstünde kırmızı lekecikler vardı. Gözüme belli belirsiz kurşunkalem izleri ilişti. Kâğıdı açıp düzleyince eğri büğrü bir çizgiyle son bulan çarpık çurpuk, kargacık burgacık bir yazı gördüm.

Yazıyı çözmeye çalıştım.

"Dizim yaralandı, sanırım dizkapağımı incittim; koşamıyorum da, sürünemiyorum da," diye başlıyordu gayet okunaklı bir yazıyla.

Sonrası o kadar okunaklı değildi: "Bir süredir peşimdeler, beni yakalamaları sadece ... meselesi" – burada sanki "an" yazıp silmiş, onun yerine okunamayan bir şey yazmıştı. "Dört bir yanımı sardılar."

Bundan sonra yazı çapraşıklaşıyordu. Karman çorman harflere bakılırsa, "Onları duyabiliyorum," diyordu; sonrası bir süre hiç okunmuyordu. Ardından son derece okunaklı birkaç sözcük geliyordu: "bu Selenelilerin hepsi de çok farklı, galiba bunlar ... yönetiyorlar." Sonra yazı alelacele çırpıştırılmış gibi yeniden arapsaçına dönüyordu.

"Kafatasları daha büyük – çok daha büyük, gövdeleri ince uzun, bacakları çok kısa. İncecik sesler çıkartıyorlar ve düşünüp taşınıp örgütlü bir biçimde hareket ediyorlar...

Burada yaralı ve çaresizlik içinde olmama karşın bana umut verici görünüyorlar."

Bu tam da Cavor'dı işte. "Bana ne ateş ettiler, ne de yaralamaya – kalkıştılar. Düşünüyorum da—"

Sonra birden kâğıdın üstünde kayıp giden bir çizgi, arkasında ve kenarlarında ise – kan!

Orada, elimde bu akıllara durgunluk veren yadigârla, ağzım bir karış açık, şaşkın bir halde dikilip dururken, çok yumuşak, hafif ve soğukça bir şeyin bir an elime değip gitme-

siyle küçük, beyaz bir beneğin karanlığa doğru uçuşması bir oldu. Bu bir kar taneciğiydi, geceyi haberleyen ilk kar tanesi.

İrkilerek başımı kaldırıp baktım, gökyüzü nerdeyse kapkaranlıktı ve durdukları yerde göz eden bir sürü yıldızdan geçilmiyordu. Doğuya baktım, bu buruş buruş dünyanın ışığı koyu bronza çalıyordu; batıda ise gittikçe yoğunlaşan beyaz bir sisin sıcaklığını ve görkemini alıp götürdüğü güneş, kraterin çevresine usulca dokunarak yavaş yavaş gözden kayboluyor, bütün çalılar ve oraya buraya yuvarlanmış sivri kayalar karmakarışık karaltılara dönüşüyordu. Batıdaki kocaman karanlık gölüne koskocaman bir sis çemberi iniyordu. Bütün bir krater soğuk bir rüzgârla ürperiyordu. Birden bir an uçuşan kar tanecikleriyle kuşatıldım, dört bir yanım bozarıp soluklaştı.

Biraz sonra da ilk başta şiddetli ve delici değil de, gittikçe azalan bir ses gibi zayıf ve belli belirsiz gelen o çınlamayı, günün batışını karşılayan o çınlamayı duydum: Güm... Güm... Güm...

Kraterin çevresinde dolandı; daha büyük yıldızların titreyişi gibi titreşiyordu sanki; o ses güm... güm... güm... diye çınlarken güneş kursunun kan kırmızı hilali battı.

Acaba Cavor'ın başına ne gelmişti? O çınlamalar boyunca orada durup alık alık bakındım; sonunda çınlamalar kesildi. Birden aşağıdaki geçidin açık ağzı bir göz gibi kapandı, görünmez oldu.

İşte o zaman kendimi gerçekten bir başına hissettim.

Sonsuzluk dört bir yanımı kuşatıyor, gittikçe üstüme geliyor, beni çepeçevre sarıp sarmalıyordu, başlangıçtan önce de var olan, sondan sonra da sürecek olan sonsuzluk; tekmil ışığın, hayatın ve varlığın bir akanyıldızın yitip giden saltanatından başka bir şey olmadığı o uçsuz bucaksız boşluk, o soğuk, o kımıltısızlık, o sessizlik – uzayın sonsuz ve son gecesi.

Yalnızlık ve ıssızlık duygusu üstüme varan, nerdeyse bana dokunan karşı konulmaz bir varlık olup çıkmıştı.

"Hayır," diye bağırdım, "hayır! Daha değil! Daha değil! Dur! Dur! Ah, dur!" Sesim zayıf bir çığlıktan öteye gitmedi. Buruşuk kâğıdı fırlatıp attım, yönümü saptamak için güçlükle yeniden tepeye tırmandım ve kendimi şevke getirerek bıraktığım işarete, artık uzaktaki gölgenin tam kıyısında belli belirsiz görünen işarete doğru sıçradım.

Sıçradım, sıçradım, sıçradım; her sıçrayış asırlar sürüyormuş gibiydi.

Karşımda güneşin kıvrımlı kesimi gittikçe gözden kayboluyor, gittikçe büyüyen gölge ben oraya varamadan kürenin üstüne çökecek gibi görünüyordu. Kürenin üç kilometre kadar uzağındaydım –aşağı yukarı yüz sıçrayıştan biraz fazla– çevremdeki hava da hava pompasıyla seyreltiliyormuş gibi seyreliyor, soğuk iliğime işliyordu. Ama ölürsem sıçrarken ölürdüm. Kar birikintisinde ikide bir ayağım kayıyor, yeterince sıçrayamıyordum; bir seferinde kısa düşerek çalıların üstüne indim, ezilip un ufak oldular; bir keresinde de düşerken sendeledim, bir dere yatağına tepetaklak yuvarlandım, yara bere içinde kaldım, her tarafım kanadı, yönümü şaşırdım.

Ama insanın hızla çöken geceye doğru havanın içinde sürüklenirkenki aralıkların, o ürkünç duraklamaların yanında bütün bunlar hiç kalır. Soluk alıp verirken hırıltılar çıkarıyordum, sanki ciğerlerime bıçaklar saplanıyordu. Yüreğim yerinden sökülüyor gibiydi. "Küreye erişebilecek miyim? Aman Tanrım! Erişebilecek miyim?"

Tepeden tırnağa acılar içindeydim.

Acım ve umarsızlığım, "Uzan yat," diye haykırıyordu, "uzan yat."

Yaklaşmak için çabaladıkça daha da erişilmez bir uzaklıktaymış gibi görünüyordu. Her yanım uyuşmuştu, tökezleyip duruyordum, oram buram yara bere, kesik içindeydi, ama kanamıyordu.

Küre görünmüştü.

Ellerim ve dizlerimin üstüne çökmüştüm, ciğerim sökülüyor gibiydi.

Sürünerek ilerliyordum. Dudaklarım buzlanmıştı, bıyığımdan ve sakalımdan buzlar sarkıyordu, buz gibi havada beyaza kesmiştim.

Küreye aşağı yukarı on metre kalmıştı. Gözlerim iyi görmüyordu. "Uzan yat," diye haykırıyordu umarsızlığım, "uzan yat!"

Küreye dokunmamla durmam bir oldu. "Artık çok geç!" diye bağırdı umarsızlığım, "uzan yat!"

Ona var gücümle karşı koydum. Şaşkına dönmüş, bitkin bir halde iniş deliğinin kapağındaydım. Etrafım karla kaplıydı. Kendimi içeriye çektim. İçerideki hava biraz daha sıcaktı. Ben donmuş ellerimle kapağı yerine oturtup sımsıkı kapatmaya çalışırken çevremde kar tanecikleri –hava tanecikleri– uçuşuyordu. "*Yapacağım*," dedim hıçkırıklara boğularak. Dişlerim birbirine vuruyordu. Derken parmaklarımın titremesine, kopacak gibi olmasına aldırmadan kepenklerin cıvatalarına yapıştım.

Düğmeleri yoklarken –çünkü onlara daha önce hiç dokunmamıştım– buğulu camdan batan güneşin kıpkızıl ışınlarının kar fırtınasının içinde titreşip oynaştığını ve sık çalıların kar yığınlarının altında bükülüp kırılan karaltılarını belli belirsiz de olsa görebiliyordum. Işık vurdukça koyulaşan kar gittikçe yoğunlaşarak fırıl fırıl dönüyordu. Ya şimdi böyle bir anda düğmeleri kullanmayı beceremezsem korkusu düştü içime.

Ama çok geçmeden elimin altında bir şey çıt etti ve Ay âleminin son görünümü birden gözden kayboluverdi. Gezegenlerarası kürenin sessizliği ve karanlığına gömülmüştüm artık.

20

Bay Bedford Sonsuz Uzayda

Sanki öldürülmüş gibiydim. Ansızın hunharca öldürülen biri de herhalde kendini tam da benim gibi hissederdi. Bir an bedeninde kahredici bir acı ve korku; derken karanlık ve kımıltısızlık; ne ışık, ne hayat, ne Güneş, ne Ay, ne yıldızlar; yalnızca kapkara sonsuzluk. Bunu kendi irademle yapmış, hatta daha önce Cavor'la birlikte yaşamış olmama karşın şaşkına dönmüştüm; sanki dilim tutulmuş, aklım başımdan gitmişti. Uçsuz bucaksız bir karanlığın içine fırlatılmış gibiydim. Parmaklarım cıvatalardan kaydı, kendimden geçmişçesine havada asılı kaldım, sonunda kürenin ortasına sürüklenmiş olan balyanın, altın zincirin ve kol demirlerinin yanı başına usulca kondum.

Bu sürüklenme ne kadar sürdü bilmiyorum. Kürenin içinde insanın Dünya'daki zaman duyusu hiç kuşku yok ki Ay'dakinden de düşüktü. Balyaya değmemle birlikte deliksiz bir uykudan uyanmış gibi oldum. Hemen, uyanık ve hayatta kalmak istiyorsam, etrafı doğru dürüst görebilmek için bir ışık edinmem ya da bir pencere açmam gerektiğini fark ettim. Hem üşüyordum da. O yüzden balyaya bir tekme atıp kendimi uzaklaştırdım, camın içindeki ince kordonları yakaladım, sürünerek iniş deliğinin kenarına vardım, böylece

ışığa ve panjur cıvatalarına doğru yönümü belirledim, gerilip bir kez daha balyanın çevresini uçarak dolandım, havada gezinen geniş ve ince bir şeyden sakınmaya çalışırken elimle cıvataların hemen yakınındaki bir kordona tutundum ve oraya ulaştım. Her şeyden önce neyle çarpıştığımı anlamak için küçük lambayı yakıp *Lloyds' News*'un o eski nüshasının bağını koparıp boşlukta dolandığını görünce, o sonsuzluğun içinden çıkıp kendi boyutlarıma döndüm. Bu da beni o kadar güldürdü ki bir süre nefes nefese kaldım ve silindirlerden birinden biraz oksijen alsam iyi olacak diye düşündüm. Sonra da ısıtıcıyı yakıp biraz ısındım ve bir şeyler yedim. En sonunda, kürenin nasıl yol aldığını olabildiğince görebilmek için Cavorite panjurlar üstünde büyük bir dikkatle çalışmaya başladım.

İlk panjuru açmamla kapamam bir oldu; dışarıdan vuran gün ışığından hiçbir şey göremez olmuştum. Biraz düşündükten sonra ona dikaçı yapan pencereleri kurcalamaya başladım ve büyük bir hilal biçimindeki Ay'ı, sonra da onun arkasında küçük bir hilal biçimindeki Dünya'yı gördüm. Ay'dan ne kadar uzaklaştığımı fark edince çok şaşırdım. Dünya atmosferinin ilk başta bize sağladığı "fırlatma kuvveti"nin hemen hemen hiç olmayacağını, Ay'ın teğetsel "fırlatma kuvveti"nin Dünya'nınkinden en az yirmi sekiz kez daha az olacağını hesap etmiştim. Kraterin üstünde ve gecenin kıyısında dolanacağımı sanırken şimdi bunların hepsi göğü kaplayan beyaz hilalin bir parçası olarak kalmıştı. Peki, ya Cavor?..

Cavor sonsuzküçüktü artık.

Ona ne olmuş olabileceğini kestirmeye çalıştım. Ama o sırada ölümden başka bir şey düşünemiyordum. Onu olağanüstü yüksek bir mavi çağlayanının dibinde paramparça yatarken hayal ettim. O salak böcekler de çevresini almış bakıp duruyorlardı...

Havada dolanan gazetenin uyarıcı dokunuşuyla bir süre yeniden gerçekliğe döndüm. Dünya'ya geri dönmem

gerektiği bence çok açıktı, ama anlayabildiğim kadarıyla Dünya'nın uzağına doğru sürükleniyordum. Gerçi o kanlı kâğıt parçasını gördükten sonra Cavor'ın hayatta olması olanaksız gibi görünüyordu, ama hayatta olsa bile ona yardım edebilecek durumda değildim. Gecenin karanlık örtüsünün ardında, ölü ya da sağ, oralarda bir yerdeydi; hiç değilse yardım edebilecek birilerini bulup getirene kadar da orada kalması gerekiyordu. Bunu yapabilecek miydim? Aklımdan şöyle bir şey geçiyordu: Başarabilirsem Dünya'ya geri dönecek ve daha sağlam bir değerlendirme yapacaktım; küreyi dilini tutabilecek birkaç kişiye gösterecek ya da anlatacak, onlarla birlikte hareket edecektim; olmazsa sırrımı saklayacak, altınlarımı satıp silah, erzak ve bir yardımcı edinecek, Ay'ın o garip yaratıklarıyla eşit koşullarda hesaplaşmak üzere geri dönecektim; hâlâ mümkünse Cavor'ı kurtaracak ve ne olursa olsun bundan sonraki hayatımı sağlama almaya yetecek kadar altın toplayacaktım.

Ama bütün bunları düşünmek için erkendi; önce geri dönmeliydim. Dünya'ya dönüşü tam olarak nasıl halledeceğime karar vermem gerekiyordu. Bu sorunu çözmeye çalışırken oraya vardığımda ne yapacağım konusunda kaygılanmayı bir yana bıraktım. Artık tek derdim geri dönmekti.

En sonunda benim için en iyisinin hız kazanmak için göze alabildiğim kadar Ay'a doğru gerilemek, sonra da pencerelerimi kapatıp Ay'ın ardında uçmak, onu geçince de Dünya'ya bakan pencerelerimi açmak ve eve doğru uygun hızla yola koyulmak olacağını anladım. Ama bu aygıtla Dünya'ya erişebilecek miydim, yoksa Dünya'nın çevresinde hiperbolik ya da parabolik bir eğri çizerek hızla dönüp duracak mıydım, bilemiyordum. Biraz sonra aklıma parlak bir fikir geldi; gökyüzünde Dünya'nın önünde belirmiş olan Ay'a bakan bazı pencereleri açarak rotamı Dünya'nın önüne geçecek biçimde yana çevirdim; aslında böyle bir önleme başvurmama gerek kalmadan bunu anlamış olmam gerekir-

di. Bu sorunlara çok kafa yordum –çünkü ben matematikçi değilim– sonunda da Dünya'ya aklım sayesinde değil şansım yaver gittiği için indiğimden hiç kuşkum yok. Matematiksel olasılıkların benden yana olmadığını şimdi bildiğim kadar o sırada da bilseydim, o düğmelere dokunmaya bile kalkışmazdım. Ne yapmak gerektiğini çözdükten sonra da Ay'a bakan pencerelerin hepsini açıp çömeldim –böyle yapınca bir süre elli altmış santim kadar havaya kalktım ve çok garip bir biçimde havada asıl kaldım– yeterince güvende olduğumu hissedinceye kadar da hilalin giderek büyümesini bekledim. Pencereleri kapatıp Ay'dan aldığım hızla onun yanından geçecek –elbette çarpmadan– ve Dünya'ya doğru yol alacaktım.

Tam da öyle yaptım.

En sonunda Ay'a yönelişimin yeterli olduğunu fark ederek Ay'ın görüntüsünü gözlerimin önünden sildim ve sonsuz uzayda ufacık bir nokta gibi kalan o kürenin içinde Dünya'ya ininceye kadar gözümü kırpmadan oturdum; şimdi hatırlıyorum da, her türlü kaygı ve tedirginlikten son derece uzak bir ruh hali içindeydim. Isıtıcı küreyi epeyce ısıtmış, oksijen havayı temizlemişti; Dünya'dan ayrıldığımdan bu yana hiç eksik olmayan o hafif kafa sersemliği dışında en küçük bir bedensel sorunum yoktu. Sonunda beni yarı yolda bırakmasın diye ışığı söndürmüştüm; aşağılarda Dünya'dan yansıyan ışığı ve yıldızların pırıltılarını saymazsak karanlıktaydım. Her şey o denli sessiz ve dingindi ki, sanki evrendeki tek varlık bendim; yine de, belki garip ama, ancak Dünya'da yatağıma uzanmış bir başıma yattığımdan daha fazla bir yalnızlık ve korku duymuyordum. Şimdi bütün bunlar bana daha da tuhaf geliyor, çünkü Ay'daki kraterde geçen son saatlerimde kapıldığım yalnızlık duygusu dayanılmaz bir hal almıştı...

Akıl almaz gibi gelebilir, ama uzayda geçirdiğim bu zaman aralığı hayatımdaki hiçbir zaman aralığıyla kıyasla-

namaz. Bazen sanki kutsal bir lotus yaprağı üstündeki bir eskiçağ tanrısı gibi ölçülmez bir sonsuzluğun içinde oturuyor gibi oluyordum; bazen de Ay'dan Dünya'ya doğru yol alırken bir an duraklayıveriyordum sanki. Aslında Dünya zamanıyla topu topu bir iki hafta geçmişti. Ama o süre içinde tasayı da kaygıyı da, açlığı da korkuyu da bir yana bırakmıştım. Başımızdan geçenleri, tüm bir hayatımı, varlığımın dürtülerini ve gizli kalmış yönlerini tuhaf bir derinlik ve özgürlükle düşünerek süzülüp gidiyordum. Sanki gittikçe büyüyormuşum, tüm hareket duygumu yitirmişim, yıldızların arasında kendiliğinden süzülüyormuşum gibi geliyordu; Dünya'nın küçüklüğü ve o Dünya'daki hayatımın sonsuz küçüklüğü hiç aklımdan çıkmıyordu.

Aklımdan geçenleri tam olarak anlatmam olanaksız. Hiç kuşkusuz hepsi de dolaylı ya da dolaysız bir biçimde içinde bulunduğum fiziksel koşullara bağlıydı. Ne bir eksik, ne bir fazla, herhangi bir yorum yapmadan anlatıyorum. En çarpıcısı, tüm benliğimle kendi kimliğimden kuşkuya düşmemdi. Bedford'dan kopmuştum diyebilirim, Bedford'ı rastgele bağım olan önemsiz ve sıradan bir varlıkmış gibi küçümsüyordum, o zamana kadar büyük övünç duyduğum çok yürekli, çok güçlü biri olarak görmeye alıştığım Bedford'a çok farklı nitelikler yakıştırıyor, onu eşeğin teki ya da zavallı bir yaratık gibi görüyordum. Yalnızca eşeğin teki olarak görsem iyi, eşşoğlueşek olarak görüyordum. Onun okul günlerini, ilk gençlik çağını, aşkla ilk tanışmasını tıpkı bir karıncanın kumda gidip gelişlerini inceler gibi gözden geçiriyordum... O dönemin hiç aklımdan çıkmayan ışıltısının hâlâ özlemini çekerim, gel gör ki gençlik günlerimde kendimden duyduğum o eksiksiz hoşnutluğu bir daha duyabileceğimden kuşkuluyum. Ama bu o sırada bana zerre kadar acı vermiyordu, çünkü ne gariptir ki artık Bedford'ın bana herhangi biri kadar yabancı olduğunu, uzayın dinginliğinde süzülüp giden bir zihinden başka bir şey olmadığımı kabullenmiştim.

Bedford denen o adamın eksiklikleri beni neden rahatsız etsindi ki? Ondan da, onun eksikliklerinden de ben sorumlu değildim.

Bir süre bu garip sabuklamalarla boğuştum. Yaşamış olduğum anların, sevecen ya da yoğun duygulanımların anılarına sığınmaya çalıştım; gerçek bir duygu anını yeniden duyumsayabilirsem, Bedford'dan gittikçe kopuşumu önleyebileceğimi seziyordum. Ama yapamadım. Bedford'ı, şapkası başının arkasına kaymış, paltosunun kuyruğu uçuşurken, sınava yetişmek için Chancery Lane'de[35] koşarken görüyordum. O kaynaşan kalabalıktan sıyrılayım derken ona buna toslarken, hatta kendisi gibi insancıklara selam verirken görüyordum. Ben miydim o? Bedford'ı aynı akşam bir kadının oturma odasında görüyordum, yanındaki masanın üstünde duran şapkası kir pas içindeydi, gözyaşlarına boğulmuştu. Ben miydim o? Onu o kadınla konuşup tartışırken, ağlayıp sızlanırken görüyordum – kendimi hiç bu kadar kendime uzak hissetmemiştim... Bir oyun yazmak için kendini Lympne'ye attığını, Cavor'ın yanına yaklaşıp onunla bir şeyler konuştuğunu, kolları sıvayıp kürenin üstünde çalıştığını, sonra da Cavor'ın laboratuvarına gitmekten çekindiği için Canterbury yollarına vurduğunu görüyordum. Ben miydim o? İnanamıyordum.

Hâlâ bunların hepsinin yalnızlığımdan, çok kilo kaybetmemden ve direncimi yitirmemden kaynaklanan bir sanrı olduğu sonucunu çıkarıyordum. Kürenin içinde kendimi oraya buraya çarparak, ellerimi çimdikleyerek, ellerimi kavuşturarak gerçekliğe dönmeye çabaladım. Bu arada ışığı yakıp o yırtık pırtık *Lloyds'* nüshasını kaptım, satışa çıkarılan bisikletten, hali vakti yerinde beyefendiden, "çatal bıçaklarını" elden çıkarmak isteyen muhtaç hanımefendiden dem vuran o son derece inandırıcı ve gerçekçi ilanlara yeniden göz attım. Bunların *gerçek oldukları* kesindi; kendi kendime dedim ki: "Senin dünyan bu işte, sen Bedford'sın, geri dönüp

ömrünün sonuna kadar bunların arasında yaşayacaksın." Gel gör ki, içimdeki kuşkular rahat durmuyordu: "Bunu okuyan sen değilsin, bunu okuyan Bedford – ama bil ki *sen Bedford değilsin*. Tam da burada yanılıyorsun."

"Canına yandığımın!" diye bağırdım. "Peki, Bedford değilsem kimim ben?"

Ama sorumu aydınlatacak en küçük bir ışık yoktu ortalıkta, buna karşılık beynimin içinde çok garip hayaller cirit atıyor, çok uzaklardan görülebilen gölgeler gibi tuhaf kuşkular dolanıyordu... Bilmem anlatabiliyor muyum, gerçekten de yalnızca bu dünyanın değil tüm dünyaların, zamanın ve mekânın tamamen dışındaydım sanki, şu zavallı Bedford da hayatı dikizlediğim bir gözetleme deliğinden başka bir şey değildi...

Bedford! Onu ne kadar yadsırsam yadsıyayım, bir noktada ona bağlı olduğum kesindi; nerede olursam olayım, kim olursam olayım, hayatının sonuna kadar isteklerinin baskısını üstümde hissetmek, tüm sevinçlerini ve üzüntülerini anlayıp paylaşmak zorunda olduğumu biliyordum. Ya Bedford ölünce – o vakit ne olacaktı?..

Yaşadıklarımın bu olağandışı aşamasından fazlasıyla söz ettim. Burada bu kadar anlatmamın nedeni, bir başına kalmanın ve bu gezegenden uzaklaşmanın yalnızca insanın bedeninin tüm organlarının işlev ve duyumlarını etkilemekle kalmadığını, aynı zamanda zihinsel dokusunda da tuhaf ve umulmadık bozukluklara yol açtığını ortaya koymak istemem. O ucu bucağı belirsiz uzay yolculuğunun büyük bir bölümü boyunca kendimden kopmuş, duyarsızlaşmış bir halde, uzay boşluğundaki yıldızlar ve gezegenler arasında megalomaniye tutulmuşçasına böyle gerçekdışı şeyleri düşündüm durdum; benim gözümde artık yalnızca dönmekte olduğum Dünya değil, Selenelilerin mavi ışıklı mağaraları, miğfer suratları, o koskoca, harikulade makineleri ve o dünyanın içine umarsızca sürüklenmiş olan Cavor'ın kaderi de hiçbir önemi olmayan, küçücük şeylerdi.

En sonunda Dünya'nın varlığım üstündeki çekimini, beni yeniden insanların gerçek yaşamına geri çektiğini duyumsadım. Çok geçmeden, neresinden bakarsak bakalım Bedford olduğum kafamda gittikçe açıklık kazandı; akıl almaz serüvenler yaşadıktan sonra bizim Dünyamıza geri dönüyordum ve bu geri dönüşte yaşamımı yitirmem pek olasıydı. Dünya'ya nasıl inmem gerektiğini araştırmaya başladım.

21

Bay Bedford Littlestone'da

Üst atmosfer tabakasına girerken uçuş rotam aşağı yukarı yüzeye paraleldi. Kürenin sıcaklığı hemen yükselmeye başladı. Bunun beni hemen aşağıya düşmeye zorlayacağını anladım. Çok aşağılarda gittikçe kararan bir alacakaranlıkta engin, uçsuz bucaksız bir deniz uzanıyordu. Açabildiğim bütün pencereleri açıp inişe geçtim – gün ışığından akşama, akşamdan geceye geçiyordum. Dünya yıldızları örtüp silerek gittikçe genişleyip büyüyor, yıldızların ışıklarının vurduğu gümüşsü yarı saydam bulut örtüsü yayılarak beni kuşatıyordu. En sonunda Dünya bir küre olmaktan çıktı, düzleşti, derken içbükeye döndü. Artık gökyüzünde bir gezegen değil, insanların dünyasıydı. Tüm pencereleri kapatırken Dünya'ya bakan pencereyi iki üç santim aralık bıraktım ve gittikçe hız keserek düşüşe geçtim. Artık dalgaların koyu ışıltısını görebileceğim kadar yaklaştığım sular sanki kabarıp üstüme çullanıyordu. Küre iyice ısınmıştı. Pencerenin son aralığını da çat diye kapattıktan sonra oturduğum yerde suratımı buruşturup parmaklarımı ısırarak çarpmayı bekledim…

Küre hızla suya çarptı; suları dört beş metre havaya sıçratmış olmalı. Suya çarpar çarpmaz Cavorite panjurları ardına kadar açtım. Aşağıyı boyluyordum, ama gittikçe ya-

vaşlayarak; derken kürenin ayaklarıma değdiğini hissettim ve bir hava kabarcığı gibi yeniden yukarıya yükseldim. Sonunda, bir de baktım, deniz yüzeyinde duruyor, bir o yana bir bu yana sallanıyorum; uzaydaki yolculuğum artık son bulmuştu.

Gece kapkaranlık ve bulutluydu. Çok uzaktaki iğne ucu gibi iki sarı noktaya bakılırsa bir gemi geçiyordu, daha yakında ise yanıp sönen kırmızı bir parıltı görülüyordu. Lambamın şarjı bitmiş olmasaydı beni o gece bulabilirlerdi. Kendimi aşırı yorgun hissetmeye başlamama karşın artık yerimde duramıyordum, bir süre heyecan içinde, sabırsızlanarak yolculuğumun sona ermiş olmasını umut ettim.

Ama sonunda dolanıp durmayı bıraktım, dirseklerimi dizlerime dayayıp oturdum, gözlerimi uzaklarda bir aşağı bir yukarı inip çıkan, iki yana sallanıp duran kırmızı bir ışığa diktim. Heyecanım geçmişti. En azından bir geceyi daha kürede geçirmem gerektiğini anlamıştım. Gözlerim kapanıyor, kendimi çok yorgun hissediyordum. Uykuya dalmışım.

Hareketlerimde bir değişiklik hissederek uyandım. Dışarıyı çarpık gösteren camdan bakınca kürenin geniş bir kum sığlığında karaya oturmuş olduğunu gördüm. Uzaklarda evler ve ağaçlar göze çarpıyordu, deniz tarafında ise denizle gökyüzü arasında asılı kalmış bir geminin belli belirsiz bozunumu görünüyordu.

Ayağa kalkınca sendeledim. Dışarıya çıkmaktan başka bir şey istemiyordum. Yukarıda kalan iniş deliğinin kapağını cıvatayla epeyce boğuştuktan sonra yavaş yavaş açtım. En sonunda hava daha önce dışarıya boşalırken olduğu gibi ıslık sesi çıkararak içeriye doldu. Ama bu kez basıncın ayarlanmasını beklemedim. Pencereyi hemen ellerimle kaldırdım, Dünya'nın o bildik eski göğüne ardına kadar açıldı.

Hava ciğerlerime öyle bir çarptı ki soluk soluğa kaldım. Camdaki cıvatayı söktüm. Avazım çıktığı kadar bağırdıktan sonra ellerimi göğsüme götürüp oturdum. Bir süre acı için-

de kıvrandım. Sonra art arda derin soluklar aldım. Sonunda yerimden kalkıp dolanmaya başlayabildim.

Başımı iniş deliğinden dışarıya uzatmaya kalkınca küre devrildi. Başım delikten çıkacakken bir şey beni aşağıya çekti sanki. Hızla sinip geri çekildim, yoksa yüzüstü suya gömülecektim. Biraz kıpırdanıp debelendikten sonra geri çekilen dalgaların hâlâ gelip gittiği kumluğa sürünerek çıktım.

Hemen ayağa kalkmaya kalkışmadım. Gövdem sanki birden kurşun gibi olmuştu. Toprak Ana artık beni egemenliği altına almıştı – araya giren bir Cavorite yoktu. Ayaklarımı kaplayan sulara aldırmaksızın öylece oturuyordum.

Tanyeri ağarıyordu, karanlık sayılabilecek bozarık bir şafaktı, ama o bozluk yer yer yeşile çalarak uzanıp gidiyordu. Uzakta demirlemiş bir geminin tek sarı ışığı ve soluk karaltısı görünüyordu. Sular uzun sığ dalgacıklarla ürperiyordu. Uzaklarda arazi sağa doğru kıvrılarak küçük barakaların göze çarptığı çakıllı bir kıyıya dönüşüyor, en sonunda da bir deniz feneri, bir şamandıra ve bir burun göze çarpıyordu. İç kısımlarda, yer yer gölcüklerle kesilen ve bir buçuk kilometre kadar ötede bodur çalılarla kaplı bir alçak kıyıyla son bulan dümdüz bir kumluk uzanıyordu. Kuzeydoğuya doğru kıyıda yalıtık bir dinlence yeri görülüyordu; bir dizi iç karartıcı kiralık ev, Dünya'da görebileceğim en yüksek yapılar aydınlanan göğe doğru soluk birer karaltı halinde yükseliyordu. Bu dikey yığınları bu kadar çok yer varken hangi akla hizmeten buraya dikmişlerdi, anlamak zor. Orada, ıssızlıkta kaybolmuş birer Brighton[36] gibi duruyorlardı.

Orada esneyerek ve yüzümü ovuşturarak uzun bir süre oturdum. Sonunda ayağa kalkmaya çalıştığımda kendimi bir ağırlık kaldırıyormuşum gibi hissettimse de kalkmayı başardım.

Uzaklardaki evlere baktım. Kraterde aç kaldığımızdan bu yana ilk kez Dünya yemekleri aklıma düştü. "Domuz pastırması ve yumurta," dedim kendi kendime alçak sesle.

"İyi kızarmış bir dilim ekmek ve mis gibi bir kahve... İyi de, ben küredeki bütün bu şeyleri Lympne'ye nasıl götüreceğim?" Neredeydim, onu merak ediyordum. Doğu kıyısında bir yerde olduğum kesindi, küreyle Dünya'ya inerken Avrupa'yı görmüştüm.

Kumda gıcırdayan birtakım ayak sesleri duydum; derken kumsalda deniz havlusunu omuzlarına atmış, mayosunu koluna almış, ufak ablak yüzlü, dost bakışlı, flanel pantolonlu bir adam belirdi. İngiltere'de olduğumu o saat anladım. Büyük bir dikkatle küreye ve bana bakıyordu. Gözlerini ayırmadan ilerledi. Herhalde feci görünüyordum – kir pas içinde, saç sakal birbirine karışmış bir halde, ama o sırada bunun farkında değildim. Yirmi metre kadar kala durdu. Biraz çekinerek, "Merhaba, arkadaş!" dedi.

"Sana da merhaba!" dedim.

Bunun üzerine rahatlayarak biraz daha yaklaştı. "Bu şey de neyin nesi?" diye sordu.

Ben de, "Nerede olduğumu söyleyebilir misin?" diye sordum.

Evleri göstererek, "Şurası Littlestone[37]," dedi; "şurası da Dungeness! Yeni mi karaya çıktın? Bu şey nedir? Bir çeşit makine mi?"

"Evet."

"Demek bunu yüzdürerek karaya çıktın. Deniz kazası falan mı geçirdin? Ne oldu?"

Hızla düşünüyordum. Bana yaklaşırken bu ufak tefek adama bakarak nasıl biri olduğunu kestirmeye çalışıyordum. "Vay canına!" dedi, "zor anlar yaşamış olmalısın! Sandım ki – neyse – Nereye sürüklendin? Bu hayat kurtarmaya yarayan bir çeşit yüzer aygıt mı?"

Onun bu yaklaşımına şimdilik karşı çıkmamaya karar verdim. Hatta belli belirsiz de olsa onu doğrulayan bir şeyler de söyledim. "Yardım istiyorum," dedim boğuk bir sesle. "Bazı şeyleri, ortalıkta bırakamayacağım bazı şeyleri sahi-

le taşımak istiyorum." O sırada spor ceketli, hasır şapkalı üç yakışıklı delikanlının daha havlularıyla kumsaldan bana doğru geldiğini fark ettim. Belli ki, Littlestone denen bu yerde deniz mevsimi açılmıştı.

"Yardım!" dedi delikanlı. "Elbette!" Canlanır gibi oldu. "Yapılmasını istediğin şey nedir?" Arkasına dönüp el etti. Üç delikanlı hemen koşup geldi. Çok geçmeden çevremi almış, bana yanıtlamak istemediğim sorular yağdırıyorlardı. "Daha sonra her şeyi anlatırım," dedim. "Şu anda çok yorgunum. Pestilim çıktı."

En öndeki ufak tefek adam, "Otele gel," dedi. "Biz bu şeye göz kulak oluruz."

Duraksadım. "Gelemem," dedim. "Bu kürenin içinde iki büyük külçe altın var."

Şaşkınlık içinde birbirlerine baktıktan sonra sorgulu bakışlarını bana çevirdiler. Kürenin başına gittim, eğilip sürünerek içeriye girdim; çok geçmeden Selenelilerin kol demirleri ve kırık zincir önlerindeydi. O kadar bitkin olmasaydım onlara bakıp gülebilirdim. Bir böceğin etrafına toplanmış kedi yavrularından farkları yoktu. Önlerinde duran şeylere ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Ufak tefek şişman adam eğildi, külçelerden birini bir ucundan kaldırıp oflayıp puflayarak yere bıraktı. Bunun üzerine öbürleri de aynını yaptılar.

İçlerinden biri, "Bu ya kurşun ya altın!" dedi.

"Yok, altın bu!" dedi bir başkası.

"Kesinlikle altın," dedi üçüncüsü.

Sonra hep birlikte bir bana, bir de demir atmış gemiye baktılar.

"Ayıptır sorması, ama nereden buldun bunları?" diye bağırdı ufak tefek adam.

O kadar yorgundum ki daha fazla yalan söyleyemedim. "Ay'da buldum."

Aval aval birbirlerine baktılar.

"Bakın," dedim, "şu anda bunu tartışacak halim yok. Bu altın külçelerini otele taşımama yardım edin – sanırım

ikiniz dinlene dinlene birini taşıyabilirsiniz, ben de bu zinciri sürükleye sürükleye getiririm – biraz karnımı doyurduktan sonra daha etraflıca anlatırım."

"Peki, bu şey ne olacak?"

"Ona bir şey olmaz," dedim. "Boş ver – canı cehenneme! – Şimdilik kalsın orada. Sular yükselirse batmaz, merak etme."

Hayretler içindeki delikanlılar hazinelerimi hiç seslerini çıkarmadan omuzlarına vurdular, ben de külçe gibi olmama karşın sahilin o uzak köşesine doğru ilerleyen kafilenin önüne düştüm. Yarı yolda, ellerinde kürekleri, gözleri fal taşı gibi açılmış iki küçük kız bize katıldı; biraz sonra da durmadan burnunu çeken zayıf bir oğlan belirdi. Hatırlıyorum, bisikleti elleriyle iterek taşıyordu, sağ tarafımızda yüz metre kadar eşlik ettikten sonra bizi pek ilginç bulmamış olacak ki bisikletine atladı ve dümdüz uzanan kumluğa vurup küreye doğru sürdü.

Arkasından baktım.

Tıknaz delikanlı beni rahatlatmaya çalışarak, "Bir şey yapmaz," dedi; benim de üsteleyecek halim yoktu zaten.

Hâlâ sabahın bozluğunu düşünüyordum, ama çok geçmeden güneş ufukta tekdüze uzanan bulutlardan sıyrıldı, yeryüzünü aydınlattı ve kurşun rengi denizi ışıltılı sulara dönüştürdü. Keyfim yerine gelmişti. Gün ışığıyla birlikte ne kadar önemli işler yaptığım, daha da ne kadar önemli işler yapacağım düştü aklıma. En öndeki adamın altınlarımı taşırken sendelediğini görünce bir kahkaha attım. Bu dünyada layık olduğum yere geldiğimde, dünya kim bilir ne kadar şahane bir yer olacaktı!

O kadar bitkin olmasaydım, bakışlarını bir altınlarıma ve saygıdeğer eşlikçilerime, bir de benim pislik içindeki kıyafetime çevirip şaşkına dönen Littlestone otelinin sahibine bakıp gülmekten kırılabilirdim. Neyse ki en sonunda kendimi onca zaman sonra Dünyamızın bir banyosunda buldum da

sıcak suyla yıkanabildim; o dost canlısı ufak tefek adamın verdiği ödünç giysi sayesinde üstümde düdük gibi kalsa da tertemiz bir kıyafete kavuştum. Adam bana bir ustura da verecek oldu, ama beş karış sakalımın uçlarını bile kesecek halim yoktu.

Bir İngiliz kahvaltısının başına oturdum ve iştahsız iştahsız bir şeyler atıştırdım, onca haftadan sonra iştahım kapanmıştı; sonra da o dört genç adamın sorularını yanıtlamaya koyuldum. Onlara gerçeği anlattım.

"Eh," dedim, "madem o kadar ısrar ediyorsunuz – onları Ay'dan getirdim."

"Ay'dan mı?"

"Evet, gökteki Ay'dan."

"Ne demek istiyorsun?"

"Dediğim gibi işte, canına yandığım!"

"Yani sen az önce Ay'dan mı geldin?"

"Aynen! O küreyle uzaydan geldim." Ağzıma yumurtadan leziz bir lokma attım. Ay'a dönerken yanıma bir kutu yumurta almalıyım dedim kendi kendime.

Söylediklerimin tek bir sözüne bile inanmadıklarını açıkça görebiliyordum, ama belli ki beni şimdiye kadar karşılaştıkları en saygıdeğer yalancı olarak görüyorlardı. Birbirlerine baktıktan sonra dehşet dolu gözlerini bana diktiler. Sanki tuza uzanışımdan bir ipucu yakalamayı bekliyorlar, yumurtama karabiber ekişimden bir anlam çıkarmayı umuyorlardı. Düşe kalka taşıdıkları o garip biçimli altın külçeleri akıllarına takılmıştı. Her biri binlerce sterlin edecek külçeler önümde duruyordu, çalınmaları bir ev ya da arazinin çalınması kadar olanaksızdı. Kahve fincanımın üzerinden meraklı yüzlerine bakarken kendimi yeniden anlaşılır kılabilmem için yapmam gereken açıklamaların sonunun gelmeyeceğini fark ettim.

En genç delikanlı, inatçı bir çocukla konuşuyormuşçasına, "Sanırım gerçekten böyle demek istemiyorsun," diyecek oldu.

"Şu kızarmış ekmeği uzatıver," diyerek lafı ağzına tıkadım.

Bir başkası, "Bakar mısın, buna inanmamızı beklemiyorsun herhalde," diye lafa girdi.

"Eh, orası sizin bileceğiniz iş," dedim omuzlarımı silkerek.

O en genç delikanlı, alaycı bir sesle, "Bize anlatmak istemiyor," dedikten sonra kendinden emin bir havaya bürünerek, "Sakıncası yoksa bir sigara yakabilir miyim?" diye sordu.

Dostça bir el işaretiyle bir sakıncası olmadığını belirtim ve kahvaltıma devam ettim. Öbür ikisi ilerideki pencereye gidip dışarıya baktılar ve sessizce bir şeyler konuştular. Birden aklıma geldi ve "Gelgit," dedim, "sular çekilmiş midir?"

Kimin yanıtlayacağını bilemeyip bir an durakladılar. Ufak tefek şişman adam, "Çekilmek üzeredir," dedi.

"Eh, neyse," dedim, "demek küre fazla uzaklaşmayacak."

Üçüncü yumurtamın tepesini uçurup kısa bir konuşma yaptım. "Bakın," dedim. "Lütfen huysuzun teki olduğumu ya da size olmadık yalanlar falan söylediğimi sanmayın. Lafı biraz kısa tutmak ve muamma gibi konuşmak zorundayım. Bunun size çok garip geldiğini ve hayal gücünüzü zorladığını gayet iyi anlayabiliyorum. Emin olun, ömrünüz boyunca unutamayacağınız bir an yaşıyorsunuz. Ama bunu şu anda açıklayamam – mümkün değil. İnanın, Ay'dan geliyorum, ancak bu kadarını söyleyebilirim... Yine de size çok ihtiyacım olduğunu, hem de müthiş ihtiyacım olduğunu pekâlâ biliyorsunuz. Umarım sizi kırmamışımdır."

"Yo, hayır, hiç kırılmış değiliz!" dedi en gençleri dostça. "Gayet iyi anlayabiliyoruz." Beni dikkatlice ölçüp tartarken sandalyesini o kadar arkaya yatırdı ki az kalsın devriliyordu, neyse ki hemen toparlandı. Şişman genç adam da, "Zerre kadar kırılmadık," dedi. "Takma kafana!" Derken hep bir-

likte yerlerinden kalkıp odanın içinde dolandılar, birer sigara yaktılar, son derece cana yakın, ilgisiz, beni ve küreyi hiç merak etmiyormuş gibi görünmeye çalışıyorlardı. İçlerinden birinin alçak sesle, "Ben yine şuradaki gemiden gözlerimi ayırmayayım," dediğini duydum. Bana öyle geliyor ki, göze alabilseler çıkıp gidebilir, beni oracıkta bir başıma bırakabilirlerdi. Üçüncü yumurtamı yemeyi sürdürdüm.

Ufak tefek şişman adam, "Hava harika, değil mi?" deyiverdi. "Böyle bir yaz görmeyeli kim bilir ne kadar zaman oldu..."

Gümmm! Müthiş bir roket fırladı sanki!

Bir yerlerde bir pencere kırıldı...

"Bu da neyin nesi?" dedim.

"Aman... sakın?.." diye haykırdı ufak tefek adam, haykırmasıyla köşedeki pencereye koşması bir oldu.

Onun ardından öbürleri de pencereye koştular. Ben oturmuş, sabit gözlerle onları izliyordum.

Üçüncü yumurtamı masaya devirerek birden yerimden fırlayıp ben de pencereye koştum. Aklıma kötü bir şey gelmişti. Ufak tefek adam kapıya fırlarken, "Görünürde bir şey yok," diye bağırdı.

"O oğlan!" diye avazım çıktığı kadar haykırdım, "o lanet olası oğlan!" Arkama dönerken karşıma çıkan garsonu yana itip –bana biraz daha kızarmış ekmek getiriyordu– yel yeperek odadan dışarıya fırladım, kendimi otelin önündeki o tuhaf küçük gezi alanına attım.

Biraz önce sakin görünen deniz hafif rüzgârın oluşturduğu kırışıklarla kaplıydı, kürenin bulunduğu yer bir geminin dümen suyu gibi köpürmüştü. Yukarılarda, küçük bir bulut yığını dağılan dumanlar gibi fırıl fırıl dönüyordu; kumsaldaki üç dört kişi de o beklenmedik patlamanın geldiği yere şaşkın şaşkın bakıyordu. Hepsi o kadardı! Otelin ayakkabı boyacısı, garsonlar ve spor ceketli dört delikanlı arkamdan hızla dışarıya fırladılar. Pencerelerden ve kapı önlerinden ba-

ğırışlar geliyordu, türlü türlü insanlar kaygı içinde dışarıya uğramışlardı – şaşkınlık içindeydiler.

Bir süre, bu yeni gelişme karşısında insanları düşünemeyecek kadar afallamış bir halde orada kalakaldım. İlk başta olayın aslında bir felaket olduğunu anlayamayacak kadar sersemlemiştim – tıpkı hiç beklemediği anda ağır bir darbe alan biri gibi. Hani aldığınız yarayı bile ancak sonradan fark edersiniz ya, işte öyle.

"Aman Tanrım!"

Başımdan aşağı kaynar sular döküldü sanki. Dizlerim kesildi. Bu felaketin başıma ne işler açacağını birden anlar gibi oldum. Ah o lanet olası oğlan – gökyüzüne uçuvermişti! Şimdi "sipsivri kalmıştım". Dünyadaki tek varlığım olan altınlar otelin kahvaltı odasında kalmıştı. Bu işin içinden nasıl çıkacaktım? Kendimi içinden çıkılmaz korkunç bir kargaşanın içinde bulmuştum.

Ufak tefek adamın arkamdan, "Baksana," dediğini duydum. "Baksana, sen ne yapılacağını biliyorsundur."

Hemen arkama döndüm; yirmi otuz kişi kuşkulu gözlerle bana bakıyor, beni sessiz bir soru yağmuruna tutuyordu. Bakışlarındaki karşı konulmaz baskıya dayanamadım ve bir inilti kopardım.

"*Yapamam*," diye bağırdım. "Yapamam diyorum sana! Bu iş beni aşar! Çok karışık bir iş – hepinizin canı cehenneme!"

Kendimden geçmiştim, ellerimi kollarımı sallaya sallaya konuşuyordum. Adam ürkerek geri çekildi. Kalabalığı yararak otele girdim. Kahvaltı odasına daldığım gibi çıngırağı çaldım, kan beynime çıkmıştı. İçeriye giren garsonun koluna yapıştım. "Bana bak!" diye bağırdım. "Birilerini yardıma çağır da, şu külçeleri hemen benim odaya taşı."

Dediğimi anlamadığını görünce de bağırıp çağırdım, verip veriştirdim. Ürkmüş görünen yeşil önlüklü, ufak tefek yaşlıca bir adam, ardından da flanel pantolonlu delikanlılar-

dan ikisi beliriverdiler. Üstlerine yürüyüp dediğimi yapmalarını buyurdum. Altınlar odaya taşınınca da hot zot etmeyi sürdürdüm. "Defolun şimdi," diye bağırdım; "bir adamın gözlerinizin önünde çıldırdığını görmek istemiyorsanız hepiniz çıkın dışarı!" Garsonun kapının ağzında duraksadığını görünce omzundan itip dışarıya çıkardım. Kapıyı üstlerine kilitler kilitlemez ufak tefek adamın giysilerini bir hışım çıkarıp sağa sola attım ve doğruca yatağa girdim. Yatakta uzunca bir süre burnumdan soluyarak küfürler savurdum, kendimi yatıştırmaya çalıştım.

Sonunda yeterince yatışınca zile bastım, gözleri yuvalarından fırlamış bir halde içeriye giren garsona pazen bir gecelik, viski soda, birkaç da iyi puro getirmesini söyledim. Bütün bunların beni birkaç kez zili çalmak zorunda bırakan çileden çıkarıcı bir gecikmeden sonra gelmesinin ardından kapıyı yeniden kilitledim ve tüm olup biteni inceden inceye gözden geçirmeye koyuldum.

Bu büyük deneyin mutlak bir başarısızlıkla sonuçlandığı açıktı. Bu bozgundan tek sağ kalan bendim. Tam bir çöküş yaşanmıştı ve bu çöküşün son felaketi de buydu işte. Kendimi kurtarmaktan başka çarem kalmamıştı, bu bozgundan artakalanları korumak için elimden geleni yapmalıydım. Geri dönüp ne var ne yoksa ele geçirme konusundaki bütün belli belirsiz kararlarım her şeyi boşa çıkaran bu ölümcül darbeden sonra darmadağın olmuştu. Ay'a geri dönmeyi, küreyi altınla doldurmayı, sonra da Cavorite'ın bir parçasını tahlil ettirerek büyük sırrı çözmeyi, hatta belki sonunda Cavor'ın cesedine ulaşmayı niyet ederken bütün umutlarım bir anda yitip gitmişti.

Bütün bunlardan geriye bir tek ben kalmıştım.

*

Galiba işler karıştığında aklıma gelen en iyi fikirlerden biri yatağa girmek olmuştur. Gerçekten de ya kafamı toparlayacaktım ya da onulmaz, yersiz bir şey yapacaktım. Ama

orada, odaya kapanıp kimsenin karışmadığı bir ortamda durumu tüm yönleriyle gözden geçirebilir, henüz vaktim varken ne yapacağımı düşünebilirdim.

Oğlana ne olduğu tabii ki benim için çok açıktı. Sürünerek küreye girmiş, cıvataları kurcalamış, Cavorite pencereleri kapamış ve yukarıya fırlayıvermişti. İniş deliğinin kapağını vidalamış olması son derece olanaksızdı, ama vidalamış olsa bile geri dönme şansı yok gibiydi. Besbelli balyalarımla birlikte kürenin ortasında bir yere çekilip orada kalacak, böylece Dünya'yla bağlantısı bütünüyle kopacak, buna karşılık uzayın uzak bir yöresinde yaşayanların dikkatini çekebilecekti. Kendimi buna çabucak inandırdım. Bu olaydaki sorumluluğuma gelince, düşündükçe ağzımı sıkı tuttuğum sürece bu konuyu dert etmeme gerek olmadığı açıklık kazandı. Kaybolan çocuklarını geri isteyen yaslı ana babayla karşılaşırsam ben de elden giden küremi geri isteyebilirdim – ya da onlara ne demek istediklerini sorabilirdim. İlk başta ağlayıp sızlanan ana baba ve gözeticiler gözümün önünden gitmiyordu, bir sürü sorunu düşünüp duruyordum, ama artık ağzıma kilit vurursam hiçbir sorun çıkmayacağını anlamıştım. Gerçekten de, yatağımda uzanıp puromu tüttürerek düşündükçe bana kimsenin bir şey yapamayacağı kafamda açıklık kazandı.

Suç işlemedikçe ya da uygunsuz bir davranışta bulunmadıkça, ne kadar kılıksız ve paspal bir halde olursa olsun, istediği kadar saf altını yüklenip dilediği yere gidebilmek her Britanya yurttaşının hakkıdır; hiç kimsenin bu konuda onu engellemeye ve alıkoymaya hakkı yoktur. En sonunda bunu kafamda açıklığa kavuşturdum ve özgürlüğümün bir tür özel Magna Carta'sı gibi tekrarlayıp durdum.

Bu sorunu bir yana bırakır bırakmaz daha önce düşünmeyi pek göze alamadığım, açıkçası iflasımın yol açtığı durumlardan doğan bazı konuları ele alıp rahat rahat gözden geçirebilirdim. Ama şimdi bu sorunu sakin kafayla düşün-

düğümde, daha önce sözünü ettiğim gaddar alacaklıların öfkesinden doğabilecek tehlikeleri geçici olarak daha az bilinen bir ad alıp kimlik değiştirerek ve iki aylık sakalımı koruyarak pek aza indirebileceğimi fark ettim. Ondan sonra hiç kuşkusuz bu dünyada makul bir hayata yönelebilir, sakin sularda yol alabilirdim. Bunun alçaklıktan başka bir şey olmadığının ayırdındaydım, ama başka çarem kalmamıştı. Ne olursa olsun soğukkanlılığımı korumakta ve ayakta kalmakta kararlıydım.

Kâğıt kalem getirttim ve New Romney[38] bankasına – garsonun verdiği bilgiye göre en yakın banka oydu– bir mektup yazarak banka müdürüne bir hesap açmak istediğimi bildirdim, elimi kolumu bağlayan elli kilo kadar altını taşıyacak güçlü kuvvetli bir atı olan bir araba ile kimlik doğrulaması yapılmış iki güvenilir adam göndermesini rica ettim. Mektubun altına, bana son derece saygın bir ad gibi gelen "Wells" imzasını attım.[39] Daha sonra da Folkestone'un bir adres rehberini bulup bir erkek giysileri satıcısında karar kıldım ve kendisinden haki bir tüvit takım için ölçülerimi alabilecek bir makastar, ayrıca bir bavul, bir giysi torbası, kahverengi çizmeler, birkaç gömlek, birkaç da şapka (kafama oturacak) göndermesini istedim; bir saatçiye de bir saat sipariş ettim. Mektuplar gönderildikten sonra bu otelin çıkarabileceği en iyi öğle yemeğini yedim ve soğukkanlılığımı elden geldiğince koruyarak yatağa uzanıp bir puro yaktım, bir süre sonra da talimatlarım uyarınca kimlik doğrulaması yapılmış o iki banka görevlisi geldi, altınlarımı tartıp götürdü. Ondan sonra da kapı vurulursa duymayayım diye yorganı başıma çekip huzur içinde uykuya yattım.

Uyudum. Hiç kuşkusuz yatıp uyumak Ay'dan dönen ilk insandan beklenmeyecek kadar sıradan bir şeydi; bu davranışımın genç ve hayal gücü kuvvetli okuru düş kırıklığına uğratabileceğini kestirebiliyorum. Ama korkunç yorgundum ve canım sıkkındı; lanet olsun, başka ne yapabilirdim

ki? Yaşadıklarımı o sırada anlatsam bana kim inanırdı ki? Üstelik başıma olmadık işler açılabilirdi. Ben de uyudum. En sonunda uyandığımda dünyayla yüzleşmeye hazırdım; kendi işimi kendim görmeye başladığım yıllardan beri dünyayla yüzleşmeye alışıktım zaten. Böylece kalkıp İtalya'ya gittim, bu hikâyeyi şimdi orada yazıyorum. Dünya bu anlattıklarıma inanmayacaksa, varsın bir uyduru olarak kabul etsin. Bana göre hava hoş.

Bu anlatı şimdi burada tamamlanırken, bu serüvenin ne kadar dolu dolu yaşanıp sona erdiğine bakınca hayrete düşüyorum. Herkes Lympne'de evini havaya, kendini de göğe uçuran Cavor'ın pek de başarılı bir bilimsel deneyci olmadığı kanısında; benim Littlestone'a varışımdan sonra meydana gelen patlamayı da Britanya ordusunun üç kilometre kadar uzaktaki Lydd'de düzenli olarak sürdürdüğü patlayıcı denemelerine bağlıyorlar. Tommy Simmons[40] adındaki o küçük çocuğun sırra kadem basışındaki payımı bugün bile kabullenmediğimi itiraf edeyim. Tabii bu olayı örtbas etmekte yetersiz kalabilir. Yanımda altın olduğu apaçık belli olan iki külçeyle yırtık pırtık giysiler içinde Littlestone sahiline çıkıvermeme olmadık açıklamalar getiriyorlar – gerçi benim için ne düşündükleri hiç umurumda değil. Bütün bunları zenginliğimin kaynağının inceden inceye sorgulanmasından kurtulmak için düzenlediğim söyleniyor. Bu kadar tutarlı bir hikâye uydurabilecek bir babayiğit daha var mıdır acaba? Eh, istedikleri kadar hepsini uydurduğumu sansınlar – durum ortada.

Hikâyemi anlattım işte – galiba artık bu dünyanın gailelerine geri dönmem gerekiyor. Ay'a gitmiş biri bile olsanız hayatınızı kazanmak zorundasınız. O yüzden, şimdi burada, Amalfi'de daha Cavor hayatıma girmeden tasarladığım oyun üstünde çalışıyor ve hayatımı onu tanımadan önceki düzenine sokmaya gayret ediyorum. İtiraf etmeliyim ki, ay ışığı odama vururken kafamı oyuna vermekte güçlük çeki-

yorum. Burada dolunay var, dün gece saatlerce kameriyede oturarak pek çok şeyi gizleyen ışıltılı boşluğa baktım. Masaların, sandalyelerin, sehpaların hepsinin külçe altından olduğunu düşünebiliyor musunuz? Gözü kör olsun! Keşke o Cavorite'ı yine bulsam! Ama böyle şeyler hayatta iki kez olmuyor. Burada Lympne'dekinden biraz daha iyi durumdayım, o kadar. Cavor'a gelince, o herkesten daha çapraşık bir ölümü seçti. Böylece bu hikâye sonunda bir rüya gibi tümden nihayete ermiş oluyor. O sıçramalarıyla, garip yiyecekleriyle, ağırlığın ortadan kalktığı, nefes almanın zorlaştığı anlarıyla hayatta olup bitenlerden o kadar farklı, insanların bugüne dek yaşadıklarına o kadar uzak ki, elimdeki Ay altınlarına karşın her şeyin bir rüya olduğuna doğrusu benim de inanasım geliyor.

22

Bay Julius Wendigee'nin Kurduğu Akla Zarar İletişim

Dünya'ya Littlestone'da geri dönüşümü anlatmayı bitirdiğimde "Son" yazıp altına bir bezek atmış ve Ay'da İlk İnsanlar'ın tekmil hikâyesinin anlatıldığı inancıyla kalemimi bir yana bırakmıştım. Bununla da kalmamış, elle yazılmış metni bir yayıncıya teslim ederek satışına izin vermiş, dahası büyük bir bölümünün *Strand Magazine*'de[41] yayımlandığını görmüş, Lympne'de başlamış olduğum oyunumun başına yeniden oturmuştum ki, hikâyenin daha bitmediğini fark ettim. O güne kadar aldığım en afallatıcı haberlerden biri Amalfi'den Cezayir'e[42] kadar ardımdan gelip beni buldu (altı ay kadar oluyor). Mars'la iletişim kurulmasını sağlayacak bir yöntem bulma umuduyla Amerika'da Bay Tesla'nın[43] kullandığı aygıta benzer bir aygıtla deneyler yapan Hollandalı bir elektrik teknisyeni olan Bay Julius Wendigee ne tuhaftır ki her gün kesinlikle Ay'daki Bay Cavor'dan gelen bölük pörçük İngilizce mesajlar aldığını bildiriyordu.

İlk başta bunun hikâyemin elyazmasını görmüş birinin yaptığı bir eşek şakası olduğunu sandım. Bay Wendigee'ye şaka yollu bir yanıt yazdıysam da kendisinden tüm kuşkularımı ortadan kaldıracak bir yanıt geldi; ben de inanılmaz

bir heyecana kapılarak Cezayir'den yola çıktığım gibi doğruca Bay Wendigee'nin çalıştığı Monte Rosa'daki[44] o küçük gözlemevine gittim. Onun kayıtlarını ve eletronik araçlarını –her şeyden önemlisi de Cavor'dan oraya ulaşan mesajları– görünce hâlâ süren kuşkularımdan eser kalmadı. Bay Wendigee'nin yanında kalmam, her gün kayıtların tutulmasında kendisine yardımcı olmam, Ay'a mesaj gönderilmesinde kendisiyle birlikte çalışmam için yaptığı öneriyi hiç düşünmeden kabul ettim. Anladığımıza göre, Cavor yalnızca hayatta değil, Ay mağaralarının mavi karanlığında bu akıl almaz karıncamsı yaratıklar, karınca adamlar topluluğu arasında özgürdü de. Anlaşıldığı kadarıyla topallıyordu, ama bunun dışında sağlığı yerindeydi – hatta Dünya'dakinden bile daha sağlıklı olduğunu açık seçik söylüyordu. Bir ara ateşi çıkmışsa da kalıcı bir etki bırakmamıştı. Pek tabii ki benim Ay kraterinde öldüğümü ya da uzayın derinliklerinde yitip gittiğimi sanıyordu.

Bay Wendigee, Ay'dan ilk mesajı aldığı sırada oldukça farklı bir araştırmaya girişmiş bulunuyordu. Okuyucu, Amerikalı ünlü elektrik mühendisi Bay Nikola Tesla'nın Mars'tan bir mesaj aldığını açıklamasıyla dünyanın heyecana geldiğini kuşkusuz hatırlayacaktır. Bay Tesla'nın açıklaması, dikkatleri bilim insanlarının uzun süredir haberdar olduğu bir gerçeğe; uzaydaki bilinmeyen bir kaynaktan tamamen Sinyor Marconi'nin telsiz telgrafı için kullandığına benzer elektromanyetik bozulma dalgalarının sürekli olarak Dünya'ya ulaştığına çekmişti. Gerçi Bay Tesla'nın yanı sıra daha pek çok gözlemci bu titreşimleri almak ve kaydetmek için bir aygıt yetkinleştirmeye çalışıyordu, ama pek azı bunların Dünyadışı bir göndericiden gelen gerçek mesajlar olduğunu düşünecek kadar ileriye gidebilmişti. Ne var ki, Bay Wendigee'yi kesinlikle bu pek az kişi arasına katmamız gerekir. 1898'den bu yana kendini nerdeyse bütünüyle bu konuya vermiş olan Bay Wendigee, geniş olanaklara sahip

biri olarak Monte Rosa'nın eteklerinde bu tür gözlemlere her bakımdan elverişli bir gözlemevi kurmuştu.

Bilim konusunda pek de bilgili olmadığımı kabul etmem gerekir, ama anlayabildiğim kadarıyla Bay Wendigee uzayın elektromanyetik koşullarındaki bozulmaları belirleme ve kaydetme konusunda son derece yaratıcı ve becerikliydi. Üstelik bu etkinlikler güzel bir tesadüf sonucu Cavor'ın Dünya'yı ilk arama girişiminden iki ay kadar önce başlamış ve işlerlik kazanmıştı. O yüzden, Cavor'ın en baştan beri gönderdiği mesajlar elimizde. Ama ne yazık ki bu mesajlar bölük pörçük gelmiş; insanlığa anlatma gereği duyduğu en önemli şey, Cavorite'ın nasıl yapılacağına ilişkin açıklamalar ise, tabii gerçekten gönderdiyse, kayda geçmemiş bir durumda uzay boşluğunda titreşerek dolaşıyor olsa gerek. Cavor'a yanıt yollamayı bir türlü başaramadık. O nedenle, Cavor hangi mesajları aldığımızı, hangilerini kaçırdığımızı bilemiyordu; tabii bize ulaşmak için gösterdiği çabaları Dünya'da herhangi bir kimsenin fark edip etmediğini de bilmiyordu. Ay'da yaşananlarla ilgili tam on sekiz uzun açıklama –hepsi elimize geçseydi elbette– göndermekteki kararlılığı iki yıl önce ayrıldığı gezegenini hiç aklından çıkaramadığını gösteriyor.

Bay Wendigee'nin elektromanyetik bozulmalara ilişkin kayıtlara Cavor'ın kusursuz İngilizcesinin karıştığını fark ettiğinde ne kadar şaşırdığını tahmin edebilirsiniz. Çılgın Ay yolculuğumuzdan hiç haberi olmayan Bay Wendigee'nin birden boşluktan çıkıp gelen bu İngilizceyle karşılaşınca şaşırmaması olanaksızdı!

Okuyucunun bu mesajların hangi koşullar altında gönderildiğini bilmesinde yarar var. Cavor'ın Ay'da bir yerlerde bir süreliğine de olsa birtakım elektrikli aygıtlara ulaştığı kesindi; –belki de gizlice– Marconi'ninkine benzer bir verici düzeni uyduruverdiği anlaşılıyordu. Bu vericiyi düzensiz aralıklarla, bazen yarım saat kadar, bazen de aralıksız

üç dört saat çalıştırabiliyordu. Bu sürelerle Ay'ın göreli konumunu ve Dünya yüzeyinde sürekli değişen noktaları göz önüne almaksızın mesajlarını gönderip duruyordu. Cavor'ın yolladığı mesajlar bu durumun ve kayıt cihazlarımızda ister istemez meydana gelen bozuklukların bir sonucu olarak son derece değişken aralıklarla bir geliyor, bir gidiyordu; zaman zaman belirsizleşiyor, zaman zaman da esrarengiz ve çok sinir bozucu bir biçimde "zayıflayarak kayboluyordu". Üstüne üstlük uzman bir telsizci de değildi; yaygınlıkla kullanılan kodlamayı[45] ya bir ölçüde unutmuştu ya da hiçbir zaman tam olarak öğrenmemişti; yorgun düştüğü anlarda da sözcükleri atlıyor ve garip bir biçimde heceleyerek yanlış yazıyordu.

Sonuçta Cavor'ın gönderdiği mesajların muhtemelen yarısına yakınını kaçırmış olmalıyız; elimize geçenlerin büyük bölümü de hasarlı, kırık dökük ve yer yer silinmiş durumda. Dolayısıyla okurlar birazdan okuyacakları özette pek çok kopukluk, eksiklik ve ani konu değişiklikleriyle karşılaşmaya hazır olmalılar. Bay Wendigee'yle Cavor kayıtlarının eksiksiz ve açıklamalı bir basımı üstünde çalışıyoruz; kullanılan cihazların ayrıntılı bir dökümünün de yer alacağı bu basımın ilk cildinin önümüzdeki ocak ayında yayımlanacağını umuyoruz. Bu asıl eksiksiz ve bilimsel rapor olacak, burada sunulan ise kayıtların yalnızca ilk popüler çözümü. Ama yine de bize o kadar yakın olmakla birlikte bizimkine hiç benzemeyen o dünyanın nasıl bir yer olduğunu burada hiç değilse ana hatlarıyla ortaya koyacak ve anlatmış olduğum hikâyeyi tamamlayacağız.

23

Bay Cavor'dan Alınan İlk Altı Mesajın Özeti

Bay Cavor'ın ilk baştaki iki mesajı o daha geniş cilde bırakılabilir. O iki mesajda kürenin yapılışı ve Dünya'dan yola çıkışımız can alıcı bir önem taşımasa da çok daha özlü bir biçimde ve ilginç ayrıntılar verilerek olduğu gibi anlatılıyor. Cavor mesajlar boyunca benden hayatta değilmişim gibi söz ediyor, ama Ay'a inişimizi anlatırken nedense birden asabileşiyor. Benden "Zavallı Bedford" ve "o zavallı genç adam" diye söz ederken, "böyle bir serüven için hiç de donanımlı olmayan" bir genç adamın "başarıdan başarıya koşacağı" bir gezegenden bu denli tehlikeli bir görev uğruna ayrılmasına sebep olduğu için kendini suçluyor. Bana kalırsa, acarlığımın ve işbilirliğimin kafasında oluşturduğu o kürenin gerçeğe dönüşmesindeki payını hafife alıyor. Bir tren yolculuğu yapmışız gibi, uzaydan geçişimize nerdeyse hiç değinmeden, "Vardık," deyiveriyor.

Sonra birden bana gittikçe haksızlık etmeye başlıyor. Hayatı boyunca gerçeğin peşinde koşmuş bir adamdan bekleyemeyeceğim kadar haksızlık ediyor. Bütün bu yaşananlara dair yazmış olduklarıma bakıyorum da, Cavor'a karşı onun bana olduğundan kesinlikle daha adil olmuşum. Geçiştirdi-

ğim pek az şey olmuş ve hiçbir şeyi örtbas etmemişim. Oysa o şöyle diyor:

"Çok geçmeden içinde bulunduğumuz koşulların ve çevrenin –büyük ağırlık kaybı, seyrelmiş ama oksijeni çok artmış hava, bunun sonucunda kasların aşırı çalışması, ne idüğü belirsiz tohumlardan çıkan esrarengiz bitkilerin hızla büyümesi, dehşetengiz gökyüzü– dostumu gereğinden fazla telaşlandırdığı ortaya çıktı. Ay'da adeta karakteri bozuldu. Tepkisel, düşüncesiz, geçimsiz biri oldu çıktı. Çok geçmeden birtakım dev bitkileri kafasızca gövdeye indirerek sarhoş olması, nasıl birileri olduklarını doğru dürüst gözlemleme fırsatı bile bulamadan Seleneliler tarafından ele geçirilmemize yol açtı..."

(Gördüğünüz üzere, aynı "bitkiler"e kendisinin de teslim olduğundan hiç söz etmiyor.)

Sonra da bu yaklaşımını sürdürüyor: "Selenelilerle birlikte çetin bir geçide girdiğimizde, Bedford onların bazı el kol hareketlerini yanlış anlayıp" –ne kadar da sevimli el kol hareketleriydi ama!– "paniğe kapılarak şiddete başvurdu. Çıldırarak önüne çıkana saldırdı, üçünü öldürdü, bu saldırganlığın ardından onunla birlikte kaçmak zorunda kaldım. Çok geçmeden yolumuzu kesmeye kalkan bir sürü Seleneliyle kapıştık ve yedi sekizini daha öldürdük. Beni yeniden yakaladıkları anda öldürmemeleri bu yaratıkların ne kadar hoşgörülü olduğunu gösterir. Kendimizi dışarıya attık ve küremizi bulma şansımızı artırmak için ilk geldiğimiz krateri aramızda paylaştık. Derken karşıma yine birtakım Seleneliler çıktı, ama bunların başında iki Seleneli vardı ki biçimleri bile daha önce gördüklerimizden epeyce farklıydı; başları daha büyük, gövdeleri daha küçüktü, üstelik çok daha gelişkin bir kabukla sarmalanmışlardı. Onlardan bir süre kaçtıysam da sonunda derin bir yarığa düşüp başımdan fena yaralandım ve dizkapağım çıktı; sürünerek ilerlerken canım o kadar yanıyordu ki razı gelirlerse teslim olmaya ka-

rar verdim. Ama izin vermekle kalmadılar, ne kadar umarsız bir durumda olduğumu fark edince beni alıp yeniden Ay'ın içlerine götürdüler. Bedford'a gelince, onu bir daha görmediğim gibi hiçbir haber de alamadım; anladığım kadarıyla onu hiçbir Seleneli de görememiş. Ya gece vakti kraterde başına bir şey geldi ya da daha büyük bir olasılıkla küreyi buldu ve beni atlatıp küreyi aldı kaçtı – ama korkarım kontrolü elinden kaçırdı ve uzay boşluğunda sonu olmayan bir yazgıya teslim oldu."

Böyle dedikten sonra beni bir yana bırakıyor ve daha ilginç konulara giriyor. Onun editörü olmamı fırsat bilerek anlattığı hikâyeyi kendi yararıma saptırmak hiç hoşuma gitmez, ama bütün bu olayları çarpıtmasına da burada karşı çıkmak zorundayım. O kan lekeleri içindeki kâğıda darı darına yazdığı mesajda bambaşka bir hikâye anlattığından ya da anlatmaya çalıştığından hiç söz etmiyor. Söylemeden edemeyeceğim, anlaşılan bu şerefli teslim oluş meselesini kendini Ay'lılar arasında güvende hissetmeye başladıktan sonra kurmuş kafasında; "kendisini atlatıp kaçtığım" hikâyesine gelince, bu konuda kimin haklı olduğuna karar vermeyi tamamen okura bırakmaktan yanayım. Örnek bir insan olmadığımın farkındayım – hiçbir zaman da öyle biri gibi görünmeye çalışmadım. Ama *onun göstermeye çalıştığı gibi biri* de değilim.

İşte benimle ilgili yanlışlar bunlar. Cavor'ın bundan sonraki mesajlarını sakin kafayla yayıma hazırlayabilirim, çünkü artık benden söz etmiyor.

Anlaşıldığı kadarıyla, karşısına çıkan Seleneliler onu "bir çeşit balon" dediği bir şeyle "büyük bir kuyu"dan aşağıya taşıyarak içerilerde bir yere indirmişler. Bunu anlattığı karman çorman bölümden ve daha sonra rastladığımız bazı göndermeler ve ipuçlarından, bu "büyük kuyu"nun, her biri Ay "krateri" dedikleri o yerden nerdeyse yüz elli kilometre kadar aşağıya inerek uydumuzun merkezine ulaşan o muaz-

zam yapay kuyular ağının bir parçası olduğunu çıkarıyoruz. Meğer bu kuyular birbirine enlemesine uzanan geçitlerle bağlanıyor, dipsiz mağaralara açılıyor ve geniş küresel alanlara doğru genişliyormuş; aslında Ay'ın dokusu kilometrelerce aşağılara kadar sünger kayalardan oluşuyormuş. "Bu süngersiliğin bir bölümü doğal," diyor Cavor, "ama çok büyük bir bölümü de Selenelilerin geçmişteki muazzam çabasının ürünü. Geçitlerin çevresindeki bu büyük daireleri oluşturan kazılmış kaya ve toprağın kocaman dairesel tepeleri Dünya'daki gökbilimciler tarafından (yanlış bir benzetme sonucu) yanardağ[46] diye biliniyor."

Kendisini o "bir çeşit balon"la bu kuyudan aşağıya indirdiklerini, ilkin zifiri karanlık bir yere, oradan da fosforışımanın durmadan arttığı bir bölgeye taşıdıklarını söylüyor. Cavor'ın iletileri bir bilim insanı olmasına karşın nedense ayrıntıları umursamadığını gösteriyor, ama bu ışığın Orta Deniz'e doğru gittikçe daha gür akan –"hiç kuşkusuz fosforışıl bir organizma içeren"– dereler ve çavlanlardan geldiğini anlıyoruz. Aşağılara doğru indikçe de, "Seleneliler de ışıyordu," diyor. En sonunda da, çok aşağılarda bir yerde, sanki ısısız bir ateş gölü gibi, Orta Deniz'in tuhaf bir çırpıntıyla parıldayan ve burgaçlanan sularını görmüş; "kaynamak üzere olan parlak mavi süt gibi" diyor.

Cavor, daha sonraki bir bölümde de, "Bu Ay Denizi," diyor, "kımıltısız bir okyanus değil; güneşsel bir gelgit onun Ay ekseni çevresinde sürekli akışını sağlıyor ve sularında garip fırtınalar kopuyor, kaynamalar oluyor, hızlı akıntılar oluşuyor; zaman zaman buradan yukarılardaki dev karınca yuvalarının işlek yollarına doğru soğuk rüzgârların ve uğultuların yükselmesine yol açıyor. Su yalnızca hareketlendiğinde ışık saçıyor; nadiren durulduğu dönemlerde ise kararıyor. Gördüğünüzde, suları genellikle yağlı bir kabarışla yükselip alçalıyor ve parlak köpüklü tanecikler, iri kabarcıklar ağır ağır akan, pek o kadar parlak olmayan akıntıyla sürükle-

niyor. Seleneliler okyanusun mağaramsı geçitlerinde ve gölcüklerde kanoya benzeyen ufak, dar kayıklarla seyrediyorlar; Ay'ın efendisi olan Ulu Aylı'nın çevresindeki geçitlerdeki yolculuğumdan önce o sularda kısa bir gezintiye çıkmama bile izin verdiler.

Mağaralar ve geçitler doğal olarak çok dolambaçlı. Bu yolların büyük bir bölümünü yalnızca balıkçılar arasından çıkan uzman kılavuzlar biliyor; Seleneliler buraların labirentlerinde sık sık kaybolup gidiyorlar. Söylediklerine göre, daha uzaklardaki kovuklarda acayip yaratıklar pusuda bekliyormuş, bazıları o kadar korkunç ve tehlikeliymiş ki Ay bilginleri bunları hâlâ yok edememiş. Örneğin, bir sürü yapışkan dokunaçtan oluşan Rapha'nın parça parça edildiğinde çoğaldığı; kimsenin göremediği, ok gibi fırlayan bir yaratık olan Tzee'nin sinsice atılıp öldürüverdiği söyleniyor…"

Pırıltılı bir dille anlatıyor.

"Bu gezinti bana Mamut Mağaraları'yla[47] ilgili okuduklarımı hatırlattı; her yere yayılan mavi ışık yerine sarı ışık saçan bir meşalem ve kanonun kıçındaki motoru çalıştıran ekşi suratlı bir Seleneli yerine sağlam bir kürekçim olsaydı, kendimi birden Dünya'da bulduğumu sanabilirdim. Çevremizde çok değişken, bazıları siyah, bazıları soluk mavi ve damarlı kayalar vardı; arada sırada bir gökyakut madenindeymişiz gibi yanıp sönüyor, ışıldıyorlardı. Aşağılarda da fosfor gibi ışıldayan balıklar en az onlar kadar fosforlu derinliklerde bir görünüp bir kayboluyordu. Sonra birden işlek kanallardan birindeki kabarık akarsuyun bitiminde deniz mavisi bir görünüm uzanıp gidiyor, bir rıhtım beliriveriyor ve dikey yollardan birinde kalabalık ve muazzam bir kuyu görünür gibi oluyordu.

Işıltılı sarkıtlardan geçilmeyen harikulade bir yerde bazı tekneler demirlemişti. Teknelerden birinin yanı başında durmuş, ağ çekmekte olan uzun kollu balıkçı Selenelileri seyrediyorduk. Bunlar kolları çok güçlü, kısa, çarpık bacaklı,

yüzlerinde buruşuk maskeler olan ufak tefek, kambur böceklerdi. Çektikleri ağ sanki Ay'da karşılaştığım en ağır şeydi; üstüne birtakım ağırlıklar yüklenmişti –besbelli altındı bunlar– ve bu sularda daha iri ve yenilebilir balıklar derin yerlerde dolandığı için ağın çekilmesi çok vakit alıyordu. Ağdaki balıklar yukarıya çekildiğinde mavi bir ay doğuyordu sanki – kıpır kıpır, sıçrayıp oynaşan mavi bir ışıltı.

Ağa takılanlar arasında Selenelilerin görür görmez heyecandan titreyerek çığlıklar attıkları, öfke içinde çabucak kesip parçalara ayırdıkları, çokdokunaçlı, yırtıcı, kem gözlü siyah bir yaratık vardı. Kesilen parçalarının her biri vahşice çırpınıp kıvranıyordu. Sonradan ateşim çıktığında, bilinmedik denizlerden var gücüyle fırlayıveren o amansız, azgın yaratık tekrar tekrar rüyama girecekti. Ay âleminde o güne kadar gördüğüm en kuduruk, en kötücül şeydi..."

"Bu denizin yüzeyi Ay'ın dışyüzünün nerdeyse üç yüz kilometre (belki daha fazla) aşağısında olsa gerek; öğrendiğim kadarıyla, Ay'daki bütün kentler bu Orta Deniz'in hemen yukarısında, daha önce sözünü ettiğim mağaralarla dolu alanlarda ve yapay galerilerde yer alıyor; bunlar Ay'ın dışyüzüyle iletişimi hepsi de Dünyalı gökbilimcilerin deyimiyle Ay 'kraterleri'ne açılan dev dikey kuyular aracılığıyla kuruyorlar. Yakalanmadan önce yaptığım gezintiler sırasında bu menfezlerden birini örten kapağı görmüştüm.

Ay'ın merkezine o kadar yakın olmayan yerlerin durumu hakkında henüz çok kesin bilgiler edinemedim. Aybuzağılarının geceleri barındıkları koskocaman bir mağaralar ağı, ayrıca mezbahalar ve benzeri yerler var – Bedford ve ben bunlardan birinde Seleneli kasaplarla kapışmıştık. Sonra bir de, yukarılardaki karanlığın içinden indirilen et yüklü balonlar gördüm. Burada bulunduğum sürece, bütün bunlar hakkında kendini Londra'da bulan bir Zulu'nun bu kadar zamanda Britanya'nın tahıl kaynakları hakkında edinebile-

ceği bilgi kadar bilgi edinemediğimi söylemeliyim. Ama yine de bu dikey kuyular ve yüzeydeki bitkiler Ay'ın atmosferinin havalandırılmasında ve temiz tutulmasında büyük bir rol oynuyor olsa gerek. Bir seferinde, daha doğrusu hapisten yeni çıktığımda kuyudan *aşağıya* soğuk bir rüzgâr, daha sonra da yukarıya doğru sirokoya benzer bir rüzgâr esince ateşlenmiştim. Belirsiz bir hummadan üç hafta kadar hasta yattım; uyumama ve bereket versin cebimde getirdiğim kinin haplarına karşın, Ay'ın efendisi olan Ulu Aylı'nın sarayına götürülünceye kadar bitkin bir halde serilip kaldım."

Cavor, "Hastalık günlerimdeki perişanlığımın ayrıntısına girmeyeceğim," diyorsa da, burada yer veremeyeceğim kadar ayrıntıya girerek o günleri uzun uzadıya anlatıyor. "Ateşim uzun süre düşmedi ve iştahım tamamen kesildi," diye devam ediyor. "İkide bir uyanıyor, rüyamda kâbuslar görüyordum; bir ara Dünya hasretiyle çıldıracak gibi olduğumu hatırlıyorum. Mavinin bıktırıcı tekdüzeliğini kıracak bir rengin özlemiyle yanıp tutuşuyordum..."

Bundan sonra Cavor hemen Ay atmosferinin süngersiliği konusunu yeniden ele alıyor. Gökbilimciler ve fizikçilerin bana söylediğine bakılırsa, Cavor'ın anlattıklarının hepsi Ay'la ilgili daha önceki bilgilerle tam bir uyum içinde. Bay Wendigee, Dünya'daki gökbilimcilerde gözü pek bir tümevarıma gidecek cesaret ve hayal gücü olsaydı, diyor, Cavor'ın Ay'ın genel yapısıyla ilgili söylediklerinin hemen hepsini çok önceden ortaya koyabilirlerdi. Ay ile Dünya'nın aynı kütleden oluşan, dolayısıyla da aynı maddeden oluşan kardeş gezegenler olmadıklarını, Ay'ın Dünya'nın uydusu olmadığını artık kesin olarak biliyorlar. Ay'ın özkütlesi Dünya'nınkinin yalnızca beşte üçü kadar olduğu için de çok büyük bir mağaralar ağıyla oyulmuş olduğu açık. Yıldızları son derece esprili bir dille yorumlayan Kraliyet Derneği üyesi Sir Jabez Flap[48] bu tür kolay çıkarsamalara varmak için ille de Ay'a gitmemize gerek olmadığını söylüyor ve Gruyère'e[49] bir

göndermeyle sözcük oyunu yapıyordu; ama Ay'ın içindeki oyuklar konusundaki bilgisini hiç kuşkusuz daha önce de dile getirebilirdi. Tabii Ay'ın içi oyuksa, havanın ve suyun çok fazla olmaması çok kolay açıklanabilir. Deniz mağaraların dibinde yer alıyor, hava da fizik yasalarına uygun olarak galerilerin oluşturduğu o koca süngersi yapının içinden geçiyor. Ay'daki mağaralar genellikle çok rüzgârlı yerler. Güneş ışığı Ay'a vurduğunda, o tarafta bulunan galerilerdeki hava ısınıyor, basıncı yükseliyor, havanın bir kısmı dışarıya sızıp kraterlerdeki buharlaşan havaya karışıyor (oradaki bitkiler havanın karbonik asitini alıyor), buna karşılık havanın büyük bölümü galerilerin içinden dolaşarak güneş ışığı çekildiği için serinleyen taraftaki azalan havanın yerini alıyor. Dolayısıyla, Ay günü boyunca, dıştaki galerilerde doğu yönünde sürekli bir rüzgâr ve kuyulardan yukarıya doğru bir akış oluyor; bu karmaşık yapı kuşkusuz büyük ölçüde galerilerin değişken biçimlerinden ve Seleneli aklının yaratıcı buluşlarından kaynaklanıyor…

24

Selenelilerin Doğa Tarihi

Cavor'ın altıncıdan on altıncıya kadarki mesajları çoğunlukla o kadar kopuk kopuk geldi ve o kadar tekrarlamayla dolu ki sıralı bir anlatı olduğunu söylemek zor. Bunlar bilimsel raporda hiç kuşkusuz baştan sona sunulacak, ama burada daha önceki bölümde olduğu gibi özetleyerek ve alıntılar vererek devam etmek çok daha uygun olacaktır. Her sözcüğü keskin bir eleştirel incelemeden geçirdik; benim Ay'da olup bitenlerle ilgili kısa anılarım ve izlenimlerimin de pek çok şeyin yorumlanmasında çok büyük yararı oldu, yoksa birçok şey karanlıkta kalabilirdi. Ve pek doğal ki, canlı varlıklar olarak ilgimiz Ay âleminin salt fiziksel durumundan çok daha fazla Cavor'ın da aralarında yaşadığı bu Ay böceklerinin tuhaf topluluğuna odaklanıyor.

Galiba gördüğüm Selenelilerin dik durabilmeleri, kolları ve bacaklarıyla insana benzediklerine açıklık getirmiş, kafalarının genel görüşünü ve kollarıyla bacaklarının eklemlerini de böceklere benzetmiştim. Ay'da yerçekiminin daha az olmasının tuhaf bir sonucu olarak Selenelilerin kırılgan ve narin bir yapısı olduğundan da söz etmiştim. Cavor bütün bu noktalarda beni doğruluyor. Dünya'daki hiçbir canlı sınıflamasına girmeseler de Cavor onlardan "hayvanlar" diye

söz ediyor ve "Dünya'daki böceklerin gövdelerinin neyse ki çok küçük kaldığını" vurguluyor. Dünya'da yaşayan ve soyu tükenmiş en iri böceklerin boyu aslında on beş santimi geçmez; "ama burada, Ay'daki yerçekimi daha az olduğu için böcek olduğu kadar omurgalı da olan bir yaratığın insan boyutlarına, hatta insandan da büyük boyutlara ulaşabildiği anlaşılıyor."

Gerçi karıncalardan hiç söz etmiyor, ama yaptığı bütün göndermeler aklıma hep karıncaları getiriyor; dur durak bilmeden çalışmaları, zekâları, toplumsal örgütlenmeleri, özellikle de hemen bütün öteki hayvanlarda görülen erkek ve dişilerin yanı sıra çok çeşitli cinsiyetsiz yaratıkların da –hepsi yapı, karakter, güç ve yarar açısından farklılık gösteren ama hepsi de aynı türün üyeleri olan işçiler, askerler ve benzeri– bulunmasıyla karıncaları aklıma düşürüyor. Seleneliler, sırf çok farklı uğraşlara uyarlanmaları yüzünden de olsa, hiç kuşkusuz karıncalardan çok daha iriler. Kaldı ki, karıncaların dört beş farklı biçimi olmasına karşılık, Selenelilerin nerdeyse sayısız farklı biçimi var. Ay'ın dış katmanında rastladığım Selenelilerde gözlemlenebilen hatırı sayılır farklılıkları ortaya koymaya çalıştım; boy, renk tonu ve biçim farklılıkları birbirlerinden çok büyük ölçüde ayrılan insan ırkları arasındaki farklılıklardan aşağı kalmıyordu. Ama benim görmüş olduğum bu tür farklılıklar Cavor'ın sözünü ettiği muazzam ayrımların yanında hiç kalır. Aslında, benim Ay'ın dış katmanında gördüğüm Selenelilerin çoğu aynı renkteydi ve aynı işle uğraşıyordu – aybuzağısı çobanları, kasaplar, deri yüzücüler, vb. Ay'ın iç kesimlerinde hiç ummadığım kadar büyük bir çeşitlilik olduğu anlaşılıyor. Ay gerçekten de dev bir karınca yuvası. Ama karınca âleminin belli başlı beş türüne –işçi, asker, kanatlı erkek, kraliçe ve köle– karşılık, Aylılar arasında yüzlerce tür vardı; bununla da kalmıyor, her tür kendi içinde birbiriyle bağıntılı olarak birçok ara tür barındırıyordu. Üstelik Cavor'a bakılırsa, bu Seleneliler yal-

nızca karıncalardan çok üstün olmakla kalmıyorlardı, aynı zamanda zekâ, ahlak ve toplumsal erdem açısından insandan da çok üstündüler.

Anlaşılan Cavor bunu çok çabuk keşfetmişti. Anlattıklarından "beyin tasları (kafaları?) daha iri ve bacakları çok daha kısa" bazı Selenelilerin yönetimindeki aybuzağısı çobanları tarafından ele geçirildiğini öğreniyorum demeyeyim de çıkarıyorum. Dürtükleyince bile yürümediğini görünce onu taşıyarak karanlığın içine götürmüşler, daha önce benim geçmeye yanaşmadığım köprü olduğunu tahmin ettiğim kalasa benzer dar bir köprüden geçirmişler ve ilk başta benim asansöre benzettiğim bir şeye bindirmişler. Bu bizim o zaman karanlıkta göremediğimiz o balon olsa gerekti; benim altı boş bir kalas sandığım şey de besbelli dar bir geçitti. Cavor'ı buradan Ay'ın gittikçe aydınlanan katmanlarına indirmişler. İlk başlarda –Selenelilerin cıvıltıları dışında– sessizce iniyorlarmış, daha sonra uğultulu bir çalkantının içine girmişler. Çok geçmeden gözleri zifiri karanlığa alışınca Cavor çevresini gittikçe daha iyi görmeye başlamış, en sonunda da ortalık iyice görünürlük kazanmış.

Cavor, yedinci mesajında, "Gözünüzün önüne koskocaman, silindirik bir boşluk getirin," diyor, "belki yarım kilometre uzunluğunda; ilk başta loş, giderek aydınlanıyor, büyük platformlar boşluğun yanlarından en sonunda aşağıda mavi bir derinlikte kaybolan sarmal kıvrılışlarla aşağıya uzanıyor ve insanın nasıl ve neden olduğunu anlayamayacağı kadar parlak bir ışığa bürünüyor. Tepesinden aşağıya baktığınız en yüksek sarmal merdiveni ya da asansör boşluğunu düşünün ve bunu yüz katı büyütün. Bunu alacakaranlıkta mavi bir camdan gördüğünüzü hayal edin. Oradan aşağıya baktığınızı düşünün; ama kendinizi olağanüstü hafif hissettiğinizi ve Dünya'daki gibi başınızın dönmediğini de hayal edin, o zaman benim ilk izlenimimin nasıl bir şey olduğunu anlarsınız. Bu muazzam kuyunun çevresinde, Dünya'da dü-

şünülebileceğinden çok daha dik bir sarmal halinde uzanan ve uçurumdan yalnızca küçük bir korkulukla korunarak birkaç kilometre aşağıda gözden kaybolan dik bir yol oluşturan geniş bir galeri hayal edin.

Başımı kaldırıp yukarıya bakınca aşağıdaki görünümün aynını gördüm; tabii çok dik bir huniye bakmak gibi bir şeydi. Kuyudan aşağıya bir rüzgâr esiyordu; çok yukarılardan, dışarıdaki akşam otlamasından sonra yeniden aşağıya indirilen aybuzağılarından geldiğini sandığım gittikçe zayıflayan böğürtüler duyuyordum. Sarmal galerilerin yukarılarına, aşağılarına dağılmış bir sürü Aylı, gövdelerinden soluk pırıltılar saçılan o böcekler bizim gelişimizi seyrediyorlar ya da ne olduğunu bilmediğim işlerle uğraşıyorlardı.

Bir kar tanesi sanki buz gibi rüzgârla savrulup hızla yere indi. Derken bir de baktım, bir paraşüte tutunmuş küçük bir yaratık, ufak tefek bir böcek-adam hızla süzülerek Ay'ın içlerine doğru iniyor.

Yanımda oturan iri kafalı bir Seleneli, başımı sallayışımdan gördüğümü anlayıp fil hortumuna benzeyen 'el'ini uzattı, çok aşağılarda belli belirsiz görünen bir iskeleyi gösterdi: Boşlukta asılı gibi duran küçük bir platform. Bize yaklaştığında hemen hız kestik, biraz sonra da yanaşıp durduk. Fırlatılan halatı yakaladılar; aşağıya çekildim ve kendimi beni görmek için birbirlerini itip kakan bir sürü Selenelinin arasında buldum.

Akla zarar bir kalabalık vardı. Birden bu Ay yaratıkları arasındaki bütün farklılıklar olanca çarpıcılığıyla gözlerimin önüne serildi.

Doğrusunu isterseniz, herkesin birbirini itip kaktığı o kalabalıkta birbirine benzeyen iki yaratık bulmak olanaksızdı. Bedenleri farklı olduğu gibi boyları da farklıydı. Bazıları şişman, etli butluydu, bazıları öbürlerinin bacakları arasında koşturuyordu, bazıları da yılanlar gibi kıvrılıp bükülüyor, birbirine dolanıyordu. Hepsi insana benzemeyi her nasılsa

becermiş acayip ve ürkütücü bir böceği akla getiriyordu; ama hepsinde de belirli bir özellik aşırı abartılmış gibiydi; birinin koskocaman bir sağ önkolu vardı, duyargamsı dev bir kol; biri sanki cambaz ayaklıklarının üstünde duruyormuş gibi safi bacaktı; birinde keskin bir göze benzer bir şeyin yanından buruna benzeyen iri bir organ çıkıyor, bu da onun afallatıcı bir biçimde insan gibi görünmesini sağlıyordu, ta ki o ifadesiz ağzı görününceye kadar. Istakoz kıskaçlarından yapılmış palyaço suratları görmüşsünüzdür – onlara benziyordu. Aybuzağısı muhafızlarının tuhaf ve (altçenelerinin ve çene dokunaçlarının olmaması dışında) hepsinden daha böceksi olan kafaları akıl almaz dönüşümlere uğramıştı; bazılarının kafası geniş ve kısa, bazılarının kafası uzun ve dardı, bazılarında kaşların olması gereken yerden boynuzlar ve garip şeyler çıkıyordu, bazıları ise bıyıklıydı ve yandan bakınca her nasılsa insana benziyordu. Kocaman balonlar gibi şişmiş beyintasları vardı. Gözler de nedense birbirlerinden çok farklıydı; bazıları çok iri ve kıpır kıpırdı, bazıları karanlık derin çukurlara benziyordu. Kimilerinin tombul gövdelerinin üstünde minicik kalmış kafaları insanı hayretler içinde bırakıyordu; sonra bir de acayip, çelimsiz yaratıklar vardı ki sanki sırf o beyaz çevrimli, fal taşı gibi açılmış gözleri taşımak için yaratılmışlardı. Ve en tuhafı da, bu yeraltı dünyasında, kilometrelerce uzanan kayalar tarafından güneşten ya da yağmurdan korunan bu dünyada yaşayan bu tekinsiz yaratıklardan birkaçının dokunaçlı ellerinde şu bildiğimiz şemsiyelere benzeyen şemsiyelerin bulunmasıydı! Aklıma hemen o paraşütçü geldi.

Bu Aylılar tıpkı benzer durumlarda insanların davrandığı gibi davranıyorlardı: birbirlerini itip kakıyor, birbirlerine omuz atıyor, dahası beni görebilmek için birbirlerinin üstüne tırmanıyorlardı. Sayıları durmadan artıyor ve rehberlerimi gittikçe daha fazla sıkıştırıyorlardı" –Cavor burada ne demek istediğini açıklamamış– "ikide bir ortaya çıkan yeni

yeni yaratıklar karşısında apışıp kalmıştım. Çok geçmeden kaydedilip bir sedyeye yatırıldım; güçlü kuvvetli taşıyıcıların omuzlarında o dayanılmaz kargaşanın içinden, dört bir yanımı saran gözlerin, yüzlerin, maskelerin, dokunaçların, böcek kanatlarının hışırtısına benzeyen keskin seslerin, böğürtülerin ve Selenelilerin cıvıltılarının arasından Ay'da bana ayrılan bölmeye taşındım."

Cavor'ın "altıgen bir bölme"ye götürüldüğünü ve orada bir süre mahpus tutulduğunu anlıyoruz. Daha sonra kendisine çok daha geniş bir özgürlük tanınmış; nerdeyse Dünya'nın uygar bir kentindeki bir insan kadar özgürlüğe kavuşmuş. Yine anlaşıldığı kadarıyla, Ay'ın hükümdarı ve efendisi olan o esrarengiz varlık Cavor'ı korumaları, incelemeleri ve onunla olabildiğince zihinsel iletişim kurmaları için "iri kafalı" iki Seleneliyi görevlendirmiş. Bu iki yaratık, başka bir âlemin varlıkları olan bu olağanüstü böcek adamlar, çok şaşırtıcı ve akıl almaz gibi görünse de çok geçmeden Cavor'la Dünya diliyle iletişim kurmayı başarmışlar.

Cavor onlardan Phi-oo ve Tsi-puff diye söz ediyor. Phi-oo, diyor, bir elli boyundaydı; nerdeyse elli santim uzunluğunda çöp gibi bacakları ve Aylılarda çok rastlandığı üzere ufacık ayakları vardı. Bunların üstünde dengede durabilen küçücük gövde kalp atışlarıyla zonkluyormuş. Phi-oo'nun uzun, yumuşak, çok eklemli kollarının ucunda dokunaçlı tutaklar varmış, boynu da çok eklemli olmakla birlikte çok kısa ve kalınmış. "Kafası," diyor Cavor –anlaşılan uzayda yolunu şaşırıp kaybolan daha önceki bir açıklamaya gönderme yaparak– "Aylılarda yaygın olarak görülen biçimde, ama her nasılsa değişime uğramış. Ağzı çoğunda olduğu gibi ifadesiz ve aralık, ama rastlanmadık ölçüde küçük ve aşağıya doğru kıvrılıyor; maskesi ise iri ve yassı burnunun üstünde

yama gibi duruyor. Kafasının iki yanında minik tavuk gözleri var. Kafanın geri kalan bölümü şişip genişleyerek koca bir yuvara dönüşmüş, aybuzağısı çobanlarındaki kitin benzeri sert üstderi de incele incele bir zar halini almış, beynin bu zarın altındaki titreşimleri açık seçik görülebiliyor. Aslında kafası aşırı ölçüde büyümüş bir yaratık, gövdesinin geri kalanı ise her bakımdan bodur kalmış." Cavor başka bir bölümde de onun arkadan görünüşünü Dünya'yı omuzlarında taşıyan Atlas'a[50] benzetiyor. Anlaşıldığı kadarıyla, Tsi-puff da benzer bir böcekmiş, ama "yüzü" epeyce uzunmuş, beyninin büyümesi de farklı bölgelerde olduğu için kafası yuvarlak değil, sapı aşağıya dönük bir armut biçimindeymiş. Cavor'a eşlik edenler arasında sedyeciler, çok geniş omuzlu eciş bücüş yaratıklar, örümcekten farksız rehberler ve bodur bir ayakçı da bulunuyormuş.

Phi-oo ve Tsi-puff'un konuşma sorununa nasıl yaklaştıkları çok açıktı. Cavor'ın mahpus tutulduğu o "altıgen hücre"ye girer girmez öksürükten başlayarak çıkardığı her sesi taklit etmeye başlamışlar. Anlaşılan Cavor onların niyetini hemen kavramış ve sözcükleri tekrarlayarak nasıl söylendiğini göstermeye başlamış. Yöntem muhtemelen hep aynıymış. Phi-oo bir süre Cavor'ın yanında kalıyor, ondan duyduğu her sözcüğü yineliyormuş. İlk öğrendiği sözcük "insan", ikincisi de "aysan" olmuş – belli ki Cavor Aylılara "Seleneli" diyeceğine o anda "aysan" sözcüğünü uyduruvermiş. Phi-oo bir sözcüğün anlamından emin olur olmaz onu Tsi-puff'a tekrarlıyor, Tsi-puff da o sözcüğü belleğine kazıyormuş. Daha ilk oturumda yüzden fazla İngilizce isim öğrenmişler.

Anlaşılan, bir süre sonra Cavor'ın çizimlerini oldukça kaba bulduklarından açıklamalara eskiz ve taslaklarla yardımcı olması için bir ressam getirmişler. "Eli işlek, gözü keskin bir yaratıktı," diyor Cavor; öyle anlaşılıyor ki inanılmaz bir çabuklukla çiziyormuş.

On birinci mesaj besbelli daha uzun bir iletinin yalnızca bir bölümü. Kaydı anlaşılamayan bölük pörçük birkaç cümleden sonra şöyle devam ediyor:

"Ancak ilk başlarda büyük bir hevesle yaptığımız görüşmelerin ayrıntılarını anlatmak hem yalnızca dilbilimcilerin ilgisini çeker, hem de çok fazla vaktimi alır; kaldı ki, anlaşmaya çabalarken kaşını gözünü yara yara yaptığımız konuşmaları doğru düzgün aktarabileceğimden son derece kuşkuluyum. Fiiller çok çabuk halledildi – en azından çizimlerle gösterebildiğim etken fiiller; bazı sıfatlarda da sorun çıkmadı, ama soyut adları, edatları ve Dünya'da pek çok şeyi ifade edebildiğiniz beylik mecazları anlatmak deveye hendek atlatmak gibi bir şeydi. Bu zorluklar içinden çıkılmaz bir duruma gelmişti, ta ki altıncı derse asıl uzmanlık alanı karmaşık benzetimlerin üstesinden gelmek olan, futbol topu gibi koca kafalı dördüncü bir yardımcı gelene kadar. İçeriye dalgın bir halde girdiğinde bir tabureye takılıp sendeleyen bu yardımcıya ortaya çıkan zorlukları anlatana kadar akla karayı seçtik. Ama durumu anlar anlamaz şaşırtıcı bir kavrayış gösterdi. Phi-oo'nun hiç de sınırlı olmayan ufkunu aşan bir düşünceye gerek duyulduğunda bu yumurta kafalı yaratığa danışılıyor, o da sonucu aklında kalacağını bildiği için her seferinde Tsi-puff'a bildiriyordu; Tsi-puff eşsiz bir bilgi ambarıydı. Böylece yeniden yol almaya başlıyorduk.

Bu Ay böcekleriyle basbayağı konuşmaya başlamam uzun zaman almış gibi gelse de aslında çok sürmedi, yalnızca birkaç günümü aldı. Hiç kuşku yok ki, ilk başlarda çok yorucu ve sinir bozucu bir ilişkiydi, ama farkında olmadan konuşmalarımızı anlar gibi oluyorduk. Gerçi sabrımın taşmak üzere olduğu anlar da olmuyor değildi. Bütün konuşmaları yapan Phi-oo. Bir şey söyleyeceği zaman ilkin 'Hımm – Hımm' diye vakit kazanıp düşünüyor; 'Deyim yerindeyse', 'Tamam mı?' gibi birkaç laf da kapmış, konuşurken bunları sık sık tekrarlıyor.

Böyle konuştuğunda ressama neler dediğini düşünebiliyor musunuz?

'Hmm – Hmm – o – deyim yerindeyse – çizmek. Az ye – az iç – çiz. Çizmek sevmek. Başka şey değil. Onun gibi çizmeyen herkesten nefret etmek. Kızmak. Ondan iyi çizen herkesten nefret. Çoğundan nefret. Çizmek için bütün dünyayı düşünmeyenden nefret. Kızmak. Hmm. Onun için her şey anlamsız – yalnız çizmek. O seni sevmek... Tamam mı... Çizmek yeni şey. Çirkin – şaşırtıcı. Ha?'

'O' –Tsi-puff'a dönerek– 'sözcükleri hatırlamak sevmek. Herkesten daha harika hatırlamak. Yok düşünmek, yok çizmek – var hatırlamak.' –Bu noktada yetenekli yardımcısının özelliğini vurguluyor– 'Her şeyin geçmişini söylemek. Bir kere duymak – hep söylemek.'

Tiz sesler çıkaran bu olağanüstü yaratıkların biz Dünyalıların dilini gittikçe daha anlaşılır bir biçimde konuştuklarını, sorular sorup yanıtlar verdiklerini duymak benim için en güzel rüyanın gerçek olmasından bile daha harika bir şey, çünkü onların görünüşüne alışmak bile sizde uyandırdıkları insandışı etkiyi azaltmıyor. Şimdi adeta masallar dinlediğim, karınca ile ağustosböceğinin hikâyesini anlattıkları o çocukluk günlerime geri dönüyorum..."

Bu dil alıştırmaları sürüp giderken Cavor'ın mahpusluğundan büyük ölçüde kurtulduğu anlaşılıyor. Talihsiz çatışmamızın doğurduğu ilk korku ve güvensizlik, diyor, "ben akla uygun davranışlarda bulundukça silinip gidiyordu... Artık buraya dilediğim gibi girip çıkabiliyorum, yalnızca benim yararımı düşünerek bazı sınırlamalar getiriyorlar. İşte bu sayede koskocaman bir ambardan farkı olmayan bu mağaradaki sayısız gereç arasında neyse ki bu aygıtı buldum da bu mesajları iletebiliyorum. Dünya'ya mesaj gönderdiğimi Phi-oo'ya açıkça belirttiğim halde şimdiye kadar bu konuda bana en küçük bir müdahalede bulunulmadı.

'Sen başkasıyla mı konuşmak?' diye sordu beni izlerken.
'Başkalarıyla,' dedim.
'Başkalarıyla,' dedi. 'Ha, evet. İnsanlar?'
Ben de mesaj göndermeye devam ettim."

Cavor, vardığı sonuçları değiştirecek yeni bilgiler edindikçe Selenelilerle ilgili daha önce anlattıklarını durmadan düzeltiyordu; o yüzden insan bundan sonraki alıntıları ister istemez belirli bir çekinceyle aktarıyor. Bu alıntılar dokuzuncu, on üçüncü ve on altıncı mesajlardan alındı; hepsi de belli belirsiz ve bölük pörçük olan bu mesajlar büyük olasılıkla bu tuhaf topluluğun insanlığın daha kuşaklarca beklemesi gerekecek toplumsal yaşamını eksiksiz bir biçimde betimliyordu.

"Ay'da," diyor Cavor, "her yurttaş konumunu biliyor. O konuma doğuyor; gördüğü özenli ve disiplinli eğitim ve idmanlar, geçirdiği ameliyatlar en sonunda kendini o konuma o denli uygun kılıyor ki bunun dışında bir amaca yönelik hiçbir düşüncesi ya da organı olmuyor. 'Ne gerek var ki?' diye soruyor Phi-oo. Bir Selenelinin örneğin matematikçi olması gerekiyorsa, öğretmenleriyle eğitmenleri hemen bu amaca yönelik bir eğitim başlatıyorlar. Başlangıç aşamasında başka uğraşlara eğilimi var mı diye baktıktan sonra matematiğe yatkınlığını yetkin bir psikolojik eğitimle özendiriyorlar. Böylece beyni ya da en azından beyninin matematiksel yetileri evrinirken, bedeninin öteki bölümleri ancak o ana bölümü güçlü tutacak kadar gelişiyor. En sonunda, dinlenme ve yemek yeme dışında, bir tek becerisini kullanmak ve ortaya koymaktan zevk alıyor, bir tek becerisini uygulamakla ilgileniyor, tek çevresi kendi alanındaki öteki uzmanlar olup çıkıyor. Beyni, en azından beyninin matematikle ilgili bölümleri genişleyip büyüyor; sanki bedeninin geri kalan bölümündeki tüm canı, tüm gücü soğuruyor. Kollarıyla bacakları büzüşüyor, kalbi ve sindirim organları küçülüyor, kafası büyüdükçe

böcek yüzü gözden siliniyor. Matematik formüllerini açıklarken sesi tam bir ciyaklamaya dönüşüyor; doğru düzgün ifade edilmiş problemler dışında hiçbir şeyi umursamıyor. Birden bir paradoks yakaladığı anlar dışında gülme yetisini yitirmiş görünüyor; en büyük coşkuyu yeni bir hesaplama geliştirince duyuyor. Ve böylece hedefine erişiyor.

Ya da aybuzağısı bakıcılığına atanan bir Seleneli daha ilk yıllarından başlayarak aybuzağılarından başka bir şey düşünmemeye, onlarla birlikte yaşamaya, aybuzağısı konusunda derinleşmekten keyif almaya, onların bakımı ve takibi konusunda ustalaşmaya yönlendiriliyor. Onu dayanıklı ve çevik kılacak idmanlar yaptırılıyor; gözü 'zeki aybuzağıları'nın büründüğü sımsıkı sargılara, bir deri bir kemik görünen gövdelerine karşı duyarsızlaştırılıyor. En sonunda Ay'ın daha derin kesimlerine en küçük bir ilgi duymaz oluyor; aybuzağıları konusunda kendisi kadar bilgili olmayan bütün Selenelilere umursamaz, aşağılayıcı bir gözle, düşmanca bakıyor. Aybuzağılarının otlaklarının üstüne titriyor, mükemmel bir aybuzağısı ağzıyla konuşabiliyor. Bu arada işini çok seviyor ve kendisini var eden görevini büyük bir mutlulukla yerine getiriyor. Farklı koşullarda çalışan çok çeşitli Seleneliler için de durum böyle – her biri kocaman bir makinenin kusursuz bir dişlisi.

Düşünsel uğraşları üstlenen bu iri kafalı yaratıklar bu tuhaf toplumda bir tür aristokrasi oluşturuyorlar; başlarında da, en sonunda huzuruna çıkacağım o Ulu Aylı var, Aylıların en saf, en mükemmel örneği, dev gibi bir yaratık. Entelektüel sınıfın zihinlerinin sınırsız gelişimi, Aylıların anatomisinde insan beyninin gelişmesine kilit vuran, 'benden bu kadar' diye dayatan o kemikli kafatasının, o tuhaf kemik kutunun bulunmamasından kaynaklanıyor. Yetke ve saygınlık bakımından birbirinden çok farklı üç ana sınıfa ayrılıyorlar. Phi-oo'nun da aralarında bulunduğu Selenelilerden oluşan, her biri Ay kütlesinin belirli bir kesiminden sorumlu, son

derece girişken ve becerikli yöneticiler; her biri özel bir işi yapmak üzere yetiştirilmiş, kafaları futbol topuna benzeyen düşünürler, uzmanlar; bir de bilgi ambarı bilgeler. Ay'ın ilk Dünya dilleri profesörü Tsi-puff bu son saydığım sınıftan. Bunlarla ilgili olarak Aylıların beyninin sınırsız gelişiminin, insanların meslek yaşamlarında öne çıkmalarını sağlayan bütün o mekanik aygıtların içadını her nasılsa gereksiz kıldığını söylemeden geçmeyeyim. Hiçbir kitap yok, kayıt diye bir şey yok, kütüphane yok, yazıdan eser yok. Tüm bilgi şişkin beyinlerde depolanıyor, tıpkı Texas'ın bal karıncalarının tüm balı şişkin karınlarında depoladıkları gibi. Ay'ın Somerset House'u[51] ve British Museum Kütüphanesi[52] bu canlı beyinlerde istiflenmiş...

Bakıyorum da, daha az uzmanlaşmış yöneticiler beni ne zaman görseler büyük bir ilgi gösteriyorlar. Durup bana bakıyorlar ve Phi-oo'nun yanıtladığı sorular soruyorlar. Onları kendilerine eşlik eden taşıyıcılar, bakıcılar, çığırtkanlar, paraşüt taşıyıcılardan oluşan tuhaf topluluklarla oraya buraya giderken görüyorum. Uzmanlar ise ya tıpkı birbirlerini umursamadıkları gibi beni de görmezlikten geliyorlar ya da beni fark eder etmez bağıra çağıra marifetlerini sergilemeye başlıyorlar. Pek azı dışında bilgeler vurdumduymaz, gamsız bir hoşnutluk içinde kendilerinden geçmiş görünüyorlar, bu esriklikten ancak bilginlikleri yadsınınca ayılıp canlanıyorlar. Genellikle ufak tefek bakıcılar ve eşlikçiler tarafından gezdiriliyorlar; yanlarında çoğu zaman eşleri olduğunu tahmin ettiğim küçük ve kıvrak yaratıklar, ufak tefek dişiler var; ama daha derin bilgelerden bazıları yerlerinden kımıldayamayacak kadar iri; saygılı bir şaşkınlıkla karşıladığım denizanalarına benzeyen bu bıngıl bıngıl bilgi küpleri bir yerden bir yere bir çeşit tahtırevanla taşınıyorlar. Biraz önce elektrikli oyuncaklarla oyalanmama izin verdikleri bu yere gelirken bunlardan birinin yanından geçtim; tıraşlı, dazlak, kafası ince derili bu heyula gibi yaratık acayip bir tahtıre-

vanla taşınıyordu. Önde ve arkada taşıyıcılar yürüyor, boru suratlı tuhaf çığırtkanlar da avazları çıktığı kadar bağırarak onu göklere çıkarıyorlardı.

Entelektüellerin çoğuna eşlik edenlerden, bu aşırı gelişmiş zihinlerin gelişmemiş fiziksel gücünün yerini tutacak rehberler, taşıyıcılar, hizmetkârlar, dışarıdan gelen dokunaçlılar ve kaslılardan söz etmiştim. Hemen her zaman onlara eşlik eden hamallar var. Paraşütleri sımsıkı tutacak 'elleri' olan, örümcek bacaklı, ayağı tez ulaklar ve nerdeyse ölüyü diriltecek kadar yüksek sesler çıkarabilen eşlikçiler de var. Bu hükmeden entelektüellerden farklı olarak emir altındakilerin eli kolu bağlı. Aldıkları emirlere boyun etmekten, verilen görevleri yerine getirmekten başka çareleri yok.

Oysa sarmal yollarda bir oraya bir buraya giden, yukarıya çıkan balonları dolduran ve eften püften paraşütlere tutunarak sağıma soluma inen böceklerin çoğu yanılmıyorsam amele sınıfından. Bunlardan bazıları lafın gelişi değil, basbayağı birer 'aygıt el'; aybuzağısı çobanının bir dokunacının yerini, tutup kavramaya, kaldırmaya, gütmeye yarayan altı yedi parmaklı kocaman eller almış, geri kalanı bu önemli kısımların ikincil uzantılarından başka bir şey değil. Çan çalma düzeneğiyle ilgilendiklerini sandığım bazılarının gözlerinin hemen arkasında kocaman tavşan kulakları var; hassas kimyasal işlemlerle uğraşanlar iri bir koku alma organı geliştirmişler; bazıları pedal çevirmek için düztaban olmuşlar, eklemleri kaynaşıp işlemez duruma gelmiş; cam üfleyici oldukları söylenen bazılarının da ciğerleri körük gibi olmuş. Sıradan Selenelilerin hepsi toplumsal ihtiyaçlara kusursuzca uyarlanmış. İnce işler abartılı bir biçimde küçültülmüş ve beceri kazandırılmış uzman işçiler tarafından yapılıyor. O kadar küçükler ki bazılarını avucuma alabiliyorum. Dahası, görevi ve biricik zevki çeşitli küçük aletleri çalıştırmak olan Seleneli uşaklara çok sık rastlanıyor. Bütün bunları denetlemeyi ve bazı sapkın Selenelilerin yanlış eğilimlerini dü-

zeltmeyi üstlenen bir tür Ay polisleri bile var; bunlar Ay'da gördüğüm en kaslı yaratıklar; belli ki çok küçük yaşlardan başlayarak şiş kafalara saygı ve itaatte kusur edilmemesini sağlamak için yetiştirilmişler.

Böyle çeşitli türden amelelerin oluşturulması için çok tuhaf ve ilginç bir işlem uygulanıyor olsa gerek. Bu konuda hâlâ fazla bir bilgim yok, ama geçenlerde yalnızca önayakları dışarıda kalacak biçimde kavanozlara tıkılmış birkaç genç Seleneli gördüm; özel makine bakımcıları olmaları için kavanozlara basılmışlar. Bu son derece ileri teknik eğitim sisteminde, uzatılmış 'el' dalayıcı maddeler tarafından uyarılıp enjeksiyonla beslenirken bedenin geri kalan bölümü aç bırakılıyor. Yanlış anlamadıysam, Phi-oo bu garip küçük yaratıkların ilk başlarda acılar içinde kasıldıklarını, ama çektikleri acılara kolayca duyarsızlaştıklarını açıkladı; sonra da bazı esnek bacaklı ulakların eğitilip talim yaptırıldığı yere götürdü beni. Çok saçma olduğunu biliyorum, ama bu yaratıkların eğitim teknikleri hiç de hoşuma gitmedi. Umarım bunu atlatırım da bu harikulade toplum düzeninin bu yüzünü daha fazla görebilirim. Kavanozdan dışarıya çıkmış o acınası el yitirdiği olasılıklara karşı atılmış umarsız bir çığlıktı sanki; aslında biz Dünyalıların çocukların büyümelerine izin verdikten sonra onları birer makine haline getirmemizden kuşkusuz çok daha insancıl bir işlem olsa da hâlâ gözümün önünden gitmiyor.

Çok kısa bir süre önce de –galiba bu aygıtın başına on birinci ya da on ikinci gelişimde– bu amelelerin hayatıyla ilgili bir tuhaflığın farkına vardım. Beni sarmal yoldan aşağıya indirmek ya da Orta Deniz'in iskelelerinin oradan geçirmek yerine kestirmeden götürüyorlardı. Uzun, karanlık bir galerinin eğri büğrü dönemeçli yollarından geçerek toprak kokan, daha iyi aydınlatılmış, geniş ve alçak bir mağaraya girdik. Işık maviye çalan, mantar biçiminde gür bir bitkiden geliyordu – gerçekten de Dünyamızdaki mantarlara benziyordu, ama insan boyunda, belki daha da uzundu.

Phi-oo'ya dönüp, 'Aysanlar bunları mı yiyorlar?' diye sordum.

'Evet, yemek.'

'Aman Tanrım!' diye bağırdım birden. 'Bu da neyin nesi?'

Gözüme sapların arasında hiç kımıldamadan, yüzükoyun yatan irikıyım, toraman bir Seleneli çarpmıştı. Durduk.

'Ölmüş mü?' diye sordum. O ana kadar Ay'da hiç ölü görmediğim için merak etmiştim.

'*Hayır!*' diye bağırdı Phi-oo. 'O – işçi – yapacak işi yok. O da biraz sarhoş olmak –uyumak – ona ihtiyaç olana kadar. Uyanmasında fayda yok, öyle değil mi? Biz ortalıkta dolaşmasını istememek.'

'Biri daha var!' diye haykırdım.

O koskoca mantar alanının Ay onlara ihtiyaç duyuncaya kadar uyuşturucunun etkisiyle yüzükoyun yatmış uyumakta olan bedenlerden geçilmediğini gördüm. Birbirinden farklı bir sürü Seleneli gözlerimizin önünde uzanmış yatıyordu, bazılarını sırtüstü çevirdik ve onları ilk kez uzun uzadıya inceleme olanağı buldum. Dokunulduklarında hırıldayarak solumaya başlıyorlar, ama uyanmıyorlardı. Birini gayet iyi hatırlıyorum; yanılmıyorsam bir ışık oyunu yüzünden insan bedeni gibi görünmesi beni derinden etkilemişti. Önayakları uzundu, incecik dokunaçları vardı –bir tür gelişkin manipülatör gibiydi– uyurkenki yatışı içten içe acı çektiği izlenimi uyandırıyordu. Yüzündeki ifadeyi böyle yorumlamam kuşkusuz yanlıştı, ama bana öyle gelmişti. Phi-oo onu yeniden o maviye çalan etli mantarların karanlığına yuvarlarken içindeki böcek kendini ele verse de hiç de hoş olmayan bir duyguya kapıldım.

Bu yalnızca insanın düşünmeye ve hissetmeye alışmış olduğu bir düşüncesizliği açığa çıkarıyor. İhtiyaç duymadığın bir işçiyi uyuşturup bir kenara bırakmak onu fabrikadan kovup sokaklarda aç biilaç dolaşmasına yol açmaktan hiç kuşkusuz daha iyidir. Her karmaşık toplumda belirli bir alanda

uzmanlaşmış emekçilerin tümünün istihdamı zaman zaman kaçınılmaz olarak belli bir kesintiye uğrar, dolayısıyla bir işsizlik sorununun ortaya çıkması her zaman olasıdır. Ama yine de, bilimsel eğitim görmüş zihinler bile o kadar düşüncesiz ki, sessizce ışıltılar saçan o etli bitkilerin arasında yüzükoyun yatan o bitkin bedenleri hatırlamak istemiyorum; daha uzun, daha gürültülü ve daha kalabalık seçeneklerin zorluklarına karşın o kestirme yoldan uzak duruyorum.

Seçtiğim yol beni döne dolaşa çok kalabalık ve gürültülü, kocaman, loş bir mağaraya getiriyor; burada peteksi bir duvarın altıgen aralıklarından bakan ya da arkadaki geniş bir açıklıkta dolanan ya da zarif parmaklı, becerikli kuyumcuların aşağılardaki barakalarında onları hoşnut etmek için yaptıkları oyuncakları ve takıları seçen Ay âleminin analarını, arı kovanının kraliçe arılarını görüyorum. Bu yaratıkların soylu bir görünüşü, mağrur bir duruşu var, bazıları acayip süslenmiş, takmış takıştırmış, ağızlarını saymazsak kafaları minicik...

Ay'daki cinsiyetlerin durumuna, nasıl baş göz edilip evlendiklerine, nasıl doğduklarına gelince, bu gibi konularda henüz pek az şey öğrenebildim. Ama Phi-oo İngilizcesini ilerlettikçe hiç kuşkusuz bu konudaki bilgisizliğim de giderek ortadan kalkacak. Karıncalar ve arılar açısından bu topluluğun üyelerinin büyük çoğunluğunun cinsiyetsiz olduğu kanısındayım. Kuşkusuz Dünya'daki kentlerimizde artık insanın doğal yaşamı olan ana babalığı hiç yaşamayan pek çok kişi var. Oysa burada bu iş karıncalarda olduğu gibi olağan bir durum ve bütünüyle sayıları hiç de fazla olmayan özel anne sınıfına, Ay âleminin analarına düşüyor; bunlar larva evresindeki Selenelileri taşımaya bir güzel uygun kılınmış, iri ve gösterişli yaratıklar. Phi-oo'nun açıklamasını yanlış anlamadıysam, bunlar Ay'da dünyaya getirdikleri çocuklara sevgi gösterme becerisinden tamamen yoksunlar; aptalca bir düşkünlük döneminin ardından saldırgan ve şiddet dolu

bir havaya bürünebiliyorlar; yumuşak, cılız ve soluk küçük yaratıklar en kısa zamanda cinsel ilişkiden uzak duran ve bazılarının nerdeyse eril boyutlarda beyinleri olan birtakım dişilerin, kadın 'işçiler'in ellerine bırakılıyorlar."

Ne yazık ki mesaj burada kesiliyor. Bu bölümde anlatılanlar ne kadar bölük pörçük olursa olsun, ne kadar yetersiz kalırsa kalsın, tümüyle tuhaf ve harikulade bir dünya –bizim Dünyamızın artık önünde sonunda dikkate almaya hazırlanmak zorunda olduğu bir dünya– hakkında belli belirsiz ama geniş bir izlenim veriyor. Kesik kesik, azar azar gelen bu mesajlar, bir kayıt iğnesinin dağ başlarının sessizliğindeki fısıltıları, insanlığın bugüne kadar hayal bile edemediği bir değişikliğin ilk uyarısı. Bu uydumuzda yepyeni doğa güçleri, yepyeni gereçler, yepyeni gelenekler, dünya kadar yeni düşünce, egemen olmak için ille de mücadele etmemiz gereken tuhaf bir ırk var – Dünyamızdaki demir ve ahşap kadar bol altın da cabası...

25

Ulu Aylı

Sondan bir önceki mesajda Cavor ile Ay'ın hükümdarı ya da efendisi olan Ulu Aylı'nın karşılaşması yer yer ayrıntılara inilerek anlatılıyor. Cavor'ın mesajının büyük bölümünde parazit olmadığı anlaşılıyor, ama sonlara doğru kesilmeler var. İkinci mesaj ise bir haftalık bir aradan sonra geldi.

İlk mesaj şöyle başlıyor: "Nihayet kaldığım yerden devam edebiliyorum – "; sonra bir süre okunaksızlaşıyor, bir süre sonra da cümlenin ortasından yeniden başlıyor.

Aşağıdaki cümlenin yitik sözcüğü "Kalabalık" olsa gerek. Sonra son derece okunaklı bir biçimde şöyle devam ediyor: "... biz Ulu Aylı'nın sarayına –sıra sıra oyuklara saray denilebilirse tabii– yaklaştıkça yoğunlaştı. Bana bakan bir sürü surat – boş bakışlar, alık alık bakan maske suratlar, kocaman burun dokunaçlarının üstünden bakan iri gözler ve ürkünç alın kemiklerinin altındaki minik gözler; ciyak ciyak sağa sola kaçışan yerden bitme yaratıklar; kuğu boynuna benzeyen kıvrık boyunlar üstüne oturmuş, omuzların üstünden, koltukaltlarından uzanan ibretin kudreti kafalar. Orta Deniz'in kanallarından geçtikten sonra tekneden inerken yanımıza gelen sepet kafalı muhafızlar soğukkanlılıklarını koruyarak beni kordon altına almışlar, saygılı bir mesafe

bırakarak yürüyorlardı. Bize küçük beyinli pire gibi ressam da katıldı; bir sürü cılız hamal karınca da benim için gerekli görülen eşyaları yüklenmiş güçbela ilerlemeye çalışıyordu. Yolculuğumuzun sonuna gelirken tahtırevanla taşınıyordum. Tahtırevan koyu gibi görünen çok esnek bir metalden yapılmıştı, üstü ise iç içe geçirilmiş daha soluk metal çubuklarla kaplıydı; ben ilerlerken çevremi uzun ve karmakarışık bir tören alayı aldı.

Önde, ulaklar gibi, kulakları sağır eden tiz sesler çıkaran boru suratlı dört yaratık yürüyordu; daha sonra önde ve arkada bodur, nerdeyse böcek gibi teşrifatçılar yer alıyordu; iki yanda da ayaklı kütüphane gibi ulema takımı sıralanıyordu, Phi-oo'ya bakılırsa bunlar Ulu Aylı'nın çevresinde durup bir başvuru kaynağı oluşturuyorlardı. Ay biliminde tek bir görüş açısı, tek bir düşünce yöntemi yoktu ki bu harikulade yaratıkların kafasında bulunmasın. Arkalarından muhafızlar ve hamallar geliyor, onların arkasında da Phi-oo'nun kıpırdak beyni bir tahtırevanda taşınıyordu. Daha sonra biraz daha gösterişsiz bir tahtırevanda Tsi-puff geliyordu, sonra da hepsinden daha zarif bir tahtırevanda bendeniz, etrafımda da yeme içme hizmetkârlarım. Hemen arkamızdan çığlıklarıyla ortalığı inleten daha başka borazancılar geliyor, onları özel muhabirler ya da vakanüvisler diyebileceğimiz, bu çığır açıcı görüşmeyi gözlemlemek ve hatırlamakla görevli birkaç iri beyinli izliyordu. Tören alayı, flamalar, hoş kokulu mantarlar ve garip alametler taşıyan bir görevli topluluğuyla tamamlanıyordu. Yola çelik gibi parlayan giysilere bürünmüş teşrifatçılar ve görevliler dizilmişti, onların arkasında da iki yanda muazzam bir kalabalığın kafaları ve dokunaçları dalgalanıyordu.

Selenelilerin görünüşünün garipliğine hâlâ duyarsız kalamadığımı ve adeta bu cuşa gelmiş böcekler ummanında sürüklenip gidişimi hiç de hoş bulmadığımı itiraf edeyim. Yalnız bir keresinde 'kâbus' gibi bir şey yaşamıştım. Daha

önce bu Ay mağaralarında başıma gelmişti; gerçi zaman zaman bu Seleneli kalabalığının arasında silahsız ve savunmasız kaldığım olmuştu, ama bu kadar çarpıcısını hiç yaşamamıştım. Hiç kuşkusuz yersiz bir duygu bu, umarım zamanla alt ederim. Ama bir an o büyük kalabalığın kargaşası içinde sürüklenip giderken avazım çıktığı kadar bağırmamak ya da olmadık bir şey yapmamak için tahtırevanıma sımsıkı yapıştım ve soğukkanlılığımı korudum. Birkaç dakika sonra kendimi toparlamıştım.

Bir süre dikey yolun sarmalından aşağıya indikten sonra çatıları kubbeli, şahane döşenmiş bir dizi büyük bölmeden geçtik. Ulu Aylı'ya yaklaştıkça hiç kuşkusuz onun yüceliği hakkında gittikçe daha canlı bir izlenim ediniyordum. Bölmeler –neyse ki hepsi benim Dünyalı gözüm için yeterince aydınlıktı– mekân kullanımı ve içmimari açısından zekice ve incelikli bir ustalığı yansıtıyordu. Giderek büyüyen boyutları ışıklandırmanın gittikçe azalmasıyla ve ince bir tütsünün yaklaşıldıkça koyulaşmasıyla daha da büyüyordu. İlk baştakilerde o canlı, berrak ışık benim gözümde her şeyi sonsuz ve somut kılıyordu. Ama öyle ki, sanki gittikçe daha büyük, daha loş ve o kadar fiziksel olmayan bir şeye yaklaşıyordum.

İtiraf edeyim ki, bütün bu görkem karşısında kendimi son derece sefil ve değersiz hissediyordum. Tıraşsız ve bakımsızdım. Yanıma ustura almamıştım; sakalım bir karış uzamıştı. Dünya'dayken üstü başı dökülen insanları hep aşağılamışımdır; ama burada, gezegenimi ve türümü temsil ettiğim, iyi karşılanmak için çekici görünmem gereken bu olağandışı koşullarda şu kılıksız halimden biraz daha derli toplu ve kerli ferli görünmek için neler vermezdim. Ay'ın ıssız olduğundan en küçük bir kuşku duymadığım için böyle önlemler almaya gerek görmemiştim. O nedenle de, flanel ceketim, golf pantolonum ve dolaklarımlaydım, hepsi de Ay'da toz toprak içinde kalmış, sol pabucumun ökçesi

düşmüştü, başıma da bir battaniye geçirmiştim. (Üstümde hâlâ bunlar var.) Saç sakal birbirine karışınca adam umacı gibi oluyor, üstelik golf pantolonumun dizindeki yırtığı da dikememiştim, tahtırevana kurulunca kabak gibi ortaya çıkmıştı; sağ bacağımdaki dolak bileğime düşüp duruyordu. Kılık kıyafetimin insanlığa hiç yakışmadığının tamamen farkındayım; keşke bir yolunu bulup üstüme başıma çekidüzen verebilseydim. Ama aklıma bir fikir gelmedi. Neyse ki battaniyem için bir yol buldum, harmani gibi sırtıma aldım, ondan sonra da iki yana salınıp duran tahtırevan el verdiği ölçüde dimdik oturdum.

Bugüne kadar gördüğünüz en büyük salonu gözünüzün önüne getirin; her nasılsa mavi ve donuk mavi sırlı seramikle özenle döşenmiş, mavi bir ışıkla aydınlatılmış, akla hayale gelmedik çeşitlilikte metalik ya da soluk beyaz yaratıklarla dolu olsun. Bu salonun kemerli bir yolla daha büyük bir salona açıldığını, oradan daha da büyük bir salona geçildiğini ve böyle sürüp gittiğini düşünün. Birbirine açılan bu salonların bitiminde Roma'daki Ara Coeli'nin[53] basamaklarına benzeyen merdivenler yükselerek gözden kayboluyordu. Bu basamakları tırmandıkça sanki sahanlığına yaklaşıyordunuz. Ama en sonunda dev bir kemerin altına gelince merdivenlerin başını gördüm, orada Ulu Aylı bütün haşmetiyle tahtına kurulmuştu.

Göz kamaştırıcı mavi bir ışıltının ortasında oturuyordu. İçerinin puslu ortamında duvarlar sanki uzaklaşarak gözden kayboluyor, bu da onu maviye çalan siyah bir boşlukta süzülüyormuş gibi gösteriyordu. İlk başta gök yeşil tahtının üstünde kara kara düşünen küçük, ışık saçan bir bulut gibi görünüyordu; beyintasının çapı birkaç metre vardı. Bilemediğim bir nedenle tahtın arkasından vuran mavi ışıldaklar onu çepeçevre kuşatan haleye yıldızsı bir parlaklık veriyordu. Bu ışıltının içinde biraz belli belirsiz kalsalar da birkaç hizmetkâr onu arkalayıp destek veriyordu; hemen aşağı-

sında da, biraz gölgede entelektüel maiyeti, hatırlatıcıları, hesaplayıcıları, araştırmacıları, dalkavukları ve uşakları ve Ay sarayının tekmil seçkin böcekleri duruyordu. Daha da aşağıda teşrifatçılar ve ulaklar, tahtın sayısız basamağının dibinde ise muhafızlar yer alıyordu; sahanlıkta da Ay'ın envai çeşit ileri gelenlerinden oluşan büyük bir kalabalık bir o yana bir bu yana salınıp duruyordu. Ayakları kayalık zeminde durmadan gıcırdıyor, kolları ve bacakları oynarken hışırdıyordu.

Sondan bir önceki salona girerken yükselen müzik görkemli bir doruğa erişti ve çığırtkanların çığlıkları duyulmaz oldu...

En sondaki en büyük salona girdim...

Tören alayı yelpaze gibi açıldı. Teşrifatçılar ve muhafızlar iki yana çekildi; beni, Phi-oo'yu ve Tsi-puff'u taşıyan üç tahtırevan parlak bir boşluktan geçerek dev merdivenlerin dibine geldi. Derken zonklayan bir uğultu müziğe karıştı. İki Seleneli tahtırevanlarından indi, bana ise yerimden kalkmamam tembihlendi – sanırım bana saygı duyduklarını göstermek istemişlerdi. Müzik kesildi, ama uğultu sürüyordu; huşu içindeki binlerce Selenelinin bakışlarıyla birlikte benim dikkatim de tepemizde yükselen, ışık halkasıyla çevrili yüce zekâya yöneldi.

İlkin o ışın yayan parıltıya bakarken, bu kusursuz beynin ince, hiçbir özelliği olmayan bir sidiktorbasına çok benzediğini fark ettim, içindeki dalgalı kıvrımların büzülüp kasıldığı görülebiliyordu. Biraz sonra o koca şeyin altında, tahtın kenarının hemen üstünde, o parıltının içinden cin gibi bakan minik gözleri görünce tüylerim diken diken oldu. Yüz yoktu, ama gözler vardı, sanki deliklerden bakıyorlardı. İlk ağızda bakıp duran bu iki küçük gözden başka bir şey göremedim, ama çok geçmeden o gözlerin altındaki küçüle küçüle ufacık kalmış gövdeyi ve böceksi eklemli, buruş buruş, beyaz kollarla bacakları fark ettim. Gözlerini garip bir biçimde bana

dikmişti; o şişkin yuvarlak gövdenin alt tarafı kırış kırıştı. Güçsüz görünen küçük dokunaç eller bu gövdeyi tahta tutturuyordu...

Kocamandı. Acınacak bir hali vardı. İnsana salonu da, kalabalığı da unutturuyordu.

Merdivenleri dura dura çıktım. Tepemizde mor ışıklar saçan beyintası sanki beni kuşatıyor, yaklaştıkça beni yavaş yavaş avucunun içine alıyordu. Efendilerinin etrafını almış olan hizmetkârlar ve yardımcılar adeta ufalarak karanlığa karışıyorlardı. Güçlükle seçilen hizmetkârların o koca beyine serinletici bir püskürtü sıktıklarını, pışpışladıklarını, ayakta tuttuklarını gördüm. Bense iki yana sallanıp duran tahtırevanıma sımsıkı tutunmuş, Ulu Aylı'ya bakıyor, gözlerimi ondan ayıramıyordum. En sonunda, tahta yalnızca on basamak uzaklıktaki küçük bir sahanlığa vardığımda, içeriyi kaplayan o görkemli müzik doruğuna varıp birden kesildi; o büyük boşluğun ortasında, Ulu Aylı'nın kılı kırk yaran bakışlarının altında kendimi adeta çıplak hissettim.

Hayatında gördüğü ilk insanı göz hapsine almıştı...

Bakışlarım onun görkeminden çevresindeki mavi pusa karışmış karaltılara, oradan da basamakların dibinde tıklım tıkış bekleşen binlerce Seleneliye kaydı. Bir kez daha yersiz bir korkuya kapılır gibi olduysam da hemen geçti.

Bir duraklamadan sonra sıra selamlaşma faslına geldi. Tahtırevandan indirildikten sonra tedirginlik içinde beklerken ince uzun iki görevli tuhaf ve besbelli tümüyle simgesel birtakım hareketlerle beni Ulu Aylı adına selamladılar. Bana son salonun girişine kadar eşlik etmiş olan âlimler alayı iki basamak yukarımda belirdi, iki yanıma dizilerek Ulu Aylı'nın emrine amade beklemeye geçti; Phi-oo tahta çıkan basamakların ortasında bir yerde, aramızdaki iletişimi kolayca sağlayabilmek için Ulu Aylı'ya da, bana da arkasını dönmeden durdu. Tsi-puff da onun arkasına yerleşti. Hüner sahibi teşrifatçılar yanıma yanaşıp yüzlerini Hazret'e döndü-

ler. Bağdaş kurup oturdum, Phi-oo ile Tsi-puff da biraz yukarımda diz çöktüler. Bir duraklama oldu. En yakınımdaki saraylıların bakışları bir bana, bir Ulu Aylı'ya çevriliyordu; derken aşağıdaki görünmez kalabalığın arasında beklentili bir tıslama ve uğultu dolaştı ve kesildi.

Evet, tıslama kesildi.

Ay'ın ilk ve son kez sessizliğe büründüğünü fark ettim.

Kulağıma cılız, hışırtılı bir ses geldi. Ulu Aylı bana sesleniyordu. Bir parmağın pencere camına sürtünmesine benzer bir sesti.

Onu bir süre dikkatle izledikten sonra tetikte bekleyen Phi-oo'ya baktım. Bu narin yaratıklar arasında kendimi gülünç derecede kalın, şişman, tulum gibi hissettim; saçım sakalım birbirine karışmıştı. Bakışımı yeniden Ulu Aylı'ya çevirdim. Susmuştu; hizmetkârları etrafında pervane olmuştu, parlak gövdesi ışıldıyordu, tepeden tırnağa o serinletici püskürtüyle kaplıydı.

Phi-oo bir süre düşündükten sonra Tsi-puff'a danıştı. Sonra o tiz sesiyle az çok anlaşılır bir İngilizceyle konuşmaya başladı – ilk başta biraz heyecanlı olduğu için söyledikleri çok açık seçik değildi.

'Ee – Ulu Aylı – demek istedi – demek ister – senin Dünya gezegeninden gelen – insanlar – ee – bir insan olduğunu – anlar. Sana hoş geldin demek ister – hoş geldin der – Dünyanız ne durumda ve buraya neden geldin – öğrenmek ister – öğrenmek demek doğruysa.'

Sustu. Tam yanıt veriyordum ki yeniden konuşmaya başladı. Kurduğu cümleler pek açık seçik olmamakla birlikte, anladığım kadarıyla saygılı davranmaya çalışıyordu. Güneş Dünya için neyse Dünya'nın da Ay için o olduğunu, Selenelilerin Dünya ve insanlar hakkında bilgi edinmeyi çok istediklerini söyledi. Sonra da, yine saygılı bir dille, Dünya ve Ay'ın görece büyüklüğü ve çapından, Selenelilerin gezegenimizi hep merak ettiklerinden, gezegenimiz hakkında hep

tahminler yürüttüklerinden söz etti. Başımı kaldırmadan biraz düşündüm ve insanların da Ay'ı merak ettiklerini, orada gördüğüm ihtişamdan habersiz oldukları için Ay'da hayat olmadığını sandıklarını söyledim. Ulu Aylı, beni doğruladığını belirtmek için mavi ışıldağını tuhaf bir biçimde döndürmeye başladı; söylediklerime yanıt olarak koca salondan cırıltılar, fısıltılar ve hışırtılar yükseldi. Daha sonra Ulu Aylı Phi-oo'ya yanıtlanması daha kolay birtakım sorular sordu.

Anladığı kadarıyla Dünya'nın yüzeyinde yaşıyorduk, hava ve deniz de yeryuvarın dışındaydı; aslında bunu gökbilim uzmanlarından öğrenmişti. Olağanüstü diye nitelediği bu durum hakkında ayrıntılı bilgi almayı çok istiyordu, çünkü Dünya'nın katılığı yüzünden orada hayat olmadığı sanısına kapılmışlardı. İlkin bizim Dünya'da karşılaştığımız en yüksek ve en düşük sıcaklıkları öğrenmek istedi, sonra da benim bulutlar ve yağmur üstüne betimleyici değerlendirmemi büyük bir ilgiyle dinledi. Ay atmosferinin gece tarafındaki dış galerilerde çoğu zaman çok sisli olması bunu hayalinde canlandırmasına yardımcı oldu. Güneş ışığının gözlerimizi çok fazla zorlamamasına şaşırır gibi oldu; gökyüzünün atmosferik ışık kırılımı yüzünden mavi göründüğünü açıklamaya çalışmamı ilgiyle karşıladıysa da bunu tam olarak anladığından emin değilim. İnsan gözündeki irisin gözbebeğini büzerek gözün içyapısını aşırı güneş ışığından nasıl koruduğunu açıkladığımda, bu yapının görülebilmesi için Hazret'e iyice yaklaşmama izin verildi. Bu da Aylıların gözü ile Dünyalıların gözünün karşılaştırılmasını sağladı. Aylıların gözü insanların görebildiği ışığa karşı yalnızca aşırı duyarlı olmakla kalmıyor, aynı zamanda ısıyı da *görebiliyor* ve Ay'daki sıcaklıkta meydana gelen her farklılık nesneleri görebilmesini sağlıyor.

İris Ulu Aylı için yeni bir organdı. Bir süre ışınlarını yüzüme tutup gözbebeklerimin büzülmesini izleyerek eğlendi. O yüzden gözlerim kamaştı ve kısa bir süre hiçbir şey göremedim.

Ama bu soruna karşın bu soru yanıt işinin akılcılığında akıl almaz bir rahatlatıcılık yakalamıştım. Gözlerimi kapatıp ne yanıt vereceğimi düşünürken Ulu Aylı'nın bir yüzü olmadığını hemen hemen unutuyordum.

Yeniden baştaki yerime indiğimde Ulu Aylı sıcaktan ve fırtınalardan nasıl korunduğumuzu sorunca ona uzun uzadıya yaptığımız binaları, o binaları nasıl donattığımızı anlattım. Bu noktada kabul etmeliyim ki büyük ölçüde benim anlatımımın dağınıklığından bazı yanlış anlamalar, hatta tersinden anlamalar olmadı değil. Ona bir evin nasıl bir şey olduğunu anlatana kadar akla karayı seçtim. Ulu Aylı'ya ve maiyetindeki Selenelilere bakılırsa, Dünya'daki en büyük gariplik hiç kuşkusuz insanların oyuklara inebilecekleri yerde evler inşa etmeleriydi; ben insanların ilk başlarda mağaralarda yaşadıklarını, şimdilerde de demiryollarını yerin altından geçirdiklerini, birçok tesisi yerin altında kurduklarını anlatmaya kalkınca işler daha da karıştı. Burada sanırım mükemmeliyet düşkünlüğümle kendi kuyumu kazdım. Bir başka salaklık daha edip madenlerden söz etmeye kalkınca durum iyice içinden çıkılmaz bir hale geldi. Ulu Aylı sonunda bu konunun arkasını bırakarak yerküremizin iç kesimlerinde neler yaptığımızı sormaya başladı.

En sonunda biz insanların atalarımızın en eski kuşaklar boyunca evrildiği Dünyamızın encamı hakkında hiçbir şey bilmediği anlaşılınca, o büyük topluluğun dört bir yanına bir cıvıltı ve vızıltı dalgası yayıldı. İnsanların yeryüzü ile Dünya'nın merkezi arasındaki yaklaşık altı bin kilometrelik bölümün yalnızca bir buçuk kilometresini bildiğini, bu bilginin de pek o kadar kesin olmadığını tam üç kez tekrarlamam gerekti. Ulu Aylı anladığım kadarıyla daha kendi gezegenimizin içlerine inmemişken neden kalkıp Ay'ı görmeye geldiğimi soruyordu, ama neyse ki aklına gelenlerin tüm ayrıntılarını çok merak ettiğinden bu konuyu açıklığa kavuşturmam için beni daha fazla sıkboğaz etmedi.

Daha sonra hava konusuna geçince göğün sürekli değiştiğini anlatmaya, karı, donu ve kasırgaları açıklamaya çalıştım. 'Ama gece olunca hava soğumuyor mu?' diye sordu.

Gündüzden daha soğuk olduğunu söyledim.

'Peki, sizin atmosferiniz donmuyor mu?'

Donmadığını, gecelerimiz çok kısa olduğu için hiçbir zaman donacak kadar soğumadığını söyledim.

'Sıvılaşma da mı olmuyor?'

Tam, 'Hayır,' diyecektim ki, atmosferimizin en azından bir bölümünün, su buharından oluşan bölümünün zaman zaman sıvılaşarak çiy yaptığı, zaman zaman da donarak don yaptığı, bunun gecenin daha uzun olduğu Ay'ın tüm dış atmosferinin donmasına çok benzeyen bir olay olduğu aklıma geldi. Bu meseleyi açık seçik anlatınca, Ulu Aylı uykudan söz açtı. Dünya'da herkesin yirmi dört saatte bir düzenli olarak duyduğu uyku ihtiyacının aynı zamanda kalıtımımızın bir parçası olduğunu söyledim. Ay'da ise ancak ender aralıklarla, o da çok yorgun düştükleri zaman dinleniyorlardı. Sonra ona bir yaz gecesinin tatlı güzelliklerini betimlemeye çalıştım, oradan da geceleri ortalıkta sinsi sinsi dolandıktan sonra gündüzleri uyuyan hayvanlara geçtim. Ona aslanlardan, kaplanlardan söz etmeye kalkınca konuşmamız çıkmaza girer gibi oldu. Çünkü çok eski zamanlardan beri Ay'da sudakiler dışında evcil ve Ulu Aylı'nın iradesine bağımlı olmayan tek bir canlı yoktu. Korkunç su canlıları vardı, ama bunların da bir kötülüğü dokunmuyordu; o yüzden, güçlü ve iri herhangi bir yaratığın geceleyin 'dışarıda' dolaşabileceğini akılları almıyordu."

[Kayıt burada yaklaşık yirmi sözcüklük bir yer boyunca yazıya aktarılamayacak kadar bozuluyor.]

"Ulu Aylı, maiyetiyle sanırım dalgaların, rüzgârların ve uzayın tüm tehlikelerinin ortasında Dünya'nın yalnızca yü-

zeyinde yaşayan, türünü avlayan hayvanları alt etmek için birleşmeyi bile beceremeyen, ama yine de başka bir gezegeni istila etmeye kalkışan (insanın) garip yüzeyselliğini ve mantıksızlığını konuşuyordu. Onlar konuşadursun ben de oturmuş düşünüyordum; derken bir sorusu üzerine ona türlü türlü insanlardan söz edince beni sorguya çekti. 'Demek türlü çeşitli işleri aynı türden insanlar üstleniyor. Peki, kim düşünüyor? Kim yönetiyor?'

Ona kısaca demokratik yöntemi anlattım.

Ben anlatırken Ulu Aylı yüzüne o serinletici püskürtüden sıkılmasını emretti; sonra da bir şeylerin yanlış aktarıldığını düşünmüş olsa ki açıklamamı tekrarlamamı rica etti.

'Farklı işler yapmıyorlar, öyle mi?' dedi Phi-oo.

Bazılarının düşünür, bazılarının devlet memuru olduğunu, bazılarının avlandığını, bazılarının teknisyen, bazılarının sanatçı, bazılarının da emekçi olduğunu söylemek zorunda kaldım. 'Ama *hepsi* yönetiyor,' dedim.

'Tamam da, onları farklı görevlere uygun kılacak farklı biçimleri yok mu?'

'Giyimlerini saymazsak gözle görülür bir farklılık yok,' diye yanıtladım. 'Belki kafaları biraz farklı çalışıyordur.'

'Kafaları epeyce farklı çalışıyor olmalı,' dedi Ulu Aylı, 'yoksa hepsi aynı şeyi yapmak isterdi.'

Önyargılarına çok da ters düşmemek için doğru tahmin ettiğini söyledim. 'Her şey beyinde gizli,' dedim, 'ama farklılık da orada. İnsanların zihinleri ve ruhları okunabilse belki birbirlerinden Seleneliler kadar ayrı ve farklı oldukları anlaşılacak. İri insanlar var, ufak tefek insanlar var; uzaklara erişebilenler var; hızla koşabilenler var; gürültücüler, şamata koparanlar var; hiç düşünmeden hatırlayabilen insanlar var...'"

[Burada kaydın üç sözcüğü anlaşılmıyor.]

"Sözümü keserek daha önceki açıklamamı hatırlattı. Üstüne basa basa, 'Ama bütün insanların yönettiğini söylemiştin?' dedi.

'Bir ölçüde,' dedim, ama korkarım işleri daha da karıştırdım.

Çarpıcı bir noktayı vurguladı. 'Yani sizin orada bir Ulu Aylı olmadığını mı söylüyorsun?' diye sordu.

Aklımdan birçok kişi geçtiyse de sonunda ona kesinlikle böyle biri olmadığını söyledim. Dünya'da öyle diktatörler ve imparatorları denediğimizi, ama bunların sonunda ya içkiye vurduklarını ya da kötülüğe ve şiddete başvurduklarını açıkladım; Dünya'daki insanların benim de aralarında bulunduğum ve Anglosaksonlar denen geniş ve etkili bir kesiminin de bir daha böyle bir şey denemek istemediğini anlattım. Ulu Aylı'nın şaşkınlığı bir kat daha arttı.

'Peki, bunca ilim irfanı nasıl koruyorsunuz?' diye sordu; ben de sınırlı..."

[Burada "beyinlerimize" sözcüğü atlanmış olsa gerek.]

"kütüphanelerle nasıl destek olduğumuzu açıkladım. Ona bilimimizin sayısız sıradan insanın ortak emekleriyle nasıl geliştiğini anlattım; o da, bu konuda bir yorum yapmamakla birlikte, toplumsal yabanıllığımıza karşın gelişmemizin görmezden gelinemeyeceğini, zaten öyle olmasa Ay'a gelemeyeceğimizi söylemekten geri kalmadı. Yine de aradaki karşıtlık çok belirgindi. Seleneliler bilgiyle gelişip değişmişti; insanlık ise bilgiyi biriktirmiş, bilgiyle donanmış olmasına karşın yabanıl kalmıştı. Dedi ki..."

[Burada kayıtta kısa bir siliklik var.]

"Daha sonra Dünya'nın bir yerinden başka bir yerine nasıl gittiğimizi anlattırdı bana; ben de ona demiryollarımız-

dan, gemilerimizden söz ettim. Buhardan yalnızca yüz yıldır yararlandığımızı bir süre anlayamadı, anladığında da çok şaşırdı. Bu arada Selenelilerin tıpkı bizim Dünya'da yaptığımız gibi yılları saydıklarını, ama onların sayı sisteminden hiçbir şey anlamadığımı söylemeliyim. Gerçi bunun bir önemi yok, çünkü Phi-oo bizim sayı sistemimizi anlıyor. Daha sonra insanlığın yalnızca dokuz ya da on bin yıldır kentlerde yaşadığını ve hâlâ tek birlik içinde değil, birçok farklı hükümet biçimlerinde yaşadığımızı anlattım. Bu ona açıklandığında Ulu Aylı hayretler içinde kaldı. İlk başta yalnızca yönetim alanlarından söz ettiğimizi sandı.

'Devletlerimiz ve imparatorluklarımız aslında hâlâ bir gün kurulacak düzenin ilkel taslakları,' dedim ve ona tam..."

[Burada kaydın olasılıkla otuz kırk sözcüklük bir bölümü hiç okunmuyor.]

"Ulu Aylı insanların farklı dillerin yol açtığı zorluklara saplanıp kalma konusundaki aptallığına şaşıp kalmıştı. 'Hem iletişim kurmak istiyorlar, hem de istemiyorlar,' dedi; sonra da beni savaş konusunda uzun uzadıya sıkı bir sorguya çekti.

İlk başta o kadar şaşırdı ki inanamadı. Kendisini doğrulamamı bekleyerek, 'Yani sen şimdi zenginliklerinden zar zor yararlanmaya başladığınız o dünyada oraya buraya saldırıp yiyecek hayvan bulmak için birbirinizi öldürdüğünüzü mü söylemeye çalışıyorsun?' diye sordu.

Bunun tamamen doğru olduğunu söyledim.

Gözünün önüne getirebilmek için ayrıntı vermemi istedi. 'Ama gemileriniz ve zavallı küçük şehirleriniz zarar görmüyor mu?' diye sordu. Mala mülke, eşyalara zarar gelmesinin onu nerdeyse insanların öldürülmesi kadar etkilediğini gördüm. 'Biraz daha anlat,' dedi Ulu Aylı, 'gözümde canlandırabileyim. Aklım almıyor.'

Ben de, hiç hoşuma gitmese de, Dünya'daki savaşların encamını anlattım.

İlk savaş buyrukları ve törenlerinden, uyarılardan ve ültimatomlardan, birliklerin muharebeye hazırlanıp yürüyüşe geçirilmelerinden söz ettim. Savaştaki harekâtlar ve mevziler hakkında bir fikir vermeye çalıştım. Kuşatmalardan ve taarruzlardan, siperlerde çekilen açlık ve zorluklardan, karda donarak ölen nöbetçilerden söz ettim. Bozgunları ve baskınları, son umarsız çırpınışları ve yitip giden umutları, kaçakların acımasızca peşine düşülmesini ve savaş meydanlarında kalan ölüleri anlattım. Geçmişten, istilalar ve katliamlardan, Hunlar ve Tatarlardan, Muhammet ve halifelerin savaşlarından, Haçlı Seferleri'nden de söz ettim. Ben anlatıp Phi-oo çevirirken Seleneliler gittikçe artan bir heyecan içinde cik cik ötüp homur homur homurdanıyorlardı.

Zırhlı araçlardan yirmi kilometre kadar uzağa yapılan bir tonluk atışla altı metrelik bir demirin delinebildiğini ve suyun altından nasıl torpido gönderdiğimizi anlattım. Sonra da Maxim makineli tüfeğinin nasıl çalıştığını açıklayıp gözümde canlandırabildiğim kadarıyla Colenso Muharebesi'ni[54] betimledim. Ulu Aylı o kadar afallamıştı ki, anlattıklarımı bana doğrulatmak için çeviriyi ikide bir kesiyordu. Seleneliler özellikle insanların savaşa tezahüratlarla ve şen şakrak gidişlerini anlatışıma inanamadılar.

'Bundan hiç hoşlanmadılar!' diye aktardı Phi-oo.

Onlara insan soyunun savaşı hayatının en şanlı olayı olarak gördüğünü söyleyince hepsi şaşkınlık içinde kaldı.

Ulu Aylı kafayı bu konuya takmıştı; 'İyi de, bu savaşın ne yararı var?' diye sordu.

'Ha! Yararı nüfusu azaltması!' dedim.

'Ama neden böyle bir ihtiyaç—?' ...

Bir sessizlik oldu; Ulu Aylı yüzüne serinletici püskürtüler serpildikten sonra yeniden konuştu."

[Bu noktada, Cavor'ın Ulu Aylı'nın ilk konuşmasından önce ortalığa çöken sessizliği anlattığı sırada beklenmedik bir engel olarak ortaya çıkan bir dizi dalgalanma kayıtta birden baskın duruma geliyor. Bu dalgalanmalar besbelli Ay'daki bir kaynaktan gelen ışınımlardan doğuyor ve bunların sürekli olarak Cavor'ın alternatif sinyallerine karışması gariptir ki bir operatörün bu ışınımları Cavor'ın mesajına kasten karıştırarak mesajı okunmaz kılmaya çalıştığını akla getiriyor. İlk başta kısa ve düzenliydiler, o yüzden az sayıda sözcüğü kaçırsak da Cavor'ın mesajını biraz dikkat göstererek çözebiliyorduk; sonra irileşip kalınlaştılar, sonra da birden süreksizleştiler, sanki biri kargacık burgacık yazıyormuş gibi. Bu çılgınca zikzaklı gidişten uzun bir süre hiçbir şey anlaşılamadı; sonra araya girmeler ansızın kesildi, birkaç sözcük açık seçik belirdikten sonra yeniden mesajın geri kalan bölümü boyunca devam etti ve Cavor'ın iletmeye çalıştığı şeyi tümden engelledi. Eğer bu kasıtlı bir müdahaleyse, Cavor'ın raporlarını diledikleri zaman tümden engellemeleri ellerinde olduğuna, üstelik onlar için çok daha kolay ve uygun olduğuna göre, Seleneliler Cavor'ın mesajlarını kaydını bozduklarından haberi olmaksızın güzel güzel iletmesine neden izin vermeyi yeğlemişlerdi? Anlayabildiğimi söyleyemem. Ama böyle olduğu anlaşılıyor, tek söyleyebileceğim bu. Cavor'ın Ulu Aylı'yı anlattığı son bölüm cümlenin ortasından başlıyor:–]

"sırrım konusunda beni sıkı bir sorguya çekti. Çok geçmeden onları anlamaya başlamıştım; bilimde bu kadar ileriye gitmiş olmalarına karşın 'Cavorite'ı kendilerinin keşfedememiş olmalarını başından beri aklım almamıştı, ama artık biliyordum. 'Cavorite'ı kuramsal olarak bilmekle birlikte uygulanmasını olanaksız gördüklerini anlamıştım, çünkü nedense Ay'da helyum yoktu ve helyum—"

[Helyum sözcüğünün son harfleri yine o araya girmelerle kesiliyor. "Sır" sözcüğüne dikkat edelim, çünkü Bay Wendigee'nin de, benim de artık Cavor'ın bize gönderdiği son mesaj olduğuna inandığımız o mesajı bir tek bu sözcüğe dayanarak yorumladım.]

26

Cavor'ın Dünya'ya Gönderdiği Son Mesaj

Cavor'ın sondan bir önceki mesajı tamamlanamadan yok oluyor. Onun maviye çalan aygıtının başında, aramıza giren belirsizlik perdesinden de, o sırada bile ona sinsice yaklaşıyor olabilecek son tehlikelerden de tamamen habersiz, bize sonuna kadar pürdikkat sinyal gönderdiğini görür gibi oluyorum. En küçük bir sağduyudan bile yoksun oluşu onu tümden yanıltmıştı. Savaştan söz etmişti, insanların tüm gücünden ve mantıksız şiddetinden, sonu gelmeyen saldırılarından, çatışmalarının bitmek bilmez anlamsızlığından söz etmişti. Tüm Ay âleminde soyumuzla ilgili böyle bir izlenim uyandırmış, sonra da besbelli –en azından uzun bir süre için– kendisinden başka bir insanın Ay'a ulaşma olasılığının olmadığını düşünmüştü. Aylıların soğuk, insandışı aklının izleyeceği yol bana yeterince açık gibi geliyor; Cavor da ilkin bir kuşku duymuş olsa da sonradan bunu birden bütün açıklığıyla kavramış olabilir. Ay'da onulmaz boşboğazlığının pişmanlığıyla dolanıp durduğunu görür gibi oluyorum. Ulu Aylı hiç kuşku yok ki bu yeni durum üzerinde belirli bir süre düşünmüş, Cavor da o süre boyunca her zamanki kadar özgür kalmıştır. Aktardığım o son mesajdan sonra bazı engel-

lerin Cavor'ın elektromanyetik aygıtını kullanmasını önlemiş olduğunu tahmin ediyoruz. Birkaç gündür hiçbir mesaj almadık. Belki de kendisine yeni dinleyiciler bulmuş, daha önceki itiraflarından yakayı sıyırmaya çalışıyordur. Kim bilebilir ki?

Sonra birden, gecenin içinden yükselip çabucak kesilen bir çığlık gibi o mesaj geldi. En kısa mesajdı, iki cümlenin kırık dökük başlangıçlarından oluşuyordu.

İlki şöyleydi:

"Ulu Aylı'ya anlatmakla delilik—"

Belki bir dakikalık bir kesilme oldu. İnsanın aklına dıştan bir müdahalede bulunulmuş olabileceği geliyor. Aygıttan bir uzaklaşma – o yarı aydınlık, maviye çalan mağarada bir yığın aygıtın karaltıları arasında korkunç bir durakşama – çok geç kalmış bir kararlılıkla birden geri dönüp aygıtın üstüne atılış. Derken, apar topar aktarılmış gibi şu mesaj geldi:

"Cavorite şöyle yapılır; bir —"

Ardından tek bir sözcük, göründüğü kadarıyla hiçbir anlamı olmayan bir sözcük geldi—

"bouna."

Hepsi bu.

Belki de sonu yaklaşırken son bir çırpınışla alelacele "boşuna" yazmaya çalışmıştır. O aygıtın başında neler olup bittiğini bilemiyoruz. Ne olmuş olursa olsun Ay'dan bir daha hiçbir mesaj alamayacağımızı biliyorum. Ama gerçekten farksız, capcanlı bir düş yardımıma koşuyor, mavi ışıklara boğulmuş, üstü başı dağılmış Cavor'ın binlerce Seleneli böceğin pençesinden kurtulmaya, tepesine çöken böceklerin elinden umarsızca ve umutsuzca kurtulmaya çabaladığını, belki de son bir karşı koyma çabasıyla bağırıp çağırdığını, yanıp yakıldığını, ama dostlarına son bir sözcük, son bir sinyal gönderme olanağını yavaş yavaş yitirerek ebediyen Bilinmeyen'e, sonu olmayan o karanlığa, o sessizliğe sürüklendiğini görür gibi oluyorum.

ÇEVİRMENİN NOTLARI

1 Isabella Beeton (1836-1865), 1861'de yayımlanan *Household Management* (Ev İdaresi) adlı kitabı ve bu kitaptaki yemek tarifleriyle ünlüdür. Dönemin dergilerinde yemek yazarlığı yapmıştır.

2 İtalya'nın güneyinde İÖ 720'de kurulan bir Eski Yunan kenti olan Sybaris, bereketli toprakları ve işlek limanı sayesinde zenginliğe kavuşmuştu. Kent halkı zevk düşkünlüğü, şölenleri ve görkemli yaşam biçimiyle tanınırdı.

3 İngiltere'nin güney kıyısında, Kent'te, New Romney ile Rye arasındaki bataklık bölge.

4 İngiltere'de, Kent kıyılarında büyük ölçüde çakıllı bir kumsaldan oluşan burun.

5 Kapı gibi açılan uzun pencere.

6 Alman fizikçi Wilhelm Konrad Röntgen (1845-1923) tarafından 1895'te bulunan X ışınları. Modern fizik çağını başlatan ve tıpta çığır açan bu buluşu nedeniyle ilk Nobel Fizik Ödülü 1901'de Röntgen'e verilmiştir.

7 İtalyan fizikçi ve mucit Guglielmo Marconi'nin (1874-1937) 1895-97 yılları arasında ilk telsiz telgraf sistemini geliştirmek için kullandığı radyo dalgaları. 1909'da Nobel Fizik Ödülü'ne değer görülen Marconi daha sonra kısa dalga radyo iletişimi üstünde çalışmış ve modern uzun erimli radyo yayıncılığının gelişmesini olanaklı kılmıştır.

8 Dönemin üç saygın bilim insanı. William Thomas Kelvin (1824-1907) termodinamik alanındaki çalışmalarıyla tanınan bir fizikçiydi. Oliver Joseph Lodge (1851-1940) 1881'de Liverpool Üniversitesi'nin fizik kürsüsünün başına geçmişti. Karl Pearson (1857-1936) ise önemli bir matematikçi ve bilim insanıydı.

9 Hidrojenden sonra en hafif gaz olan helyum, 1900 dolaylarında gerçekten de yeni ve gizemli bir elementti. İlk kez 1868'de bir güneş tutulmasını gözlemlemek için gittiği Hindistan'da Pierre Jules César Janssen tarafından bir element olarak tanımlanmış, 1871'de de helyum adını almıştı.

10 *Voilà tout*: İşte bu kadar.

11 Britanya'da 1660'ta kurulan Royal Society'nin (Kraliyet Derneği) üyeliğine kabul edilmek her zaman büyük önem taşımıştır. Britanya'nın ulusal bilim akademisi ve bir araştırma enstitüsü olarak da işlev gören derneğin üyeleri arasında Isaac Newton, Charles Darwin, Michael Faraday, Albert Einstein, Stephen Hawking gibi bilim insanları bulunuyor.

12 1869'da Londra'da yayımlanmaya başlayan *Nature* (Doğa) bugün hâlâ dünyanın önde gelen haftalık bilim dergilerinden biridir. Bilim ve teknolojinin bütün alanlarında özgün araştırmalara ve makalelere yer veren dergi, "Bilimin Seçkinleri" başlığı altında belirli bilim insanlarının başarılarını ortaya koyan bir dizi yayımlamıştı. Wells de 1894'te bilim ve eğitim üstüne makaleleriyle *Nature*'a katkıda bulunmuştu.

13 Karbondioksit gazı.

14 Henry Wadsworth Longfellow'un (1807-1882) "Kuşatılmış Kent" (1839) adlı şiirine bir gönderme. Şiirin başında hayaletler Prag kentinin tepesine

çökerler, ama sabah duası çanlarıyla birlikte kaçıp giderler. Şiirin sonlarına doğru öykü bir karabasan metaforuna dönüşür; tıpkı burada Bedford'ın yaptığı gibi.

15 *Tit-Bits*, 1881'de yayımlanmaya başlayan popüler bir haftalık dergiydi. Fıkralara, kısa öykülere, tefrika romanlara yer veren derginin yayını 1984'e kadar sürdü. Tam adı *Lloyds' Weekly Newspaper* olan *Lloyds' Weekly* de pazar günleri çıkan popüler bir haftalık dergiydi; 1842'den 1931'e kadar yayımlanmıştı.

16 Korona olarak da bilinen güneş tacı, güneş atmosferinin, plazmadan (kızgın iyonlaşmış gaz) oluşan en dış bölgesidir. Sıcaklığı yaklaşık 2.000.000 K'dir ve yoğunluğu son derece düşüktür. Güneş tacı, güneşin yüzeyinden (ışıkküre) 13.000.000 kilometre kadar dışarı yayılır.

17 Zodyak ışığı olarak da bilinen burçlar ışığı, geceleri gökyüzünde görülen ve tutulum ya da burçlar kuşağı düzleminde yoğunlaşan meteor benzeri parçacıkların güneş ışığını yansıtmasıyla oluştuğu sanılan ışık şerididir.

18 Nebula olarak da bilinen bulutsu, yıldızlararası uzayda yer alan ve seyrek (düşük yoğunluklu) gaz, toz ya da gaz ve toz karışımından oluşan bulut-tur. Önceleri, Güneş sisteminin dışında bulunan ve teleskopta örneğin bir yıldızınki gibi noktasal bir görüntü vermeyen dağınık görünümlü her tür gökcisimine bulutsu denirdi. Günümüzde gökbilimciler bu terimi yalnızca tek bir gökada (örneğin, Samanyolu Gökadası) içinde yer alan yıldızlararası madde bulukları için kullanmaktadırlar.

19 Özellikle Londra'nın doğu kesiminde yaşayan, işçi sınıfından ve alt-orta sınıflardan gelen ve İngilizceyi kendine özgü bir aksanla konuşan bir zümre.

20 H. G. Wells burada "mooncalf" sözcüğünü kullanıyor. Bu sözcük İngilizcede iki anlama gelir. Birincisi, "doğuştan zekâ engelli, geri zekâlı, mankafa" anlamında aşağılayıcı bir terim olarak kullanılır. İkincisi, erken doğum ya da düşük yapan ineklerin ucube ceninlerine "mooncalf" denir. Bu da bir zamanlar Avrupa'da halk arasında yaygın olan bir batıl inançtan kaynaklanmaktadır. Bu inanışa göre, bu tür sakat ya da kusurlu buzağılar Ay'ın cenin gelişmesi sırasındaki kötü etkisi sonucunda dünyaya gelirler. Shakespeare, *Fırtına* adlı yapıtında, Prospero'nun ucube hizmetkârı Caliban'ı "mooncalf" olarak tanımlar. "Mooncalf", J. K. Rowling'in Harry Potter dizisinin "Fantastik Canavarlar" kitabında da geçer; bunlar geceleri ortaya çıkan, pörtlek gözlü, çöp gibi bacaklarıyla ay ışığında dans eden sihirli yaratıklardır. Wells'in *Ay'da İlk İnsanlar*'ında ise bunlar Selenelilerin evcilleştirip besledikleri azman yaratıklardır.

21 Seleneliler ya da Selenitler: H. G. Wells'in Eski Yunan mitologyasındaki ay tanrıçası Selene'den esinlenerek Ay'da yaşadıklarını kurguladığı hem etobur hem de otobur, böceksi yaratıklar. Evcilleştirdikleri aybuzağılarını ve mantar yiyerek beslenirler.

22 Londra'da toptan et satılan pazarıyla ünlü mahalle.

23 İngiliz rahip, bilgin ve iktisatçı Thomas Robert Malthus (1766-1834), *Nüfus İlkesi Üstüne Bir Deneme* (1798) adlı yapıtında, nüfus geometrik diziyle (1, 2, 4, 8, 16) artarken besin sağlamanın yalnızca aritmetik diziyle (1, 2, 3, 4, 5) arttığını yazmıştı. Malthus'a göre, bu, besin sağlamanın yet-

meyeceği bir nüfus fazlalığı yaratmaktaydı. Aşırı nüfus artışının olası vahim sonuçları on dokuzuncu yüzyılda ciddi bir tartışma konusu olmuştu. Burada, Ay'daki mantarı yedikten sonra sarhoş olan Bedford'ın, "Zavallı nüfus fazlamız" için Ay'ın bulunmaz bir yer olacağından dem vurması, Wells'in Malthus'un mantığını alaya aldığını akla getiriyor.

24 İngiliz öykücü, şair ve romancı Rudyard Kipling'in (1865-1936) 1 Şubat 1899'da *The Times* gazetesinde yayımlanan ünlü şiiri. Bu şiirde Beyaz ırkın sömürgelerindeki "Beyaz olmayan" halkları eğitmek, uygarlaştırmak ve onlara Batı kültürünü özümsetmekle yükümlü olduğu savunulduğu için, İngiliz dilinde "Beyaz Adamın Yükü" bu anlamı içeren bir deyim olmuştur.

25 Pers imparatorluğunda ülke "satraplık" adı verilen eyaletlere bölünmüştü. Satraplıklar "satrap" denilen ve Pers soyluları arasından seçilen kişiler tarafından yönetiliyordu.

26 İmparator Sezar'ın.

27 Bütün gazetelere manşet olacağız.

28 Alman Rönesans'ının büyük ressamı, baskı ustası ve kuramcısı Albrecht Dürer (1471-1528), kimi yapıtlarında dehşet öğeleri görülmekle birlikte, aslında canavarlar yaratmakla ünlü değildir.

29 Alman gökbilimci ve matematikçi Johannes Kepler'in (1571-1630), ölümünden sonra yayımlanan *Somnium ... de astronomia lunari* (*Somnium ya da Ay Astronomisi*, Kırmızı Kedi, 2019) adlı yapıtında, Ay'ın Dünya'ya bakan yarımküresinde yaşayanlar "subvolvani", Dünya'yı görmeyen yarımküresinde yaşayanlar da "privolvani" diye tanımlanır. Ay'a düşsel bir yolculuğun anlatıldığı *Somnium* pek çoklarınca bilimkurgu edebiyatının ilk yapıtı olarak kabul edilir.

30 Victoria çağının ünlü bilim insanı Francis Galton'ın (1822-1911) 1896'da *Fortnightly Review*'da yayımlanan "Intelligible Signals Between Neighbouring Stars" (Komşu Yıldızlar Arasında Anlaşılabilir Sinyaller) başlıklı makalesi.

31 Vafıl.

32 H. G. Wells burada bir zamanlar korsanların ya da İngiliz gemilerindeki isyancıların uyguladıkları "walking the plank" (kalasta yürüme) cezasına göndermede bulunuyor. Korsanlara ihanet edenler ya da İngiliz subaylar güverteden uzatılan bir kalasta gözleri ve elleri bağlı yürütülerek ölüme gönderilirdi.

33 Charles Jamrach (1815-1891), on dokuzuncu yüzyılda Londra'nın en büyük yabani hayvan tacirlerinden biriydi. Yurtdışından getirdiği bu hayvanları soylulara, hayvanat bahçelerine ve sirklere satıyordu. Surbiton ise Londra'nın pek çok on dokuzuncu yüzyıl konağının bulunduğu bir banliyösüdür.

34 İsviçre Alplerinde bir dağ geçidi. Sarmal demiryolu tüneliyle ünlüdür.

35 Londra'nın merkezinde bir cadde.

36 Doğu Sussex'te bir sayfiye kenti.

37 Kent ili kıyısında, Lympne'ye yaklaşık on bir kilometre uzaklıkta bir sayfiye kasabası.

38 Littlestone'dan 3 kilometre kadar içeride bir kasaba.

39 Wells'in kendi kendini alaya alan esprili yaklaşımlarından biri.
40 Wells'in öğrencilik yıllarından arkadaşı olan A. T. Simmons'a (1865-1921) esprili bir gönderme.
41 *Ay'da İlk İnsanlar*, Kasım 1900-Ağustos 1901 tarihleri arasında gerçekten de popüler bir dergi olan *Strand Magazine*'de baştan sona illüstrasyonlu olarak tefrika edildi.
42 Amalfi: İtalya'nın güneyindeki Salerno Körfezi kıyısında bir kasaba. Cezayir: Cezayir'in başkenti.
43 Alternatif akım makinelerinin büyük bölümünün temelini oluşturan magnetik alanı bulan Sırp asıllı ABD'li mucit ve araştırmacı Nikola Tesla (1856-1943), 1899'da Colorado eyaletindeki Colorado Springs'de kurduğu laboratuvardaki çalışmaları sırasında başka gezegenlerden, özellikle de Mars'tan sinyaller aldığı sonucuna vardı.
44 Alp Dağları'nın İtalya-İsviçre sınırında yer alan 4.633 metre yüksekliğindeki Monte Rosa, Avrupa'nın en yüksek dağlarından biridir.
45 Büyük olasılıkla Mors alfabesi.
46 Bugün göktaşı çarpmalarıyla meydana geldiği bilinen Ay kraterlerinin 1900 dolaylarında yanardağ kaynaklı olduğu sanılıyordu.
47 ABD'nin Kentucky eyaletinde kireçtaşı oluşumlu bir mağaralar sistemi. Burada bulunan farklı düzeylerdeki yeraltı geçitlerinin toplam uzunluğu 530 kilometreden fazladır. Mağaralarda çok sayıda ilginç jeolojik oluşum, ayrıca yeraltı gölleri ve akarsuları bulunur.
48 Hayali bir bilim insanı. 1890'larda gökbilimi popülerleştiren Sir Robert Ball'a (1840-1913) gizli bir gönderme olduğu söylenir.
49 "Gruyère" (gravyer peyniri) yüzyıllardır İsviçre'deki Gruyère kasabasını çevreleyen bölgede üretilmektedir.
50 Yunan mitologyasında, Olympos'a saldırdığı için Zeus tarafından gök kubbeyi omuzlarında taşımakla cezalandırılan titan. Bu arada, Afrika kıtasının kuzeybatısında 2400 kilometre boyunca uzanan Atlas Dağları'nın da gök kubbeyi ayakta tuttuğuna inanılır.
51 Bir zamanlar Londra'da Britanya'nın bütün doğum, evlilik ve ölüm kayıtlarının bulunduğu bina.
52 Büyük Britanya'nın ulusal arkeoloji ve etnografya koleksiyonlarını barındıran British Museum'daki çok sayıda elyazması ve benzeri malzeme sonradan başka bazı yapıtlarla birleştirilerek ulusal kütüphane niteliğindeki British Library (Britanya Kütüphanesi) oluşturuldu.
53 Ara Coeli Latincede "Gökyüzü Sunağı" anlamına gelir. Roma'daki Capitolino Tepesi'nin doruğunda yer alan Santa Maria d'Aracoeli Kilisesi'ne 124 basamakla çıkılır.
54 İngiltere ile Güney Afrika Cumhuriyeti ve Oranj Bağımsız Devleti adlı iki Boer cumhuriyeti arasındaki Boer Savaşı'nda (1899-1902) meydana gelen Colenso Muharebesi'nde İngiliz birlikleri ağır bir yenilgiye uğramış, 1100 kayıp vermişti.

Modern Klasikler Dizisi - 185

H. G. Wells, bugün bir "bilimkurgu klasiği" olarak kabul edilen 1901 tarihli *Ay'da İlk İnsanlar*'da, iki İngilizin Ay yolculuğunu anlatırken, emperyalizmi hedef alır. Meteliksiz işadamı Bedford, oyun yazmak için çekildiği sayfiyede, yerçekimini hükümsüz kılan bir madde icat eden eksantrik bilim insanı Cavor'la tanışır. Bedford para kazanma dürtüsüyle, Cavor ise bilimsel merakla, Cavorite adını verdikleri bu madde sayesinde, herhangi bir yakıt ya da motora gerek duymaksızın kendilerini Ay'da bulurlar. Orada, yeraltında, katı bir hiyerarşik düzende yaşayan Seleneli toplumuyla karşılaşırlar. Seleneliler, bireysellikleriyle ve kişisel özellikleriyle ayırt edilmesi mümkün olmayan böceksi varlıklardır. Wells'in emperyalizme ve kapitalizme yönelik sert eleştirisi, Ay yolculuğunu yalnızca ticari bir fırsat olarak gören Bedford'ın Selenelilere karşı saldırgan tutumunda somutlaşır. Yazar *Ay'da İlk İnsanlar*'da, kendisinden önce hayali Ay yolculuğu temasını işleyen 19. yüzyıl yazarları gibi bilimsel gerçeklere ve rasyonelliğe yaslanmak yerine hayal gücünü bilimkurgu türünün hizmetine vermiştir.

HERBERT GEORGE WELLS

(1866-1946): İngiliz yazar, gazeteci, sosyolog ve tarihçi Wells, en çok *The Time Machine* (1895; Zaman Makinesi), *The Island of Doctor Moreau* (1896; Doktor Moreau'nun Adası), *The Invisible Man* (1897; Görünmez Adam) ve *The War of the Worlds* (1898; Dünyalar Savaşı) adlı bilimkurgu romanlarıyla tanınır. Ancak edebiyatın yanı sıra tarih ve politika alanlarında da kalem oynatmış verimli bir yazardır.1930'ların başlarında mizaha yönelen Wells, *Love and Mr. Levisham* (1900; Aşk ve Bay Levisham), *Kipps: The Story of a Simple Soul* (1905; Kipps: Basit Bir Kişinin Öyküsü) ve *The History of Mr. Polly* (1910; Bay Polly'nin Tarihi) adlı romanlarında alt-orta sınıftan kişilerin beklentilerini ve düş kırıklıklarını işledi. Diğer önemli yapıtları arasında *The Outline of History* (1920; Tarihin Ana Çizgileri), *The Work, Wealth and Happiness of Mankind* (1932; İnsanlığın Emeği, Refahı ve Mutluluğu) ve *The Shape of Things to Come* (1933; Olayların Alacağı Biçim) sayılabilir.

9 786254 057298

18 TL

